ATHRAWIAETH YR EGLWYS.

YRHAN Gyntaf.

Yn Cynnwys

XII O *Draethodau Bucheddol*, a'r amryw Achosion, Wedi eu Casglu allan o rai o Homiliau *Etholedig* Eglwys

LOEGR.

A'u Cyfansoddi meVn *Dull Newydd*, ac *Araith* gyfaddas i'r amser, e'r lles ir Cyffredin.

Gan *Peter Nourse*, D. D.

At yr hyn y'chwanegwyd *Gweddiau Boreuol* a *Phrydnhawnol* i Deuluoedd.

O Waith y Parchediccaf Dad yn Nuw William Wake, D. D. Arglwydd Arch-Esgob *Caergaint*, neu *Canterbury*.

A'i Cyfieithu gan *E. S.* Person *Llangar*.

Argraphedig yn *Ghaerlleon* gan Roger Adams, 1731.

44.
4. 2
120.

At y Gwir Anrhydeddus

Sir GEORGE WYNNE,

O Goed y Llai Baronet.

GAN ddarfod ichwi, Bendefig Urddaſol ac i'ch Caredigion er eich mwyn Chwi, roddi imi y fath Gymmorth helaeth-lawn tuag at oſod allan y Llyfr hwn yn Argraphedig; Nid allaf lai na chydnabod yn ddiolchgar ac yn oſtyngedig Eich Haelioni a'ch Bonheddigeiddrwydd yn yr achos yma; yn enwedig gan ei wneuthur o honoch i ùn oedd Mo'r anghyfanabyddus i chwi.

Ac nid oes gennyf ùn ffordd well i ddadcan a thyſtiolaethu fy Niolchgarwch, na deiſyf Cennad i Ufudd anrhegu'r Llyfr ichwi, a cheiſio 'i ddiogelu tan eich Nodded a'ch Amddiffynfa. A chan fod ichwi glòd ragorol o herwydd eich Ymddygiad Creſyddol tuag at Dduw, eich Deiliadaeth ffyddlon, waſanaethgar i'n Graſuſaf Arglwydd Frenhin, ar Llywodraeth Brennol, fel y mae 'n ſefydlog mewn Tywyſogion o Broteſtanniaid; o herwydd Eich Cariad

i Eglwys Loegr, ac ir Wladwriaeth; o herwydd Eich Gofal, Eich Uniondeb a'ch Gwiadwri megys Penſwyddog; o herwydd Eich Cymmwynaſgarwch a'ch Trugarogrwydd, Eich Haelioni a'ch Eluſengarwch; ac o herwydd eich Tiriondeb a'ch Rhywiogrwydd megys Chriſtion a Gŵr Bonheddig; gobeithio y bŷdd gwiw gennych dderbyn yn groeſawus y Llyfr hwn, ſy 'n Cyfarwyddo ac yn annog Dynion i gynnyddu ac Ymrhelaethu fwyfwy yn y Cyfryw Rinweddau Canmoladwy.

A c megys y rhoddes Duw o'i *Guddiedig Dryſor*, ichwi Olud a Goruchafiaeth arbennig, felly y Caniattaodd ichwi ſin rhodd arall werthfawrocach na 'r Cwbl: Sef, Calon addfwyn, radlon, ſyberlan iw harferu er Gogoniant iw Enw Ef: Er harddwch i'ch Gwlad ac i'ch Tylwyth; er Cymmorth a Lleſteugarwch; ag yn ddiweddaf er lles i'ch Cyd-griſtnogion anghenus, wrth oſod llawer ar Waith i ynnill eu Cynnaliaeth trwy Lafur a Diwydrwydd, ac wrth ddiwallu Eraill a'ch Eluſenau, nad allant o herwydd Henaint neu Fethiantrwydd Mo'r llafurio am eu bywyd.

Arfer dâ 'r Bŷd ir Cyfryw Ddibenion daionus a wnâ Wr yn deilwng o honynt; Cymmhelled ag y gall Creadur fod o Ddoniau Ei Greawdr.

Heblaw hyn mae 'r ſawl ſy 'n perchennogi Meddiannau helaeth, ac yn gynnyſgaeddol a

Thueddfryd

hueddfryd trugarog-fwyn iw trefnu ac i Gy-
annu Cymmeſurdeb o honynt yn ôl Ewyllys
Rhoddwr mawr haelionus, mewn rhyw Rádd
n gyffelyb iw Creawdr, yr hwn ſydd *yn be-
eth yn rhoddi i ni bob peth iw Mwynhau*; yn gym-
naint ag y gellir dywedyd am y Cyfryw, fel
dywedodd Trigolion *Lyſtra* am *Paul* a *Barnabas*,
Duwiau yn rhith Dynion a ddeſcynnaſant attom.
Mo'r gyffelyb i Dduwiau neu Angylion dâ, yw
ſawl y rhoddes Duw iddynt *Allu* ac *Ewyllys* i
neuthur Daioni yn eu hamſer.

Ac megys y Cawſoch chwi 'r Bendithion
yn oddiwrth yr hwn y mae *pob rhoddiad dai-
nus, a phob rhodd berffaith yn diſcyn*, felly 'r Ar-
lwydd a'ch chwanego ac a'ch llwyddianno fwy-
wy, megys mewn Mawredd a Goruchafiaeth,
elly hefyd mewn Rhinwedd a Duwioldeb, ac a
wnêl i 'ch Plant a'ch Tylwyth ar eich ôl Etife-
ldu 'ch Crefydd a'ch Cynneddfau yn gyſtal a'ch
Anrhydedd a'ch Meddiannau. Yr hyn yw dy-
agrith Ddeiſyfiad,

Anrhydeddus Freyr,

Eich rhwymedig ach Ufudd
Waſanaethwr.

Llangar, Awſt.
17, 1731.

EDWARD. SAMUEL.

Ac

At y Darllennydd.

BWRIAD Rhagymadrodd yr Awdur yw dan[gos] os yr Achoſion o herwydd pa ham y darf[u] iddo ddewis y rhai mwyaf Etholedig a llesfawr Homiliau 'r Eglwys, a'u Cyfanſoddi mewn ffordd ac Araithyddiaeth mwy Cyfaddas i'r Amſeroedd hyn. am bwriad inneu yw ceiſio dy annog i ddarllen y Llyfr ſydd ger dy fron, yn fynych ac yn ſyriol, O herwydd Ei Odidogrwydd a i Leſtawrhyd

Canys os edrychwchwn ar yr Homiliau o'r rha[i] y mae 'n gyfanſoddedig, Nid oes neb Dyſgedig na's gŵyr eu bod wedi caſglu allan o Ffynnonau hywiol yr Yſgrythyrau Sanctaidd, ac Yſgrifennadau Prif-Athrawon Uniongred yr Eglwys Griſt nogol ac wedi eu Cywreinio gan y Gwŷr goreu; Duwiolaf a Dyſcedicaf yn eu hamſer, ſef, Cranmer Latimer, Juel ac Eraill o'u Cyffelyb, Ac wrth hynny nid all y Llyfr na bo 'n haeddigol o bob Derbyniad à Chroeſaw cymmeradwy. Gan fod Ei Edŷdd ai' Ddechreuad oddiwrth Moſes a'r Prophwydi, oddiwrth Griſt a'i Apoſtolion, oddiwrth Brif-Eſgobion a Thadau 'r Eglwys, ac yn ddiweddaf, oddiwrth y Gwyrdâ rhagorol a fuant Cynnorthwyol i ddileu Pabyddiaeth ac Eulunaddoliaeth, ac i Ail bureiddio a Sefydlu Creſydd ddilwgr yn y Deyrnas hon. Ar rhai'n oll, neu y rhan fwyaf o honynt, a gaſwant Dyſtiolaeth dda trwy Ffŷdd ac a ddioddofaſant Ferthyrdod

yrdod ŷn Ewyllyſgar ac yn gyſſurus er mwyn [illegible]
hau 'r Gwirioneedd ſydd gynnwyſedig ynddo.

Os Edrychwn ar Ddeſnydd â Sylwedd y Trae-
hiadau hyn, Ni cheir ynddynt ddim ond Ath-
awiaethau Gwir Greſydd â Rheolau Rhinwedd a
Duwioldeb, gydâ Chynghorion ac Annogaethau i gre-
u ac Ymſuchedduʼn gyfattebol. Ac os Yſtyrim
erwyl ac amcan y Gwaith, maeʼn hawdd dirnad
fod wedi ei fwriadu er mwyn y Dibenion goreu
godidocaf, ſef, er Gogoniant Duw, er Diogelwch
Llywodraeth, er Heddwch a Chynnydd ac Ad-
ladaeth yr Eglwys; er Llês iʼr Wladwriaeth; ac
n anad dim er Tragʼwyddol Jechydwriaeth yr E-
eidiau anfarwol a brynodd Chriſt ai Wirthfawroc-
af Waed. A phan oedd yr Hên Homiliau, ſyʼn
ynnwys y Gwirioneddau Arddercbog hyn, gwedi
wyllu a heneiddio o herwydd Amſer a chyfnewid-
ad yr Faith a Dull-ymadroddiad y Wlâd, (ſel y
digwydd ym mhôb Gwledydd mewn
awer * llaio Flynyddoedd nag ſydd * yn amſer
r pan gyſanſoddwyd yr Homiliau Edward y 6
ynny) maeʼr Awdur yma wedi ed. ar Fren-
irydu ac Adgyweirio a gloywi y hines Eliza-
hai Etholaf o honynt; aʼu beth.
wybreiddio mewn gwell trefn, ac
madroddîad hyſpyſach iʼr Oes, yr ŷm yn byw ynddi.
Nid yw hyn ond ûn Rhan (ar. Leiaf heſyd) er
waith. Os Caniattâ Duw Hoedl ac Jechyd imi,
a ddawʼr llall allan yn yr ûn Faith, ac ar yr
n Papur, ac am yr ûn brîs; er y bydd yn Cyn-
wys llawer ychwaneg nag ſydd yn y Llyfr yma.

Ac,

wedi cael o honot y Ddwyran ynghyd, i
'n gobeithio y gallaf ddywedyd y bydd ger
from Holl Gyngor Duw, ſef, Sylwedd y pethau ſy
raid i ti eu Credu au gwneuthur er Iechydwriaeth
A hyn trwy Nerth Duw, yr wyf yn ei ſwriadu,
bydd hyn yn gymmeradwy gan ſy 'Nghydwladwyr
ac yn enwedig gan y Gwirda ſyberlan ſydd a'u he
wau yma 'n Argraphedig.

Nid rhaid, rwy 'n gobeithio, fwrw ûn eſgus ar
ychwanegu 'r Gweddiau ſy 'n Calyn at y Llyſ
yma, gan eu bod mi 'r Deilwng o herwydd eu Ha
dur, ac o herwydd y llês Yſpytdol a ddichon
Coriſtion Duwioiſryd ei dderbyn oddiwrthynt.

Ac os bydd nêb yn anfodlonus o herwydd y Bre
geth ſy 'n Calyn yn ddiweddaf o gwbl ; Gwyb
ddant fod hynny yn ychwaneg iddynt am eu Ha
ian nag oedd wedi ei addaw. O ran Coffadwr
iaeth am Wr Bonheddig Hieddedigol, o Gymmyd
og addſwyn a Brawd Fŷdd Caredig ; Ac o ra
bodloni Dymuniant rhai o'i Berthynaſau Ef, (ni
a ran na Chlôd na Bûdd i mi fy hunan,) y ray
fygais ei gwneuthur fel hyn yn Gyhoeddus.

Gwnaed y Darllennydd ei Ddewis a'i edrych a
bon a'i peidio. Ond rwy 'n taer ddeiſyf ar hô
Dŷn, a garo 'i Enaid, Ddarllen y Llyfr, ac ar
ſer y Gweddiau hyn (neu Eraill cyffelyb iddynt
yn fynych, yn Yſtyriol (â gwir Sancteidd-fryd Cre
fyddol) ; ac nac ammheued neb a wnelo felly
chaiff lês a Difyrrwch Yſprydol oddiwrthynt yn
Rŷd yma ; a Diddanwch Trag'wyddol yn y nes
yr hyn yw gwir-ddeiſyfiad Eich Cydwladwr anwy

Edward Samuel

Subscribers and Benefactors for this Book.

A

THE Right Reverend *Francis* Lord Bishop of St. *Asaph.*

B

Mr John Babington Attorney at St. *Asaph.*
Mr. Thomas Bowen of *Jesus College Oxon.*
Mr. Bradshaw Fellow of *Jesus College Oxon.*
Mr. John Bray Vicar of *Llansilin.*
Mr. Richard Bulkeley of *Dronwy* Rect. of *Llan-*
William Bulkeley of *Brynddu* Esq; [*Fechell*

C

Edward Cadwaladr of Llandrillo.
Mr John Carter of *Baliol Coll. Oxon.*
Mr. Isaac Charles of *Jes. Coll. Oxon.*
Mr. Edward Conway of *Jes. Coll. Oxon.*
Mr. Richard Coytmore of *Plas Onn.*
John Cadwaladr Owen of *Llandrillo.*

D

Mr. Richard Davies Vicar of *Rhiwabon,*
Mr. Thomas Davies A. B. of *Jes. Coll. Oxon.*
Mr. William Davies Rect. of St. *George,*

E

Mr. George Edwards Rect. of *Llanarmon Dyffryn*
Mr. John Edwards of *Jes. Col. Oxon.* (*Ceiriog*
Mr. John Edwards Rector of *Llanwrin.*
Mr. John Edwards of *Jes. Coll. Oxon.*
Thomas Edwards of *Brynfford* Esq;
Mr. Thomas Edwards of *Jes. Coll. Oxon.*

Mr. William Edwards of *Harts Hall.*
Mr. Thomas Ellis of *Jeſ. Col. Oxon.*
Mr. David Evans of *Dolgelley Grocer.*
Mr. David Evans Cur. of *Guilsfield.*
David Evans of *Llandrillo.*
Mr. Evan Evans of *Branas.*
Mr. Griffith Evans of *Jeſ. Coll. Oxon.*
Mr. Humphrey Evans of *Llanderfel* deceaſ
Mr. James Evans of *Jeſ. Coll. Oxon.*
Mrs. Margaret Evans of *Bala* Widow.
Mr. Maurice Evans of *Jeſus Col. Oxon.*
Mr. Owen Evans of *Jeſ. Col. Oxon.*
Mr. Richard Evans of *Llannerch y Medd M.*
Mr. Simon Evans Vicar of *Llanarmon.*
Mr. Thomas Evans Vicar of St. *Aſaph.*
Mr. Walter Evans of *Lanaravon Monmouthſhi*

F.

David Foulks of *Gwerneigron* Eſq;
Humphrey Foulkes D. D. Rect. of *Marchwia*
Mr. Robert Foulkes Cur. of *Llanſihangel y Tra*

G

Mr. Charles Griffith of *Lanaravon Glamerganſhi*
Nehemiah Griffith of *Rhual* Eſq;
Thomas Griffiith of *Rhual M. D.*
Mr. John Gwynn Vic. of *Llandrillo.*

H

Mr. Thomas Hanmer Rect. of *Selattyn.*
Mr. Henry Harries of *Jeſus Coll. Oxon.*
Mr. John Harries of *Jeſ. Coll. Oxon.*
Mr. John Harries Vic. of *Magor.*
Mr. John Holland of *Jeſ. Coll. Oxon.*

Mr. Joh

Mr. John Hughes of *Bottegir.*
Mr. John Hughes of *Llandrillo.*
Mr. John Hughes Rector of *Llanbeder.*
Mr. Lewis Hughes of *Dolgelley* A.t. at Law.
Mr. John Humphreys of *Tyfos.*
Mr. William Humphreys of *Muerdy* Vic. of *Curwen.*
Mr. Ellis Hughes of *Oriel Coll. Oxon.*
Mr. John Hughes of *Jes. Coll. Oxon.*
Mr. William Hughes Rect. of *Llanfihangel Glyn Myfyr.*

J

Mr. James Jardin.
Mr. William Jenkins Curate of *Trefdlin.*
Madam Jones of *Llanrhaiadr.*
Mr. Edward Jones of *Caernarfon Mercer.*
Mr. Edward Jones of *Tan y Gaer in Trewyn.*
Mr. Ellis Jones Officer of the Excise in *Bala.*
Mr. Evan Jones of *Ty Du.*
Mr. Eubule Jones A. B. of *Jesus Coll. Oxon.*
Mr. Hugh Jones of *Llanveres.*
Mr. Hugh John Lewis Clark of *Llandrillo.*
Mr. Jenkin Jones of *Pen How.*
Mr. John Jones of *Llangar.*
Mr. John Jones B. D. Vic. of *Wrexham.*
Mr. Lewis Jones A. B. of *Jes. Coll. Oxon.*
Mr. Maurice Jones of *Rhyd y Fenn.*
Mr. Owen Jones of *Jes. Coll. Oxon.*
Mr. John Jones Vic. of *Llanfawr.*
Mr. Robert Jones Rect. of *Worthenbury.*
Mr. Robert Jones of *Plâs Brith in Dolgelley.*
Thomas Jones D. D. Vic. of *Abergeley.*
Mr. Thomas Jones of *Llandrillo.*

Mr. Thomas Jones of *Llangar.*
Mr. Thomas Jones Rect. of *Llangwyfan.*
Thomas Jones of *Llanloddian* Esq;
Mr. Richard Jones Scholar of *Wrexham.*
Mr. Humphrey Jones of *Jes. Coll. Oxon.*
Mr. Hugh Jones of *Ddôl.*

K

Mr. John Kemeys of *Jesus Coll. Oxon,*
Mr. John Kenrick Vic. of *Llangernew.*

L

Mr. Richard Langford Archdeacon of *Meirioneth*
Mr. Richard Lewis of *Jes. Coll. Oxon.*
Thomas Lewis Esq; Register of St. *Asaph,*
Mr. Thomas Lewis Cur. of *Tryddyn.*
Mr. George Leach of *Mould.*
Mr. John Lewis who Subscrib'd at *Denbigh.*
Mr. John Lewis of *Dolgelley Ironmonger.*
Mr. David Lloyd Rect. of *Llanddoget.*
Mr. Hugh Lloyd Rector of *Mould.*
Mr. Humphrey Lloyd of *Tyfos,*
Mr. John Lloyd of *Fronn Dderw,*
John Lloyd of *Rhiwedog* Esq;
Richard Lloyd Gwilym of *Harts Heath* Esq;
Mr. Richard Lloyd of *Carrog* Rector of *Knuckin*
Mr. Pierce Lloyd of *Jesus College Oxon,*
Robert Lloyd of *Dôly Glesyn Esq;*
Mr. Thomas Lloyd of *Plâs Powr.*
Mr. William Lloyd of *Cefn Meriadog Clerk,*
Mr. Thomas Lloyd of *Garth* in *Llanuwchllyn,*
Mr. John Lloyd Rector of *Llanddulas,*

Edwar

M

dward Maddocks of *Fronn Yw Esq*;
. Peter Maurice of *Maesmir* Dean of *Bangor*,
r. Edmund Meyrick Fellow of *Jesus Col. Oxon*
r. Edward Meyrick of *Jesus College Oxon*,
r. William Meyrick Rector of *Wytherin*,
r. Lewis Morris of *Holy Head Surveyor*,
r. Henry Morris of *Jesus College Oxon*,
obert Myddelton of *Chirk Castle* Esq; *M. P.*
r. John Myddelton Alderman of *Denbigh*,
r. Foulk Myddelton of *Jesus College Oxon*,

N

r. Robert Nanney of *Dolgelley*,
r. Nichols A. M. Schollar of *Jesus Col. Oxon*,
r. John Nicholl of *Tredonock*,
r. William Nicholl of *Tredonock*,

O

r. Humphrey Owen of *Dol y Serc*, Gent.
r. Humphrey Owen Fellow of *Jesus College Ox*
and other Fellows of the same, whose Names
r. Jenkin Owens of the same, (I had not.
r. John Owens of the same,
r. Owen Owens,
r. Thomas Owens, and
r. William Owens, all of the same *College*,
r. Hugh Owen of *Dolgelley Sadler*,
r. Humphrey Owen of *Dolgelley*, *Attorney at*
r. John Owen Tudor of *Ty Newydd* Gent. (*Law*

P

r. John Parry of *Brynn Bazon*,
homas Pardo D. D. Principal of *Jes. Col. Oxon*,

Mr. Hugh

Mr. Hugh Parry of *Jeſus College Oxon*,
Mr. John Parry of *Jeſus College Oxon*,
Mr. George Perrot Rector of *Celligare Glamorgan*
Mr. Daniel Peter of *Cardigan* Bookſeller, (*ſhire*
Mr. Thomas Peter of *Llandrillo*,
Mr. Robert Pierce of *Ceſn y Rûg*,
Mr. John Philips of *Jeſus College Oxon*,
Mr. Pêter Powell Rector of *Llanyckil*,
Mr. Anthony Pool of *Jeſus College Oxon*
Mr. David Prichard of *Jeſus College Oxon*,
Madam Price of *Derwen*.
Robert Price of *Plâs Côch*, Eſq;
Mr. Samuel Price Rector of *Llanmartin*,
Mr. David Prŷs Vicar of *Uſk*,
Thomas Puleſton of *Emerall*, Eſq;
Mr. Howell Pugh of *Dolgelley* Ironmonger,
Mr. John Pugh of *Garthmaelan Gent.*
Mr. Philip Pugh,
Mr. William Pugh of *Bala*,
Mr. Edward Price of *Llanbedr*,

R

Mr. David Rice of *Llwyn Jolyn*.
Mr. John Richard of *Dolgelley* Glover.
Griffith Roberts of *Blaen y Ddol*, Eſq;
Mr. Cadwaladr Roberts of *Filltir Gerrig*.
Mr. David Robert of *Llandrillo*.
Mr. Henry Roberts of *Jeſus College Oxon*,
Mr. Edward Roberts of *Coed y Bedo*.
Mr. Robert Roberts Vicar of *Chirk*.
Mr. John Roberts Vicar of *Eglwys Fâch*.
Rowland Roberts of *Llandrillo*.

Mr. Willia

Mr. William Roberts of *Jesus College Oxon.*
Mr. James Robotham Vicar of *Bassaleck.*
Mr. Edward Roberts of *Glann y Dwr* Gent.
Mr. Griffith Rowlands of *Balâ.*
Mr. Henry Rowlands of *Jesus College Oxon.*
Mr. Richard Rowlands of *Jesus College Oxon.*

S

George Shakerley of *Gwersyll* Esq;
Mr. Edward Samuel of *Jesus College Oxon.*
William Samuel of *Llangar.*
Mrs. Dorothy Samuel of *Chester.*
Mrs. Dorothy Samuel of *Oswestry.*
Magdalen Samuel of *Chester.*
Margaret Samuel of *Llangar.*
Anne Samuel of *Llangar.*
Barbara Samuel of *Llangar.*

T

Mr. Hempleby Thomas Vicar of *Christ-Church*
Hugh Thomas of *Llandrillo,*
Mr. John Thomas Rector of *Llangibbi,*
John Thomas of *Llandrillo.*
Mr. Maurice Thomas of *Bala.*
Mr. Maurice Thomas Vicar of *Lanternam.*
Mr. Theodorius Thomas of *Jesus College, Oxon.*

V

Mr. William Vaughan of *Nercwys.*
Mr. Thomas Vincent Rector of *Llanfachreth.*

W

Mr. Robert Watkin of *Nantlleidiog.*
Mr. David Williams Excise Officer at *Denbigh.*
Mr. Edmund Williams of *Aber Ystwyth.*

Mr. Edward

Mr. Edward Williams of *Kyffdi*.
Mr. Gibbon Williams of *Llangibby*.
The Rev. Jeffrey Williams Vicar of St. *Asa*
Mr. John Williams of *Jesus College Oxon*.
Mr. John Williams ibid.
Mr. John Williams A. B. ibid.
Mr. John Williams ibid.
Mr. John Williams of *Trevethin*.
Mr. John Williams of *Clocaenog*.
Mr. John Williams of *Fronn* A. B. of *J. C. Ox*
Mr. Robert Williams of *Bedwenni*.
Sir. GEORGE WYNNE of *Leeswood Baronet*.
The Rev. David Wynne Rector of *Maehynlla*
The Rev. John Wynne Rector of *Caer y Drudi*
The Rev. Edward Wynne Vicar of *Gwyddelwe*
Mr. Evan Wynne Vicar of *Llandrillo*,
Mr. John Wynne of *Jesus College Oxon*,
Mr. John Wynne of *Jesus College Oxon*,
Hugh Wynne D. D. Rector of *Dolgelley*,
Robert Wynne D. D. Chancellor of St. *Asaph*
Mr. Thomas Wynne Rector of *Llanrwst*,
William Wynne of *Maesy Neuadd* Esq; dece
Mr. John Williams of *Jesus College Oxon*,
Mr. Edward Winter of *Jesus College Oxon*,
Mr. William Wynne A. B. of *Jesus College Ox*
Mr. Richard Wynne of *Llanarmon* in *Yal*,
Mr. William Williams Rector of *Llan Elian*
Mr. Owen Williams Rector of *Llysfaen*,
Mr. John Williams who Subscrib'd at *Denbi*
John Wynne of *Tower* Esq;

Athravi

Gwir
ATHRAWIAETH
EGLWYS
LOEGR.

TRAETHAWD. I.

Ynghylch Gweddi.

EPHES. 6. 18.

An Weddio bób amſer, á phób rhyw Weddi a deiſyfiad yn yr Yſpryd, a bod yn Wiliadwrus at hyn ymia, trwy bób dyfal bara.

MAE Gweddi 'n Ddyledſwydd o gymmaint pwysfawrhydi i Griſtion, nad ellir byth fynegi ini'n rhy fynych angenrheidied a buddioled ydyw, na'n hannog yn rhy ddygn i ymarfer a hi trwy wir ſerch ac awyddfryd Yſpryd ol.

Y ffordd ar módd a drefnodd Duw ydyw, gael o honom y Bendithion a addawodd Duw eu rhoddi iw Wasanaethyddion. *Pôb rhoddiad daionus, á phob rhodd berffaith (*mĕdd St. Jaco) *oddiuchod y mae, yn deſcyn oddiwrth dâd y goleuni.* Nid oes ún Godidowgrwydd na Pherffeithrwydd naturiol ynom nad yw 'n tarddu oddiwrth Dduw, Nid oes dim angenrheidiol i gynnal ein bywyd, neu i wneuthur ein bywioliaeth yn eſmwythach ac yn ddiddanach ini, ac nid oes na Rhâd na Rhinwedd nad rhaid iddynt ddyfod oddiwrtho ef. Ac er y gall Efe roddi ini y cyfryw bethau, fel y mae 'n fynych yn gwneuthur, heb eu gofyn o honom, etto er mwyn ei, Ogoniant ei hun, ac er mwy lleſhâd i ninnau, F'a ordeiniodd Weddi megys mōdd cyffredin iw troſglwyddo ini; Canys wrth Weddio arno ef, yr ŷm yn Oſtyngedig yn cydnabod ein bōd yn ymgynnal arno ef, yr ydym yn addef mai efe yw Awdur a rhoddwr pōb pethau daiōnus, ac wrth hynny i'n gwneir yn deſmladwy o'r Dledſwyddau ſydd arnom iddo, f'a'ndyſgir i ymddiried ynddo, iw ofni ai garu, ac yn waſtadol i aberthu 'n Moliadau a'n Diolchgarwch am ei Haelioni tuagattom.

Gan fod Gweddi fel hyn yn peri cymmaint Anrhydedd i Dduw, a chymmaint Lleſhâd i Ninnau; Ni ddylai nëb feddwl y gallant gymmeryd eu dewis ai Gweddio ai peidio, o ran fod Duw yn gofyn hyn yn bendant megys Dledſwydd ſydd arnynt iddo. Ac am hynny y

Y

y darfu i'n Hiachawdr, nid yn unig lunio ffurf o Weddi iw Ddiſgyblion, ond mae hefyd yn galw arnynt yn fynych i arfer y Ddledſwydd hon yn y Geiriau hyn, *Gwiliwch a Gweddiwch*, Y rhai ſy'n arwyddoccau y dylid Gweddio 'n wreſog ac yn ddyfal-barhaûs; ac nid oedd yr hyn a gynghorodd efe iw Ddiſgyblion ddim ychwaneg nag a arferodd ef ei hûn; F'a weddiodd mor ddifrifol cyn ei ddioddefaint, â bôd yr Efangylwr yn mynegi ini, fod *ei Chwys Ef fel defnynnau Gwaed yn deſcyn ar y Ddaiar*, Luc 22. 44. Mae St *Paul* yn gorchymmyn i'r *Theſſaloniaid*, 1 Theſſ. 5. 17. *Weddio 'n ddibaid*; ac yn y Teſtyn yma dyſgir ini *Weddio bob amſer, â phob rhyw Weddi a dciſyfiad yn yr Yſpryd a bod yn wiliadwrus at hyn yma*; *trwy bob dyfal barà.*

Ond er bôd cynnifer o Orchymmynion penlant yn yr Yſgrythyr. mae rhai 'n chwannog wrthreſymmu nad oes na rhaid nac achos Weddio, o herwydd fôd Gwybodaeth Duw yn anfeidrol, F'a wŷr ein angenrheidiau cyn y gofynnom: mae hefyd mor rafuſol ac mor haelionus ai fôd yn rhoddi 'n ſyber-lan i bawb bi wir-fodd, ac nad rhaid gofyn iddo am y cyfyw bethau ag a welo ef yn gymmwys ac yn gyfaddas ini.

Yn wir pe na byddai na diben nac achos i weddio o'i blegyd ond er mwyn gwneuthur Duw yn gydnabyddus a'n angenrheidiau, ni byddai Gweddi ond ſwydd ofer afreidiol. Nid

oes nèb yn erfyn dim gan Dduw, heb gredu'n ddiyſcog ei fod Ef yn breſennol ym mhób mann, acyn gwybod pób peth; Ar Grediniaeth yma o'i fod yn gwybod ein angenrheidiau, ſydd gyſſur mawr ini i'n cefnogi iw goſod ger ei fron ef. Pan fo Dynion yn gofyn rhyw beth i Dywyſog Daiarol, rhaid yw cymmeryd poen a gofal, a chael cymmorth a charedigrwydd mawr i beri iddo jawn ddeall eu cyflwr, ac o eiſieu hyn mae llawer yn methu cael yr ymwared a allent oni bai hynny ei ddiſgwyl oddiwrtho; ond pan fo'm yn Gweddio ar Dduw Nefoedd a Dauar, mae ei hollawl-wybodaeth ef yn ddigon o ſiccrwydd i ni nad all na Rhagfarn na chamgymmeriaeth i rwyſtro ini gael ein derbyn a'n gwrando ganddo; Yr ydym wrth hynny yn gweddio arno, nid ar fedr athrawiaethu ei ddealltwriaeth ef, yr hon ſydd yn anfeidrol, ond i gynnhyrfu ei Ewyllys ef, i fod yn wiw ganddo ddiwallu 'n angenrheidiau, a chaniattau ini ymwared oddiwrth y blinderau ar trallodau nad allent mor digwydd arnom heb ei yſpyſol wybodaeth ai drefniad ef. Ac am Gymmwynaſgarwch a haelioni Duw, ai barodrwydd i wneuthur dajoni i blant Dynion, mae 'n eglur-ymddangos yn hyn, ſef, trefnu o hono ammod cyn eſmwythed ag ydyw Gweddi i gael o honom bób Bendithion a Chymmwynaſau ganddo; Nid yw 'n gofyn nac Aberthau drudfawr, na Gwaſanaeth llafurus, na hir ddiſgwyliadau diyſtyrus gennym, nid yw ond *goſyntwch*

rhoddir ichwi, Ceiſiwch, a chwi a gewch, Curwch, ac ſe agorir ichwi. Matth. 7. 7. *O bydd ar nêb eiſieu Doethineb, gofynned gan Ddiw* (mêdd St. Jaco) *a hi a roddir iddo.* Jaco 1. 5.

A oes nèb dan gyſtudd a blinder, mae Duw i hun yn dangos y ffordd iddo i gael Eſmwythâd, *Galw arnaſi yn Nŷdd trallod, mi a'th Wareddaf, o thi am Gogoneddi.* Pſal. 50. 15.

Ofer gan hynny i nèb ſeddwl na dywedyd fod Anfeidrol Wybodaeth a Dajoni Duw yn wrthreſymmau yn erbyn bod Gweddi 'n angenrheidiol; yn wir y Rheſymmau cadarnaf ar Cyſſuriadau goreu ydynt i'n cefnogi a'n cynhyrfu i ymarfer â hi.

Gan fod yn eglur wrth hynny mai Dledſwydd angenrheidiol ydyw, gwedi ei Seilio ar ddadcuddiedig Ewyllys a Gorchymmyn Duw, mae'n fy mryd wrth ſiarad am dani yſtyr y tri pheth hyn.

I. *A ddylem ni Offrwm ein Gweddiau yn ddigyfrwng i Dduw ei hûn, yntêu a ddylem ni ein hwylio yn gyntaf at ryw Aniannau Eraill o îs Graddau nag Ef.*

II. *Pa betha ddylai Teſtyn a Deſnydd ein Gweddiau fod, am ba bethau a thros ba Ddynion y dylem Weddio*

III. *Ac yna mi a ddangoſaf yn ddiweddaf, pa Nerth a grym ſydd mewn Gweddi, pan arferir hi fel y dylid.*

I. Mi a ymorolaf a ddylem ni Offrwm ein Gweddiau 'n ddigyfrwng i Dduw ei hun, ynteu

a ddylem ni eu hŵylio 'n gyntaf at ryw an-
iannau eraill o ïs graddau nag Ef.

Mae Chriſt ein Jachawdr, yr hwn a rodde
ini gynniſer o Reolau perthynaſol i'r Ddled
ſwydd hon, ac ſy 'n ein hannog mor ddiffiſo
i ymarfer â hi, yn ein hwylio 'n union a
Dduw ei hûn i wneuthur ein deiſyfiadau y
unig ger ei fron Ef. *Yn wir, yn wir, meddaf*
chwi, pa bethau bynnag a ofynnoch i'r Tâd yn ſ
Enw i, Efe au rhŷdd i chwi, Jo. 16. 23. Ac y
y Ffurf gyflawn ragorol o weddi a luniodd ef
ini, ſ'an dyſgir i wneuthur ein Erfynion a
Ein Tâd yr hwn ſydd yn y Nefoedd.

Ac nid yw hyn ddim ond y mae Duw ei
hûn yn ein gwahodd iw wneuthur yngeiriau
Daſydd, Galw arna ſi yn Nŷdd Trallod; Ar Pro-
phwyd *Joel* ſy 'n ſiccrhau ini, *Yr achubir pôb ûn*
a alwo ar Enw yr Arglwydd : Joel, 2. 32.
Ond mae Coel-grediniaeth orfodawg yn y
rhan fwyaf o Grèd ſydd tan rith talu mwy
Parchedigaeth ir Hollalluog Dduw, yn dwyn
oddiarno Ei wir Anrhydedd, ſef Addoliant
Gweddi, ac yn difuddio Dynion hefyd or hawl
ar Rhagorfraint gorau ſy 'n perthyn iddynt,
ſef cael neſſau yn ddigyfrwng at Orſeddfainc y
Gràs i anrhegu Eu deiſyfiadau au herſynion iddo
Ef, yr hwn yn unig a ddichon eu cymmorth
au diwallu.

Mae Eglwys *Rufain* yn Gorchymmyn iw
Deiliaid Offrymmu eu Gweddiau i Seinctiau ac
i Angylion, fel trwy eu Cyfryngdod hwynt, y
galler

ller eu hanrhegu 'n Weddeiddiach ac yn E-
eithiolach i'r Tad Nefol; Y Rheſwm gorau
ydd ganddynt i amddeffyn yr Athrawiaeth
ma, Yw cyffelybu Llŷs y Nef i Lŷs Tyw-
ſog Daiarol, lle nid all un Deiliad o iſelradd
yfygu dyfod ag un Erfyniad, er daed y fo y
neſwm am dano, hyd oni chaffer rhyw Ben-
adur Anrhydeddus, neu Wr mawr a fo yn
erthyn ir Tywyſog, iw ddwyn i mewn ac i
arad troſto. Ac am hynny, medd y Pabydd-
n, "a gaiff gwael Bechadur truan, ar yr hwn
mae dial Duw yn barod i ſyrthio, a gaiff
fath hwnnw ymwthio i wŷdd Duw, ai fli-
o Ef trwy bortreiadu, ei angenrheidiau: a'r
ael berthynaſau Cyffredin? Onid yw y rha-
oriaeth ar Pellder ſydd rhwng Duw ai Gread-
riaid yn anfeidrol mwy, a mwy arſwydus,
ag ſydd rhwng un Tywyſog Daiarol ar diyſt-
raf o'i gaethweiſion?

Mae o un Hen-Dadau 'r Eglwys eryſtalm o amſer, gwedi atteb eu Gwrth-reſwm yma, mae y rhagor ſydd rhwng y naill ran o'r Cyffelyb-eth ar llall yn dangos yn ebrwydd wanned anwireiddied o ymreſymmiad ydyw; Can-s er ei fod yn edrych megys Uchder mewn ywyſog, ac yn arwydd o'r Parch arſwydus dd gan Ei Ddeiliaid iddo, nad all un Erfyn-wr ddyfod o hono ei hun yn union ger ei on Ef, etto 'r gwir am hynny yw hyn, ſef, gall Tywyſogion gamgymmeryd, ac y gellir

St. *Ambroſe*

yn

yn hawdd eu twyllo, nid all eu Llygaid mo bod ym mhob mann, ymmhob Cwrr ou Llywodraeth, ac ni fedrant ganſod mo ddichellion a dirgel-fwriadau Dynion; mae'nt gan hynny yn dewis fod yn neſaf attynt y cyfryw ag y bo'nt yn meddwl y gallant yn ddioge ymddiried iddynt; y rhai ſydd ganddynt well cyfleuſdra i ymorol, ac iw gwneuthur eu hunain yn gydnabyddus ar cyfryw achoſion; Y rhai nidyw'n perthyn i Dywyſogion mo'u chwilio a'u holi 'n fanwl, o herwydd eu Mawrhydi, ac o herwydd bod yn angenrhaid iddynt ymgadw oddiwrth gyfeillach y cyfryw Ymbilwyr; Cymmwys gan hynny i'r fath Erfyniadau ddyfod trwy ddwylo Gwyr Llŷs, cyn cael eu croeſawu au derbyn ger bron yr Orſeddfainc; Ond nid felly y mae ym Mrenhinllŷs y Nef, mae Duw yn gwybod pob peth, ac nid rhaid iddo gael dim hyſpyſrwydd gan yr Yſprydion bendigedig ſydd o'i amgylch: ac nid oes ini fodd i gael yno neb Carediccach; a mwy Ewyllyſgar i wneuthur ini Ddaioni nag ydyw Duw ei hun. Mae Ei Ofal Ef yn cyrraedd at y rhai gwaelaf o'i Greaduriaid, ac am hynny nid rhaid uno'n y diyſtyra neu yr anghofia Ef mo'nom, f'a wnaeth bob peth a berthyn ini yn berthynaſau iddo 'i hun. Canys Gogoniant iddo Ef yw 'n Dedwyddwch a'n hiechydwriaeth ni.

Mae'r Nef yn wir ymmhell oddiwrthym, ond beth a ddywed y Pſalmydd? *Agos yw'r*

Arglwydd

rglwydd at y rhai oll a alwant arno, at y rhai a alwant arno mewn Gwirionedd. Pſal. 145. St. *Paul* a ddywed er cyſſur ini, *Yn Ghriſt Iesu, Chwychwi y rhai oeddych gynt ymmhell, a gaethpwyd yn agos trwy Waed Chriſt.* Eph. 2. . A thrachefn, *trwyddo Ef y mae ini ddyſod- mewn un Yſpryd at y Tâd.* Pa raid gan hyn- y ſydd ini Weddio ar Seinctiau ac Angyl- n, pan y mae gennym trwy Haeddedigae- au Chriſt cyn rhydded, Dyſodfa; a chyſtal wl i neſſau yn hyderus at Orſeddfainc y Gràs ſydd ganddynt hwythau eu hunain? *A bydd* nedd yr Hollalluog Dduw) *cyn galw o honynt mi atteb, ac â hwy etto yn llefaru, mi a wran- waf.* Eſay. 65. 24.

Ond mae 'r ffordd yma o Offrymmu 'n weddiau yn ôl arfer Ymbilwyr yn Llyſoedd ywyſogion, nid yn unig yn Waith Ofer, ithr hefyd yn fath anrheſymmol ac anghyf- ithlon o Addoliant. Rhyfyg mawr i ûn Eg- yys, beth bynnag a fo, yw gorchymmyn rdd newydd o Addoliant, na chynnwys yr chwaith nad yw Orchymmynedig neu Wa- ntedig trwy 'r Yſgrythyrau.

Ond nid oes nac Athrawiaeth nac Eſampl yr Yſgrythyr i ſylfaenu addoliant Seinct- u ac Angylion arnynt, mae'r fath Addol- nt yn lledratta oddiar Dduw yr Anrhydedd dd ddledus yn unig iddo Ef, ac am hynny ae 'n wrthwynebol i Reſwm ac i ddadcudd- dig Air Duw. Gweddi yw 'r Ddeiladaeth a

dâl Creadur iw Greawdr, gan gydnabod ei fod yn Cwbl-ymgynnal arno Ef. Mae hefyd yn arwyddoccau fod yn yr hwn y gweddïer arno amryw Briodoliaethau nad allant berthyn i neb ond i Dduw. Rhaid i ni gredu am yr hwn yr ydym yn galw arno, Ei fod yn gwrando ac yn deall ein Herfyniadau; Ond pa fodd y gall un hanfod nad yw ymmhob mann yn bresennol Wrando cynnifer o Weddiau ag a Offrymmir ar unwaith mewn cynnifer o fannau anghysbell? Heblaw hyn, nid yw Gweddi weithiau 'n myned ddim pellach na'r Meddwl, heb eu lleſaru ar Eiriau, ar hyn a leferir, oni bydd y Galon yn cyd-ymgyſſylltu ynddo, nid Gweddi yn wir ydyw, ond *ofer-ſain* neu ddwndwr Ofer, ac f' all pobl ofyn yn goel greſyddol y peth nad ydynt yn wir Ewyllyſgar iw dderbyn; Ond pa fodd y gall neb ddirnad hyn ond Chwiliwr y Calonnau ar Arrennau, yr hwn a ŵyr bob peth? Rhaid ini hefyd gredu yn ddiſigl am y ſawl y gweddiom arno, fod ganddo fodd a gallu i'n Cynnorthwyo ac i ddiwallu 'n angenrheidiau. Canys yr ydym yn rhwymedig i Weddio mewn Ffŷdd, â llawn ſiccrwydd a hyder, ac yn ddiammheuaeth; Ond pa ſut y gwyddom fod gan Seinctiau ac Angylion fodd i'n Cynnorthwyo, neu fod ganddynt fwy cymmeriaeth gydâ Duw i ddadleu troſom ni nag ſydd gennym ni ein hunain?

Gwir ydyw eu bod Hwy 'n gyfiawn, a ninnau 'n Bechaduriaid; Ond mae Duw, yr hwn ſy 'n

ſy 'n ein Gorchymmyn ac yn ein gwahodd i Weddio arno, yn gwybod ein bod felly; Ac mae 'r Ffurf o Weddi a gyfanſoddodd Chriſt ini, yn arwyddoccau fod arnom Ddledion y rhai yr ydym beunydd yn Gweddio am gael eu maddeu. a St. *Paul* ſy 'n ſiccrhau ini fod yr Hwn ſydd *un Arglwydd ar bawb yn Oludog i bawb o alwant arno.* Rhuf. 10. 12. *Os pecha neb* (medd St. *Joan*) *Mae ini Ddadleuwr gyda 'r Tâd*, nid Sainct neu Angel. *Ond Jeſu Griſt y Cyfiawn, ac, Efe yw 'r jawn tros ein Pechodau.*

Chriſt megys y mae 'n Dduw ac yn Ddyn, yw 'r unig un ſydd gymmwys i fod yn Eiriolwr troſom; mae ymmhob mann yn breſennol i dderbyn yr holl weddiau a offrymmer iddo, ar poenau a ddioddefodd Efe tros Bechaduriaid, yn rhoddi hawl iddo i ddadleu troſtynt, ac y mae 'n Eiſtedd ar Ddeheulaw Dduw i eiriol troſom, ac yn gwahodd yn raſuſol y ſawl ſy 'n *flinderog ac yn llwythog i ddyfod atto.* Pe bai 'r yſgrythyr gan hynny heb ddadcan yn bendant nad oes ond *un Cyfryngwr rhwng Duw a Dynion*, ſef, *y Dyn Chriſt Jeſu.* 1 Tim. 2. 5. Etto pwy a fyddai ſiccr o gael Ei Gariad Ef, a ymorolai am neb arall? Nid oes neb chwaith mewn Llŷs Dauarol a â i Ymymbil â Swyddogion o îs grâdd, pan fo 'r Tywyſog ei hun yn garedig iddynt; ai fab yn Eiriolwr troſtynt. Ond megys y mae Duw yn áchwyn trwy 'r Prophwyd *Jeremiah*, mae *Ei Bobl Ef* yn rhŷ chwannog *iw adael Ef, ffynnon y Dyfroedd byw, ac i gloddio iddynt eu hunain Bydewau,*

wau, ie Pydewau wedi torri, ni ddaliant Ddw
Jer. 2. 13.

Gwir ydyw fod y Sainct (neu y rhai Sa
ctaidd) fydd ar y Ddauar yn rhwymedig i w
ddio tros eu gilydd, ac f' all Gwr da ddeis
ar ei Garedigion weddio trosto, o herwydd ei f
yn gwybod eu bod yn ei glywed ac yn ei ddea
ac o herwydd fod Duw gwedi addaw eu gwrand
Gweddiwch tros ei gilydd, medd *St.* Jaco, Can
Llawer a ddichon taer weddi y Cyfiawn. Jaco.
16. Ac yn ddiammeu am weddiau y Sainct
y Ddauar, y dywedir yn Llyfr y Dadcuddia
fod *yr Angel yn eu hoffrwm ger bron Duw.* Dad
8. 3, 4.

Ac er bod yn gyffelybol fod y Seinctiau yn
Nèf yn Ewyllysio 'n dda iw Brodyr ar y Dda
ar, etto nid oes i ni fyl faen yn y byd i gredu
bod yn dadcan eu hewyllys da mewn Gweddia
trosom, neu y gallant fod mewn môdd yn y by
yn gynnorthwyol i ni. Ond mae i ni achos
feddwl, od oes ganddynt ddim gwybodaeth a
y pethau a wneir yma isod, Eu bod yn ans
ddog jawn wrth eu haddolyddion, y rhai, ta
rith gwneuthur Parch iddynt hwy, fy 'n lladra
tta oddiar Dduw Ei ddledus Addoliant ai A
rhydedd; A phe bai rydd-did iddynt i ddadca
eu Meddyliau iddynt, Hwy a'u mynegent Yn
eiriau 'r Angel wrth *St.* Joan, *Gwêl na wnelyc*
Canys cyd-wâs ydwyf iti, ac ith frodyr, addola Ddu
Dadc. 19. 10. 22. 9.

Fel hyn y mae 'n Eglur, mae at Dduw yn unig y dylem hwylio 'n Gweddiau, ac mae Chriſt yw 'r Unig Gyfryngwr ac Eiriolwr, yn Enw yr hwn, a thrwy haeddedigaethau yr hwn y dylid eu haberthu. *T'i yr Hwn a wrandewi weddi, attat ti y daw pob Cnawd.* Pſal. 65. 2.

Mi a af bellach ymmlaen i ymorol *yn ail*, am ba bethau a thros bwy y dylem Weddio.

Mae 'r Addewid yn wir yn ymddangos fel pe bai yn bendant, ſef y dyrŷ Duw ini pa beth bynnag a ofynnom gan y Tad yn Enw Chriſt, ond rhaid yw bod hyn o ammod yma 'n gynnwyſedig, ſef, gofyn o honom y Cyfryw bethau ag ſydd gymmwys i Dduw eu rhoddi, ac i ninnau iw derbyn. Oni chymmerwn ofal am hyn nid oes dim rhyfedd os gommeddir ein herfyniadau. *Gofyn yr ydych*, medd *St.* Jaco, *ac nid ydych yn derbyn, o herwydd eich bod yn gofyn ar gam, fel y galloch eu treulio ar eich Melus-chwantau.* Jac. 4. 3.

Hyn a ddylai fod yn ûn o ſiccr gynneddfau Gweddi; ſef, na Weddiom am ddim ond a fo Cyfion a chyfreithlon. Ped addawai Dywyſog daiarol i un o'i Ddeiliaid, fel y gwnaeth Duw i ninnau, na neccau Eſe byth mono, o ddim a ofynnai, f'a ddylid deall hyn am Erfyniadau rheſymmol; a phed Erfyniai y Deiliad hwnnw ryw beth drygionus neu anghyfreithlon, nid allai 'r Tywyſog a fyddai ganddo faint yn y byd o Barch i Gyfiawnder a Gwir Anrhydedd, lai nid yn unig na gommedd iddo 'i ddeiſyfiad,

Eithr

Eithr ei droi hefyd ymmaith trwy ddiyſtyrw
a digter.

Ac oni thybia Barnwr yr holl Fŷd fod id
ynteu gymmaint o achos i ofalu am Gyfiawn
ac Uniondeb ? Pwy bynnag a erfynio am dd
ganddo Ef nad yw 'n Cyttuno ymmhob Mô
a thrag'wyddol Reolau Gyfiawnder, nid all dd
gwyl amgen *na throir Ei Weddi yn bechod*, a
dŵg hi arno Drwm-bwys digofaint a Dial Du
Ni a ddylem Edrych ar Ogoniant Duw meg
prif-ddiben a Bwriad yr holl Weddiau a anrh
gom iddo, ac wedi yſtyr hynny yn ddyladw
ni a allwn yn gyfreithlon, ac mae 'n ddledus a
nom, Weddio am bob pethau angenrheidiol i
Heneidiau a'n Cyrph, ond bod hyn o ragor y
Nûll a ſut ein herfyn adau, ſef, pan Weddiom
Dduw am fendithion Yſprydol, am Gymmorth
on Ei ras a nerth Ei lan yſpryd, f'a ddylai
madroddiad ein Herfyniadau fod yn hŷt ac y
ddi-os, ai hanfon a ddylid at Orſeddfainc y Gr
a Chyflawn ſiccrwydd y Cânt eu gwrando a
Caniattau. Ond pan weddiom am bethau
Amſerol, am Jechyd, Rhydd-did, Lluniaeth
Dillad, pethau a wnant ein bywyd yn gyſſuru
ac yn gyfleus ini, rhaid ini ddaroſtwng y Cw
iw Ewyllys bendigedig Ef, ac na ofynnom Mo
ynt ar Ammod yn y Bŷd, ond fel y gwelo E
Eu bod yn gyfaddas ini.

Y Drefn yma o Weddio 'n gyntaf am Fend
thion Yſprydol ac wedi hynny am rai Amſero
a ddyſgwyd ini gan Grift ei hun, yn y Ffu
gyflaw

lawn o weddi a roddes Efe ini yn ei Efen-
lle 'r ydym yn Gweddio ar Dduw am roddi
y Cyfryw feſur o'i ràs ag an Cynnorthwyo
neuthur Ei Ewyllys ar y Ddaear mor bur-
ragrith ag y mae'r Seinctiau ar Angylion yn
ddhau iddo yn y Nef; rhaid ini wneuthur
n cyn y rhyfygom ofyn iddo 'n bara beuny-
ol, Canys yn wir ni byddem deilwng i fyw
i byddem Ewyllyſgar i ufuddhau i Ewyllys
hwn, ſy 'n rhoddi ini ein bywyd a'n Cyn-
aeth. Mae Chriſt héfyd yn gorchymmyn
roddi 'r lle Cyntaf i berthynaſau ein Henaid,
laen y pethau a berthynant ir Corph. *Cei-
h yn gyntaf Deyrnas Dduw ai Gyfiawnder Ef*;
th. 6. 33. Ac wedi diogelu yr hawl honno,
y Calyn yr Addewid am Fendithion Amſe-
y pethau hyn á roddir ini yn Tchwaneg.

Mae ini Eſampl o hyn yn yr Hen Deſtament:
Orchymmynodd Duw i *Solomon*, ofyn rhyw
d iddo, ac f' ai rhoddai iddo. Ac er bod
ud, Anrhydedd, Hir-Einioes, Buddugoliaeth,
Brofedigaethau mawrion, a phob ûn o hon-
yn ddigon i ddenu Ewyllys Tywyſog Je-
c ar eu hol, er hynny F'a Etholodd Ddoe-
neb o flaen y Gwbl, fel y gallai 'n ffyddlon
lawni Ei Ddledſwydd yn y ſwydd ar Alwe-
aeth uchel y gyſodaſei Duw Ef ynddi, ac am
euthur o hono Cyſtal dewis yn Ei Erfyniad
Dduw, F'a gofodd yr Hyn a Ewyllyſiodd,
neb law hynny, F'a gofodd yr holl Fendithion
ill hynny cyn gyflawned, ai fod yn rhagoi

ar

ar bob Tywyſogion a fu oi flaen ac o'i ol yn y rheiny hefyd.

Ond Pan ofynnodd Mam meibion *Zebedæus* i'n Jachawdwr y ddau le uchaf yn Ei Deyrnas Ef iw Dau Fab, Hi a gafodd ei gommedd a cheryddu hefyd: Canys er bod yn ddled arnom geiſio ac erfyn am Deyrnas Dduw, etto f'a fyddai Griſtion goſtyngedig bodlon ir breſwylfod iſaf ynddi.

Fel hyn y mae pan ofynnir pethau da o Feddylfryd diffaith neu er mwyn dibenion drygionus. Yr oedd *Simon Magus* yn ddigon chwannog i gael Dawn yr Yſpryd glân; ac f'a roddaſei ir Apoſtolion Arian am Ei rhoddi iddo, ond yr achos o hyn oedd Cybydd-dod neu wag Ogoniant; yr oedd yn gobeithio cael clôd neu Elw mawr oddiwrth nerth a Gweithrediadau 'r Yſpryd glân.

Am hynny ynteu Rheol ficcr yw hon yn ein holl Erfyniadau, o ba fath bynnag y bo'nt, ſef, na ddeiſyfom ddim gan Dduw, ond a fo er Gogoniant iddo Ef, neu yn eglur-gyttuno a'i Ogoniant Ef: Gofyn o honom bethau da o'u rhan eu hunain, ac er mwyn bwriadau a dibenion daïonus.

Fel hyn yr yſtyriaſom Weddi megys y mae 'n perthyn i angenheidiau ein Cyrph neu 'n Heneidiau 'n hunain; Ond mae 'r Ddledſwydd yn ſwy Cyrrhaeddgar nag y gallir Ei Chyfyngu o fewn terfynau 'n bûdd ni'n hunain yn unig. Mae 'n ymeſtyn ac yn ymledu cymmhelled ag y

mae Cariad ei hun yr hon ſy 'n peri i ni
wennych daioni a dedwyddfyd i holl ddynol
w: Ein Jachawdr, yr hwn a fynych ymar-
rodd ar Ddledfwydd hon a gwir ſerch ac a-
yddfryd Yſprydol, a weddiodd nid troſto i hun
n unig, ond hefyd tros y rhai a raddaſei Duw
do, tros Ei Dliſgyblion ei hun yn enwedig, a
ros bawb *hefyd a gredent ynddo Ef trwy eu by-*
adrodd hwynt. Jo. 17. 20. Ac ni orphywyſodd
ſe ar hynny, eithr, E.ſe a weddiodd tros Ei
lynion, Ei Elynion chwerwaf ac atcaſaf a
ynny pan oeddynt yn ei ſerthyru trwy eitha
llidiawgrwydd a'u Creulondeb Melldigedig,
Dad maddeu iddynt, Canys ni wyddant beth y
aent yn ei wneuthur. Luc. 23. 34.

Yn hyn y gadawodd Efe ini Eſampl fel y di-
nem Ei ol Ef, ac yr ufuddhaem ir Gorchym-
yn a roddaſei Efe or blaen ini: *Yr ydwyſi yn*
wedyd wrthych chwi, Cerwch eich Gelynion, bendi-
wch y rhai ach Melldithiant, gwnewch dda ir ſawl
h Caſânt, a Gweddiwch tros y rhai a Wnêl niweid
hwi ac a'ch Erlidiant. Math. 5. 44.

Felly mae 'u rhaid in Gweddiau fyned Cym-
helled an Cariad, a Hon, ſy 'n ein rhwymo i
euthur dâ i bawb, yn enwedig ir rhai ſydd o Deulu
Fyddd: Wrth hynny rhaid ini weddio tros
b Dyn; yn gyntaf, tros Grift'nogion a cha-
dig'on, ac yna tros Ein Gelynion; tros y
wl ſy 'n anghyttuno à ni o herwydd bûdd
u Grediniaeth; tros Juddewon, Tyrciaid,

Anffyddlonion a Hæreticiaid ; ac yn gyffre
hol tros holl Ddynol ryw.

Mae St. *Paul* yn Cynghori *Timotheus, fod y*
biliau, Gweddiau, Deiſyfiadau, a thalu diolch
bob Dyn, yn ddinam, heb eſgeuluſo neb ; o
mae 'n rhoddi 'r blaenoriaeth yn ein Gweddi
i *Frenhinoedd, a phawb ſy' mewn Awdurdod* ;
ſawl ſydd ganddynt fwyaf modd a gallu i wne
thur Mwyaf o Ddaioni a gwaſanaeth i ddyn
ryw, er lleſhâd amſerol a thragywydol iddy
Mae 'r Apoſtol yn deiſyf Gweddiau 'r E
wys troſto 'i hun, fel y Cynnorthwyid E
gyflawni ei Weinidogaeth y mòdd y bydd
mwyaf buddiol iddynt ; A hyn oedd arfer
Chriſt'nogion cyntaf, ſef Offrwm eu Herfy
iadau Cyhoedd tros y ſawl oedd yn gwyl
ac yn gofalu tros eu Heneidiau, megys
gwnaethpwyd tros St. Petr, pan fwrieſid
Yngharchar ; *Gweddi ddyfal a wnaethpwyd*
yr Eglwys at Ddduw troſto Ef, Act. 12. 5.

Ac mae Rheſwm ac achos da i Wedd
'n enwedig tros Weinidogion Eglwys Ddu
o herwydd fod Jechydwriaeth holl Ddyn
Ryw yn ſefyll ar lwyddiant Eu llafur hwyn

Gan fod y Rheol cyn eglured yn yr Yſgr
thyr, y dylem Weddio tros bob Dynion, tr
Elynion cyſtal a charedigion, tros y ſawl ſyd
or tu allan i Braidd Chriſt ; yn gyſtal ar rh
ſydd o'r tù mewn iddi. F' allai Ddŷn fedd
y byddai hawdd jawn i Griſtnogion gyttu
au gilydd ynghylch y ſawl y mae'nt yn rhw

medi

edig i Weddio troſtynt; ac felly y gwnaent
n ddiammeu, pe medrai pawb o honynt eu
ddloni eu hunain mewn Ffŷdd ac Ymar-
eddiad, i lynu wrth *yr hyn a 'ſgrifennwyd.*
nd mae mâth ar Grediniaeth yn cael cryn
yſg yn y Bŷd, ar hon o herwydd y Rhîth
nwioldeb Caredigrwydd ſydd ynddi, a gai
igon o groeſaw a chymmeriad gydâ Phob
nion da, pe bai Air Duw yn ei chynnwys
yn ei chennadu. ſef, y dylid gwneuthur
veddiau tros y Meirw cyſtal â throsy byw.
nd ni roddes yr Yſpryd Glân ini 'n unlle ddim
ſſorddiant ynghylch hyn: A chan fod yn
ur yn yr Eſengyl, nad oes onid dau gyf-
r ar ôl y fuchedd hon, ûn o Ddedwyddwch
llall o Drueni, a phôb ûn o honynt i bar-
: 'n drag'wyddol, gwaith ofer ini obeithio
gallwn ni trwy 'n herſyniadau newid Barn-
gaethau pennodol ac Ordinhadau Duw, i eſ-
vytho neu luniaru dioddefiadau, llai o lawer
gallwn hollawl-waredu y ſawl a gaeodd Ef
gloedig Yngharcharau 'r Erchylldod eithaf.
Mae 'r Pregethwr yn dwedyd ini mai *lle y*
hio y Pren yno y bydd Efe, pa fann bynnag
y digwyddo; gan arwyddoccau fod cyſlwr
n, ar ôl ei ymadawiad oddiyma, yn anghyſ-
vidiol. Oni thyccia Gwaed Chriſt am Dru-
edd i'r ſawl ſy 'n meirw yn ddiedifeiriol,
anfad ryſyg yw ini Drueiniaid pechadurus
ſio 'r fath beth trwy 'n Gweddiau. Mae
riſt ein Jachawdr yn ein Cynghori i *gyttuno*

a'n gwrthwynebwyr arfŷs, tra y byddom ar y ffordd i wneuthur ein Heddwch à Duw yn y bywyd yma, Canys os *Efe a'u teifl i Garchar*, Nid oes dim *dyfod oddiyno hyd oni thalom y ffyrling eitha* Matth. 5. 25, 26. Hynny yw, nid oes modd yn y Bŷd i gael ymwared oddiyno' Canys onid allwn fodloni Cyfiawnder Duw am ûn o'r Pechodau, o ba le y bydd modd i ni i allu talu 'n holl Ddled?

Mae rhai 'n wir a daerant fod Cyflwr canolig o Burdan rhwng Nef ac Uffern, Ond nid yw ddim ond dychymmyg y fawl fy 'n ceisio bûdd oddiwrtho: Nid oes ſon na chrybwyll am y fath le yngair Duw, ond mae holl Ergyd yr Yſgrythyr a Barn Prif-Dadau 'r Eglwys yn y gwrthwyneb.

Yn y bywyd hwn yn unig y mae ini gael ein pureiddio; mae 'n danfon Cyſtuddiau a Gorthrymderau ar Ei Wasanaethyddion iw profi a'u puro. *Aur* medd mab *Sirach, a brofir yn Tân, a Dynion Cymmeradwy yn ffwrn gofidiaeth* Eclus. 2. 5. ac mewn Gwirionedd, nid oes dim a ddichon lanhau 'r Enaid, on'd Gwaed *Jeſu*. Os bydd gennym Ffŷdd yn *ei Waed Ef, f'a bura 'n Cydnabod oddiwrth Weithredoedd meirwon i Wasanaethu y Duw byw*, medd yr Apoſtol wrth yr Hebreaid. *Heb.* 9. 14. Am hynny ynteu Cymmerwn Ofal am lanhau a phuro ein Heneidiau oddiwrth Bechod, cyn ein galw ger bron Gorſeddfaingc Duw; ac i'r perwyl hwnnw, Offrymmwn Weddiau taer-wreſog

troſom ein hunain a thros bob Dŷn byw.
nd am y Meirw mae 'r *Nôs wedi dyfod ar-*
at, y pryd mèdd ein Jachawdr, *Na ddichon*
weithio. Nid oes iddynt bŷth foddi wneu-
ur cu cyflwr yn well nag oedd y munyd yr
nadawſant, ac Ofer i Ninneu geiſio gwneu-
ur hynny troſtynt. Os dà y gwnaethant,
ae'nt yn ddiammeu gwedi mvned i fywyd
ag wyddol. Ond os drwg, *Ni welant byth*
nyd, Eithr y mae Digoſaint Duw yn aros yn
agwyddol arnynt.

Er mwyn eich Cefnogi a'ch Cyſſuro i ym-
fer ar Ddledſwydd hon, rhaid i mi, yn *dry-*
dd, ddangos ar fyrr i chwi pa nerth a Grym
mewn Gweddiau pan wneler hwynt am
cyfryw bethau a thros y fath Ddynion, ac
y cyfryw fodd ag y dylid.

Mae gennym nid yn unig yr Addewidion
aſuſaf a all fod i'r Ddledſwydd hon, ond yr
ym yn darllen hefyd yn yr Hèn Deſtament
Eſſeithiau rhyfeddol a darddedd eddiwrthi.
r ddifritol Weddi *Elias*, f'a gaeodd yr Ar-
wydd y Nefoedd fel *na bu Gwlaw ar y Ddai-*
tros dair blynedd a Chwe mis. A thrachefn
n Weddiodd Efe ar Dduw am droi ymaith
Farnedigaeth drom honno, *I' Nêf a roddes*
law, ar Ddaiar a ddûg Ei ffrwyth. Jaco. 5.
. Pan oedd *Jehoſaphat* wedi ei amgylchu
n Ei Elynion, ac heb ddim Gobaith o am-
leffyn ei Bobl rhag trèch plaid, pan na's
wyddai beth iw wneuthûr, *Ei Lygaid oedd ar*
Ddaw.

Dduw. F'a ymbiliodd ag Ef trwy Weddi, Duw a ddanfonodd anghydfod ymmhlith E Elynion, *a hwy a helpiasant ddifetha pawb gilydd*. 2 Chron. 20. 12. 23.

Mae llawer o Esamplau or fath yma yn y Ysgrythyr yn dangos y modd y ffynnodd Gweddi gyda Duw am Fendithion a Thrugaredd au amserol. Ond mae ei Grym hi yn ficcr ddi siomedigaeth pan wneler hi fel y dylid, a radau Ysprydol. Yna mae'r Addewidion yn ddi os *Gofynnwch a rhoddir i chwi*, Nid oes ini le fethu oni ofynnwn yn y Cyfryw fodd nad y Weddus i Fawrhydi Duw wrando arnom, O daw Dynion at Orseddfainc y Gras, fel y gwnan yn rhŷ fynych, pan fo'nt yn ertyn am bethau Ysprydol, â deisyfiadau oeraidd, ac a meddyliau gwibiog Cyfeiliornus; pan fo'nt mor ddifatter a chanddynt cyn lleied parch i Dduw ac iw Ddoniau, pa fodd y disgwyliant amgen na chant eu diystyru au gwrthod gan Dduw?

Mae 'n Jachawdr yn yr Efengyl yn portreiadu taerni y Weddw Dlawd megys Esample ini iw dilyn, yr hon a flinodd ei Barnwr ac a'i cymmellodd i wneuthur iddi gyfiawnder yn derbyn ei gwrthwynebwr er na's gwnaethai oni bai hynny er na Duw na Dŷn. Os disgwyliwn ninnau i'n Herfyniadau ffynnu, rhaid ini fod fel hithau, ni ddylem mor digalonni er cael ein naccau ychydig o weithieu, cithr po mwŷaf a fo y rhwystrau ar anhawsderau

erau i'n herbyn, rhaid inigalyn ar ein hym-liau o hynny yn fwy dygyn a difrifol.

Er bod Chrift yn barod i wneuthur pob ymmwynafau dà i bób màth ar Ddynion, to f'a welodd ynteu yn ddà unwaith brofi fŷdd ac ammynedd y Wraig o *Ganaan*, y o cyntaf yr ymbiliodd Hi ag Ef, *Trugarha thyf, O Arglwydd Fâb Dafydd*, nid attebodd fe iddi un Gair; a phan adnewyddodd hi dra-nefn yn ei Herfyniad. *Arglwydd cymmorth fi*, a roddes iddi'r fath atteb ac y buafei y an fwyaf o Wragedd yn digio'n aruthr o'i egyd; *Nid cymmwys*, meddai Efe, *cymmer-bara'r Plant, ai fwrw i'r Cŵn.* Ond hi a naeth Hi well defnydd o honaw, ac a gym-erth y cyfleufdra hwnnw i ddadcan ei fyn-ed o'i Alluowgrwydd ai Fawrhydi Ef, ac i Hanneilyngdod ei hunain. Ac ar hyn-y Hi a gafodd y peth a ofynnodd, a anadiad helaeth heblaw hynny i gael pa beth ynnag a ddymunai, *O Wraig mawr yw dy ffydd, bydded i ti fel yr wyt yn Ewyllyfio.* Mat. . 22. 28.

Y Pethau hyn a fgrifennwyd er addyfg ini, inwyn bod o honom yn dduwiolfryd ac yn ifrifol yn ein Gweddiau ar Dduw, dadcan honom trwy'n taerni mor Werthfawr yn golwg yw'r pethau'r ydym yn eu gofyn; yna ni a allwn wybod yn ddiammeu, *Beth nag a ofynnom gan y Tâd yn Enw Chrift y dd Efe ini.*

Traethawd II.

TRAETHAWD. II.

Am Ympryd.

MATTH. 9. 15.

Ar Jesu a ddywedodd wrthynt a all Plant yr Ystaf Briodas alaru tra fyddo 'r Priodfab gydâ hwy Ond y Dyddiau a Ddaw, pan ddyger y Priod oddiarnynt, ac yna yr Ymprydiant.

MAE bywyd Dŷn yn Cwbl-y gynnal ar Ewyllys yr Hollallu Dduw; mae yn ei hyftyn neu ei byrrhau yn ol ei feddwl b digedig ei hun; pan *ddygo yma ein hanadl y trengwn, a dychwel in llwch.* Pſal. 104. 29. Ni ddylem edrych ar yr Amſer a ganiattaodd D i ni yma ar y Ddaear, megys Talent or wert fawroccaf a roddwyd i ni tan ymddiried, n er mwyn Eſmwythder a diſyrrwch, neu w orchwylion ofer, ond gan yſtyr fyrred ac anſic ed ydyw, ni a ddylem ymegnio 'n ofalus i wne thur y goreu o bob munud a llafurio 'n ddiw yn y Cyfryw Ddledſwyddau a Gweithredoe Crefyddol, ag a fo Cyfatteb o Li ddiben a bwri ein Creadigaeth, ac ym Wneuthur yn Gyfry

g ſydd wedi eu *hadgenhedlu trwy 'r Yſpryd Glân*, n gwneuthur yn *Greaduriaid Newyddion.*

Mae 'r Apoſtol yn dwyn hyn ar gôf i ni yn i Epiſtol at yr *Epheſiaid*, 2. 10. *Gwaith Duw ym gwedi cin Creu yn Ghriſt Jeſu i Weithredoedd , y rhai a rag-ddarparodd Duw, fel y rhodiem ynddynt.* Dledſwyddau a Gorchwylion ein nſtaidd Greſydd a elwir yn fynych yn yr Yſ- ythyr yn *Weithredoedd da*, ac ſ an Cynghorir ddifrifol i ymarfer â Hwynt: Ac yr ydym y *Proteſtaniaid.* Yn enwedig y rhai ſydd o *glwys Loegr*, mor ddiragrith ac Mor Galonnog ymegnio ani danynt ag y gall ein Gwrthwy- bwyr o *Eglwys Rufain* wneuthur, Er Eu bod wy 'n gyfredinol yn barnu arnom ni megys elynion a Dirmygwyr y Cyfryw weithred- dd: Mae hyn yn wir o ragor rhyngom, ſef, bod ni wrth Bregethu a mynych gyhoeddi d Gweithredoedd da yn angenrheidiol, yn yr Amſer yn rhybuddio 'n Pobl na Chyfrifont onynt, eu hunain yn haeddedigol o'u her- ydd, ac na ddiſgwylion na Maddeuant Pecho- u na Bywyd trag'wyddol oddiwrthynt.

Canys mae 'r yſgrythyr yn dangos yn Eglur d ein Cyfiawnhad a'n Hiechydwriaeth yn ſef- yn hollawl ar raſuſol Drugaredd Dduw yn Fab Chriſt Jeſu. Ar Gweithredoedd da a elom (fel y dyſg St. *Awſtin* i ni) ydynt wythau ac Effeithiau Gras Duw; Nid peri Gras, d tarddu oddiwrth ras y maent. Mae Cym- int rhyngddynt a'n Cyfiawnhau ni, a bod yn

rhaid i Ddŷn gael ei gyfiawnhau 'n gyntaf trw
ffŷdd Cyn y gallo 'u cyflawni wrth yr hyn
mae 'n Eglur mai i Dduw yn Unig y mae Ma
yn ddledus am y peth a wnelom ni 'n dda,
nid oes gan y Cyfiawnaf ar y Ddaear ddim
Eiddo 'i hun i Ymffrofto o honaw, ond gorfy
arno ddywedyd gydà St. *Paul*, *Trwy Râs Dun*
ydwyf, yr hyn ydwyf, 1 Cor. 15. 10.

Ond er hyn ei gyd, mae 'n rhaid i ni fo
mor Serchog-awyddus i Weithredoedd da, à p
baem yn wir yn haeddedigol o'u herwydd
Canys heb hyn, pa fodd y gallwn ni 'n dang
ein hunain yn blant i Dduw, oni chanlynwn
Rheolau, ac onid ufuddhawn ir Cyfreithiau
drefnodd Duw i ni? Pa fodd y gallwn ni
hunain nac Eraill wybod fod gennym wir à b
wiol Ffŷdd, or fath ag a fyddo Cymmeradw
gan Dduw er Cyfiawnhâd i ni, oni ddŵg
allán ffrwythau Cyfiawnder? Ac er na haedde
ni na chlod nac Anrhydedd oblegyd ein Gwe
thredoed da, f'a ddylai hyn fod yn ddwyfa
na rhefwm yn y byd in hannog iw gwneuthu
fef, fod Gràs Duw yn cael ei fawrygu o'i he
wydd, ac wrth adael in *Goleuni lewyrchu felly g*
bron Dynion, yr ydym yn cynhyrfu eu Calonn
i ogoneddu ein Tad, yr hwn fydd yn y Nefoedd.

Ac nid yw afles yn y byd i ni, ac ni ddyl
chwaith fod dim Anghyffur i ni, i fyned rhago
yn ein hufudd-dod, o ran nad allwn trwy
Gweithredoedd goreu a wnelom haeddu dim
law Dduw, oblegyd ni a gawn dderbyn mw

Gwob

Gwobr o ran ein Ffŷdd os bywiol a diragrith a ydd, nag a allai 'n Gweithredoedd haeddu, pe wneid hwynt trwy ein Nerth ein hunain, neu u bod heb law hynny yn gwbl berffaith.

Mi a dybiais yn gymmwys yn hyn a fann, arad Cymmaint a hyn am weithredoedd da yn yffredinol; Gan fod llawer yn edrych ar Ymryd; yr hyn yw Teſtyn y Traethawd yma, negys Gwaith haeddedigol ac yn rhoddi hyder nawr arno megys Modd iw Cyfiawnhau.

Felly 'r Pharifæad yn y Ddammeg, ymmhlith mryw bethau Eraill yr oedd yn Ymffroſtio o onynt, Gwedi dadleu nad oedd na *thraws, nac gbyfiawn, na Godinebwr*, mae 'n dyfod iw gyawnhau ei hun ar Ddledſwyddau pennodol, ac hon yn gyntaf; *yr wyf yn Ymprydio ddwywaith yr Wythnos, yr wyf yn dcgymmu Cymmaint oll a feddaf.* Luc. 18. 12. Mae 'n Jachawdr yn ydnabod Ei fod yn gwneuthur yn dda yn y ethau hyn, ac yn ei oſod yn Eſampl o Ddŷn d oedd ei Gyfiawnder yn gwneuthur dim daini iddo, o ran Ei fod yn ei gyfiawnhau ei hun ni, yr hon gan nad oedd ond rhad rodd a weithrediad Gras Duw, Eitha Balchder a hyfyg i neb feddwl y gallai ei gwneuthur trwy Nerth ei hunan.

Ac er bod ir Publican o herwydd Ei ſwydd wer a Brofedigaethau ac odfeydd i wneuthur wg, ac mae 'n debygol jawn wneuthur o hoddefnydd o honynt, Etto er mwyn Ei Oſtngeiddrwydd ai Ofid am Bechod, ac o ran Ei

fod, yn adeiladu ei holl Obaith yn unig ar Dr
garedd Dduw, F'aeth adref gwedi ei gyfiawnha
pan gafodd y llall Ei wrthod gyda'r holl weithre
oedd da yr oedd yn Ymorfoledd u o'u plegyd.

Mae 'n Eglur gan hynny, megys wrth amry
fannau Eraill or Yſgrythyr, felly hefyd wrth
Ddammeg yma, fod Ympryd pan Ei Cyflawner
y dylid yn waith da, ac wrth hynny yn Ddle
wydd Griſt'nogol. Ac fel y gallom Ei chyflaw
yn ddyladwy Mi a'i hyſtyriaf yn y Modd ym

I. *Mi a ddangoſaf ymmha beth y mae Nat
Ympryd Crefyddol yn ſefyll ; ac er mwyn pa ddibe
ion a Bwriadau y dylem ei harferu.*

II. *Pa rai yw 'r Amſeroedd ar Tymmhorau
faddas i gyflawni 'r Ddledſwydd hon.*

III. *Mor ffynnadwy ydyw gydâ Duw, a pha D
niau llesfawr a darddaſant oddiwrthi.*

I. Mi a ddangoſaf, ymmha beth y mae N
tur Ympryd Crefyddol yn ſefyll ; ac er mw
pa Ddibenion a Bwriadau y dylem ei harferu.

Ympryd yw gommedd ini 'n hunain
Hymborth an difyrrwch arferedig. Nid yd
fel y chwennychai lawer Ei bod ; nid ymgad
oddiwrth ryw fath ar luniaeth ydyw, meg
gochel bwytta Cig, a chymmeryd rhydd-did
y Cyfamſer i arfer pethau Eraill Mor flaſus
Genau ac Mor faethol ir Corph ag ynteu ; Ei
peidio a bwytta nac yfed dim nes y darfydd
Amſer goſodedig i ymprydio.

Nid yw 'n Jachawdr yn gwneuthur dim r
goriaeth rhwng rhywiogaethau Bwydydd w
att

teb i Ymoſyn Diſcyblion *Joan*; Mae'n Cydnabod nad oedd Ei Ddiſgyblion Ef yn Ymprydio beth bynnag a fwyttaent neu a yfent; nid gan hynny 'n gwadu Mor hyn a ddywedwyd yn eu herbyn, ond mae 'n amddeffyn Eu iniweidrwydd, ac yn eu heſguſodi am beidio mprydio ar Rheſwm yma, ſef, am *fod y Priſ-fab yr Amſer hwnnw yn eu plith.*

Wrth hyn Gwir Ympryd yw ymgadw oddirth bob Math ar luniaeth, ac oddiwrth bob Iwyniant a difyrrwch Cnawdol, ond nid yw on o honi ei hun ond Gweithred ddi-ddrwg di-dda; Hi a all ſod yn dda neu yn ddrwg, n Awdurdodawl neu 'n Greſyddol; fel y gwyer pa fath ydyw, rhaid yw Yſtyr y Dibenion Amgylchiadau yr Ymprydir oi plegyd. F' l rhai Ymprydio o ran eu Hiechyd, ac nid yw ynny weithred dda mewn un modd amgench nag y mae Cymmeryd Phyſygwriaeth neu mgampio felly. Weithieu mae 'r Penllywiawwyr yn gorchymmyn Ympryd neu ymgadw ddiwrth Ymborth, heb un bwriad yn y byd nd i arbed y lluniaeth, megys pan ſo Tref neu dinas yn Warchaedig, neu yn amſer prinder Drudaniaeth anferthol. Yn ein Gwlad ni 'n unain f' a wnaed Cyfreithiau or fath yma er wyn Ceſnogi Pyſgodwyr ac amlhau Morwyr. c mae Ufudd-dod ar y Cyfryw achoſion yn dledſwydd yn rhwymo 'r Gydwybod; ond d yw yr hyn a orchymmynir ond er lles, ir ladwriaeth, ac am hynny f' a ellir yn gymmwys

mwys ei alw yn Ympryd Awdurdodawl. I mae Ympryd Crefyddol yn gofyn Dibeni Crefyddol yn gyſtal a rhai Cyſion, Cyfreithlo Ar tri hyn yw 'r Dibenion Crefyddol yr Y prydir o'u plegyd.

I. Pan Ymprydiom ar fedr Ceryddu a Ma weiddio 'r Corph, ai ddwyn i Ymddaroſtwng Yſpryd, a'i gadw tan reolaeth Crefydd a Rh ſwm. Fel hyn y byddai St. *Paul* yn arferol gyſtuddio 'i hun, 1 Cor. 9. 27. *Yſy wyſi 'n C yi ſy Nghorph, ac yn ei ddwyn yn gdeth, rhag i mewn un modd wedi imi bregethu i Eraill, fod hun yn anghymmeradwy.*

II. Ail diben Ympryd Crefyddol yw, pan Ym prydier er mwyn derchafu a bywiogi 'r Enai fel y byddo 'n gyflymmach yn dduwiolach yn Wreſoccach mewn Gweddi, neu 'n fwy af ud ac yſtyriol ym mhob gorchwyl Yſpryd wrth attal y Tueddiadau ſyrthion ar trymd Yſpryd ſy 'n tarddu 'n ſynych oddiwrth lawn der a digonedd o luniaeth.

Fel hyn y darllennwn fod y Prophwydi Athrawon yn *Antioch* yn Ymprydio pan dde byniaſant Orchymmyn gan yr Yſpryd glân, *neilltuo* Barnabas *a* Saul *ir gwaith y galwaſei i hwynt iddo.* Act. 13. 2. Yn ddiammeu Hwy Ymprydiaſant er mwyn hyn, fel fel y gallen trwy eu difrifol Weddiau au Hertyniadau yr Hollalluog Dduw, gael gwybod Ei Ewyll bendigedig Ef am y Dynion hynny.

Yn y Bennod neſaf (*Ad.* 23.) Ni a welwn y dau Apoſtol hynny yn arfer yr ûn moddion y Cyffelyb achos. *Gwedi iddynt ordeinio Henaid ym mhob* Eglwys *a Gweddio, gydag Ymprydu, Hwy a'u gorchymmynaſant hwynt i'r Arglwydd Credaſant ynddo.* Nid anturiai 'r Apoſtolion gymmaint a chyn bwyſfawrocced Gwaith ag dd Urddo Gweinidogion Eglwyſig, heb ymdarparu atto 'n ddyladwy trwy Weddi ac Ymryd.

III. Trydydd Diben Crefyddol Ympryd, yw n amcaner ef megys Arwydd neu Dyſtiolth o Ymddarſtyngiad goſtyngedig i Ewyllys uw, â diragrith a lâr a Gofid am Bechodau, n ſo'm yn ei arfer megys Dial arnom ein nain am yr ynſydrwydd ar Oferedd yr ym rhŷ chwannog i ymhyfrydu ynddynt.

Dyma 'r amryw Ddibenion a wnant Ympyd yn Ddledſwydd Grefyddol, yn Waith da, ymmeradwy gan Dduw a buddiol i'n Hendiau 'n hunain.

Ond y ſawl a Ymprydiant yn Unig o ran efod ac Arfer neu o herwydd eu bod yn wennych gwneuthur fel Dynion Eraill, Math Griſtnogion medrus, diyſtyrus ydynt, ſy 'n wneuthur llawer o niweid iw Cyrph wrth eu yſtuddio 'n ddibwrpas heb wneuthur maint y byd o ddaioni iddynt eu hunain. Y ſawl 'n gobeithio cael Clod a Mawl gan y Byd wrth nddangos fel hyn yn ddurfing ac yn Gaethrefyddol, os ſfynna 'u bwriadau, *yn wir y mae nt*

yn

yn derbyn eu Gwobr yma, ond ar ol hyn
Cyfran gwedi ei bennodi ir Cyfryw Ad-ddyn
gwag-ogoneddgar Ymmhlith Rhagrithwyr
Anffyddloniaid.

Mae etto Ddibenion o Ymprydio llaw
gwaeth nar rhain, a llawer mwy anfodlongar
anghymmeradwy gan Dduw, megys yr hwn
oedd y Pharifæad yn ymgyrraedd am dan
fef, haeddu Ei gyfiawnhau o herwydd ei Y
pryd, ac felly troi heibio Drugaredd Dduw
ddiwrth weithredu dim yn ei gyfiawnhâd,
hon fydd raid iddi ddeilliaw yn hollawl odd
wrthoEf. Cymmaint arwydd oedd hyn o Falc
der a Rhyfyg a darfod i'r Publican nad oed
ganddo ddim Gweithredoedd da i ymffroft
o'u plegyd, ond ei daflu ei hun yn gwbl
Drugaredd Dduw, gael ei gyfiawnhau o'i fla
Ef. Mae ffordd Erchyll arall i ddigio 'r Hol
lluog Dduw, pan fydder yn gwyrdroi Dledfw
ddau Crefyddol i Ddibenion a Bwriadau dr
gionus; Mae 'n Jachawdr yn yr Efengyl yn
gyoeddi 'r yfgrifennyddion ar Pharifæaid
hir-weddio, megys gwell Efgus i *lwyr-fwyta*
Gwragedd Gweddwon: Matth. 23. 14. Ac yn
Prophwyd *Efay*, Pen. 58. 4. Yr ydym yn da
llen am rai a *Ymprydient i Ymryfon a chynnen*, a
dâro á Dwrn Anwiredd. Peth rhŷ Gyffredin y
ceifio amddeffyn achos drwg tan rithiau Cref
ddol, ac yn enwedig wrth Ymprydio, rhai
chwennychent Ymddangos fel pe baent yn ce
fio rhwymo Duw i daro yn eu plaid, fel y g
llo

ont wrth hynny dwyllo 'r byd i feddwlyn wel
u hamcanion a'u bwriadau.

Gwedi eglurhau Natur Ympryd fel hyn, a
ngos y rhagoriaeth ſydd rhwng yr amryw
thau o hono, pa ûn bynnag a'i da a'i drwg,
di-ddrwg-didda. Mi a af bellach ym mlaen
yr ail peth, ſef i ddangos pa rai yw 'r Am-
roedd a'r Tymmorau Cyfaddas i ymarfer ar
dledſwydd Greſyddol hon; Ac yma rhaid
i yſtyried Ympryd megys y mae 'n Ddled-
ydd Gyhoedd neu Ddirgel; mae pob ún o
nynt yn angenrheidiol pan fo achoſion cy-
ddas iddynt, ac mae ini Eſamplau o bob un
ddau fath yn yr Yſgrythyr lân.

I. Am Ymprydiau Cyhoeddus, y cyfryw ac
Orchymmynir trwy Awdwrdod Gyfreithlon
n ein Llywodraethwyr yn yr Eglwys neu 'r
ladwriaeth: megys y mae'nt Hwy yn Farn-
yr or achoſion felly y mae'nt hefyd yn farn-
yr ór amſerau Cyfaddas i'r cyfryw Ympryd-
u, a chan mae Tywyſogion ſydd ganddynt yr
wl oreu ar perthynas mwyaf yn Nedwyddwch
Llwyddiant eu Teyrnaſoedd, mae'nt yn rhwy-
edig i arfer y moddion Cymmwyſaf i he-
lychu a lliniaru Digoſaint Duw, pan fo 'n
oddi arwyddion eglur o'r anfodlondeb, trwy
lanfon Daiargrynfaau, Newyn, Rhyfel neu
à i gyſtuddio 'n Gwledydd.

A pha foddion cyn gyffelyped i gael Tru-
redd gan Dduw ag ydyw Ympryd ac Ym-
tyngiad Cyffredinol y Brenhin ar Bobl? Yr

ydym yn darllen fod Brenhinoedd da tan Ddeddf yn ei arfer ar y fath Achofion, yn e wedig *Jehoſaphat*, pan oedd Ei Elynion yn b rod i fyrthio arno, *Efe a ofnodd, ac a ymrodd i geiſio 'r Arglwydd, ac a gyhoeddodd Ympryd tr holl* Judah. 2 Chron. 20. 3.

Mae Deiliaid yn Rhwymedig i Ufuddh i'r Awdurdodau goruchel ym mhob pethau Cy reithlon, Llawer mwy ynteu yw y rhwym digaeth i Ufudd-dod, pan fo Dledfwyddau m grefyddol ag yw hon o Ymprydio, ac ar y cy ryw amſerau mor gymmwys ac angenrheidi yn Orchymmynedig ganddynt.

Am Ymprydiau Gofodedig yr Eglwys a O deiniwyd gan ein Llywiawdwyr Yſprydol i cadw 'n waſtadol ar ryw Amſeroedd a Thym morau pennodol, megys y Grawys, y Nof-wy iau, Wythnofau yr Cydgorau; mae Defod, A fer ac Awdurdod yr Eglwys yn gyflawn-dd gonol i rwymo Cydwybodau ei Ddeiliaid i Cadw.

Yn wir nid oes mor Eglurdeb ddarfod i Apoſtolion Sefydlu dim Dyddiau gofodedig Ympryd iw Cadw gan bawb yn gyffredin Ond f'a welodd y fawl a ddaethant ar eu h i Lywodraethu 'r Eglwys, achos Cyfion i a fer yr Awdurdod honno yn hyn o beth, er n oedd yr Apoſtolion yſgatfydd yn ei hamſ yn gweled mor gymmwys ei Harferu.

Ar hyn a wnaethant Hwy ar yr achos yn fydd Warantedig wrth arfer Eglwys yr J ddewo

dewon, yr hon (heblaw Dŷdd y Cymmod, Degfed dŷdd or ſeithfed Mis, yr unig Ymryd a Ordeiniodd *Moſes*, Lev. 23. 27.) oedd anddi amryw Ymprydiau Eraill gwedi eu horeinio gan Lywodraethwyr yr *EGLWYS*, fel Cyfrifir hwy gan y Prophwyd *Zechariah*: 19. Ympryd y Pedwerydd, y Pummed, y eithfed ar Degfed Mis, a chan nad oes mor wybodaeth fod yr un o'r rhain (ond Ympryd Seithfed Mis) wedi ei Ordeinio tan Ddeddf *Moſes*, Nid allwn feddwl amgenach na'u bod wedi eu pennodi gan eu Llywodraethwyr ar achoſiou enwedigol, yn hyttrach o ran Duwoldeb nag o ran un Gorchymmyn pennodol oddiwrth Dduw.

Mae gennym gan hynny arfer yr Eglwys uddewig i gyſiawnhau'n harfer ninnau o gadw n Hymprydiau goſodedig o ran Ufudd-dod n Huchafiaid Eglwyſig trwy 'r hon yr ordeinwyd hwynt; ond mae 'n rhaid cydnabod fod n peth yn perthyn iw Cyfreithiau hwynt, cyſtal g i Gyfreithiau 'r Deyrnas, ſef nad ydynt ou han eu hunain yn anghyſnewydiol, Ond y ellir eu dirymmu neu eu troi 'n ol, trwy Awurdod ogyfuwch ar hon a'u ſefydlodd hwynt r y Cyntaf.

Hyn yw Natur pob math ar Oſodedigaethu Dynol, lle wrth hynny, pe bai Awdurdod r Eglwys ſydd yr awrhon yn ſefydlog, yn weled yn gymmwys newid dim. naill ynglch Amſeroedd ein Ymprydiau, neu 'r modd-

ion iw cyflawni, Nid ydym mor rhwymedi
i gadw Defodau ac Ordinhadau y ſawl a fua
o'n blaen Ni. nad yw y rhwymedigaeth ddi
eddaf yma yn dirymmu y Gyntaf. ac a dd
lai fod yn Rheol ac yn fefur i'n Hufudd-do

Yr Amſeroedd i Ymprydio 'n gyhoedd fyd
wrth hynny iw trefnu a'u ſefydlu gan ein Llyw
odraethwyr, ondmae Achoſion Eraill i ymarſ
ar Ddledſwydd hon, y rhai megys y perthyn
ant i bob Dŷn yn ol y Cyflwr ar helynt y b
ynddo mae 'n rhaid i bob Dŷn farnu trofto
hûn pa amſer ſydd gyfaddaſaf i hynny.

F' a adawodd ein Jachawdr ini Ei Eſamp
ei hun am Ymprydio, Eſampl a ddylem ei dd
lyn. er nad allwn bŷth ddiſgwyl dyfod o hŷ
iddi. *neu ei gorddiwes.* Efe *a Ymprydiodd dde*
gain Niwrnod a deugain Nos yn yr Anialwe
Matth. 4. 1. Efe hefyd a ddangoſodd y mod
y dylem Ymprydio, ac a drefnodd Wobr a
hynny. *Eithr pan Ymprydiech di Enneinia dy ben*
golch dy Wyneb, fel nad ymddangoſech i Ddyn
dy fod yn Ymprydio, Ond i'th Dâd yr hwn ſydd
y dirgel, a'th Dad yr hwn a wel yn y dirgel, a d
ti yn yr amlwg, Matth. 6. 17, 18. F'a ddy
godd ini hefyd na thâl dim ini ymgadw odd
wrth luniaeth Corphorol oni bydd yn gyſſyll
iedig â Gofid ac ymddaroſtyngiad Yſpryd
Canys ni welwn panofynnodd Diſgyblion Je
iddo, pa ham nad oedd Ei Ddigſyblion Ef
Ymprydio? Mae 'n rhoddi atteb iddynt yn
eiriau y Teſtyn, *A all plant yr Yſtafell Briod*

ala

aru tra fo y Priodfab gyda bwynt? gan arwydd-
cau yn eglur mae Gwir Ympryd yw *Galaru.*
ae 'n arwyddoccau fod Dynion gwedi eu
ysbigo eyn drymmed *yn eu Calonnau,* trwy
imlad o'u Pechodau, ac wedi dychrynu cym-
aint o herwydd y Bygythion a gyhoeddodd
uw yn eu herbyn, nad oes ganddynt ond y-
ydig awydd i Fwyd na Diod na difyrrwch
nawdol, y rhai au hudasant, ac au dygasant
Cyflwr gresynol y mae'nt yn eu gweled eu
unain gwedi eu methlu ynddo, ac mae gwell
anddynt yn hyttrach tarweiddio a daroſtwng
Cnawd, trwy attal oddiwrtho ei gynnefin
mborth a'i gynhaliaeth, na'u gosod eu hunain,
rth *wneuthur rhagddarbod trosto,* mewn mwy
erygl o *gyflawni eu Chwantau Ef.*

Dyma Athrawiaeth ein Jachawdr Christ Yn-
hylch Natur a Dull Ympryd, ond ni orchym-
ynodd Ef yn Unlle ùn Amser pennodol i
ynny, ond Ei fod yn dywedyd i ni yn gy-
redinol, *y Dyddiau a ddaw pan ddyger y Priod-
ab oddiarnynt, ac yna yr Ymprydiant.* Gwedi
eidio o Grist ag Ymddangos yn weledig iw
glwys, f'a gai ei holl wir Ddisgyblion Ef ddi-
on o achos i wylo a galaru; yr Hiraeth trwm-
durfing a fyddai am dano, ar bawb oedd wir
aredig a ffyddlon iw Hiachawdr, a orchfygai
fynych eu chwant Naturiol i luniaeth, ac
bodlonai 'n hawdd iw Esgeuluso ai droi hei-
io.

Hwy

Hwy a Ymneilltuent yn fynych oddiwrth b
mwyniant dauarol er cael gwell Cyfleuſdra
feddwl a myfyrio am bethau Nefol; ac yn e
wedig am y Gobaith ſiccr diammheuaeth
weled Ef yr Hwn ſydd yr awrhon yn anwe
dig.

Mae (medd, *Solomon*, Preg. 3.) *Amſer i*
peth; *Amſer i wylo, ac Amſer i chwerthin*; *A*
ſer i alaru, ac Amſer i ddawnſio. Tra bu'n Jac
ſwdr ar y Ddaear, nid oedd Hi amſer cyfadd
ir Cyfryw Ymprydiau, Ond yr awrhon gwe
myned o hono Ymaith, mae Achoſion yn fy
ych i bob Chriſtion i ymroddi at y Ddle
ſwydd hon, ac f' all y rhai gwaelaf eu De
twriaeth wybod pa bryd bo'r Amſeroedd Cy
mwyſaf iddi.

Pan fyddo Duw 'n ein Cyſtuddio trwy fli
derau, trwy Glefyd, trwy Golled am Garedig
on, neu am ein Meddiannau, neu trwy wrth
gâs Yſprydol, pan fo'n tynnu ymaith Ei râs
Gyſſuriadau oddiwrth ein Heneidiau, yna rhy
wyr i'ni Ymddaroſtwng ac Ymegnio trwy bo
Moddion a fedrom i geiſio ail-ynnill Ei Gari
a'i Drugaredd Ef: Hyn oedd arfer *Daſydd*, Pſa
35. 13. *Oeddwn*, medd Efe, *am Gwiſg o ſachle*
goſlyngais fy Enaid ag Ympryd. Ar Prophwy
Daniel a fu 'n galaru dair wythnos gyflawn
mae 'n dywedyd ini *na fwyttaodd fara blaſus,*
na ddaeth Cig na Gwin yn ei Enau. Dan. 10. 3.

Am yr Amſer neu 'r yſpaid y dylau 'n hym
pryd barhau, gan fod cymmaint rhagor rhwn

naill Ddyn ar llall o ran nerth neu wendid ac
huſrwydd Eu Cyrph, rhaid yw edrych yn of-
s at hynny; Ond ordinhâd Gymmanſa-Cyn-
r *Calcedon* yw y Rheoloreu yn yr achos yma,
, y dylai Pob Dŷn yn ei Ympryd Dirgel a
yhoeddus, aros trwy 'r Dŷdd heb na Bwyd na
od, tan ar ol prydnhawnol Weddi; a phwy
nnag a fwyttai neu a yfai cyn diwedd y Bryd-
awnol Weddi, f'a edrychid arno megys un
d oedd yn yſtyr Sanctteiddrwydd ei Ympryd.
Gwedi imi fel hyn ddangos Natur Ympryd
amryw fathau o hono, a pha rai yw 'r Am-
roedd ar achoſion Gymmwyſaf i ymarfer ar
dledſwydd hon; mi a af rhagof at y trydydd
th a addewais, ſef, i ddangos mor ffynnadwy
lyw gyda Duw, a pha Ddoniau llesfawr a
arddaſant oddiwrthi.

Daionus yw Gweddi gydag Ympryd, meddai 'r
ngel *Raphael* wrth *Tobias*, Tob. 12. 8. Ac mae
nryw Eſamplau iw gweled yn yr yſgrythyr
nyn dangos yn eglur faint daioni a gafodd Dy-
on oddiwrthi. Gwedi i *Ahab*, ar annogaeth
zebel, ladd *Naboth*, a Meddiannu ei winllan
f, yn wrthynebol i bob Cyfiawnder ac One-
rwydd, Duw trwy 'r Prophwyd *Elias*, a fy-
thiodd farnedigaethau or Creulonaf yn ei er-
yn Ef. 1 Bren. 21. 19, 21, 24. *Yn y fan lle llyfodd y Cŵn waed* Naboth, *y Llŷf Cŵn dy waed* *heu hefyd.* Ac *wele fi yn dwyn drwg arnati, a i a dynnaf ymmaith dy Hiliogaeth di: Y Cŵn a yttŷ yr hwn a fyddo marw or Eiddo* Ahab *yn y*

Ddinas,

Ddinas, ar hwn a fyddo marw yn y Maes a fwy
Adar y neſoedd. Ond t'a liniarwyd peth we
hynny ar Doſter y farnedigaeth hon. Aha
rwygodd Ei ddillad, ac a oſododd 'ſachliain am
gnawd, ac a Ymprydiodd, ac a gerddodd yn ar
v. 27. Ac ar hynny, *daeth Gair yr Arglwydd*
Elias, *a weli di fel yr Ymoſtwng* Ahab *gêr fy Mr*
i? Am iddo Ymoſtwng ger fy Mron i; Ni ddyg
y drwg yn ei ddyddiau Ef, ond yn Nyddiau Ei F
y dygaf y drwg ar Ei Dŷ Ef. v. 28. 29.

Fel hyn hefyd y ffynnodd Ympryd Pobl N
neſeh; Duw a ddanfonodd y Prophwyd *Jonah*
gyhoeddi Y farn farwol hon yn eu herbyn: *deug*
niwrnod a fydd Etto, a Nineſeh *a gwympir, a Gw*
Nineſeh *a gredaſant i Dduw, ac a gyhoeddaſa*
Ympryd, ac a wiſcaſânt 'Sachliain, or mwyaf hyd
lleiaf o honynt: A gwelodd Duw eu Gweithredoe
hwynt, droi o honynt o'u ffyrdd drygionus, ac E
farhaodd Duw am y drwg a ddywedaſei y gwnai E
iddynt, ac nis gwnaeth, Jonah. 3. 4, 5, 10.

Yr oedd Diſgyblion Chriſt yn y Teſtamen
Newydd mor deimladwy o rym ac Effaithio
aeth Ympryd, na chymmerent ddim o bw
mewn llaw hebddo; yr Apoſtolion pan fyd
ent ar fedr Urddo Eglwyſwyr a ymddarpare
ir ſwydd bwyſfawr honno *trwy Weddi ac Ympry*

Ac megys y teilyngodd yr Yſpryd Glan Iw
ddiannu 'r Gyfryw Foddion yn ol Ewyllys
Deiſyfiad y ſawl a Ymprydient, felly nid oed
gan yr Apoſtolion ddim Awdurdod i fw.w
Yſpryd drwg allan ond trwy 'r Cyfryw Y
barottoa

arottoad ; *Yrhyw hwn*, medd ein Jachawdr, *ni ll er dim ddyfod allan, ond trwy Weddi ac Ymprydd.* Ac megys y Caſwyd bendithion a thrugareddau Mawrion gan yr Hollalluog Dduw yn y wyd hwn wrth ddledus Ymarfer âg Ymprydd, lly y mae'n ddigon o gyſſur i Ninnau i fynch wneuthur yr ûn Ddledſwydd, fod ein Jehawdr Jeſu Griſt yn addaw ir ſawl a Ymprydnt fel y dylent, y bydd *iw Dâd yr hwn ſydd yn weled yn y dirgel, dalu iddynt yn yr amlwg.* Matth. 18.

Gan fod wrth hynny yn yr Oes yr ydym yn yw ynddi gynnifer a Chymmaint o achoſion Ymprydio a galaru ag â fu mewn ûn oes or aen ; Gan fod ein Pechodau gwedi tyfu i fyn hyd yr Eithaf, a Digoſaint euſys gwedi yned allan oddiwrth yr Arglwydd am dant, ac Ynteu 'n tywallt ei Ddialedd arnom wy amryw Drallodau blinion ; gadewch i ni lilyn Eſamplau Duwiol Gwyr ſanctaidd yn Yſgrythyr lân, ac Ymddaroſtwng ger bron rſeddfainc y rhâd, gan alaru 'n gyſtuddiedig herwydd ein hamryw Droſeddiadau, a thaerbil â Duw am Drugaredd a Maddeuant.

Cadwn y Cyfryw yw Ymprydiau ag â ddeſodd Ete, amſeroedd iw treulio mewn gwir l a chyſtudd Calon, gan ommedd i ni 'n hun ein Cynhaliaeth Cynnefin, fel y gallom weiddio a daroſtwng y Cnawd gydâ 'i wynia i Chwantau, ac am a arbedom o'n traul arm ein hunain ei gyfrannu o honom i ddi-

wallu argenrheidiau 'r Tlodion, fel y bo g
nym beth i borthi 'r Newynog, i ddillad
Noethion, ac i roddi Cymmorth ac Ymwa
ir Gorthrymmedig, *yna os galwn, yr Arglwyd*
ettyb, os gwaeddwn, Efe a ddywed wele fi.
fydd gyda ni i'n bendithio, *ac i'n Cadw rhag*
drwg.

Traetha

TRAETHAWD. III.

Am roddi Eluſen.

HEB. 13. 16.

d Gwneuthur Daioni a chyfrannu nac anghofi-wch; Canys â chyfryw Ebyrth y rhyngir bôdd Duw.

AHOLL Ddledſwyddau 'n 'Sanctaidd Gretydd, nid oes yr ûn yn peri mwy anrhydedd i Dduw, a mwy llês i'n Cymmydogion nâr Gair rhagorol ynia o Gariad, ſy 'n ſefyll mewn *rhoddi Eluſen*, neu ddiwallu angenrheidiau 'n odyr yr arwydd ſiccraf a fedrwn ei ddangos wir a bywiol Ffŷdd, ydyw Oblegyd anhawdd Cynhyrfir Neb i gyfrannu eu dâ bydol ir Tlon, oni chredant yn ddiyſcog fod amgenach yſſorau 'n ddarparedig iddynt yn y Nefoedd. A hyn ond antur, yw 'r achos o herwydd pa m y mae cynnifer or rhai ſydd yn addef y efydd Griſt'nogol, Er hynny mor wrthnyſ- ac anhydyn ir Ddledſwydd angenrheidiol n. Nid oes mo'u Ffŷdd yn ddigon Crêf di. Prawf ydyw na ddeil allan, mae'nt yn

Ewyllyſgar i gydnabod Chriſt, ac i groeſawu
dilyn Gwirioneddau 'r Efengyl, cymmhelled
y cyttunont a'u budd Amſerol; ond rhoddi
llan y peth ſydd ganddynt, Cyfrannu i Erail
peth y dylent Hwy eu hunain a'u Teuluoe
ſyw arno, ſydd mor hwylus o ffordd i Dlo
a'u bod yn meddwl nad allant mewn rheſw
a ſynhwyr mor ymroi iddi.

A phan ſo Meddyliau Dynion Cyn llawne
hyn o ofn ac arſwyd rhag ſyrthio i Eiſieu,
yw eu Cynghori 'fod yn cluſengar ddim a
gen na phe parech iddynt eu diſetha 'u huna
ac felly, gan ſod yn rhaid yma ddadleu yn
byn Prif-reſwm Cadarnaf Natur, ſef, yr Ew
llys ſydd gan bob Dŷn iw gadw a'i amddeff
ei hun, nid rhyfedd ſod y rheſymmau goreu
Annogaethau taeraf a dwyſaf a fedrom eu h
feru, yn myned Cyn ſynyched yn anffynnadw

Am hynny ynteu i droi heibio bob Cyfry
ofn a rhagfarn anrheſymmol, ac i ddangos
Ddynion y rhwymedigaethau ſydd arnynt i g
ſlawni 'r Ddledſwydd garedigol hon, ac iw c
nogi a'u cyſſuro i Ymarfer a hi, mi a ddang
ſaf y tri pheth hyn.

I. *Fod y fâth yma o Gariad ſy 'n ſeſyll ma
rhoddi Eluſen, yn Ddledſwydd y mae 'r Hollalu
Ddaw yn ei goſyn yn bendant gennym, ai chyſla
yn beth gwir-gymmeradwy ganddo.*

II. *Dledſwydd ydyw, y mae 'r Arfer o honi, m
amryw ffyrdd yn ſuddiol i ni 'n hunain.*

III. *N*

III. *Nad oes dim perygl o ſyrthio i Dlodi wrth lledus Ymarfer â hi, o herwydd roddi o Dduw i yn yr Yſgrythyr lán, aml ſiecrwydd i'r gwrthwyb.*

I. Mae 'r fáth yma o Gariad a elwir yn y ſtyn, *Gwneuthur Daioni a chyfrannu*, gwedi ei rchymmyn yn bendant gan yr Hollalluog duw megys Dledſwydd. Mae hyn yn ddigon lur tan Ddedf *Moſes*, lle mae Duw 'n gofalu enwedig am y Tlodion, nid yn unig iw hamleſſyn a'u diogelu rhag trais a gorthrymder, d heſyd i ddarparu cynhaliaeth iddynt: Mae dywedyd iw Bobl na byddai fyth arnynt Eiu Tlodion iw diwallu ac i ddadcan Eu cad iddynt. *Ni ddeſfydd y Tlawd* (medd Efe) *anol y tir, am hynny yr ydwyfi yn gorchymmyn i ti, n ddywedyd, gan agoryd agor dy law ith frawd, h anghenus, ac i'th Dlawd yn dy Dir.* Deut. 15. .

Ac yn y Prophwydi, mae Duw 'n Cyfrif y dledſwydd yma mor bwys-ſawr; ai fod yn dcan nad oedd eu Hympryd, Eu haberthau, holl Ddefodau deddfol ond ofer ac anffyndwy hebddi. *Eſay* 1. 17. Ac megys pe bui 'n ſefyll yn lle pob màth ar Ddledſwydd-Eraill, Hi a elwir yn fynych yn yr Hèn ſtament yn *Gyfiawnder. Gwaſgarodd, rhoddodd Tlodion ai Gyfiawnder ſydd yn parhau byth.* al. 112. 9.

Ac yn y Teſtament Newydd yr oedd Chriſtogion mor deimladwy or Rhwymedigaethau

oedd

oedd arnynt i'r Ddledſwydd hon, a'n bod y
darllen yn yr *Actau, fod pob peth ganddynt yn g*
ffredin; *a gwerthu o honynt eu Meddiannau a d*
au rhannu i bawb fel yr oedd yr Eiſieu ar nêb; Act
Neu yn hyttrach ni chymmerent arnynt m
cyfrannu eu Heluſenau eu hunain, eithr Y
ddiried ir Apoſtolion am danynt, a gadael id
ynt eu trin au harferu fel y fynnent; Can
felly y dwedir ini gwedi hynny, Act, 4. 34
Hwy a ddygaſant Werth y pethau a wertbaſid, a
ai goſodaſant wrth Draed yr Apoſtolion, a rhanw
i bob ûn megys yr oedd yr angen arno.

Y Ddefod yma a barhaodd yn yr Eglwy
yn amſer yr Apoſtolion; Ni a welwn St. Pa
yn rhoddi Rheolau a hyfforddiadau yn ei chylch
Cor. 16. 2. Aç mewn amryw fannau, mae'
ddifritol yn annog y Bobl i ddwyn i mew
Eu Heluſenau yn rhwydd-lân ac yn haelion
yn ôl eu gallu. Mae'n peri i *Timotheus Orchym*
myn ir rhai ſydd Oludog yn y Byd yma, ar iddyn
wneuthur Dajoni, Ymgyfocthogi mewn Gweithredoed
dâ, fod yn hawdd ganddynt roddi a chyfrannu.

Mae'r Drydydd bennod ar ddèg or Epiſt
yma at yr *Hebræaid* yn llawn o'r fath annog
aethau Caredigol. *Parhaed Brawdgarwch* Heb
3. 1. ac yn y Teſtyn, *Gwneuthur Dajoni a chyf*
rannu nac anghofiwch, Canys â chyfryw Ebyrth
bodlonir Duw.

Afraid yw pentyrru llawer o Reſymmau o
Yſgrythyr, i ddangos fod Duw yn difritol o
fyn y Ddledſwydd hon gennym. Mae Natu

hûn ŷn Gorchymmyn acyn dyſgu'r ûn peth
ſi, a rhaid i Ddŷn Wadu ei Reſwm, a chaledu
Gydwybod, cyn y gallo 'n hollawl gau Ym-
yſgaroedd Ei Doſturi, *ac ymguddio oddiwrth ei*
nawd Ei hûn, Eſay. 58. 7.

Od oes ûn Ddledſwydd a haddai 'r blaenor-
eth ar y llaill, f'a ddylai hon ei gael yn anad
n arall, o herwydd Ei bod yn fwyaf Cymmer-
dwy gan yr Hollalluog Dduw or cwbl oll; ac
n wir yr unig Rinwedd ydyw trwy 'r hon y
ellir dywedyd mewn ûn Yſtyr fod Ein Da-
m yn cyrraedd atto Ef. Nid o herwydd y
all ûn Dŷn yn wir wneuthur lleſhâd i Dduw
hûn: Ond gan drefnu o hono Ef y Tlodion
Anghenus i fod megys yn Oruchwylwyr
no, i dderbyn ein Eluſenau a'n Caredigol E-
yllys dà, ac yn cyfrif yr hyn a wnelom idd-
nt hwy megys pe 'i gwnelid iddo 'i hûn; f'
ellir dywedyd am y Gŵr Trugarog Ei fod
rth roddi Eluſen yn gwneuthur Dajoni ir hwn
n gwnaeth *yn gymmaint* (medd ein Jachawdr)
i wneuthur o honoch i ûn o'r rhai hyn ſy Mrodyr
iaf, i mi y gwnaethoch. Matth. 25. 40. Fel pe
ywedaſei. wrth borthi 'r Newynog, a chroe-
wu Dieithriaid, chwi am diddanaſoch i wrth
illadu 'r Noethion, ac ymweled ar Clwyfus
Carcharorion, Myfi a gefais ſy Niwallu
n Cyſſuro gennych.

Tebyg yw 'r Achos yma i Gyflwr Cennadon
enhinoedd, y Parch ar Cymwynaſau a wnel-
iddynt Hwy, ſydd bob amſer yn cael ed-

rych

edrych arnynt megys pe'i gwnelid ir Tywyſ
a'u danfonodd; ac am hynny am dderbyn
Angylion, Cennadon Duw iw Dŷ, au hamddeſſ
rhag rhuthrau y Dorf afreolus, y Cadwodd D
Lot ai Deulu rhag y Dinyſtr Ofnadwy a d
walltodd Efe ar *Sodom* a *Gomorah.*

Mae Duw gwedi goſod y Tlodion yn ei
ei hun, fel na byddo arnom mo'r Eiſieu cy
leuſdra i ddadcan ein Caredigrwydd idd
y neb ni wnelo dda i'r rhai'n ni's gwnaet
ent mo'no i Dduw ei hûn; yn gymmaint (me
ein Jachawdr) *ac nas gwnaethoch ir un or r
lleiaſ hyn, nis gwnaethoch i minneu* Matth. 25.

Ac er ein bod yn rhwymedig i Ddajon
Ragluniaeth Duw am gymmaint ag a feddo
ac nad yw 'r Aberthau ar Anrhegion
wnelom iddo; Ond eyſion Ddled arnom, e
os Offrymmwn hwynt yn y ſfordd yma a o
deiniodd Ef. yn Eluſen i'n Brodyr cyſtuddi
dig, mae Duw yn ei wneuthur Ei hun yn Ddle
wr, mae'n cymmeryd yr holl gyfrif pa ûn by
nag a'i mawr ai bychan, arno 'i hûn, ac m
gys y *Samaritan* dà a ddiwallodd yr Ymdeith
ydd truan a ſyrthiaſei ymmyſg Lladron, m
'n ymrwymo ar Ei Air i dalu pan ddel dr
chefn, pa draul angenrheidiol bynnag a wn
om yn rhaid y ſawl ſydd yn wir mewn ang
ac Eiſieu, ac yn gymmwys ei dderbyn ein
luſenau. *Yr neb a gymmero Drugaredd ar y Tla
(medd Solomon) ſydd yn rhoddi Echwyn i'r
lwydd, ai rodd a dâl Efe iddo drachefn.* Dih. 19.

Pa ſicerwydd well a all ûn Dŷn ei ofyn am Dryſſorau, a pha le y gall ddiſgwyl iddynt d yn ſwy ſſynnadwy, nag wrth ei rhoddi Nwylo Duw, yr hwn a addawodd gymaint cynnyrch ir ſawl a feiddiant ymddiried do am danynt.

Gobaith ſiccr o Elw a wna i Bobl roddi heiddo allan o'u dwylo, er anwyled a fyddo nddynt; Dyma ynteu yr ail peth a gryyllwyd er mwyn ein cefnogi i fod yn Drurogion ac yn Eluſengar, ſef dangos y Donllestawr a ellir eu diſgwyl oddiwrth nny.

Mawr ac aml yw 'r Llès Yſprydol ſy 'n tarau oddiwrth hyn.

I. Ein tâl am ein Cariad a'n Heluſengarwch 'n bod yn cael Deiſyfiadau dà, a Gweddiau Bendithion y Tlodion; ac nid Cymwynas el ydyw hon; Canys er y gall'y Tlodion edch yn waelion ac yn ddiyſtyrus yngolwg y d, mae'nt yn anwyl gan Dduw yr hwn au naeth, Mae Efe yn eu Caru ac yn toſturio thynt, ac yn cymmeryd gofal arbennig am nynt. y rhai nid allant wneuthur dim troſt eu hunain, y rhai nid oes ganddynt nac guboriau na Thryſſordai, etto mae Efe yn porthi ac yn eu cadw, megys trwy anghyedin Weithrediadau Rhagluniaeth.

Pan oedd ein Jachawdr yn byw ar y Ddaufa ddewiſodd Ei oſod ei hûn yn eu Cyflwr ynt, mae 'n eu galw wrth henwau tyner-

garedig, *Ei rai bychain, a'i Frodyr* a St. J
yn dywedyd am danynt *Dewiſodd Duw D*
ion y Byd hwn, yn Gyfoethogion mewn Ffydd,
yn Etifeddion y Deyrnas, Yr hona addawodd
ir rhai ſydd yn ei garu Ef. Jaco. 2. 5. Am hy
ny ynteu megys na ddichon y Tlodion
hunain roddi math yn y Byd ar Daledigae
am y Cymmwynaſau a wneler iddynt, D
yr hwn ſydd yn ei addef ei hun yn gare
ac yn Amddiffynnydd iddynt, a fydd ficc
wneuthur hynny troſtynt ar ei Dymuniad hwy
Dedwydd y geilw 'n Jachawdr y ſawl nid
gan y Tlodion i dalu iddynt, O herwydd
hynny, medd Efe, *f'a delir iddynt yn Adgyf*
iad y rhai Cyfiawn. Luc. 14. 14.

A Mab *Syraeh* a ddywed i ni, *Os yr Angh*
d'th Felldithia yn chwerwder ei Enaid, Ei Wd
(er ei bod yn Rhegſa) *a wrandewir gan yr*
a'i gwnaeth Ef. Ecclus. 4. 6. Ond mae Duw
Natur ei hûn yn ſwy tueddol i wneuthur da
ni nac i dalu dial? am hynny ynteu os gwr
dŷ Ef ar Achwynion y Tlodion er Colpe
aeth a Dialedd ar eu Gelynion a'u Gorthry
wyr, F'a fydd parottach o lawer i Wrando
Gweddiau a'u Herfyniadau am Fendithion
Gwobrwyon iw Caredigion.

Dâynteu fyddai ir Chriſtion yn yr Achos y
ddynwared Doethineb Plant y Byd hwn, y r
pan ſo'nt yn canlyn ar ryw ſwriad uchelga
ac 'n chwennych cael rhyw Haelioni gan
Fywyſog, ſy 'n ceiſio ymmhob modd ynn

Cari

ariad ac Ewyllys dâ y ſawl ſydd hoffat gan-
do Ef.

II. Mae mawrllès arall yn tarddu oddiwrth
luſengarwch, ſef ei fod yn pureiddio 'r Enaid.
hoddwch Eluſen o'r pethau ſydd gennych, medd ein
chawdr, *ac wele pob peth ſydd lân i chwi.* Luc. 11.
1. Am Drugaredd a ddangoſom ni i'n Brodyr,
uw a'i dengys ei hûn yn drugarog i ninnau,
ni bydd rhŷ graff i ddal ſulw ar ein Cam-
eddau beunyddiol. Mae llawer o Bechodau yr
lym yn ſyrthio iddynt yn fyrrbwyll neu 'n
liarwybod, llawer yn myned heibio heb ini ddal
lw arnynt, neu 'n llithro allan o'n Coffadwriaeth,
eb na'u Cyfaddef nac Edifarhau yn bendant o'u
egyd, Ar peth goreu a fedrwn ni ei wneuthur
gael Cymmod am y rhain yw arfer Eluſengar-
ch, mawr Nerth yr hon a fynegir gan fab *Sir-
h. megys y diffydd Dwſr Dân yn ffflammio, felly
wy Eluſen y ceir maddeuant am Bechod.* Ecclus.
30. [ac medd *Daniel* wrth *Nabuchodonoſor*,
rr ymaith dy *Bechodau trwy Gyfiawnder, a'th
wireddau trwy drugarhau wrth Drueiniaid*, Dan.
27. ac medd ein Jachawdr, *Gwyn eu Bŷd y Tru-
rogion, Canys hwya gant Drugaredd*, Matth. 5.
] Ac yr ŷm yn Darllen yn Llyfr *Tobit. Eluſen
ared rhag Angeu, ac a leſtair ddyſod ir tyw-
wch.* Tob. 4. 10. Ac yn yr Yſtyr yma 'r yd-
yn Gyffredinol yn deall Geiriau St. *Petr, O flaen
b peth bydded gennyeh Gariad helaeth tu âg at eu gi-
dd, Canys Cariad a guddia liaws o Bechodau.* 1 Pet.
8.

Y cyfryw fannau nid ydynt yn arwydde
cau fod mewn dim o'n Gweithredoedd ni
rhan eu hunain na grym na Rhinwedd i ol
ymaith Bechodau a gwneuthur bodlondeb
danynt, neu i waredu y Pechadur oddiwrth
Cyfryw Gofpedigaethau ag fy 'n perthyn i Wi
ionedd a Chyfiawnder Duw eu gofod arno. P
fai hynny 'n bod i ba berwyl y cymmero
Mab Duw ein Natur ni arno, ac y tywallto
Ei Waed ar y Groes trofom? Ond mae
ddiammeu fod cymmaint rhwng ein Gweit
redoedd da ni â haeddu dim ar law Ddu
neu ynnill ini gyfiawnhâdger ei fron Ef, â b
yn rhaid ini 'n gyntaf gael ein Cyfiawnhau c
y gallom eu gwneuthur. Megys y mae ffrw
thau dâ yn arwyddoccau fod y Pren yn d
ac nid ellir dywedyd Eu bod yn ei wneuth
felly, yr unffunyd hyd oni 'n himpier Ninn
trwy Ffŷdd ynGhorph Chrift, nid allwn
meddwl na gwneuthur dim a ryngo fodd Du
ar holl Weithredoedd da a wnelom gwedi hy
ny ydynt gymmeradwy ganddo Ef yn n
trwy haeddedigaethau Chrift Jefu.

Wrth hynny nid yw meddwl y mannau hy
ny or Yfgrythyr fy 'n crybwyll fod rhyw Ri
wedd neu Nerth yn ein Gweithredoedd dâ
ddim ychwaneg na hyn, fef fod y cyfry
Effeithiau lesfawr yn eu canlyn neu 'n perth
yn iddynt cyn ficcred â phe bae'nt yn wir
tarddu oddiwrthynt, nid oes mewn Gweith
redoedd o Gariad ddim nerth o honynt eu h

in i buro Pechodau, neu i'n rhŷddhau oddi-
rth y Coſpedigaethau dledus am danynt. Ond
n fod Pechodau 'r Gŵr Caredig Eluſengar
edi eu dileu, a'i Faddeuant wedi wneuthur
n ſicr iddo, dywedir mae ffrwythaç Effeith-
laeth Cariad yw hyn, ond nid yw felly mewn
modd amgen na thrwy Ras Duw megys y
ae 'n Wobr iddo.

Er na ddichon on'd Duw ei hun gyfiawnhau
echaduriaid, na dim ond Ufudd-dod a Mar-
olaeth Chriſt haeddu 'r Gymmwynas annrhae-
ol honno ganddo Ef, Etto mae y Rheſwm
n gadarned i gynhyrfu ac i gefnogi Dynion i
d yn ffrwythlon mewn Gweithredoedd dà, fel
gallont fod yn ſicr o'r Gwobrwyon a adda-
yd i'r ſawl a'u harferent, a phe bae'nt yn ddle-
s iw haeddedigaeth, neu gwedi eu gwneuthur
wy eu Nerth au grym Naturiol eu hunain.

Ac mae Duw yn dal y fàth ſulw arbennig
bob Gweithred a wnelom o'r fàth yma, à
d ein Jachawdr yn dywedyd i ni am Bwy byn-
g a roddai i ûn o'i Ddiſgyblion Ef gymmaint
Phioleid o Ddwfr oer, yn Enw Diſgybl, na chollai
e Ei Wobr, Matth. 10. 42.

Hwn, a llawer ychwaneg or fath Addewidi-
n graſuſol, a wnaeth Duw ir ſawl a arferant
Ddledſwydd hon, a wnae'nt yn ddiammeu i
y o bobl ei hoffi, oni bai eu bod yn ammeu
hagluniaeth Duw, a Pha Obaith bynnag ſydd
nddynt am gael eu gwobrwyo am eu Cariad
heluſengarwch yn y byd a ddaw, mae'nt

yn

yn Ofni eu tlodi au difetha o'u herwydd y
byd Yma.

I ddangos mor ddiſylfaen ac anrheſymm
yw'r Cyfryw ofnau, Mi a âf rhagof at y try
ydd peth a grybwyllais, ſef, *nad oes dim per*
o ſyrthio i Dlodi wrth Ymarfer ar Ddledſwy
hon, o herwydd rhoddi *o Dduw i ni yn yr Yſg*
thyr lân aml ſiccrwydd ir gwrthwyneb, er mw
annog a chefnogi Pobl a rhoddi Calon ynddy
i Ymarfer or Ddledſwydd fawr hon o Gariad
Eluſengarwch.

Yn ddi-ddadl mae'r Ddledſwydd ei hun y
Cyttuno Cyſtal a'n Naturiaeth Ni, ac yn p
'r fath hyfrydwch a bodlondeb i ni Nad all, o
troi o honom heibio 'r Cyfryw Ofnau, fod
rhwyſtr iw ddadleu mewn gweddeidd-dra yn
herbyn.

Mae llawer yn wir a Achoſion dirgel Er
yn attal Dynion rhag bod yn Eluſengar, y
garedig ac yn gymmwynaſgar ; mae rhai y
Ymroddi 'n awyddus i 'chwanegu Eu Meddia
nâu, Eraill yn Chwennych eu mwynhau eu hu
ain mewn difyrrwch ac oferedd ; Ond y Cy
ryw reſymmau gwrthyn ydyw y rhai 'n m
oes on'd Ychydig wŷr a'u Cydnebydd ; Ond
perygl o ſyrthio i Dlodi, ac i ddŷn ei Ddiſ
tha 'i hun ar ſawl ſy 'n Ymddiried wrtho, ſ
'n Codi 'r fath ddychrynedigaethau ofnadw
ynom, ân bod yn ei weled yn drô ſynhwyr
angenrheidiol geiſio Ymgadw rhagddo.

Yr ydym yn gweled ein Heiddo 'n myned
i-lai wrth ei rannu, ac nid yw ond peth Na-
riol i Ddŷn feddwl, os perŷ i roddi yn wa-
ad y derfydd or diwedd am y Cwbl, ac yr â
eb ddim ganddo; Ond nid yw hyn ond bw-
y Cyfrif yn ol dûll Dynion, ac nid fel Christ-
ogion; Canys os Cymmerwn Addewidion
uw yn rhan o'n Cyfrifon, os meiddiwn Ym-
diried iw Air Ef, yr Hwn fydd yn rhoddi
erth i beri Cyfoeth, a hefyd yn diogelu yr
yn a Ynnillasom, i ni ac i'n Teuluoedd, nid oes
i bob Cyfryw Ymresymmiadau Na ddiflan-
nt, ac na ddarfyddo am bob Ofn ac ammheu-
a sylfaenir arnynt: Mae *Dafydd* yn dywed-
i ni, Er yr amser y daeth Ef i oedran a
nhwyr i ddal sulw ar helynt y Bŷd, *jevien-
id hyd Ei henaint, na welodd Efe y Cyfiawn we-
ei adu, nai hâd yn Cardotta bara.* Ac mae'n
glur ei fod wrth Gyfiawn yn arwyddoccau
lusengar, fel y gallwn weled yn y geiriau sy
Calyn, *Pob amser y mae Efe y 'n drugarog ac
rhoddi benthyg, a'i Hâd a fendithir.* Pſal. 37.
. 26.

Ni a allwn hefyd roddi ar farn pob Dŷn a
laliodd sulw ar helynt y Bŷd, onid yw hyn
ddigon gwir, Canys Ymmhlith yr amryw
rdd sydd gan Dynion i dreulio 'u Meddian-
u, ac i ddwyn eu Teuluoedd i Dlodi, trwy
nghymmedroldeb, trwy Anlladrwydd, trwy
diofalwch neu Gymmeriaethau ynsyd, prin y
ybuwyd erioed Sôn am Ddŷn a ddifethodd

ei

ei holl Eiddo yn Unig o herwydd Gweithre
oedd Eluſengar; ac etto peth rhyfedd ja
allu o berygl Tlodi ddychrynu Pobl rhag gwne
thur eu Dledſwydd, pan nad oes ynddo m
grym iw hattal oddiwrth eu hyntydrwydd
trachwantau.

Mae Dynion yn arferol o fod yn ddigon bo
lon iw Cyflwr, ac yn eu tybied eu hunain
ddigon diogel oddiwrth Brinder ac Eiſieu,
bydd rhyw Gâr neu Gyfaill Cyfoethog gwe
rhoddi ſiccrwydd iddynt am ddiwallu eu ha
genrheidiau, a'u cynnal i fynu bob amſer. M
'r Gŵr Eluſengar wedi Cael y fath ſiccrwy
gan Dduw ei hun, (Dihar. 28. 27. *Y neb*
roddo ir Tlawd ni bydd angen arno) ie, os byd
wn ar ffordd ein Dledſwydd, os byddwn
Ceiſio Teyrnas Dduw a'i Gyfiawnder Ef, mae'n
chawdr yn ſiccrhau i ni, y darperir i ni bob
bydol yn ychwaneg (ſef, pob peth a welo Du
'n gymmwys ac yn angenrheidiol i ni, Matt
6. 33. Ac mae'r Brenhinol Pſalmydd yn a
nog Dynion i ofni Duw, ar addewid Cyflu
Yma, ſef, *Na bydd eiſieu ar y rhai a'i hofnant E*
y mae Eiſieu a Newyn, medd Efe, *ar y Llew*
jevaine ond y ſawl a geiſiant yn Arglwydd, ni by
arnynt Eiſieu dim daioni. Pſal. 34. 9. 10.
yn enwedig am y Ddledſwydd garedigol Yn
mae'n dywedyd, *Gobeithia yn yr Arglwydd a gw*
ddâ, felly y trigi yn y tir, a thi a berthir yn ddia
Pſal. 37. 3.

M

Mae i ni ûn Eſampl yn yr Yſgrythyr, lle
arfu i Dduw, er mwyn ſicrhau 'n ffydd yn
Addewidion hyn, wneuthur rhyfeddod iw
yflawni. Nid oedd gan y wraig weddw o
repta ond *Llonaid Llaw o flawd mewn Celwrn, ac*
hydig olew mewn yſtên, tuag at ei chynhaliaeth
genrheidiol ei hun a'i Phlentyn, a hyn yn
nſer Newyn, y pryd nad oedd dim ychwaneg
luniaeth iw gael.

Ac er hynny hi arbedodd or ychydig hwn-
w gymmaint ag a wnaeth Deiſen i *Elias* y
rophwyd i'w gadw rhag Newynu, gan hyde-
ar ei Addewid Ef, *na threulid y blawd yn y*
lwrn, ac na ddarfyddai yr olew or yſtên, hyd y
ydd y rhoddai 'r Arglwydd wlaw ar wyneb y Dda-
r, 1 Bren. 17. A hyn a ddaeth i ben yn ol
ir y Prophwyd, ni threuliwyd ac ni phallodd
ûn or ddau, eithr Hi a fwyttaodd, ac yn-
f a'i thylwyth tros yſpaid blwyddyn, v. 15.
6.

Pa fodd y mae 'r Eſampl yma yn gwradwy-
o Greſynol annrhugarogrwydd llawer o Grift-
gion, na hepcorant ddim o'u gormodedd iw
odyr Tlodion, na roddo iddynt gymmaint ar
iwſion Gweddill á fo'n ſyrthio oddiar Eu
rddau, lle 'r oedd y weddw yma 'n fodlon i
ryglu ei heinioes ei hun a'i phlentyn i achub
wyd Gŵr dieithr.

Gwir ydyw ddarfod ei chyſſuro ai cheſtyngi
ir weithred anarferedig yma o Garedig-
ydd, trwy addewid eglur oddiwrth Dduw, y

tâlai Efe yn helaeth iddi am hynny ; a hy
chwennychwn inneu ei gynghori ; ſef, Caly
Ddynion ei heſampl hi, a hyderu ar addew
on Duw fel y gwnaeth hithau, ac na oddef
mo'u dychrynu rhag gwneuthur Eluſen o
gwag berygl o gael eu tlodi neu eu difetha
herwydd. Nac amheued y ſawl ſy'n *gwaſt*
ac yn rhoddi ir Tlodion, na ddâw Duw *yr Hwn ſ*
yn rhoddi Had ir Hauwr, i roddi befyd fara yn
borth, ac i amlhau eu hâd, ac i chwanegu ffrwyth
Cyfiawnder, 2 Cor. 9. 10.

Mae ganddo amryw foddion i wneuthur
yn ffordd gyffredin Ei Ragluniaeth, ac nid rh
iddo wneuthur Rhyfeddodau i gywiro Ei Ad
widion ir Elufengar ; F'a orchymmyn Ei F
dithion arnynt yn eu tryſordai, ac ymmh
peth y rhoddont eu llaw arno, mae'nt yn
ffredinol yn ddoeth o Galon yn gyſtal ag
haelionus o Yſpryd, yn bwyllog ac yn Ofalu
drin eu hachoſion bydol ; Hwy a ga'nt gariad
Ewyllys dà eu Cymmydogion, Paw b, ſy'n chw
nog i ymfaſnach à hwynt, ac yn ewyllyſgar i
parch a choel a chymmeriaeth iddynt, a Ph
Dynion dà fydd yn barod iw cynnorthwyo.

Ac wrth hynny pe bai fodd i wneuthur
ffelybiaeth a chyfri 'manwl, nid oes ammeu
bu fwy o Bobl Elufengar a 'chwanegaſant
golud nag or rhai au treuliaſant neu au lleih
ſant ; Ond ped fai amgenach, Os treuliodd
Gwŷr dà eu heiddo trwy haelioni a ſyberw
neu pe digwyddai iddynt ſyrthio i Galed
cl

yſyngder, trwy ddrwg-ddamwain neu helbul, c nid oes ir Gwŷr gorau mor meichieu yn yn y Cyfryw dramgwyddiadau) yn ddiam- eu t'a ddarpar Duw ryw ffordd neu ei gilydd nwared iddynt, nid oes odid o Ddŷn na bydd rod iw Cynnorthwyo, a phrin y gallir Medd- y Cynnwyſir ir Cyfryw ûn fyned yn adŷn, n fod yr Apoſtol yn mynegi i ni, Rhuf. 5. 7. *s y dâ,* (hynny yw, tros wr trugarog tôſturiol ılengar) *Yſgatſydd f'a feiddia ûn ſarw heſyd.* Yr oedd Duw Erioed yn ofalus tros ben am weiſion, F'a borthodd y Prophwyd *Elias* vy weinidogaeth Cigfrain, y rhai a ddyga- t hob borau a Phrydnhawn ddigon o lûn- th iddo ; ac a feddyliwn ni y bydd Efe yn ghofus am danom ni, os daw Cyfyngder ar- m o herwydd Ufuddhau iw Ewyllys Ef? Hwn a ddarparodd yn haelionus i ni Cyn y lem fod yn deimladwy o'i Ddoniau a'i Gym- vynaſau, a chyn medru o honom mewn Modd y byd ddadcan ein diolchgarwch iddo, a mydd Efe i ni 'n Angenrheidiau, gwedi treu- o honom yr hyn a roddes Ef i ni, er anrhyd- d iddo, ac yn ei waſanaeth Ef? A ddichon Credadyn feddwl y gedŷ Duw arno ddeffyg yd a dillad o herwydd iddo borthi a dila- Chriſt yn ei Aelôdau Noethion a'i Gennadon ewynllyd? Neu a ettyl ein Harglwydd an nllywiawdr mawr bethau dâ dauarol oddiwrth rhai y darparodd Efe drag'wyddol bwyſau ogoniant iddynt? Pob Cyfryw ammheuon ac

Ofnau, megys y mae'nt yn ddi-ſylfaen, felly mae'nt yn arwyddoccau anghrediniaeth ac a hyder ynGair Duw a'i Raglunaeth; Drwg feddyliau ydynt gwedi codi ynom yn erby tyner anwyldra a chariad ein Pryniawdr, ac n ydynt ddim amgen na Dichellion Cyfrwyſ-ddrw a chynhyrfiadau 'r Yſpryd Uffernol, am hynn na chroeſawwn monynt Mwy yn ein mynweſa Eithr trown hwynt yn Alltudion allan o'n h neidiau.

Ac os *diwallwn yr Ymddifaid ar Gwrage gweddwon yn eu hadfyd, os gwnawn ddâ i bawb enwedig ir rhai ſydd o Deulu 'r ffydd*, mae genny Air ac addewid yr Hollalluog Dduw, y gw brwyd Ef ein gwaith an Llafur yr hwn fydd Gariad a bendithion ac a phethau daionus y by wyd hwn, ac a llawenydd a Dedwyddwch a nrhaethawl yn y byd a ddaw. *Amen.*

Traetha

TRAETHAWD. IV.

Am Edifeirwch.

JOEL, 2. 12, 13.

nd yr awrhon, medd yr Arglwydd, dychwelwch attafi ach holl Galon, ag Ympryd hefyd, ac ag Wylofain, ac â galar.

rhwygwch eich Calon ac nid eich dillad, ac ymchwêlwch at yr Arglwydd eich Duw; O herwydd graſlawn a thrugarog yw Efe, a mawr ei Drugaredd ac Edifeiriol am ddrwg.

NID oes ûn Ddledſwydd a berthyn i Griſtion a gofleir ſynychach, ac a gymmhellir yn ddwyſach arnom yn yr Yſgrythyr lân, na'r Ddledſwydd o Edifeirwch, yr hon ſydd yn Arwyddoccau nid yn unig Alar diffuant a Gol am Bechod. eithr gwir ac Ebrwydd well. id ein Bucheddau, â difrifol ymchweliad at duw. A mawr Drugaredd i'n Heneidiau yw od Yſpryd Duw fel hyn yn ein Cynhyrfu ac ein Cefnogi i Ymarfer a'r Ddledſwydd hon, n nad oes odid o ſunud o'n Hoes nad ydym Cythruddo Cyfiawnder Duw trwy ryw dram.

gwydd

gwydd neu ei gilydd ac yr ydym yn fynych jaw
yn fyrthio oddiwrtho trwy Bechodau rhyfygu
ac wrth hynny 'n ein peryglu 'n hunain i Goll
edigaeth dragywyddol.

Pa le bynnag y Pregether y Newyddion d
am Jechydwriaeth, rhaid yw Pregethu Edifeir
wch hefyd megys modd ac ammod angenrheid
ir perwyl hwnnw, nid oes dim Maddeuant a
Bechodau iw gael heb Edifeirwch, am hynny ma
'n Jachawdr yn eu cyfflylltu ynghyd, *rhaid oed*
i Grift ddioddef, a chyfodi o feirw, a Phregeth
Edifeirwch a Maddeuant Pechodau yn ei Enw E
ymmhlith yr holl Genhedloedd. Luc. 24. 46, 47
Ac er bod yn amlwg yn Yfgrythyrau 'r Teft
ament Newydd, fod y fath Ragorfreintiau go
goneddus yn perthyn i 'n Ffydd ni, ag y gell
meddwl mai 'r unig beth angenrheidiol i 'n Jec
hydwriaeth ydyw, etto nid oes na grym na
Effaith ynddi heb Edifeirwch; ac am hynny
mae St. *Paul*, pan yw 'n dywedyd wrth Eglwy
Epheſus nad *attaliafei ddim or pethau buddiol beb*
mynegi iddynt, Yn cynnwys yr holl Athrawiaet
a ddyfgafei yn y ddwy Ddledwydd hyn gy
fylltedig, fef *Edifeirwch tuag at Dduw, â Ffyd*
tuag at ein Harglwydd Jefu Grift. Act. 20. 2
F 'a ddarfu i *Joan* Fedyddiwr, yr hwn oed
i *barottoi ffordd yr Arglwydd*, ddechren Ei We
nidogaeth ir perwyl hwnnw ar Athrawiaet
Edifeirwch, mae 'n Jachawdr hefyd yn dal cym
maint arni yn ei Bregethau, ac yn gorchym
myn iw Apoftolion barhau i Bregethu felly hefy

Yn

Ym Mhrophwydoliaethau 'r Hên Deſtament nae llawer o Annogaethau dwyſion i'r Ddledwydd hon; Hon yn y teſtyn yw 'r gyflawnaf ddyſgu i ni 'r modd y dylem Edifarhau, ar wchuſaf hefyd i'n cynhyrfu i hynny. *Ond n awr mêdd yr Arglwydd, &c.*

Mae 'r Prophwyd yma yn goſod Rheol i ni mddwyn wrthi yn yr Amſeroedd y bo y perygl a chyfyngder yn agos; pan ſo Barnedigaethau Duw 'n barod i ſyrthio arnom, nid oes n ffordd arall iw hattal ond trwy ddychwelyd atto Ef, ac ymroddi yn wir ddiragrith Edeirol. Ychydig or blaen y buaſei 'n darlunio arnedigaethau Duw, ac yn eu portreiadu mor rchyll ac Ofnadwy nad *allai neb eu haros*; ac tto ynghanol Ei Ddigofaint, mae 'n gwahodd i Bobl i ddychwelyd atto Ef, gan arwyddccau 'n eglur iddynt, Er maint a gythruddſent arno, ac er bod Eu Pechodau yn addfed Goſpedigaeth, na byddai eu Hedifeirwch yn hŷ hŵyr i gael Maddeuant gan Dad gwir rugarog a thoſtur garedig.

Mae Duw ei hun yn mynegi i ni trwy 'r Prohwyd *Ezeckiel*, *Nad yw 'n Ewyllyſio marwo'r Anwiol*; *ond dychwelyd o hono oddiwrth Ei ffyrdd byw.* Ezec. 18. 23. Ac yn Epiſtol cyntaf t. *Joan*, yr ydym yn darllen, *Os cyfaddefwn n Pechodau*; *mae ffyddlon yw Duw a chyfiawn fel maddeuo i ni ein Pechodau, ac i'n glanhao oddirth bob anghyfiawnder.* Mae Duw o'i anfeidol Drugaredd yn yr Yſgrythyr lân yn ymoſtwng

wng iw gydnabod ei hun yn Dad i ni, yn D
ini Bechaduriaid, ac i ba berwyl, ond i ddan
os Ymyſgaroedd ei Dyner-garedigrwydd ai do
uri tuag attom, ac i ddangos Ei fod yn gw
ofalu am danom, ac yn chwennych Dajoni
Dedwyddwch i ni. [E'rwy 'n credu gerbr
Duw, fod gan Ddtiw fwy gofal am danafi n
ſydd gan i am danaf fy hûn, a mwy o gar
i mi nag ſydd gennyf i mi fy hun] Ni a all
ddeall wrth Ddammeg y Mab afradlon yn
Efengyl, fod Duw 'n gwir Ewyllyſio gwellh
o honom, ac yn barod i dderbyn yn llawe
ſawl a adawant heibio eu hafreolaeth, ac a d
chwelant atto Ef trwy Oſtyngeiddrwydd
diragrith Edifeirwch.

Ac er mwyn rhoddi Calon ynom i hyde
arno Ef, y Cywira Efe yn ddiammeu Ei r
ſaf Addewidion hyn ir Edifeiriol, F'a 'u C
ſlawnodd hwynt euſys ar amryw achoſion
ym yn darllen am danynt yn yr Yſgryth
Ar Edifeirwch ac Ymoſtyngiad y Brenhin *H*
zeciah, Duw a ddanfonodd Angel i ddinyſt
Byddin lioſawg yr *Aſſyriaid* a ddaethant iw
byn Ef tan dywyſogaeth *Sennacherib*. A ph
oedd Ei Fab *Manaſſeh*, o herwydd Ei ffia
anwireddau, gwedi ei draddodi i Ddwylo 'r *A*
yriaid, a'i ddanfon yn Garcharor i *Babylon*, g
di *Gweddio o honaw ger bron yn Arglwydd Ei Dd*
ac ymſtwong yn ddirfawr o flaen Duw Ei Dad
Efe a fu fodlon iddo, ac a wrandawodd Ei D
mun

uniad Ef, ac a'i dwg Ef drachefn i Jeruſalem im
enhiniaeth, 2 Chron. 33. 12, 13.

Ein Jachawdr yn yr Eſengyl a ddangoſodd
aredigrwydd or mwyaf ir wraig bechadurus
i *Zachæus*; wrth y naill y dywedodd, *Mad-*
leuwyd i ti dy Bechodau, ac wrth y llall, *Heddyw*
daeth jechydwriaeth ir Tŷ hwn, yr oedd y ddau
n Bechaduriaid Nodedig, ac etto Efe a fadde-
odd iddynt ar eu Hedifeirwch, Luc. 7. 48.
uc. 19. 9.

Am hynny ynteu os ein Gwrthwynebwr Dia-
l a gymmer achlyſur o herwydd Echryſlon-
eb ein Pechodau i'n hudo i anobaith, ni a all-
n ymgyſſuro ac ymgefnogi yn ei erbyn wrth
fyrio ar yr amryw Eſamplau y mae'r yſgry-
yr yn eu goſod ger ein bron, o wŷr a fuaſent
euog ar Afreolaethau erchyllaf allai fod, ac
o a ail-ynnillaſant Gariad Duw, pan gyntaf
gadawſant eu Pechodau ac y dychwelaſant yn
iragrith atto Ef.

Nid rhaid ini ammeu na ddengys Duw yr
Caredigrwydd a thrugaredd i ninnau; yn
ig os bu 'n Pechodau ni yn fwy na'r Eiddynt
y, mae'n rhaid i'n galar a'n Gofid fod yn gy-
tebol iddynt; rhaid ini Ymoſtwng o hynny
is ger bron Duw, ac ymroddi i Edifarhau
fwy durfing a chaeth-grefyddol.

Ond fel y gallom yn well gyflawni Gwaith
mmaint ac Mor angenrheidiol, âg ydyw 'n
difeirwch a'n Troedigaeth, yſtyriwn y ddau
n yma.

I. *Oddiwrth ba beth, ac at bwy yr ydym yn dy[s]welyd.*

II. *Trwy ba Foddion y gallwn ddiſgwyl perffeith[r]'n Troedigaeth, a pha ſut y dylem ymroddi at by[n]ny.*

I. Gan hynny, rhaid Ini ddychwelyd odd[i]wrth ein Pechodau, Canys y rhain (fel y mae Prophwyd *Eſay* yn mynegi i ni) ſy 'n *yſg[a]* (neu 'n gwneuthur gwahaniaeth) *rhwng Duw ninnau, ac* yn peri iddo *guddio ei wyneb oddiwrth ym fel na'n Clywo.* Eſay 59. 2. Ac wrth Becho[d] rhaid i ni ddeall nid yn unig y Cyfryw Eiria[u] a Gweithredoedd âg ſydd (ym marn holl Ddy[n]nol ryw) yn ddrygionus ac yn anghyfreithlo[n] eithr hefyd meddyliau a Bwriadau dirgelaf[i] Galon, os yſcogant oddiwrth gyfraith Dduw. Pob Dychymmyg a bwriad drygionus, Ho[n] Ddeiſyfiadau aflan a budron ſerchiadau 'r Medd[y]wl; Canys mae y rhain yn Noethion ac yn a[g]gored yngolwg Duw, a chyn gafed ganddo, a[c] yn gwneuthur Cymmaint gwahaniaeth rhyn[g]gom âg Ef, ar rhai a wneler yn fwya' Cyhoe[d]ddus.

Ac nid digon i ni 'n unig Edifarhau a dych[w]welyd oddiwrth ein harferion a'n Gweithred[au] oedd drygionus, ein dirgel neu 'n Cyhoedd[us] Droſeddiadau yn erbyn Cyfraith Dduw, on[d] rhaid i ni hefyd gaffau ac Ymwrthod â pho[b] Gau-grediniaethau a meddyliau Cyfeiliornus a[m] gennym Ynghylch Duw a'i Grefydd; y rhai y[w] ynt achoſion coel-grefydd, a phob ffyrdd a[n]

rhefym

hefymmol ac anghyfreithlon o addoli 'n Cre-
wdr. Os rhoddwn ein bryd ar ddal yr ûn or
yfryw Gau-grediniaethau, nid all fod dim Go-
aith o ffrwyth dâ oddiwrth ein Hedifeirwch.

Yr ŷm yn rhwynedig i fod yn gadarn mewn
ŷdd yn gyſtal âg yn gywir ac yn Union yn ein
loeſau a'n hymarweddiad; Ofer i ni gymmeryd
rnom y Naill heb y llall; Ac am hynny os bu-
m trwy wendid Dealltwriaeth, neu ragfarn yr
thrawiaeth a gawſom yn ein hieuenctid, mor
nnedwydd â ſyrthio i Gam-grediniaeth, neu i
yw Gamgymmeriaethau peryglus ynghylch Na-
ır Duw, neu 'r modd y dylid ei addoli Ef,
haid i ni ein dangos ein hunain mor Ewyllyſ-
ar i ddiwygio 'r Camgymmeriadau hynny, âg
ymadel a'n Pechodau, pa bryd bynnag y gwne-
r hwynt cyn eglured ac mor hyſpys i ni, âg
dylem wrth reſwm ddirnad a chydnabod eu
yfeiliorni. Canys y Duw yr ydym i ddych-
elyd atto, ſydd Dduw *Gwirioned*, yn gyſtal
Duw *Cyfiawnder*; a rhaid i ni ei ddilyn ym-
hob ûn or ddau, os diſgwyliwn Ei *weled Ef*
egys y mae, a bod yn ûn âg Ef, ac ynte â nin-
au.

II. Ond yn ail, Pa fodd y gellir dwyn hyn
ben? Mae 'n Pechodau mewn Gelyniaeth yn
rbyn Duw; ni ddichon ûn Creadur er maint
i Deilyngdod a'i odidowgrwydd, nid all ûn
ordd a ddychymmyg Dŷn, ie nid all ein Gweith-
edoedd dâ 'n hunain mo'n Cymmodi âg E^a.
rwy ffŷdd yn Unig i'n gwreiddir ynddo Ef;

Gwaith ofer i ni ddechreu ar Edifeirwch h
Ei ràs Ef; Nid oes dim gwir ddychweliad
Dduw, neu Ymgyſſylltu ag Ef, iw gael h
ddi.

Trwy Ffŷdd y portreiedir Duw i ni meg
gwedi cyflawn Ymgymmodi trwy ei Fab J
Griſt; Hyn a gadarnhà ac a berffeithia 'n h
difeirwch, hyd oni byddo Cymmeradwy g
Dduw, ac hyd oni 'n derbynier yn raſuſol
yn garedig ganddo. Trag'wyddol Fab D
or ûn Natur a hanfod a'i Dâd, a wnaethpw
yn Ddŷn i fod yn Gyfryngwr i ni, fel tr
haeddedigaethau Ei Ddioddefiadau a'i Ymoſty
giad, y gallai fodloni Cyfiawnder Ei Dâd a d
huddo i Ddigofaint: Oni bai fod Fŷdd
rhoddi ini eglurdeb a chyflawn ſiccrwydd
Gwirionedd yma, F'a berai Euogrwydd e
Pechodau i ni ffoi oddiwrth Dduw, megys
gwnaeth ein Rhieni cyntaf, ac yn lle ymgais
Ef am Drugaredd, ni a geiſiem fel hwythau
hytrach ymguddio rhagddo.

Ond ein Jachawdr a ddywed ini am dano
hun, *Myfi yw'r ffordd ar Gwirionedd ar bywyd: Nid yw neb yn dyfod at y Tâd, on'd trwofi*, Jo
16. Chriſt yn unig trwy aberthu Ei Gorph
Waed, a wnaethpwyd yn jawn ac yn Gymmo
lonedd, troſom, ac a wnaeth gyflawn fodlond
i Gyfiawnder Ei Dad tros ein Pechodau.
Apoſtol a ddywed i ni, *ddarfod i Dduw a'i D
heulaw ei ddercbafu Ef, yn Dywyſog ac yn Ja
awdr, i roddi Edifeirwch i Iſrael a Maddeuant*
chod

ddau, Act. 5. 31. Ac am hynny Chriſt yw 'r ffryngwr trwy 'r hwn yn unig y gallwn ddywel at Dduw. Nid yw Edifeirwch heb Ffydd ddo Ef (er maint a fyddo o Weithredoedd yn ei ddilyn) ond ofer ac anfuddiol; i e, ae 'n bechadurus hefyd ac yn ein gyrru ymhellach oddiwrth Dduw, os hyderwn ar ein edifeirwch yn unig i ynnill ei Gariad Ef. gan d oes ond haeddedigaeth Chriſt. yn unig a lichon wneuthur dim yn glodadwy ynom; wy Ei Waed Ef yn unig y gwneir ein Hefeirwch yn gymmeradwy gan Dduw, ac yn nnadwy tuag at ein Cyfiawnhad.

Mae Geiriau 'r Teſtyn yn dyſgu yn gyflawn ni Ddull Meſur y Ddledſwydd o Edifeirwch, n gyſtal megys y mae yn yr Enaid oddiwn, ag y perthyn iddi oddiallan weithreddau Corphorol, y rhai a waſanaethant iw god ar waith ac iw bywiogi, neu i dyſtiolaethu Eraill yr anguriol ofid ar ymatcno Yſpryd dd yn gyſſylltedig â hi. Rhaid ini ddychelyd at Dduw â holl ſerchiadau 'n Heneidiau, n hollawl *ar holl Galon*. Nid yw gwneuthur n amgenach ond llafur anffrwythlon y Rhagthiwr a geryddir ac a argyoeddir yn gyflawn ngeiriau hyn y Prophwyd, *Y Bobl hyn ſydd yn ſſau attaf a'i Genau, ac yn fy anrhydeddu a'i wefuſau, a'u Calon wedi pellhau oddiwrthyf.* Eſay, . 13. Mae cadw ûn dirgel ſerch i Bechod n gwneuthur pôb Ymegnion Eraill i ddychelyd at Dduw yn aflwyddiannus, er daed yr nddangoſo 'r cyfryw Galon yngolwg y Bŷd,

Mae

mae Duw 'n edrych arni megys wedi *pellh*
oddiwrtho Ef.

Dyma Orchymmyn Duw ei hûn, *Câr yr A*
glwydd dy Dduw. a'th holl Galon, a'th holl Ena
ac a'th holl Nerth. Deut, 6. 5. Beth wrth hy
ny ſydd gennym ni iw hepcor i'r Bŷd, neu i
Trachwanteu? Peth anghyſaddas i Burdeb a ch
wirdeb Creſydd yw cloffi o'r ddeutu, ac y
rannu rhwng Duw a Mammon: bod dyni
weithieu yn ddifrif ag yn Dduwiol ac yn y
ddangos yn drwm-gyſtuddiedig o herwydd
Pechodau, ac yn y mann troi heibio bob cy
ryw feddyliau, a dychwelyd drachefn at
hên helyntiau drygionus.

Ond cyfryw yw gwendid a llygredigae
ein Naturiaeth ni, mor annedwydd yw 'r ymr
ſon ſydd rhwng nerthoedd ein Cnawd a'n hy
pryd, ag y bydd ein trachwantau a'n Anwy
au, yn enwedig os byddant gwedi ymgale
ac ymgryſhau unwaith ynom trwy hir ymgy
nefino a drwg, a'u bod yn ſynych yn rhŷ dre
i'r Addunedau ar llawnſwriadau Cadarnaf
wnelom ar ymwellhau; Ac am hynny i'n cyn
horir ac i'n cymmellir yn y Teſtyn i ymar
ar Ddledſwydd o Ympryd.

Dyma 'r ffordd gyffelypaf i ddaroſtwng
Cnawd ac i ynnill i ni gyflawn ſuddugoliae
arnom ein hunain, fel y dychwelom at Dd
a'n holl Galonnau. Ond wrth Ympryd y d
lem ddeall, nid ymgadw o honom yn goel-g
ſyddol oddiwrth ryw fâth ar Ymborth, g
wneuth

neuthur rhagoriaeth rhwng bwydydd, lle na naeth Duw ddim, ond ymgadw felly oddiwrth ob math ar fwydydd fel y bo mwya' gwaſan-thgar i ddibenion mawr Edifeirwch, ſef, do- a daroſtwng y Cnawd, fel y gallom yn haws dilyn Cynghorion ein Rheſwm, gwedi ei nnorthwyo â graſuſol oleuni a gweithrediadau an Yſpryd Duw.

Ac megys tyſtiolaeth oddiallan or Galar ffuant ar atcno gofidus ſy'n dwysbigo 'n Ca-nau oddimewn, o herwydd i ni ddigio Duw wy 'n hanwireddau a haeddu cyn gyſiawn- y Barnedigaethau trymmion a tygythiodd ſe yn eu herbyn; rhaid i'n Hympryd hefyd d yn gyflyllteđig *ag Wylofain ac a Galar.* el hyn y darfu i *Ddafydd* Sanctaidd ddadcan ifeirwch, nid digon oedd ganddo ymofidio ddirgel am ei Bechodeu, ond f'a'u cyfadd-odd hefyd ac a gwynfanodd yn gyhoeddus herwydd, ac a gydnabu ar oſteg y Byd pa ſtudd Calon a blinder Yſpryd addefodd Ef hachos.

Trwy addef eu Hedifeirwch yn gyhoeddus, egys y gwnai *Dafydd*, mae Dynion yn cym-eryd iddynt eu hunain y cywilydd a berthyn Pechodau, ac felly, hyd y mae ynddynt, yn nnu ymaith y rhwyſtr ar tramgwydd a ro-wyd iw brodyr o'u herwydd yn wrthwyneb-arfer rhai Ad-ddynion Melldigedig ſydd wedi ngaledu yn eu drygioni, y rhai y mae *En goniant yn eu Cywilydd*, ac os cyfaddafant eu

Pechodau

Pechodau wrth eu gilydd, nid yw ddim ond canmol eu hunain, ac i ymorfoleddu ynddynt.

Ond er bod Wŷlofain a Galar ar cyfr Weithrediadau oddiallan, neu Arwyddion E feirwch yn ddigon cymmwys i ddadcan gofid ar dychryndod yr ydym yn ei dein oddimewn o herwydd ein Pechodau, etto rh i ni gymmeryd gofal rhag gwneuthur i h waith ein Hedifeirwch ſefyll ynddynt. Ob gyd mae'n hawdd i Ragrithiwr ddynwared rhai'n yr hwn pan fynno, fel y mae'r Efen yl yn dal ſulw, a fedr ymddangos *yn wyn drift*; ac am ei Olygon ai ymddygiad neu r weithrediadau Corphorol Eraill, prin y mae boſſibl dirnad rhagor rhyngddo ar rhai ſy wir ddiragrith Edifeiriol.

Ond nid yw Defodau ac Ymddangoſiad oddiallan mewn modd yn y Byd yn gymme adwy gan Dduw, ddim pellach nag y mae yn arwyddion ac yn fynegiadau o feddyliau ſerchiadau yr Enaid oddimewn. Hwy a alla wneuthur rhyw feſur a Waſanaeth tuag at deiladu Eraill, a'u gwneuthur yn ddifrif ac feddylgar am eu Dledſwydd, ond nid yd ond llŵyr anfuddiol i ni'n hunain onid a Galon gyda hwynt. Am hynny i'n Cyngh ir yn y Teſtyn i *rwygo 'n Calonnau ac nid Dillad, pan ddychwelom at yr Arglwydd ein D* Lle y bwrir amnaid at ryw Ddefod oedd y mhlith rhai o Genedloedd y Dwyrain a fyd ent yn arferol o rwygo 'u Dillad pan dde

w flinder neu aflwydd anferthol arnynt. Am ynny ynteu y teimlad ſydd gennym o'n Pe-odau a ddylai friwo 'n Calonnau a'n Cyd-ybodau, a'n gwneuthur yn Oſtyngedig ac yn ſtuddiedig o Galon ger bron Duw, onide ni ydd ein yſtumiau Corphorol a'n rhith Edi-rwch ond rhagrîthiol a di-ſylwedd.

Ond rhag i Anhawsder a blinder Edifeir-ch, ac i'n Hunan-ymwadar durfingderau ſydd id eu harferu ynddi, ddigalonni neb rhag roddi at Dledſwydd mor angenrheidiol, neu ag i Gyfiawnder Duw a'i Gaſineb i Bechod, Ddigter llidiog ſydd gyhoeddedig yn ei er-yn, beri i Bobl anobeithio am Lwyddiant Eu Hedifeirwch, ac felly droi heibio bob eddwl am dano, ac ymhyfhau ac ymgaledu yſwy yn eu drygioni; Er mwyn rhwyſtro b cyfryw ragfarniadau, y rhai y mae pob th ar ſywoliaeth afreolus yn gyffredinol yn ngytgam â hwynt, Mae'r Prophwyd yn my-gi i ni fod yn Nuw y cyfryw Gynneddfau a ddichon ein gwahodd i ddychwelyd atto : Yr ûn Priodoliaethau ydynt ag y mae Duw ei bortreiadu ei hûn ynddynt wrth *Foſes*, xod. 34. 6. *Jehofah, Jehofah, y Duw trugarog graſlon, hwyrfrydig i ddig, ac ânl o Drugaredd Gwirionedd.* Mae Duw mo'r Eiriol a thoſt-iol, â bod yn fwy cyttunol a'i Natur wneu-ur dà na Choſpi à drwg; mae cyn Drugar-ced à bod ganddo Ymnuyſgaroedd a thyner-redigrwydd Tad i ni. Hynny mae'r Pſalmydd

yn ei ſiccrhau i ni: *Megys y toſturia Tâd* [illegible] *ei Blant, felly y toſturia 'r Arglwydd wrth y* [illegible] *a'i hofnant Ef.* Pſal. 103. 13. Mae 'n cyd-ddwy[illegible] a'n gwendid ni, *Canys Efe a edwyn ein Defny*[illegible] *ni, Cofia mai llŵch ydym. Adnod*, 14: Ie a phe[illegible] bechom o'n gwirfodd ac yn rhagfyfyriol, [illegible] gwneuthur o honom anwiredd yn faleiſus, [illegible] 'n barod a'i freichiau yn agored i'n derbyn [illegible] ein Dychweliad atto Ef; ac os Edifarhaw[illegible] am ein Pechodau, F'a Edifarhâ ynteu am [illegible] Drŵg a'r Plàau ar Coſpedigaethau a gyhoed[illegible] odd Efe cyn fynyched yn eu herbyn.

Os hyn yw gwir Natur Duw, a bod i'r P[illegible] chadur y fâth Ammodau gobeithlawn i y[illegible] gymmodi ag Ef, mor ddrygionus a Phery[illegible] lus yw Gau-grediniaeth y *Novataniaid*, y rh[illegible] a haerant am Ddynion a fo'nt gwedi eu d[illegible] byn unwaith yn Raſuſol gan Dduw, a'u Co[illegible] pholaethu ynghorph Ei Fâb Ef Chriſt Je[illegible] os ſyrthiant wedi hynny i Wrthodedigaeth, n[illegible] i ryw feiau anfad afreolus Eraill, nad all fo[illegible] ſŷth obaith mwyach am drugaredd iddynt.

Er maint y gwrthwyneb ſydd rhwng yr A[illegible] thrawiaeth yma or Eiddynt a dadcuddiedig [illegible] wyllys Duw, ac a holl ſylwedd a bwriad [illegible] Efengyl, mae'nt yn Cymmeryd arnynt [illegible] ſyſtaenu ar y mannau hyn or Yſgythyr. *Can*[illegible] *ammhoſſibl yw ir rhai a oleuwyd Unwaith, ac a b*[illegible] *faſant y rhôdd Neſol, ac a wnaethpwyd yn gyſr*[illegible] *nogion or Yſpryd glân, ac a brofâſant ddaionus A*[illegible] *Duw, a Nerthoedd y byd a ddaw, ac a ſyrthia*[illegible] *ymai*[illegible]

maith, ymadnewyddu dracheſn i Edifeirwch. Heb. . 4, 5, 6. *Os o'n gwirfodd y pechwn, ar ol derbyn ſwybodaeth y Gwirionedd,* nid oes aberth tros echodau wedi *ei adael Mwyach.* Heb. 10. 26. *s wedi iddynt ddianc oddiwrth halogedigaeth y byd, rwy adnabyddiaeth yr Arglwydd ar Achubwr Jeſu riſt y rhwyſtrir hwy dracheſn ar pethau hyn, au orchfyga, aeth diwedd y rhai hynny yn waeth na'u echreuad.* 2 Pet. 20. Ond lle mae rhyw Ymaroddion naill ai yn y rhain ai rhyw ſannau eill or Yſgrythyr yn edrych megys yn tueddu eu hathrawiaeth 'hwynt; mae llawer rhyngdynt âg arwyddoccau y peth y mae'nt hwy n eu ddeall wrthynt; oddieithr lle deellir y echod yn erbyn yr Yſpryd glân, yr Hwn ſydd yfryw dramgwyddiad hollawl aneſgorol tragyddol oddiwrth Griſt ai Efengyl, nad oes dd ir neb a ſyrthio iddo fyth gael Maddeut, oblegyd eu bod yn y fâth gyflwr nad aint mor Edifarhau, yr hyn yw 'r ammod anenrheidiol i gael Maddeuant.

Onide, mae'n rhaid ir yſgrythyrau fod yn thwynebol iw gilydd, gan fod Cynnifer o nnau Eraill yn yr Hèn Deſtament ar Newydd, r addewir cwbl a rhâd faddeuant pechodau awb ſŷn wir Edifeiriol, felly y dywed y Prowyd *Jeremi, Iſrael os dychweli, dychwel attaſi, edd yr Arglwydd, hefyd os rhoi heibio dy ffieiddi oddi ger ſy mron yna ni'th ſymmudir.* Jer. 4. 1. Prophwyd *Eſay* ſy'n rhoddi 'r ûn Cyſſur i ifeirwch. *Gadawed y drygionus Ei ffordd, ac*

Gŵr anwir ei feddyliau, a dychweled at yr Arglwydd, ac Efe a gymmer drugaredd arno; ac at ein Duw ni, o herwydd Efe a arbed yn helaeth. Eſay. 55. 7.

Gwyrdâ Creſyddol tan y Ddeddf oeddynt yn Credu Cyn gwbled ſod Duw 'n barod i faddeu pechod, a'u bod yn annog eu gilydd i Edifarhau ar hyder ſicrr am hynny, fel y dariennwn yn *Hoſea*, *Deuwch a dychwelwn at yr Arglwydd. Canys Efe an drylliodd ac Efe a'n jachâ ni; Efe a darawodd. ac Efe a'n Meddyginiaetha.* Hoſea 6. 1.

Mae dychwelyd at Dduw yn arwyddocca ein bod unwaith gydag Ef ac yn perthyn iddo, ac os Cynnygir gràs a Maddeuant yn yſgrythyr lan ir ſawl a ddychwelant, yna mae 'n eglur y caiff y Rhai a fuant yn Ghriſt, ac a dramgwyddaſant oddiwrtho Ef, ar eu hediſeirwch, eu hedfryd drachefn iw garedigol noddfa a'i Drugaredd Ef, a'u Pechodau (er erchyllet a f'ont) a ddileuir trwy rym Cyfammod y Bedydd, yn yr hwn yr addewir ar ran Duw faddeuant pechodau ir ſawl a'u caſant; oni bai hynny truenus a greſynol fyddai Gyflwr Chriſtnogion, er maint a wnaeth ac a ddioddefodd Chriſt ein Jachawdr troſom; Canys pa Ddŷn ar y Ddaear ſydd mor gwbl-berffaith âg nad phecho? *Os dywedwn nad oes ynom bechod yr ydym yn ein twyllo 'n hunain, ar gwirionedd nid yw ynom.* 1 Jo. 1. 8. Ond er amrhaethol ddiddanwch i ni, mae Trugaredd Dduw yn ei Fab Chriſt Jeſu yn noddfa ddiogel ir Pechadur mwyaf o honom oll i flŷi iddi, a thrwy ffŷdd yn ei waed

ſ, ſod Cyn ſiccred o gael Maddeuant ganddo
y gallom ſod o'n hedifeirwch ein hunain.
Mae dwy Eſampl yn yr Yſgrythyr lan ſy'n
wyr ddadymchwel gaugrèd y *Novatia naid*, ac
n dangos yn eglur i ni nad yw ſyrthio yn ól ir
echodau ffieiddiaf yn rhwyſtro i Blant Duw,
dramgwyddaſant oddiwrtho Ef, gael eu der-
yn drachefn yn groeſawus, a'u Cydnabod me-
s plant, on'd Edifarhau o honynt a dych-
elyd atto Ef.

Fa fu *Ddaſydd* unwaith mewn Cymmaint
ymmeriaeth gydâ Duw, â bod Duw megys yn
mlawenychu ac yn gorfoleddu o'i herwydd.
fais Ddaſydd fy Ngwaſanaethwr, Gwr yn ôl fy
galon, yr hwn a gyflawna fy holl Ewyllys. Act.
. 22. Pa well Canmoliaeth a chwennychai
Dŷn na hon a gafodd *Daſydd* gan Dduw ei
n? Ac etto er maint Ei ſanctteiddrwydd,
parotted oedd i gyflawni holl Ewyllys Duw,
eth yn euog o ddau bechod na ddylid ond
n eu henwi ymmhlith Chriſt'nogion, ſef,
odineb a Llofruddiaeth; Ond nid oes neb yn
mmeu na chafodd *Daſydd* faddeuant, a Marw
hono mewn Tangnhefedd a chariad Duw.
Mae St. *Petr* hefyd yn Eſampl or ân Natur
mmaint oedd Ei ffŷdd yn cydnabod Chriſt yn
by Duw byw, â bod Ein Jachawdr or achos
nnw yn ei alw yn wynfydedig, *Gwyn dy fyd*
SIMON Mab Jona. Matth. 16. 16, 17. Yn
i-ddadl yr oedd Efe y pryd hwnnw mewn
ffwr o Gyfiawnhâd; ac etto ar ôl hynny yn

amſer perygl, Ei Ffŷdd ai Galondid a ddeffyg
iaſant, Canys Efe a wadodd Ei Arglwydd y
y modd gwarthuſaf, trwy Lŵon a Rhegfeŷd
Melldigedig, er ei fod wedi Clywed o'i En
Ef ei hùn, *Pwy bynnag am gwado i yngŵydd D
nion, minneu a'i gwadaf ynteu yngŵydd fy Nhâd
hwn ſydd yn y Nefoedd.* Matth. 10. 33. O
f'a fu gymmaint rhyngddo â chael ei dorri y
aith oddiwrth Drugaredd Duw, â darfod ar
Ediſeirwch oddef iddo aros yn ſwydd Apoſtol.

Ac f'a allaſei ûn feddwl y dylaſei Atcno
Gydwybod am y Pechod yma, gyda helae
Dywalltiad yr Yſpryd glân, or hwn y gwna
Ef, gyd ar Apoſtolion Eraill yn gyfrannog ar
Derchafael ein Jachawdr, ei gadw yn ddiyſco
yn ei Ddledſwydd, ai nerthu a'i rwymo i ba
hau yn waſtadol ynddi; Ond f'a ſyrthiodd dr
chefn mor gywilyddus â darfod i St. *Paul*
Wrthwynebu a'i geryddu yn gyhoeddus yn
wyneb am Ei Ragrith, *Gal.* 2. Ac ętto nid o
dim ammeu na faddeuwyd y Pechod hwn h
fyd iddo, gan fyw a marw o honaw yn ûn
Weinidogion pennaf Teyrnas Chriſt.

Ond rhaid i ni ochel gwneuthur Cam-dde
nydd or Eſamplau hyn o wendid Dynol yn
Gwŷr goreu, ac o Barodrwydd Duw i faddeu
troſeddiadau mwyaf. Nid oes Achos i neb
Ymgefnogi mewn Pechod o'u herwydd, o
Cyſſur anfeidrol i Edifarhau, wrth gadw Dyn
on rhag Anobaith, pan fyddo 'u Pechodau gw

i Echryſloni trwy 'r amgylcheddau trymmaf Ewyllyſgarwch ac anniolchuſrwydd.

Na bydded i Drugaredd a Hirymaros Duw, a'r Cymmeriad ſicer y mae Edifeirwch bob nſer yn ei gael ganddo, wneuthur Dynion yn diofal ac yn eſmwyth ym mwyniant eu Pechodau, fel ped tai ganddynt Allu o honynt eu hunain i Edifarhau pan fynnont; Camgymmeraeth beryglus a Dinyſtriol jawn i Eneidiau Dynion ydyw hon; oblegyd Hyn yw 'r Achos pennaf ſy 'n peri iddynt oedi eu hedifeirwch, ddrych y maent arno megys eu gwaith eu hunain, heb ammeu am rym i fyned trwyddo pa fyd bynnag yr Ymoſodont atto; Lle nad ydyw yn wir ond Rhôdd a Gràs yr Hollalluog Dduw, yr hon a emmydd neu a ettyl yn ôl ei ewyllys dà i hun. *Hebofi* (medd ein Jachawdr) *ellwch chwi wneuthur dim*, Jo. 15. 5. A St. Paul a ddyſg i ni, *nad ydym ddigonol o honom ein hunain i feddwl dim megys o honom ein hunain, eithr ein Digonedd ni ſydd o Dduw.* 2 Cor. 3. 5. A thracheſn, *Duw yw 'r hwn ſydd yn gweithio ynoch ewyllyſio a gweithredu, o'i Ewyllys dâ Ef.* Phil. 2. 13. Ac er bod y Prophwyd *Jeremi* yn annog *Iſraeliaid* i ddychwelyd at Dduw, etto y mae efe yn dywedyd, *Dychwel di fi*, O Arglwydd dajon- *ac myfi a ddychwelir, Canys ti yw 'r Arglwydd Dduw.* Jer. 31. 18. [Gan arwyddoccau mai Duw yw Awdur a Rhoddwr Edifeirwch, ac mai at Dduw y mae dychweliad y Galon at Dduw] ny gallwn ddeall wrth y 24 Pen o *Jeremi* ar

7 w. *Rhoddaf iddynt Galon im hadnabod, mai*
Arglwydd ydwyf, a hwy a fyddant yn bobl imi,
minneu a fyddaf yn Dduw iddynt hwy ; Canys Hw
a droant attafi a'u holl Galon. Am hynny ynte
Gweddiwn yn ddifrifol ar yr hollalluog Ddu
ar Deilyngu o honaw trwy ei lân Yſpryd we
thio ynom wir a diragrith Edifeirwch, fel
ól Penydiau llafurus a Gofidiau 'r fuchedd ho
y Caſſom fyw yn drag'wyddol gyda 'i Fa
Chriſt Jeſu; Ir Hwn gyda 'r Tad ar Yſpryd Gl
bydyr holl Ogoniant ar Moliant yn Oes-oeſoed

Traethaw

TRAETHAWD. V.

Ail Draethawd ynghylch Edifeirwch.

JOEL, 2. 12, 13.

nd yr awrhon, medd yr Arglwydd, dychwelwch attafi ach holl Galon, ag Ympryd hefyd, ac ag Wylofain, ac â galar.

rhwygwch eich Calon ac nid eich dillad, ac ymchwelwch at yr Arglwydd eich Duw; O herwydd graſlawn a thrugarog yw Efe, a mawr ei Drugaredd ac Edifeiriol am ddrwg.

GWEDI dangos Natur Edifeirwch yn fy Ymadroddion or blaen ar y Geiriau hyn, ſef mai Rhôdd a Gwaith Duw ynom ydyw, trwy 'r hyn yr ydym yn caſſau 'n Pechodau, ac yn dychwelyd atto Ef â bywiol ffydd a chariad gwreſog, y rhai yn ddiammeu ddygant gyfryw ffrwythau Gweithredoedd ag a wyddom eu bod yngymmeradwy gan-do Ef; fel y gallom yn eglurach ac yn gyfnach ddeall y Ddledſwydd hon, Ni ai hyſriwn bellach yn fanylach yn y Pedair rhan

gwahanrhedol hyn, or rhai y mae Hi 'nbe
naſ yn gyſanſoddig.

I. Mewn gwir Edifeirwch rhaid yw bo
Gwir Ofid a chyſtudd Calon am ein Pechodau, rhi
i ni ddifrifol ymofidio a galaru o'u plegy
nid yn unig o herwydd y perygl yr ŷm
rhêdeg iddo o'u hachos, ond yn bennaf a
ddigio o honom Dduw mor Raſuſol, yr hw
a'n Carodd cyn anwyled, ie pan oeddym
Elynion iddo, a rhoddi o honaw Ei Un
anedig Fâb i farw o farwolaeth dra-chywil
ddus a Phoenydus troſom. Diffuant Driſtwc
am ein Pechodau gwedi ei ſeilio ar y ſylfa
yma o Gariad a Diolchgarwch i'n Gwnêut
urwr ſydd Aberth bodlongar, cymmeradw
gan Dduw, megys y dywed y Pſalmydd in
*Aberthau Duw ydynt Yſpryd drylliedig, Ca
ddrylliog gyſtuddiedig, O Dduw ni ddirmy*
Pſal. 51. 17.

Ond mae gan Bechod hyn o Awdurd
annedwydd ar y ſawl a ymroddant yn We
ſion iddo, ſef, ei fod yn Caethiwo eu Rh
ſwm a'u Dealltwriaeth, ac yn caledu eu Cy
wybodau, cymmhelled a'u gwneuthur yn llw
ddi-deimlad o'u heuogrwydd ac o'u pery
hefyd. Rhaid wrth hynny yw bod rhyw be
cryfach na chyngorion eu meddyliau eu hu
ain iw cyffroi a'u dadebru allan o'u Diofalwc
ac i beri ynddynt y fâth Ymſynniad o
Cyflwr ag a *weithio ynddynt Dduwiol driſtwch
Edifeirwch na bydd Edifeirwch o honi.* 2 Cor, 7.

Ni theimlodd *Dafydd* ei hûn ddim gofid ac
i ddangoſodd ddim atcno Cydwybod am y
Pechodau trymmion o Lofruddiaeth a Godi-
eb y buaſei 'n Euog o honynt ; nes danfon
Dduw y Prophwyd *Nathan* iw geryddu.

Ni byddai raid i ni wrth y fath Gennad-
wr rhagorol i'n harwain i Edifeirwch, pe
wnaem ond mynnych ddarllen a myfyrio ar
r Yſgrythyrau Sanctaidd, ſef Gair Duw yr
wn ſydd *fywiol a nerthol a llymmach nag ûn Cle-
dyf dau finiog.* yr hwn a drywana 'r Galon
c a ddengys i'r Pechadur Ei Ynfydrwydd a'i
nnheilyngdod, a'i hargyoedda ac a ddengys o
aen ei Wyneb y pethau a wnaeth, y Gobaith
gollodd, ar Coſpedigaethau dychrynadwy y
arfu iddo 'i oſod ei hûn mewn perygl o hon-
nt, heb ddifrifol a diragrith Edifeirwch.

Yr ydym yn darllain am Bregeth St. *Petr* y
odd y *dwysbigwyd y Bobl yn eu Calonnau* wrth
rando arno. Pa ham na weithiau Gair Duw
nom ni yr awrhon fel y gwnaeth arnynt
wythau 'r pryd hwnnw, pe baem ni mor ddi-
yd iw ddarllen, neu mor ofalus i wrando ei
egethu ag oeddynt hwythau? yn ddiammeu
a barhauſei 'r *Juddewon* hyrny mor ddiſtaw
mor ddiofal am eu Hiechydwriaeth ag yd-
n ninnau, oni bai weithio o Dduw y cyfne-
id hwnnw ynddynt yn nerthol trwy Ei Air
Yſpryd.

Ar llês arbennig yma yr ydym yn ei gael
yr Yſgrythyr, o herwydd Ei bod nid yn

unig yn rhoddi i Ddynion wybodaeth o'u Pechod, ac yn ffyddlon bortreiadu eu cyflwr iddynt yr hyn o hono'i hun a fyddai digonol wneuthur Dynion drwg yn annobeithiol ac yn ddigyffur, ac ni chodai ond y fath *Driftwch* ag a *weithiai farwolaeth*, ond y mae'r Efengyl yn yr ûn cyfamfer ag y dengys i Ddynion eu trueni, yn eu cyfarwyddo hefyd i'r ffordd i'w ochel; mae'n cymmyfgu Gobaith a Chyffur gyda thrymder a blinder-cydwybod; mae'n agoryd y briwiau fel y galler eu hiachau, a gofid yr ydym yn ei deimlo oddiyno yw'r Arwydd oreu o'n meddyginiaeth.

II. Pan fo'r Enaid gwedi ei orchguddio gan Driftwch ac yn wir Oftyngedig wrth fyfyrio'n alarus ar y Pechodau y bu'n Euog o honynt, y Cam nefaf tuag at Edifeirwch yw eu cyfaddef a'u cydnabod ger bron yr Holl alluog Dduw, yr hwn (fel y dywed *Dafydd*) fydd barod i *jachau yrhai briwedig o Galon, a rhwymo e'u Doluriau.* Pfal. 147. 3. Dyma'r ffordd a gymmerodd *Dafydd* ei hûn, ar Llwyddiant a gafodd yndi fydd ddigon i gefnogi Pechaduriaid i ddilyn Ei Efampl Ef. *Addefais fy Mhechod wrthyt, am Hanwiredd ni chuddiais. dywedais Cyffeffaf yn fy erbyn fy hun fy Anwiredd au i'r Arglwydd, a thi a faddeuaift Anwiredd Mhechod.* Pfal. 32. 5.

F'a wnaed cyfryw Addewydion yn yr Ysgrythyr lân, ac f'a fynegir yno fod y cyfryfym ac Eifaith mewn diragrith a diffiant gy

faddefi

ddefiad Pechodau, ag y gellid meddwl mai
r unig beth angenrheidiol ydyw i gael Ma-
deuant am danynt. F'a ddywed St. *Joan*
ni, *Os Cyfaddefwn ein Pechodau, mai ffyddlon*
w Duw a Chyfiawn, fel y maddeuo i ni ein Pech-
dau, ac i'n glanhao oddiwrth bob Anghyfiawnder.
Jo. 1. 9. Mae St. *Awſtin* yn deongli hyn
n y Gyffes a wneir i Dduw; A Rhyfyg an-
d i neb neſſau at Orſeddfaingc Gras â Gwe-
diau ac Erfyniadau am Faddeuant heb ddad-
ytho ac Eſmwythau Ei Gydwybod, wrth
ydnabod y beiau y bu'n Euog o honynt, au
ydnabod yn y cyfryw fodd â bod iddo ei gy-
ddo 'i hùn yn ddi-duedd am danynt, gan
hagoryd heb nac Eſguſion na chêl na chy-
inach ger bron Duw, yn eu lliw au llùn Er-
yllaf a'u hamgylcheddau trymmaf. Canys
id gwneuthur Duw yn gydnabyddus a'n Pe-
odau, yw'n bwriad wrth eu cyfaddef, eithr
n daroſtwng ein hunain o'u plegyd A phwy
ynnag fy 'n wir Oſtyngedig f'a chwennychai,
rtreiadu ei gyfiwr yn y môdd gwaethaf
hyttrach nag arfer rhyw Ddichellion neu
ſguſion iw goluro neu ei Eſguſodi.

Ond heblaw cyfadde 'n Pechodau fel hyn
r bron yr hollalluog Dduw, yr hyn a orchym-
ynir cyn eglured yn yr Yſgrythyr, ac a gyd-
byddir gan bob Dŷn ei fod yn gymmwys ac
rheſymmol jawn, mae etto fath arall ar Gy-
s, y mae St. *Jaco* yn ein cynghori iw gwneu-
ur i'n gilydd. *Cyffeſſwch eich Camweddau bawb*

iw gilydd, a gweddiwch tros ei gilydd, fel ich i chaer. Os wrth y Geiriau hyn y deellir be enwedigol, yna mae'nt yn arwyddoccau y Cy ryw Droſeddau ag a wnel y naill Ddŷn yn e byn y llall, oddiwrth y rhai y tardd caſin Cynnen ac awydd i Ymddialu. Ac yn y Cy ryw achoſion mae 'r ſawl a wnaeth y Cam y rhwymedig i gyſaddef wrth y ſawl a'u cafod pa fodd y gwnaeth Gam ag Ef, pa ûn ai yn Gorph, Ei Eiddo a'i Eirda, fel y gallo wr hynny gael Maddeuant a chymmod am ei fa nid yn unig gan Ei Gymmydog, Eithr ga Dduw heſyd yr hwn ni Chymmodir ag Ef ûn ammod arall. Ar hyn y Cyttuna Cyngo ein Jachawdr, Matth. 5. 23. 24. *Os dygi d rodd ir Allor, ac yno dyfod ith gof fod gan dy fraw ddim yn dy erbyn; Gad yno dy rodd ger bron Allor, a dos ymaith, yn gyntaf Cymmoder di a frawd, ac yno tyred ac offrwm dy rodd.*

Rhaid ir gŵr hwnnw fod o Natur giaid anghymmodol a neccao 'n anhynaws faddeu i Gymmydog, ag ynteu 'n ymddangos mor oſtyn gedig ger ei fron Ef, a chyſaddef y Camwedda a wnaeth, ac yn dadcan Ei barodrwydd i wneu thur iddo bob bodlondeb rheſymmol am dan ynt.

Mae 'n gyffelybol jawn mai hyn yw Medd wl Cyngor St. *Jaco*, Os pechodau enwedigol ddeellir wrth Ei Eiriau Ef. Ond f'a ellir y hawdd eu Cymmeryd mewn yſtŷr arall. Se Cyſaddef o honom yn gyffredinol y naill i'r lla

hai Pechaduriaid gorthrwm ydym, Pa dŷb dda ynnag a fo gan y bŷd o honom, nad ydym i'n wir ddim gwell na Dynion Eraill, mae'r n gwendid arnom, a ninnau tan berygl yr ûn rofedigaethau ag ſydd ar rai Eraill, ac os na udwyd ni etto i ymroddi mor Erchyll ac mor ywilyddus iddynt ag y gwnaeth ymbell ûn ſgatfydd, etto mewn *llawer o bethau 'r ydym ni wb yn llithro*, ac y mae gennym ormod *trawſt yn in llygaid ein hunain i allu gweled yn eglur a oes wy trawſt yn Llygad ein brawd*; Ni a ddylem rth hynny yn ûn ac yn gyttûn erfyn Gwediau 'n gilydd y naill tros y llall, am gymorth glân yſprŷd Duw, in nerthu yn erbyn ob Profedigaethau, ac in cadw yn ſiccr ac yn diyſcog yn ein Dledſwydd, fel er maint Gwendid a breuolder ein Naturiaeth, y gallom oll ael yr Jechydwriaeth yr hon trwy bridwerth Ei aed a brynodd Chriſt i ni,

Yn wir mae Eglwys *Rhuſain* yn deongli Geiau hynny St. *Jaco* mewn modd arall; Ar y n yma 'n bennaf y mae'nt yn ſylfaenu eu th awiaeth ſy 'n taeru fod Cluſt-gyfaddefiad n angenrheidiol, er nad oes yma na ſôn na rybwyll am *Offeiriad*, nac am *Ollyngdod* (neu *ſoluſion*,) t'a 'n Cynghorir i *weddio tros ei gild*, ond os *rhoddi Gollyngdod* yw *Gweddio*, mae yn rhoddi Awdurdod ir bobl i roddi *Gollyngd*, Canys ſa oſynnir yr ûn peth yma gan bob or ddwyblaid, t'a orchymmynir ir ſawl a faddefant, yn gyſtal ac ir ſawl y Cyffeſſir thynt, *Weddio tros eu gilydd.* Ond

Ond er bod Cyn lleied ſylſaen yn yr Yſgr
thyr am *Gluſt-gyfaddefiad*, ac er bod llawer o
ghyfleuſdra yn digwydd o'i harferu, Etto
'n peri Cymmaint Parch a llês i'r Offeiriadae
yn Eglwys *Rhufain*, na fynnant er dim ymad
â hi, eithr ceiſiant ei hamddeffyn â geiriau hy
ny 'n Jachawdr, *dos, dangos dy hun ir Offeir*
heb fawr yſtyried fod yr hwn y dywedpw
hyn wrtho, wedi ei lanhau o'i wahanglwyf c
rhoddi 'r gorchymmyn hwn iddo, *Matth.*
2, 3, 4. Os maddeuir Ein Pechodau nin
felly gan Dduw trwy eu cyfaddef o honom
ddo Ef, i ba berwyl y gwnawn gyffes o ho
ynt wedi hynny ir Offeiriad?

Gwell y mae St. *Ambroſe* yn deongli Medd
y Geiriau hyn; Pwy yw 'r Offeiriad y dyle
Ymddangos ger ei fron, os wrth hynny y d
ellir Cyfadde' Pechodau, Ond yr hwn yw
Gwir Offeiriad, yr hwn ſy 'n *Offeiriad yn dra*
ywydd, yn ol ûrdd Melchiſedech? Nid oes n
ond Chriſt ei hun *Bugail mawr ac Eſgob ein H*
neidiau, yr hwn ai hoffrymmodd ei hun yn
berth i wneuthur jawn a bodlondeb tros
chodau holl Ddynol ryw, a ddichon ein gol
a'n glanhau oddiwrth ein Pechodau, a rhod
i ni gyflawn ollyngdod a Maddeuant am d
ynt. Ac am hynny, medd St. *Awſtin*, *B*
ſydd imi a wnelwyf â Dynion, i wrando o honyn
Nghyffes, fel pe gallent Hwy fy jachau i o'm D
riau?

N

Nid o herwydd nad yw Dynion yn rhwymedig wrth reſwm a ſynhwyr i Ymgyfrinachu ac ymgynghori a'i Bugail, neu ryw *Weinidog arall Gair Duw a fyddo pwyllus a Dyſgedig*, ac agor eu ſydwybodau ger ei fron, pan fo ryw ammheuon neu bettruſdra yn eu blino na fedront heb ynny gael mor bodlondeb am danynt, fel y allont wrth hynny heddychu a dyhuddo 'u eddyliau trwy 'r Cyngor da y mae iddynt oaith iw dderbyn, a thrwy Ddiddanwch Gair Duw, a weinyddir gan y ſawl a gawſant Awurdod gan Dduw, ac ſydd wedi eu hordeinio fynegi a deongli ei Ewyllys Ef allan o hono, neu, fel y dywed ein Heglwys, *er mwyn cael, trwy Weinidogaeth Sanctaidd Air Duw, faurllês goyngdod, gydâ chyngor ac Addyſc yſprydol tuag at lonyddu eu Cydwydod, au rhyddhau oddiwrth bob ammheuaeth a phetruſder*;] Ond bod yn rhwymedig i gyfri 'a mynegi pob pechod yn bendant ûn arall, pwy bynnag a fo, ſydd yn erbyn nydd-did Chriſtnogion, ac nid oes ûn ſylfaèn a gorchymmyn am ddim or fath beth yn yr ſgrythyr làn; Ped ſuaſei Griſt neu ei Apoſtoon yn ein rhwymo i hyn, ni alleſid na'i adel eibio, na chyd-ddwyn à neb a'i heſgeululai; nd ni a welwn yn Hanes yr Eglwys ddarfod i *Nectarius* Elgob *Conſtantinople* fwrw 'r arfer yma lawr yn y wlad honno, o herwydd amryw digwyddiadau anghyfleus a niweidiol a ddarddant oddiwrthi.

Yn Drydydd, Peth arall a ofynnir yn ein
difeirwch yw *Ffŷdd*, neu hyder diammheuae
ar yr Hollalluog Dduw am gyflawni 'r Add
widion grasuſol a wnaeth Ef o ryddhau a mad
eu Pechodau yn rhwydd ac yn rhâd, er mwy
haeddedigaethau a bodlondeb Chriſt Jeſu. F
ofynnir hyn mor gyflawn ac mor angenrheid
ol yn ein Hedifeirwch ag mae 'r Prif-Gyc
wynſa ydyw ſy 'n goſod ei holl rannau Era
ar waith; Canys pa ham yr ymofidiwn ni a
ein pechodau? Ac i ba berwyl yr aem iw C
faddef ger bron yr Hollalluog Dduw, oni b
'n bod yn Credu 'n ddiammeu y Meddŷ' Du
i ni 'n Pechodau, ac y Cymmer ni iw nodde
ai Drugaredd er mwyn Dioddefiadau ac Ufud
dod Chriſt Jeſu.

Ni a allwn weled nad yw holl rannau Era
Edifeirwch heb ffŷdd ond ofer ac anffynnad
wy: Ni chydnebydd Dyſgawdwyr yr Yſgolio
ond tair rhan o Editeirwch, ſef, 1 Cyſtudd C
lon, neu Driſtwch diragrith; yn ail Cyffes n
gydnabod yn rhwydd ein Pechodau. Ac yn Dry
ydd gwneuthur bodlondeb Cymmhelled ag
gallom ei wneuthur. [ond er bod y tri hyny
angenrheidiol, etto nid ydynt yn ddigon.] F
Edifarhaodd *Judas* Cymmhelled a hyn, ac n
bu ddim gwell er hynny. Yr oedd Ei Ofid a
Driſtwch Cymmaint â gwneuthur o honynt
Einioes yn annoddefadwy iddo, Canys Efe
aeth ac Ymgrogodd or achos; F'a gyfaddefod
Ei Bechodau 'n gyhoeddus o flaen yr Offeir
a

id ar Henuriaid mewn Cyfryw fodd ag nad llant lai nag Ymddigio ac Ymgythruddo o'i herwydd. *Pechais*, medd Efe, *gan fradychu Gwaed ysbirion.* Ond oeddynt hwythau mor Euog ag nteu, y ſawl a'u barnaſent yn Euog, ac oeddnt ar ſedr Ei groeſhoelio? F'a wnaeth hefyd ymmaint o fodlondeb ag a fedrai am Ei Ehryſlon ddrygioni, f'a daflodd yn ol iddynt Deg ar hugain Arian ar rhai, yr hudaſid Ef w fradychu. Beth oedd yn eiſieu i wneuthur fath Edifeirwch yn gyflawn ond ffŷdd yn nig? Ond o ddeffyg hynny, f'a ddiweddodd newn anobaith a deſtryw aneſgorol iddo.

Lle darfu i St. *Petr* yr hwn oedd Euog or echod Dihiraf a allai fod, ſef, gwadu ei Arglwydd trwy Lŵon a Rhegfeŷdd Melldigedig, tto gan iddo 'n ebrwydd ddyfod atto 'i hun, c wylo 'n chwerwdoſt am ei Bechod, a dal gael ar Drugareddau Duw trwy ffŷdd fywiol, ael Cariad a chymmeriaeth ganddo Ef. Nid lir dirnad fawr ragoriaeth rhwng Ei Edifeirwch Ef ag Edifeirwch *Judas*, ond meddwl or aill fod Ei Bechod yn ormod i gael Maddeuant, c felly anobeithio am dano; ond y llall, er ei od yn gwybod Echryſlondeb ei bechod, etto oi daroſtyngodd ei hun o'i herwydd, ac a greodd fod Trugaredd Dduw a Haeddedigaethau Jachawdr yn fwy o lawer; ar Ffŷdd honno i ceſnogodd i fynned rhagddo yn ei Edifeirwch hyd oni chafodd faddeuant; ac f'a ddanoſodd bured ydoedd ei Droedigaeth wrth

ddwyn ffrwythau addas i Edifeirwch ; Canys Megys *y Maddeuaſei* ei Arglwydd *lawer iddo ſelly f'a 'i Carodd yn fawr hefyd.*

Yn Bedwerydd, A hyn yw 'r Pedwerydd peth a fynnir mewn Edifeirwch, neu yn hytrach ei ffrwyth neu arwydd ddiſiomedig o'i burdeb ydyw, os Cynnydda Dynion yn fwy gofalus yn eu hufudd-dod. Os byddant yn *Greaduriaid Newyddion, gan roddi eu bryd ar foddloni a gogoneddu Duw trwy eu Gweithredoedd da.* Y Cyngor yma a roddes *Joan* Fedyddiwr i *Phariſæaid ar Saducæaid*, pan ddaethant iw bedyddio ganddo Ef, dygwch ffrwythau addas i Edifeirwch. Oni wnaent hynny, ni thycciai eu Bedydd ond ychydig iddynt, oblegyd nid allent mor dianc rhag y llid oedd ar ddyfod.

Y ſawl ſy 'n Ymofidio 'n ddiffuant o herwydd eu pechodau, a fyddant Cyn barotted iw Caſſau, ac i ochel pob achoſion a'u denodd i ddynt : Ac os bydd y fath wir gyfnewidiad yn eu Meddyliau ag a arwyddocceir wrth y Gair μετάνοια yn y *Groeg*, Hwy a wiſgant bob Cyfryw Gynneddfau ſafadwy ag ſydd Wrthwynebol iw hên ddrwg-anwydau : Yn lle 'r Aflendid, y Drwg-Ewyllys ar Cybydd-dod yr oeddynt or blaen yn chwannog iddynt ; Hwy a Ymroddant i Ymfucheddu, mor ddiniweid mor ſanctaidd ac mor garedig ag a'u gwnelo'n gymmeradwy gan Dduw, yn Eſamplau dâ, ac yn lleſol iw Brodyr.

Nid oes dim Eiſieu Eſamplau yn yr Yſgry-
yr lân o fendigedig ffrwythau gwir Edifeir-
ch, 'r oedd *Zacheus* yn barod i dalu *adref yn*
dwar dyblyg y Golud a ynnillaſei trwy Dwyll
cham-gyhuddiad. Prawf dà oedd hyn o'i
ariad i Gyfiawnder, Ac yr oedd Ei Eluſenga-
ch Cyn amlycced hefyd, *Hanner Ei ddâ 'r*
dd yn ei roddi ir Tlodion, Luc. 19. 8.

Y Wraig bechadurus a fuaſei ſel y mae'n gy-
lybol yn Euog o Butteindra a wir ddychwe-
dd at Dduw, ac a ddaeth yn ûn o Ddiſgy-
ion ein Jachawdr, ar rhain oedd Arwyddion
ffrwythau Ei hedifeirwch. Hi a ddangoſodd
galar ai gofid am bechod wrth y ffrydiau o
dagrau a ddiferaſant o'u llygaid. Hi a ddan-
oſodd Ei Goſtyngeiddrwydd ai chariad i Griſt,
th olchi Ei Draed Ef â hwynt, au ſychu â
wallt ei phen, a'u hiro a'u hennaint gwerth-
wr, *Luc.* 7. Mae 'n Jachawdr yn dywedyd
wir mai Ei ffŷdd a'i Cadwodd, Ond y
h ffŷdd ydoedd ag ſydd yn gweithio trwy
riad, ac a ddangoſodd wrth ei ffrwythau ei
d Hi gwedi ei gwneuthur yn Greadur new-
d.

Gwedi Eglurhau fel hyn amryw rannau gwir
ifeirwch, mi a âf bellach ym mlaen i ddan-
s y Rheſymmau ar Cynhyrfiadau ſydd i gef-
gi a chyflîuro pob Dŷn i Ymroddi 'n ddifri-
ac yn ddiwyd atti.

1. Mae amryw Annogaethau dwyſion a Gor-
ymmynion Caethion yn yr Yſgrythyr lân

gwedi

gwedi eu rhoddi gan Dduw ei hun, am gyflawn
'r Ddledſwydd hon. Mae 'n gwahodd yr *I*
raeliaid i hyn mewn modd gwir-garedig. *Bw*
iwch oddiwrthych eich holl Gamweddau y Cam
ddaſoch ynddynt, a gwnewch iwch Galon newydd a
yſpryd newydd, Canys pa ham, tŷ Iſrael, *y byddw*
feirw? Ezec. 18. 31. Ac yn Hoſea, *Ymchw*
Iſrael *at yr Arglwydd dy Dduw, Canys ti a ſyrth*
aiſt trwy dy anwiredd; Cymmerwch Eiriau gyd
chwi, a dychwelwch at yr Arglwydd, dywedwch wrth
Maddeu yr holl anwiredd; derbyn ni yn ddaion
a thalwn it loi ein gweſuſau, Hoſea 14. 1, 2.

Yn ſydrwydd ac Anniolchgarwch mawr yno
ydoedd darfod i ni ûn amſer ymwrthod ag Ewy
llys a chyfraith ein Creawdr. Ond gwrtho
Ei wahoddion graſuſol i ddychwelyd atto E
Eſgeuluſo Ufuddhau iddo pan nad yw 'n go
chymmyn dim i ni ond gochel ein llwyr dd
fetha 'n hunain, ſy 'n dangos y fath Yſtyfn
grwydd yn ein gwrthryfel iw erbyn, ag a'n ty
ymaith yn haeddedigol oddiwrth bob Cyfra
o fwyniant Ei Ogoniant Ef, ac a ddwg arno
y diniſtr a ddewiſaſom ni 'n ynfyd i ni 'n h
nain; Er ei fod yn fwy nag a fedrwn ni
meddwl na dychymmyg ei fod, ſef, Deſtry
trag'wyddol yn y *llynn o Dan a Brwmſtan a dda*
parwyd i Ddiafol ai Angylion.

II. I'n Cyffuro i Edifarhau, f'a ſynegod
Duw yn fynych, os bydd ein Hedifeirwch y
ddiragrith, yn Ynnill i ni Faddeuant a Chy
mod gydag Ef: Yr Ammod ydyw ar yr hw

mae 'n addaw Maddeuant Pechodau tan yr Efengyl. A chyn ymddangoſiad ein Jachawdr yn y Cnawd, 'roedd gan yr *Juddewon* yr ûn Addewid, yn gyſſylltediedig ar Ddledſwydd hon; ſel yr ŷm yn darllen yn *Ezeciel*, 18. 21. *Os yr Annuwiol a ddychwel oddiwrth ei holl Bechodau y rhai a wnaeth, a chadw ſy holl Ddeddfau, a wneuthur Barn a Chyfiawnder, Efe gan fyw a fydd byw, ni bydd Efe Marw.*

III. Ffieidd-dra a Gwrthini Pechod a ddylai wneuthur Dynion yn chwannog i gael ei glanhau a'u pureiddio oddiwrtho trwy ddiragrith ddifeirwch. Dwediad *Plato* ydoedd, pe merai Ddynion ganfod Erchylldod Pechod, Hwy 'i caſſaent ac a'i gochelent fel pettai Gwenyn. Mae llawer o Yſtyriaethau a ddylent wneuthur yn llawer ffieiddiach ae ateaſach n Griſtion nag y gallai fod gan Wr Cened: Ni a wyddom ei fod yn gwneuthur gwaniaeth rhwng Duw a'n Heneidiau. Os Pechur anedifeiriol a Ryfyga ymddangos ger ei on Et trwy Weddiau ac Erfyniau, Efe a gudd- Ei Wyneb ac ni Wrendŷ, f'a drŷ ymh Ei breſenoldeb oddiwrth y cyfryw Adynion annedwydd yn y bywyd hwn, a chyfth anghyfnewydiol Teyrnas *Caerſalem* nedd yw, na chaiff dim *aſlan fyned i mewn* i. Mae etto un Rheſwm a allai amlygu Natur ffiaidd ac Effeithiau dychrynadwy chod, ſef, nad allai ddim llai na Gwaed Mab w wneuthur Cymmod a bodlondeb am da-

Am

Am hynny ynteu ped fai mor angenrh
ini ymddangos ger bron Tywyſog Dauarol,
ydyw gwneuthur ein Ymbiliau o flaen G
eddfaingc y Rhâd, oni byddem gofalus i fw
oddiwrthym bob peth a fyddai tebygol o
ri anfodlondeb i'r Mawrhydi 'r ydym yn n
lau atto ? Bydded gennym yr ûn Parch i Faw
hydi Duw, a holl Lŷs y Nefoedd, ag fy
gennym i Frenhin Daiarol : ac nid rhaid
Rheſwm arall i ddwyn ar ddeall ini fod yn a
enrhaid i ni ymadel a'n Pechodau, ac ymwn
thur yn Greaduriaid newyddion. Mae Gwa
a Gwradwydd yn perthyn yn naturiol i
chod, yn tarddu ôddiwrth y teimlad fydd g
nym o'n mewn o'i anharddwch a'i wrthu
Mae y rhai ni throeſant heibio bob gorchw
edd, yn chwennych Celu eu beiau, ac yn c
wilyddio pan ddelont gyntaf i'r goleuni. O
er amlycced y gwneler ein Pechodau ger b
Dynion y rhai fy'n Bechaduriaid fel ninn
Nid yw ddim iw gyffelybu i'r gwradw
wyneb a fydd arnom pan ddyger hwyn
Farn ger bron Duw a'i Angylion Sanctaid

IV. *Yſtyriwn* freuolder ac anſiccrwydd ein by
yd, fy 'n ymgynnal yn unig ac yn gwbl ar
wyllys Duw, yn gymmaint ai fod pan fynno
i gymmeryd oddiarnom, ac heb ganiatta
ni ddim ſiccrwydd am ein trigfa yma, c
maint â thros funudyn, ac yn fynych ja
yn danfon Angeu i'n dyfyni i'r Farn, heb r
ym mlaenllaw faint yn y Byd o rybudd
ddyfodia

ddyfodiad: Hyn a ddylai 'n gwneuthur yn ddifrifol ac yn brydlon yn ein Hedifeirwch, fel pa bryd bynnag yr ymadawn oddiyma, y gallom yn gyffurus ein daroſtwng ein hunain i Ewyllys Duw, â llawn ſiccrwydd o'i Dangnhefedd a'i Garedigrwydd.

Oni chymmeraſom ofal i ymgymmodi ag Ef, mor ddychrynadwy yw yſtyr y cyfrif ſydd raid im roddi o honom ein hunain yn y Farn. Canys felly y mae, y Cyflwr y bo'm ynddo pan ymaflo Angeu ynom, yw 'r hwn y bydd rhaid i ni roddi Cyfrif am dano ger bron Gorſeddfainc Duw, Megys nad all drwg Ewyllys Dynion neu Gythreuliaid wneuthur mo-no 'n waeth nag y bo, felly nid all ein holl ymegnion, ein Gweddïon, neu 'n Herfyniadau rellhau dim arno, fel y dywed y Pregethwr ni; *Os tua'r Debau, neu tua'r Gogledd y ſyrth Pren, lle y ſyrthio y Pren yno y bydd Efe.* Eccluſ 1. 3. O herwydd pa ham y dyrŷ Mab rach i ni y Cyngor rhagorol yma. *Na fydd yrfrydig i droi at yr Arglwydd, ac nac oedd o ddydd i ddydd; Oblegyd yn ddiſymmwth y daw igoſaint yr Arglwydd, a thra fyddech di yn ddiaw i'th ddryllio, a thi a ddifethir yn amſer Diedd.* Eccluſ, 5. 7. Yn y Geiriau o'i blaen, ae 'n tynnu ymaith bob rhithiau o efgus a dichon Dynion eu dychymmyg au harfer mwyn oedi eu Hedifeirwch: Mae 'n peri dynt nad ymddiriedont yn eu Golud neu eu erth, neu 'r Prawf a gawſant o'r blaen o hir-

ymaros ac Amynedd Duw, neu 'r gau-deby
oliaethau ſydd ganddynt am ei Drugaredd E
Nid all Dŷn mor atteb iddo 'i hun am eſge
luſo 'r Ddledſwydd hon, ac ni chymmer Du
ûn Eſgus am dani.

Pa bryd bynnag ynteu y deallom fod yn ei
cyffroi neu 'n cynhyrfu i 'r gwaith da ym
naill ai trwy Bregethiad Gair Duw ai trwy
Yſpryd, rhaid ini wrth Reſwm a Synhwy
yn ebrwydd ymroddi atto, rhag, os
wnawn, pan chwennychem ni 'n hunain al
o honom Edifarhau, na bo gennym na Ner
na chyfleuſdra i wneuthur hynny. Canys g
mai Rhôdd Duw ydyw Edifeirwch, mae gw
thod eu roddion yn gymmaint dirmyg id
ag a ddichon ei gythruddo cymmhelled ag
wnelo fŷth mor fath gynnygion i ni drac
eſn. Gweddus i ni ufuddhau 'n ebrwydd
yn Ewyllyſgar i Yſpryd Duw, ac na ſeddy
iom fod yn rhaid iddo ddiſgwyl wrth e
hamdden, a dal ei Radau ger ein bron hyd o
welom ni 'n dda wneuthur deſnydd o honynt.

Yn *ddiweddaf*, y Barnedigaethau trymmi
a fygythiodd Duw yn erbyn anedifeirwch
y bŷd hwn ac yn y bŷd y ddaw, a ddyle
fywiogi ein llawnfwriadau a 'n ymegnion i dd
chwelyd atto Ef, yn erbyn y ſawl oeddw
di ymgaledu ac ni fynnent Edifarhau y c
hoeddoedd *Jeremi* y bygythiad creulon hw
nw, Jer. 24. 9, 10. *Rhoddaf hwynt iw ſymm*
i holl Deyrnaſoedd y Ddaear, er drwg iddynt

d yn wradwydd ac yn ddihareb, yn watworgerdd c yn felldith, ym mhob manp lle y gyrrwyf hwynt, emi a anfonaf arnynt y Cleddyf, Newyn, a haint, es eu darfod oddiar y Ddaiar, yr hon o roddais ddynt, ac iw Tadau. Ond beth yw 'r Blinder- u, Amferol hyn, os cyffelybir hwynt i'r Cof- edigaethau fydd ynghadw iddynt yn y Fu- hedd a ddaw? am y rhai y dywed yr Ap- ftol, *yn ol eu Caledrwydd au Calon ddi-edifeir- ft, mae 'nt yn Tryffori iddynt eu hunain Ddig- faint erbyn Dydd y digofaint, a Dadcuddiad Cyf- n farn Duw.* Rhuf. 2. 5.

Gadewch i Ddychrynedigaethau hyn yr rglwydd beri i Ddynion Ymgynghori ac ym- rol am eu diogelwch eu hunain, ac ymchwel- d atto Ef; Mae ini or tû arall gymmaint o yffur ag a allem ei ddymuno i'n gwahodd i neuthur hyn; cymmerwn afael yn Ei Dru- aredd Ef ar yr Ammodau a bortreiadodd fe yn ei Efengyl, ſef Ffŷdd fywiol a dirag- th Edifeirwch, Gwaed Ei Fâb Ef Chriſt fu a'n glanhâ ni oddiwrth bob Anwiredd, ac fe a ddyrŷ ini bob Arwyddion o'i Gared- rwydd, gan roddi i ni y cyfryw bethau da- nus ag a welo Ef yn gyfleus ini yn y Bŷd na, a Choroni 'n Hufudd-dod â Thrag'wydd- bwyfau Gogoniant ar ol hyn yn ei Nefol eyrnas. Amen.

Traethawd. VI.

yn erbyn Seguryd.

2 Thess. 3. 10.

Hyn a Orchymmynaſom i chwi, os hyddai neb ni-fynnai weithio, na chai fwytta 'chwaith.

ER bod Dŷn wedi ei Eni i lu furio, wedi ei gymmwyſo a fwriadu gan yr Hollalluo Duw i ryw Orchwyl neu A wedigaeth, etto nid oes di yr ydym yn chwannocca iddo nag i orphywys ac E mwythdra; Er bod Seguryd yn union wrt wynebol i'r Cyflwr buchedd a drefnodd Du i ni, nid oes fawr yn edrych arno megys b ond llawer yn meddwl mai eu Dedwyddw mwyaf yw gallu cyrraedd y fath gyflwr a ddichon hepcor iddynt ddigon o Gynh iaeth i fyw ynddo; Bai cymmeradwy ac a feredig ydyw; Mae 'r Cyfoethogion yn y roddi iddo, fel ped fai 'n gyfion ddledus i ynt, mae y rhan fwyaf or bŷd yn ei chwe nych, ac yn edrych arno megys Diben holl Lafur a'u Diwydrwydd.

Cyn

Cymmwys ynteu yn hyn o beth yw rhybuddio Dynion ac atcofio iddynt eu Dledſwydd, ſwyn ar ddeall iddynt eu bod yn rhwymedig lafurio, nid yn unig pan ſo angen yn eu cymell i hynny, ond o herwydd Gorchymmyn Duw, yr hwn ſy 'n peri i bob Dŷn ymoſod t ryw Alwedigaeth neu Orchwyl cywir, Ac negys y mae amryw Ddrygau ac Anghyfleuſterau annrhaethol yn dilyn buchedd ſegurllyd, lly Llafur a Diwydrwydd gan eu bod wedi hordeinio ini gan Dduw ei hun, a ga'nt eu ndithio ganddo â gwobrwyon o'r mwyaf à Doniau o'r gwerthfawroccaf.

Bellach mae 'n eglur fod Dŷn wedi ei Orinio gan Dduw at Lafur a Gorchwyl, fel y llwn ddeall wrth ei Ddull Naturiol a'i Gyſoddiad, wrth Gynneddfau a Nerthoedd Feddwl a'i Gorph, y rhai ſydd wedi eu cymwyſo au bwriadu 'n rhyfeddol i'r perwyl ynnw, a hefyd o ran achoſion angenrheidein bywyd fel y mae Rhagluniath Duw yn trefnu 'r awrhon ; ac heblaw hyn, mae 'n lur wrth y Cyflwr yr oedd Dŷn ynddo ar Greadigaeth Cyntaf, tra 'r arhoſodd mewn flwr o Ddiniweidrwydd a Phurdeb, y pryd ynnw hefyd f'ai goſododd Duw Ef yn yr dd a blannaſei, nid yn unig i fwynhau ei yrrwch a'i ffrwythau, eithr iw *chadw Llafurio hefyd*, Gen. 2. 15.

Ac wedi troſeddu o honaw Orchymmyn w, wrth fwyta o ffrwyth y Pren gwahar-

ddedig,

ddedig, a chael ei droi allan o Baradwys o he
wydd ei anufudd-dod, yna y Cyhoeddwŷd
farn galed yn ei erbyn : *Yn chwŷs dy wyneb*
bwyttei fara hyd oni ddychwelych ir Ddaear, Ge
3. 19. Melldith yn wir yw 'r Geiriau hy
ond mae grym gorchymmyn hefyd iw ddirna
ynddynt, a hwnnw 'n rhwymo *Addaf* a'i ho
heppil i gymmeryd poen am eu bywo
aeth, iw gofod eu hunain yn ddyfal ar wait
ryw ffordd neu ei gilydd, er mwyn eu Cynha
liaeth eu hunain a llês i Eraill a allai fod
arnynt eifieu eu Cynnorthwy. O herwydd
ham y mae Mab *Syrach* yn Cynghori Dynio
na Chafaont waith poenus, nac Hwfmonaeth yr h
a greodd y gocuchaf, Ecclus. 7, 15. Ar G
Doeth fydd hefyd yn ein hannog ir ûn perwy
Yf Ddwfr o'th Bydew dy hun, a ffrydiau allan o
ffynnon dy hun, Dihar. 5. 15. Gan arwyddo
cau y dylai Bobl fyw ar eu llafur eu hunain
nid dinyftrio ffrwythau rhai Eraill trwy Ddio
a Diofalwch ac Afradlondeb.

Mae 'r Apoftol yn y Teftyn ar geiriau fy
Calyn, yn gorchymmyn ir *Thoeffaloniaid* ym
dw oddiwrth y fawl oedd yn byw mor afreo
ag na chymmerent mor boen i ynnill bywo
aeth gywir, na wnaent ddim yn y bŷd ; O
(fel y mae arfer y fath bobl) rhodrefgar o
ddynt ; yn Ymhel â helyntiau pawb i farnu
i feio arnynt, mae 'n daer jawn arnynt, *gan*
chymmyn iddynt, a'u hannog trwy 'n Harglwy
Jefu Grift am Ymorol am ryw fath arall ar or

yl iddynt eu hunain, *ar iddynt weithio trwy ddwch a bwytta 'u bara eu hunain*, v. 12. *Ac ddeffygient yn gwneuthur Daioni*, v. 13. Canys elly y mae 'n galw pob gorchwyl diniweid, elol; ond os gwrthodent wneuthur Ei Gyn- or Ef, mae 'n peri i Eraill eu hanghyſſuro a'u ywilyddio hyd lle gallont, wrth ochel eu Cym- eithas, ac nid hynny 'n unig, eithr attal hefyd ddiwrthynt bob trugaredd a thoſturi, ac na ybient yn waith Eluſengar eu diwallu; fel os weithiai gorchymmyn Duw arnynt, y by- dai raid i Angen eu cymmell; Canys *oni fyn- nt weithio, ni chaent fwytta chwaith.*

Ond ni ddylid mor deall hyn am lafur Cor- horol yn Unig, na chai neb fwytta ond a fy- dai 'n gweithio 'r ffordd honno; Canys mae afur o amryw fathau, rhai 'n goſod y Meddwl waith, Eraill y Corph, a rhai 'n tarddu oddi- rth Gynneddfau pob ûn or ddau fel eu gilydd. Pwy bynnag a whelo ddaioni ir wladwriaeth mae 'n Aelod o honi trwy drefnu ei llywo- aeth yn bwyllog ac yn ffyddlon, neu wrth lyfal gyflawni ei ddled yn y ſwydd a ſo' gan- o, neu mewn rhyw lê o Ymddiried y galwyd iddo, pwy bynnag ſy 'n waſanaethgar i Eraill n eu Cynnorthwyo â chyngor dâ mewn Acho- n ammheûus neu anhawdd eu dirnad, a ſo 'n rthyn iw Heneidiau, iw Cyrph neu iw Me- iannau bydol; Pwy bynnag ſy 'n bwrw ei ſer yn athrawiaethu 'r anwybodol, neu mewn yw achoſion Eraill ſy 'n goſyn Aſtudrwydd

a gofal y Meddwl, mae cymmaint rhwng hw
nw a bod yn ddiog neu 'n Segur, neu haed
ei gyfri' felly, neu edrych arno meggys annhe
wng o fywoliaeth, â bod ei Lafur megys
mae yn wir yn anhawſaf, felly hefyd yn fwy
lleſol ac yn fwyaf parchus ac amhydeddus. H
oedd Barn St. *Paul* am ſwydd Gweinidogion
Efengyl, y ſawl ſydd yn *Poeni yn y Gair ar*
thrawiaeth a gyfrifir yn deilwng o barch dau-d
blig, 1 Tim. 5. 17. Hynny yw, mae 'nt
haeddu gwobr mwy rhagorol, yr hyn y m
'n ei brofi trwy Eiriau Chriſt ei hun *Teilwng*
Gweithiwr Ei fwyd, Matth. 10. 10.

Ond am y ſawl nid ydynt mewn Modd
y bŷd yn waſanaethgar neu 'n gynnorthwyo
Eraill, y ſawl ſy 'n bwrw eu hamſer naill
heb wneuthur dim, neu yn gwneuthur y pe
ni ddylent; mae gan St. *Paul* cynddrwg t
o honynt, a chyn lleied o Gariad iddynt;
fynn mo'u Cadw ar Eluſenau 'r Eglwys, E
gallai Eu tlodi oni bai faint eu diogi, eu gwne
thur yn gymmwys iw derbyn; Ac yn enwe
yn achos Gwragedd Gweddwon, mae 'n Cae
orchymmyn i *Timotheus* wrthod y rhai *oedd*
ſegur, gan rodio o amgylch o Dŷ i Dŷ, ac nid
ſegur yn unig, ond hefyd yn Wag-ſiaradus ac
rhodreſſgar, gan adrodd pethau nid ŷnt gymmwy

Nid rhaid ûm prawf arall i ddangos Ech
ſlondeb y Pechod yma o Seguryd, ond y B
nedigaethau ofnadwy a dywalltodd Duw ar
doma o'u herwydd. Mae 'r Prophwyd *Eze*

ei gyfrif ymmhlith y Pechodau trymmion gyffroesant Ddûw i ddwyn Tân a Brwmstan Nef ar y Ddinas honno, Ezec. 16. 49. *Fele hyn oedd anwiredd* Sodoma, *Balchder, digoedd o fara, ac amlder o Seguryd oedd ynddi hi, yn ei Merched*, sef, yn y Dinasoedd oedd yn chymmydogaeth a than ei llywodraeth. Y Dinystr dychrynadwy a fyrth odd arnynt hwy, ddylai fod yn rhybudd i bob Dŷn i ochelyn wedig y Pechodau fy 'n cael y gair o fod yn hosion or Adfail ofnadwy hwnnw.

Mae achos i Gristnogion i ddisgwyl llawer ymmach Barnedigaethau, os ymroddant i fyrni a diogi, gan eu bodloni eu hunain i fyw 'n rmesiaid ar ffrwythau llafur a Diwydrwydd ai Eraill; megys y mae'nt o'u gwirfodd yn oseddu Gorchymmyn Duw, ac yn Ceisio rhwyo Amcanion a Bwriadau Ei Ragluniaeth Ef, y y gelwir hwynt ar ol hyn i gaeth-gyfrif yr amser a gam-dreuliasant, ar Talentau a rodasant, a Hwy a gant eu cyfran gyda 'r *s anfuddiol yn y tywyllwch eithaf, lle y bydd tragddol wylofain a rhincian dannedd*, Math. 25.

Aneirif yw 'r Drygau ar anghyfleusderau fy perthyn i Seguryd yn y bywyd hwn, Mae di agos o angenrhaid yn ei ddilyn; Llaw y yd, medd *Solomon*, *a gyfoethoga. A lafurio* a ddigonir o fara, ond y neb a ganlyno ofer wyr aiff ddigon o Dlodi. *Y Diog nid ardd o herwydd r y gaiaf, am hynny y Cardotta Efe y cynhaiaf*,

ac ni chaiff ddim, Dihar. 10. 4. 28. 19. 2
4.

Afraid yw dwyn Profiadau am y peth a allw
ei ddeall yn hawdd wrth ein Cyfarwyddid e
hunain ar pethau 'r ydym beunydd yn dal ſul
arnynt; Canys o ba le y tardd Cymmaint am
der o Dlodion ag ſydd yn y Deyrnas hon
A pheth yw 'r Achos o'u trueni, ond Eu ſy
thni a'u Diogi? Ar Achos pennaf o hyn oed
Eſgeuluſdra Rhieni na ddygaſant eu Plant i f
nu yn eu hiechydiaeth mewn *Dyſgeidiaeth* n
Lafuriaith, neu ryw ſfordd gywir o Gelfyddy
neu faſnach neu Negeſwriaeth, ar rhai y g
llaſent Ymarfer pan ddaethant i oedran, a cha
modd i ddarparu iddynt eu hunain fywiolae
gywir a chynnaliaeth.

Ond bwriwch fod Dŷn naill ai o herwy
ei Enedigaeth, ai trwy ei Ddiwydrwydd, w
di cael cymmaint helaethrwydd o bethau
byd, ag y gallai gymmeryd ei Eſmwythd
ai beſgi ei hun (fel y gwna gormod) me
Seguryd a Moethuſdra anghymmedrol, h
ddim perygl o ſyrthio i Dlodi, Etto mae
ddigon cyffelybol y gwnai Efe wrth hynny
gyflwr mor annedwydd â bywoliaeth y Cardo
tyn gwaelaf; f'a gollai ei flâs a'i archwaeth
bob mwyniant blyſig wrth rŷ fynych ymar
ag Ef, ac yn ddiammeu f'a berygla 'i jech
trwy 'r ſath fuchedd Segurllyd, ddifraw, d
gynhyrfiad; Oblegyd f a wyr pawb ſy 'n d
ſylw ar helynt y bŷd mai Eſmwythder a ch

ag Eiſieu 'n Cynhyrfu 'n hunain yw 'r a-
hoſion pennaf or Cle ydon ar Doluriau ſy 'n
nagu fynychaf ynghyrph Dynion.

Ond beth a dal y Niweidiau a ddigwyddant
'n Cyrph neu i'n Meddiannau, os Cyffelybir
wynt ir Drygau y mae Seguryd yn ei dwyn
r yr Enaid? Math ar Hun-glwyf ar y Medd-
l ydyw, Dolur digon diffaith o'i ran ei hûn.
Ond mae Torf hefyd o Bechodau Eraill fy-
ycha 'n Gymdeithion iddo; Mab *Syrach* a
ddywed i ni *Ei fod yn dyſgu llawer o ddrwg.* A
St. *Bernard* ai geilw 'n *fam pob Drwg*, ac yn *llyſ-
fam pob Rhinwedd*, ac yn dywedyd am dano, ei
od yn parottoi ac yn ſathru 'r ffordd i Dân
Uffern.

Lle y Caffo unwaith ei gynnwys ai groeſ-
wu, mae 'r Cythraul yn y mann yn Cymmeryd
Meddiant yn y fann honno, ac yn barod i blan-
u yno bob Math ar Ddrygioni, fel y gwelwn
n y Ddammeg, *tra 'r oedd Dynien yn Cyſgu y
elyn a ddaeth ac a hauodd Ei Efrau*, Matth. 13.
5. Yna 'r ydym yn rhoddi iddo fwyaf o lê i'n
orthrechu, Dyna 'r amſer y bŷdd ei faglau ai
rofedigaethau tebyccaf i fod yn ffynnadwy,
an fo 'm ni 'n Cyſgu, pan fo ſynhwyrau go-
eu a nerthoedd ein Heneidiau wedi eu Cloi i
ynu, a'u ſyfrdanu trwy Eſmwythder a Segu-
yd.

Ni a welwn hyn yn bendant mewn dau o
Wyr mawr yn yr Yſgrythyr lân; ûn o honynt
edd *Dafydd*, yr hwn *yn yr amſer y byddai Bren-*

binoedd yn myned allan i Ryfel, a arhoſodd gartre
yn Jeruſalem, 2 Sam. 11. Gan adael Ei Lued
(a ddylaſei fod tan ei ofal a'i lywodraeth
hûn) tan reolaeth *Joab ai weiſion* ; pan Ymrod
Ef fel hyn i Eſmwythder a Diofalwch, y Cyth
raul a gymmerodd afael ar y Cyfleuſdra, ac
hudodd i ddau bechod or Echryſlonaf, ſef Ll
fruddiaeth a Godineb, o herwydd pa ham
Cyhoeddodd Duw y farn greulon yn ei Erby
trwy 'r Prophwyd *Nathan* ; *nid ymedŷ 'r cledd*
a'th Dŷ di byth, 2. Sam. 12. 10.

Eſampl arall or fath yma oedd *Samſon*, y
hwn oedd anorchfygawl tra bu 'n ei gadw
hûn yn ddieſgeulus ar y gwaith a dreſnaſ
Duw iddo, ſef rhyfela ar *Philiſtiaid*, ond gwe
Meddalhau o'i feddwl trwy ſerch ar Eſmwyth
der a difyrrwch, F'a buttei niodd gyda *Dalila*
ac er Coſpedigaeth arno, f'a fradychwyd y
fuan ar ôl hynny gan yr hon a fuaſei 'n pech
gydag Ef, yn gymmaint a darfod iw Elyni
ymddialu 'n greulon arno, Ar Hwn a fuaſei
blaen mor ddychrynadwy iddynt, aeth m
ddiyſtyr nad edrychid arno ond megys un
chwerthin am ei ben.

Os *Dafydd* a *Sampſon*, y rhai oeddynt eill d
mewn cymmaint Cariad a chymmeriaeth gy
Duw â chael o honynt eu cynnyſgaeddu â d
niau rhagorol Ei Yſpryd nefol, y naill â da
Prophwydoliaeth, ar llall â nerth ac à chalo
did rhyfeddol yn Ei Gorph, Os y fath w
nad allai na Pheryglon na rhwyſtrau, na Ph

u na llafur eu gorthrechu, a orchfygwyd gan
u trachwantau eu hunain, pan gyntaf yr Ym-
ddaſant i Eſmwythder a Seguryd, os ſyrthia-
nt Cyn ddwyſed tan ddigoſaint Duw o her-
ydd y pechodau y bradychwyd hwynt idd-
nt or achos, mae i ni y Rheſwm mwyaf yn y
yd i feddwl a gwybod am bob Dynion diog
egurllyd, eu bod tan berygl ſyrthio i bob Math
Ddrygioni, a bod Barnedigaethau toſtaf yr
Hollalluog Dduw ynghadw iddynt.

Gwaith ofer i neb geiſio Ymeſguſodi a gwen-
ithio iddynt eu hunain, wrth ddywedyd pan
o'nt heb wneuthur dim, nad ydynt yn gwneu-
ur dim drwg, gan fod y gwrthwyneb yn wir
ydnabyddus i bawb a ddalio ſulw, ſef fod y
rai ſydd heb wneuthur dim, mewn hamdden
ddyſgu ac i wneuthur pob Math ar ddrygi-
ni.

Nid yw 'r Cythraul ei hûn ûn amſer yn Se-
ur, mae medd St. *Petr, megys Llew rhuadwy*
rhodio oddiamgylch, gan geiſio 'r neb a allo ei
geu, 1 Pet. 5. 8. Oni ddylem ni fod mor
liadwrus ac mor ddyfal in hachub ein hu-
in ag ydyw ynteu in difetha? Ymdrafferthu
waſtadol mewn rhyw orchwyl dâ neu ei gi-
dd, naill ai yn Nledſwyddau 'n Creſydd, ai
ngweithredoedd ein Galwedigaeth yw 'r am-
leſſyn goreu ſydd gennym yn ei erbyn; o ran
ſynych y ſſynna Ei faglau Ef, pan ſo 'n bryd
Meddyliau yn fyfyriol ac yn aſtud ar Acho-
n Eraill: Ond os Dŷn, o ddiogi neu o Ei-

ſieu

ſieu peth iw wneuthur, a ſyrth unwaith i Dd
di, Os bydd heb ei ddwyn i fynu i fath
y bŷd o Orchwyl neu alwedigaeth, ac fe
heb wybod pa ffordd i droi am fywoliae
gywir, mae'n hawdd iddo fyned yn yſgly
aeth ir Gelyn Cyffredinol, gan ymroddi i b
Profedigaeth a ymgynnygio iddo ; Hyn yw
achos ſy'n peri i gynniſer o Ddynion gy
meryd y ffŷrdd mwyaf anghyfreithloniw o
dw eu hunain, nid ymattaliant oddiwrth G
wydd neu Anudonedd, Hwy a dwyllant neu
gam-dyſtiolaethant, ac weithieu a ladratta
ac a laddant er mwyn cael peth i fyw ar
am yr amſer, er Eu bod yn colli llonyddw
a Heddwch eu Cydwybodau, ac yn ddig
mynych eu bywyd hefyd or achos, ac yn fic
heb Edifeirwch, o golli Cariad a Nodded Du
ac y daw Ei ddialedd Ef ryw Ddŷdd iw
farfod am eu hechryſlon ddrwg-weithredoe

Cyfryw yw ffrwythau y Pechod yma o Segury
mae'n achos o bob Drygau a Niweidiau a d
chon Dŷn eu dioddef yn y bywyd hwn,
o golli pob peth ſydd anwylaf a gwerthfaw
occaf ynddo ; ac yn y Bŷd a ddaw (od
eithr o Dduw o'i fawr Drugaredd wellha
cyfryw Drueiniaid a maddeu iddynt) rhaid
ddeſtryw trag'wyddol fod yn Wobr iddo.

Cyflawn Olygiad ar y Peryglon ſydd
tarddu oddiwrth y Pechod yma a wnaeth
lawer o Wladwriaethau Doethion a dâ eu rh
olaeth geiſio (hyd lle gallent) ei rag-attal

d

diwygio. Yn yr *Aipht* 'roedd pob Dŷn yn rhwy-
edig wrth y Gyfraith i ddwyn ei Enw bob
ythnos o flaen Penſwyddog y fan lle y byddai
byw, gan ſiccrhau heſyd pa Gelfyddyd neu
wedigaeth yr oedd yn ei harferu. fel y gell-
wrth hynny ddwys-goſpi'r diog: a chyſſuro
gwobrwyo 'r diwyd. Ymmhlith yr *Atheniaid*
a fernid ac a goſpid Dynion Segur megys
Troſeddwyr dihiraf; Barnwyr y Llŷs a el-
id *Areopagus*. a gymmellent Ddynion i roddi
yfrif a hanes o'u bywoliaeth; ar ſawl a gaid
eb fod mewn modd yn y Bŷd yn Waſanaeth-
r iw Gwlad, a droid ymaith yn Alltudion
egys Aelodau anfuddiol.

F'a a gymmerwyd digon o ofal a Darbod-
th ragorol yn y Deyrnas hon heſyd ir un
rwyl; Pe cyflawnid y Cyfreithiau yn erbyn
hodienwyr a Chardotteion Cyffredin yn ddy-
dwy yn ein plith, pe baid heb eu Cynnwys
ſyned o Dref i Dref heb y Cerydd ſydd
odedig iddynt, Ni a allem obeithio gweled
mmaint o wrthwyneb a digalondeb i Ddio-
a ſyrthni yn ein Gwlad Ni, ag ſydd idd-
t mewn rhai Gwledydd Eraill yn agos at-
m. Canys er bod Gwŷr dà yn rhŷ barod
wrando ar Eſguſion celwyddog y cyfryw
dechwyr Segurllyd, ac o'u Toſturi Naturiol
eddwl yn ddà o honynt, ac iw diwallu, mae
Cyfreithiau ni yn edrych â golwg di-duedd
ynt, ac yn eu barnu fel y mae 'nt mewn
rionedd, megys Plà ac Adwyth Cyfeillach,

yn

yn diſetha ac yn dinyſtrio ffrwythau Lla
y Dŷn diwyd, yn dwyn oddiar y rhai ſy
wir-Dlodion yr Eluſenau ſy' ddledus iddy
ar rhai, oni bai y rhai'n a ellid eu hepcor
ddynt; a thrwy 'r holl amſer heb wneuth
math yn y bŷd ar Waſanaeth i Ddiw, n
iw Tywyſog, nac iw Gwlad, ond yr hyn ſy
waeth fŷth, treulio 'u hamſer yn yr Afre
aethau erchyllaf, yn dywedyd Celwydd, Ty
gu a Meddwi, ac weithiau yn gwneuthur
Beiau anſerthaf, ſef Lladrad, Godineb a Ll
fruddiaeth, a pha fodd y gall fod amgen p
fo Dynion yn byw heb Ofn Cyfreithiau
theimlad o Gywilydd, nad arferant y Seibia
ar cyfleuſdra y mae'nt yn ei gael i fwria
a gwneuthur pob math ar Ddrygioni.

Bydded hyn yn Rhybudd i bob Rhieni,
i bawb ſydd mewn ymddiried i ofalu am bla
Jevainc au Llywodraethu, ar fod iddynt dy
mheru a phereiddio eu Meddyliau ag jach
brîf-grediniaethau Crefydd a Rheolau Mo
garwch, ac nid hynny yn unig, eithr eu dw
i fynu hefyd naill ai mewn dyſgeidiaeth,
mewn rhyw Gelfyddyd, neu Orchwyl neu
wedigaeth Oneſt, fel pan gynnyddont y gall
trwy eu cyfarwyddiad a'u diwydrwydd dd
paru cynhaliaeth ddigonol iddynt eu huna
a hepcor rhyw feſur o gymmorth ac ymw
ed i wir Ddeffygion ac Angenrheidiau ano
eladwy eu Brodyr; yn ól Cyngor St. *Paul* E
4. 28. *Yr hwn a ladrattodd na ladratted mwy*

thr yn hyttrach cymmered boen, gan weithio a'i dwylo 'r hyn ſydd dda, fel y byddo ganddo beth gyfrannu i'r hwn y mae angen arno, Ac er in cyffuro i wneuthur hyn, mae *Dafydd* yn neddwl mai Dedwyddwch mawr (tel y mae n wir) i Ddyn allu byw ar ei Lafur ei hun. *Mwynhei Lafur dy ddwylo; Gwyn dy fyd a da dd it.*

Cymmaint o Ddedwyddwch ydyw, nad yw *lomon* yn rhuſo ei alw 'n *Rhodd Duw fod i Ddyn ytta ac Yfed a mwynhau Dajoni o'i holl lafur.* ccleſ. 3. 13. Mae'r cyfryw ûn yn medi rwyth ei lafur ai diwydrwydd a Chydwbod mwyth, Hyfrydwch nas gwyr y Twyllwr Gorthrymwr faint yn y Byd oddiwrtho; ae'n rhŷdd oddiwrth bob Ymryſon a Chyf-ithiau blinion a Chythryfwl; Nid all Cen-gen ac uchel-gais fhai Eraill na bwriadu chael ûn achlyſur yn erbyn yr hwn nid w'n meddiannu dim ond y mae'n llafurio n dano. Nid yw Gaethwas i neb, nac yn ngynnal ar neb; Nid oes iddo ûn Pro edigaeth wenjeithio nac i wneuthur dim anweddus er wyn ungwr; nid rhaid iddo na phlygu garr c ymoſtwng i'r Goludog am ei Fara, ag yn- u 'n gallu byw ar ei Eiddo i hûn, ac yn ga- diwallu peth ar fai Eraill; Ar hon yw 'r ndith fwyaf o'r cwbl, Mae ei Orchwylion aſtadol yn ei gadw allan o ffordd yr amryw ofedigaethau ar Achoſion i Bechod, y mae mion Segur bob amſer yn ddaroſtyngedig ynt.

Ond ymmhlith amryw rywiogaethau Segu
yd, yn ddiammeu nid oes neb fwy ei fai na
Gweithiwyr neu 'r Llafurwyr diog, fy 'n bwr
'n ofer yr Amfer y mae 'nt yn derbyn cyflo
am dano. fiomedigaeth eglur yw hyn i'r fa
fy 'n eu gofod ar waith, nid yw ond dwy
eu Harian oddiarnynt, ac f 'all fod yn wae
er eu llês na lladrad pen-ffordd, os digwyd
i'r Pethau a roefant tan ymddiried, dramgw
ddo neu fod yn golledig o achos Diofalwch
fâth Weinidogion yfmala. Duw, yr hwn
fynn ddifuddio mor Gweithiwr am Ei Gy
og, ond fy 'n cyhoedd-fynegi fod *lleſain* y cy
ryw anghyfiawnder yn *myned i mewn iw Gl*
iau Ef am Ddial, fydd hefyd yn ffieiddio p
twyll a wnelo 'r Gweithiwr; Am hynny m
St. *Paul* yn Gorchymmyn ir Chriftnogion
byddo i neb *dwyllo 'i frawd mewn dim*; ac
ddiammeu mae Pob Golwg-wafanaethwyr, Pa
fy 'n derbyn cyflog am eu hamfer, ac yn
fwrw heibio 'n ofer yn euog o dwyll or mw
af. Ond yftyriant yr hyn a ddywed yr A
oftol yno yn ychwaneg, *Dialŷdd yw 'r Arglwy*
ar y rhai hyn oll.

Y cywir ar Cydwybodol Lafurwr diwy
heb law bod ganddo gyffur Cydwybod d
yr hyn yw 'r Dedwyddwch mwyaf or cw
a all hyderu yn hollawl ar Ddajoni Duw,
cymmer E bob amfer ofal am dano Ef, Du
ai bendithia ac ai Llwydda yngwaith ei ddw
lo, a pha bryd bynnag y pallo ei Nerth o h
wy

ydd Clefyd, Henaint neu ddrwg-ddamwein-th, nac ammheued na wneir darbodaeth troſto n y cyfryw fodd a fo goreu er ei lês; Duw gynnyrfa Galonnau Dynion dâ iw gymmorth iw ddiwallu; a hwy a fyddant mwy Ew-llyſgar i wneuthur hynny, wrth gofio mor enus a diwyd a fu, pan oedd ei jechyd a'i nerth nddo, a ffyddloned oedd ir ſawl y bu 'n eu waſanaethu; Nid oes Dŷn yn y bŷd, nac uchel ac iſel, na Meiſtr na Gwas na Gweithiwr lafurus, na ddylai yſtyried y rhwymedigaeth dd arno i droi heibio bob twyll a Rhagrith, arfer Gwirionedd ac Uniondeb eglur di-hach, yn gyſtal yn ei Weithredoedd ag yn i Eiriau, o herwydd Rheſwm yr Apoſtol, ym yr hwn a gyrraedd at bob Chriſtion, *lodau ydym iw gilydd*, Ephes 4. 25.

Ac yma ni bŷddai 'n anghymmwys nac yn mmrhydlon argyoeddi y ſyrthni ar ſeguryd a lir yn rhŷ fynych ymmhlith Gweiſion Gwyr awr; mae ganddynt yn gyffredinol lawer o nſer iw hepcor oddiwrth Achoſion a gwa-naeth angenrheidiol eu Meiſtriaid; ped yſtyr-nt ddim, f'a dybygai Ddŷn y dylent dreul-'r Oriau ſegur hynny (ſy 'n gymmaint pwys ynt) yn y modd gorau a fedrent er lles dynt eu hunain rhagllaw, ymroddi 'n ddyfal yn aſtud i ddyſgu rhyw gywreindeb neu ſyddyd barchus neu ryw Wybodaeth leſol, y gallent fod yn gymmwyſach i waſanaeth ll os digwyddai iddynt golli yr hwn y

mae'nt ynddo neu fod mewn rhyw ffordd i yn
nill bywoliaeth os byddai arnynt fyth angher
ion iw cymmell i hynny. Ond mae'nt yn g
ffredinol yn byw heb feddwl, nac yſtyrie
chwaith nad oes ganddynt ond gafael anfic
ar eu lleoedd, ac y gall Llenaint a gwendid
thro arnynt yn lladradaidd ac yn ddiarwybod

Y *Dalent* Werthfawroccaf yr Ymddiriedwy
i ni am dani yw Amſer, ni roddwyd mo'r
Erioed i ni ar fedr cael o honom ei dreul
mewn ſeguryd neu Gymdeithas ddiffaith, mew
chwaraeyddiaeth neu Loddeſt, neu'r cyfrywdd
fyrnwch ac Oferedd arall ag y mae Jevienct
yn ei afradloni ynddynt heb na Meddwl na M
fyrdodau pwyllog? Mae *Solomon* yn eu cyngh
ri'n chwe w-gellweirgar i *wneuthur yn llawen*
eu hieuenctid, a llawenychu e u Calon yn Nyddi
eu hieuenctid, i rodio 'n ffordd eu Calon, ac yn
olwg eu Llygaid, ond yn y diwedd mae'n
rhybuddio y *geilw Duw hwynt ir Farn am hyn*
Da fyddai ir ſawl ſydd i edrych ar ôl jevie
ctid gynimeryd mwy gofal am danynt nag
gymmerant hwy am danynt eu hunain, ac
chynnwyſid iddynt mor amſer Segur a chy
leuſdra i ddilyn yr helyntiau y mae'nt yn r
chwannog i ymarfer à hwynt. Nid peth
ddrwg di-dda, nid peth y gallant gymmer
eu dewis ai ei wneuthur ai peidio ydyw, o
peth y mae Duw yn ei ddiſgwyl ganddy
tan boen eitha' dwyſder ei Ddigôfaiut.
Rhieni a Phenteuluoedd a eſgeuluſant ddi
yg

gio'r bai anfad yma o Seguryd ymmyſg eu
ylwyth, Mae 'r Pen Swyddogion yn rhwym
edrych ar ei ôl, o ran ei fod yn Bechod ſydd
ia yn unig yn ddinyſtriol i Eneidiau Dyn-
n, ond ai duedd hefyd i beri cyhoedd ddir-
yg i Dduw a deſtryw i Lywodraeth os
wŷr mewn Awdurdod a godant yn galon-
g i goſpi yn ol y Cyfreithiau y ſawl ſy 'n
ug o hono, F 'all fod iddynt Obaith am
roi heibio Ddigoſaint Duw; a gwneuthur
n Ddynion lleſol iw Gwlad y ſawl a fuont
r blaen yn gywilydd ac yn ormes iddi; Ac
s cymmerwn otal fel hyn am Anrhydedd a
ogoniant Duw yn gyſtal ag am lès Cyff-
din y Wlad, nid rhaid i ni ammeu na ſicer-
á Efe Ei Gyſammod o Heddwch â Nyni
n dragywydd.

Traethawd

Traethawd. VII.

Yn erbyn Meddwdod.

Ephes. 5. 18.

Na feddwer chwi gan Win, yn yr hyn y mae Go modedd.

Eras Duw yr hon, ſydd yn dw jechydwriaeth (medd yr Apoſto neu 'r hyn yw 'r un peth, Eſe gyl ein Jachawdr Jeſu Grift, *'n dyſgu i ni, ganwadu annuwi deb a chwantau cnawdol, ſyw ſobr* yn gyſtal ag *yn gyfiawn ac ddduwiol yn y byd ſydd yr awrhon*; Sobrwydd y Goſgordd ac Amddeffyn Pob Rhinwedd a D wioldeb; ac or tŷ arall mae Meddwdod gwneuthur Dynion yn agored i holl Ruthrau Phrofedigaethau ein *Gwrthwynebwr Diaſol, yr b ſydd fel llew rhuadwy, yn rhodio oddiamgylch, g geiſio 'r neb a allo ei lyngcu.* A phan gaſio bobl Cymmhelled allan o reſwm, ac heb gy morthion gràs Duw, mae'n hawdd iddo lwyd yn ei fwriadau Maleiſddrwg iw herbyn. P y gall ûn Profedigaeth a ddêl yn ffordd y me

w

yn fethu ſlynnu, o ran nad oes dim nerth nddo i ſefyll yn ei erbyn. Ond ped ſai Anwu (ir Hwn yr ŷm yn ddaroſtyngedig bob unud o'n hoes) yn digwydd ſyrthio ar y eddwyn ynghanol Ei Anghymmedroldeb, nor ofnadwy a fyddai ei gyflwr ar ol hynny! anys or holl Bechodau, Hwn o Feddwdod ſy gwneuthur Dynion yn anghymmwyſaf i roddi Cyfrif o honynt eu hunain yn y farn.

Am hynny mae 'n Jachawdr Chriſt yn rhoddi hyn o rybudd iw Ddiſgyblion, *Edrychwch roch eich hunain, rhag ich Calonnau ûn amſer ymmhau trwy lothineb a Meddwdod, a gofalon y wyd hwn, a dyfod y dydd hwnnw arnoch yn ddiſmmwth.* Luc. 21. 34. Ac mewn mann arall ae 'n rhoddi i ni bortreiad Gwâs drwg *a ddyoddd yn ei Galon y mae fy Arglwydd yn oedi dyfod*, Ac ar hynny a aeth i arglwyddiaethu 'n ôſt ar Ei Gyd-weinidogion, ac a ymrodd i *yfed* a *meddwi*. *Daw Arglwydd y Gwâs nnw* (medd Efe) *mewn Dŷdd nad yw Eſe yn diſgwyl, ac ar awr nad yw Efe yn gwybod, ac a'i anhana Ef, ac a eſyd Ei ran Ef gyda 'r Anffyddloniaid*, Luc. 12. 45, 46. Lle nid yw 'n mynedim ond yr ydym ni 'n hunain weithieu yn weled, ſef fod, y Pechod o Feddwdod yn nych yn hyrddu pobl i farn, pan ſo'nt yn harottaf i hynny.

Ac ni a allwn ddeall mor gythruddgar o Beod yw hwn yngolwg Duw wrth y Gwacau ar

By-

Bygythiön a gyhoeddir yn ei erbyn. Yn yr grythyr lân, *Gwae chwi y rhai llawn, Canys chwi ddygwch newyn*, Luc. 6. 25. Yr hyn ſydd ddeall yn gyſtal am Gyflwr truenus yr Anghy medrol yn y bŷd a ddaw. Lle ni chynnwy iddo gael Cymmaint *â deſnyn o Ddwſr i oeri Daſod*; ac yn y ſuchedd hon hefyd, lle n Duw 'n fynych yn dwyn ymaith Ei Fendit on amſerol, oddiwrth y rhai au harferaſant anghymmedrol; ac felly mae rhai 'n meirw newyn na fedrent mor ymfodloni i arfer thau da 'r bywyd hwn mewn ſobrwydd a chy medroldeb. *Na fydd* (medd *Solomon*) *ymm y rhai ſydd yn meddwi ar Win*; *ymmyſg y r glythion ar Gig*: *Canys y meddw ar glwth a d i Dlodi*, Dihar. 23. 20, 21. Ar Prophwyd ſy 'n lleſain, *Deffrowch feddwyr, ac wylwch, udwch holl yfwyr Gwin, am y Gwin newydd*; *C torrwyd Ef oddiwrth eich mîn*. Ac felly y C podd yr Hollalluog Dduw ein Rhieni cyn am Ufuddhau i Ewyllys y Crawd, ſef ei tra want blyſig yn wrthwyneb ol iw orchymm pennodol Ef. F' a'u difeddiannodd or Eſmwythder ar llawndra 'r oeddynt yn eu mw hau ym mharadwys, ac au Cymmellodd hw i ynnill y *bara a fwyttaent trwy chwŷs eu ddiau*. Ac a all fod Cyfiawnach barnediga ar y ſawl ſy 'n Cam-dreulio ac yn afradlon Cyfreidiau daionus a ganiattaodd Duw er ma a chynnaliaeth iddynt, na gommedd idd

di hynny ſywynhau cymmaint ag a waſan-thai iddynt mewn Cymmedroldeb a gwe-leid-dra or bendithion hynny.

Mae 'r Prophwyd *Eſay* hefyd yn cyhoeddi wae yn erbyn y Cyfryw beehaduriaid. Pen. 11, 12. *Gwae y rhai a godant yn foreu, i ddi-Diod gadarn, a arhoſant hyd yr hwyr, hyd oni wynno y Gwin hwynt: Ac yn eu Gwleddoedd ynt*, y mae y Delyn *ar Nabl, y Tympan ar bi-ar Gwin ond am waith yr Argwydd nid edry-ant, â Gweithred ei ddwylo Ef nid Yſtyriant.* Mae Prophwyd yma 'n edliw i Ddynion ûn drwg rchyll a herthyn iw Gwleddau, anghymme-ol; ſef, eu bod yn eu gwneuthur yn anniolch-r iw Gwneuthurwr, ac yn Wrthwynebus i ſlawni pob Dledſwyddau Crefyddol. Mae'nt anghofio 'r Hwn y mae'nt yn derbyn y fryw fendithion oddiwrtho, fel ped fuaſent ddim iw wneuthur ond eu mwynhau. *Nid yriant* (medd y Prophwyd) mai *Gweithred-ld Ei ddwylo Ef* ydynt. Neu fel y mae'r A-ſtol yn dywedyd am fwydydd a Diodydd, i gwaith Duw ydynt, *a greawdd Eſe iw der-trwy roddi diolch gan y ſſyddloniaid, ar rhai a naenant y Gwirioneedd.* 1 Tim. 4. 3. Ond os ddyliant Hwy am Dduw, os Crybwyllant Ei Enw yn eu Cyfeddachau afradlon, nid ddim ond iw ddiyſtyru ai gythruddo Ef y Ogan-eiriau Cableiddgar, neu Lwon a gfeydd Melldigedig.

Gan fod fynychaf gymmaint o Annuwiolde
ac Anniolchgarwch ir Hollalluog Dduw yn pe
thyn ir Pechod yma o afradlonrwydd ac a
ghymmedroldeb, nid oes ryfedd ei fod yn
Air Sanctaidd yn achwyn cyn dofted arno
Ac ni a allwn ddeall ymmhellach, Erchylled
ffieiddied ganddo 'r Pechod yma, wrth y Ba
nedigaethau nodedig y darfu iddo 'i gofpi
hwynt yn y byd yma.

Mae 'r Prophwyd *Ezeciel* yn mynegi ini be
oedd yr Achos o adfail a dadymchweliad
nadwy *Sodom* ar Dinafoedd o'i hamgylch : *D*
gonedd o fara, hynny yw, *Gormod Rhyfedd*,
amldra o Seguryd oedd ynddi ; am hynny
glawiodd Duw arni Dân a Brwmftan, Gw
Ddefnyddiau y Poenau Uffernol.

Mae mewn Hâneſion Sanctaidd a chyffred
fôn am lawer o Ddynion a gollafant eu byw
yn eu Cynddaredd feddw, ac nid yw hyn dd
amgen nag a ellir ei ddifgwyl yn fynych od
wrth y Pechod yma ? a pheth rhyfedd yd
na bai fwy or fath Efamplau, o ran fod Nat
y Pechod yma i ddigio Duw a Dŷn, ac i da
Dynion i bergyl, wedi iddo wannychu nert
oedd y Meddwl ar Corph, ac felly eu gwne
thur yn anghymmwys iw hamddeffyn eu h
nain rhagddo.

Peth nodedig am y Pechod yma, pa br
bynnag y Cynnwyfodd Duw iw wafanaeth
ddion fyrthio iddo, fod naill ai cywilydd
drwg anferthol yn ei ddilyn, ai darfod id

eu denu Ymmhellach i ryw ddrygioni nad ellid Meddwl y buaſent byth yn ei wneuthur, oni ai eu bod yn euog o hwn yn gyntaf : Pan rch'fygwyd *Noah* gan Ddiod, F'a ddadcuddodd ei noethni iw Blant, ac nid allai hynny mgen na'u gwneuthur yn llai eu parch iddo, a wannychu Ei Dadol Awdurdod ynteu arnynt. r oedd *Lot* cyſtal Gŵr â bod yr Yſgrythyr yn i alw *Lot gyfiawn*, ac er hynny pan hudwyd ſf ir cyflwr yma, f'a wnaeth y Godineb ffieiddiaf a allai fod gydâ'i ferched ei hun, ac a gododd felly Genhedlaeth a fuant yn Elynion tcas ac yn ffrewyllau i Bobl Dduw.

Prin y gallai Ddŷn feddwl am Feibion *Iſrael*, wedi gweled o honynt gymmaint a Chynnir o Ryfeddodau ag a wneuthid er mwyn eu waredu or Aipht, fod yn boſſibl iddynt ſyrthio i Eulunaddoliaeth : Ond ni a welwn yr hos ; pan aethant i Aberthu ir llo, Hwy a *feddaſant i fwytta ac i Yfed, ac a godaſant i fynu Chwareu* : Gormodedd ac Anghymmedroldeb dd Rhagflaenoriaid, onid oeddynt yn achos u Pechod.

Nid yw Duw yn wir yn temptio neb ei hun ; d pan fo, o herwydd rhyw fai gorthrwm, yn ddef i Ddynion fyned i brofedigaeth, mae gadael iddynt eu gofod eu hunain yn y fath flwr, ag a roddo ir Hudolwr y cyfleuſdra reu ar odfeydd teccaf Yn eu herbyn. Ac yn iammeu yr odfa gymmwyſaf a all fod iddo, Cynddaredd o feddwdod, Pan fo' hwyl a

Rheolaeth y Rheſwm wedi Colli, teimlad y Gy
wybod wedi, Goſtegu, a Phreſennoldeb gl
Yſpryd Duw wedi Ymneilltuo ac Ymddieith
oddiwrth yr Enaid. Pa Ynfydrwydd a Dr
gioni nad yw Dynion mewn hwyl, a thueddi
iddynt ar y fath amſerau? Pan *ſo'r Goleuni ſy*
ynddynt yn dywyllwch, (medd ein Jachawdr)
faint fŷdd y tywyllwch hwnnw?

Ond i amlygu 'r Pechod yma yn ei liwiau N
turiol ei hun, fel y galler peri i Bobl ei ffi
ddio a'i ochel, Nyni a yſtyriwn y Drygau ſy
fynychaf, a rhai a honynt yn Naturiol hety
yn tarddu oddiwrtho.

Ar rhai 'n ydynt gyfryw ag ſydd yn gwne
thur niweid in *Cymmydogion* neu *i ni 'n hunain.*

Y Drygau a wna Meddwdod i Ddŷn ei hu
a berthynant iw *Gorph*, iw *Feddwl*, ac iw *Feddia*
nau bydol.

I. Mae 'n wir am Anghymmedroldeb yn g
ffredinol pa ûn bynnag ai Glothineb ai Med
wdod, Ei fod yn gwneuthur y niweid mwy
all fod ir Corph, Er ei fod yn y Cyfamſer
difyrru ac yn bodloni ei Drachwantau. M
pawb yn deall hyn ſy'n bwriadu iddynt eu h
nain ryw fûdd neu Anrhydedd oddiwrth
cheſtion Corphorol mae *Pob ûn ar ſydd yn*
drechu (medd St. *Paul*) hynny yw, Pob ûn
ddygir i fynu (neu 'r ydis yn ei galedu) i
deg gyrfa, neu i ryw ragor-gampau. Eraill
fath honno, yn ymgadw ymmhob peth, 1 C
9. 25. Mae gormod o Luniaeth yn gwneuth

Corph yn drymllyd ac yn ddiowg-ſwrth, ac
n anghymmwys i bob math a'r orchwyl; ar
yn ſydd waeth, mae Cymmaint rhyngddo a
aetha 'r Corph ai fod yn codi ynddo a rhyw
res annaturiol, ſy 'n achos o lawer o Ddoluri-
toſtion, anaele, mae Arwyddion yr Afiechyd
ma 'n Ymddangos yn wyneb a Golygon yr An-
hymmedrol, Ar Anghymmwynaſau Eraill ſy
ſynych yn ymgytgam àg Ef, a ſynegir gan *So-*
mon : Dihar. 23. 29, 30. *I bwy y mae Gwae?*
bwy y mae ochain? I bwy y mae Cynnen? I bwy y
ae dadwrdd? Ac i bwy y mae Gweliau heb Achos?
bwy y mae llygaid Cochion? Ir neb ſydd yn aros
th y Gwin, ir neb ſydd yn myned i Ymofyn am
in cymmyſgedig.

Mae hetyd yn Egluro ymmhellach y Pergy-
n ar drygau ſydd o hyn, v. 33. *Dy lygaid a*
rychant ar wragedd Dieithr, ath Galon o draetha
awſedd. Ti a ſyddi megys ûn yn Cyſgu yngkanol
Môr: Ac megys ûn yn Cyſgu ym mhen hwylbren.
rent fi, meddi, *ac ni chlaſychais, dalient fi ac nis*
ybûm: Pan ddeffrowyf mi a af rhagof, mi ai
ſtaf dracheſn, v. 34. 45.

Mawr annedwyddwch y Pechod yma ydyw
n, Gwedi ir Corph unwaith ymgynnefino ag
; anhawdd jawn y gellir ei adael heibio; mae
amſer hwnnw 'n gofyn llawer o Ddiod me-
s Ei Gynnhaliaeth ai ſaeth Naturiol; mae 'n
ſgau ac yn dihoeni hebddi. Po mwyaf a fod-
nwyd ar y blŷs ffordd yma, taeraf ſyth a fŷdd
anhawſaf ei ddiwallu. Yn gymmaint er ga-

llu

llu gwneuthur y Meddwyn yn deimladwy
mawr beryglon ar amryw niweidiau y mae
bechod wedi ei ddaroſtwng iddynt, etto ana
jawn y mae 'n ynnill Cymmaint rheolaeth
no 'i hun, ag y gall Ei yſtyriaethau ai ſyfyrd
dau ei hunain neu reſymmau ac Annogaeth
rhai Eraill ei fodloni i ymwrthod âg Ef. [O
po anhawſaf fo ir ſawl ſy 'n Euog or pech
hwn, ymadel âg Ef, mwyaf y dylai Ymegn
i wneuthur hynny.] 1. O herwydd y mawr
rygl ſydd arno, os pery 'n annychweledig y
ddo, canys *ni chaiff y rhai ſy 'n gwneuthur y Cyſ*
bethau Etifeddu Teyrnas Dduw. 2. Po mwy
a fo 'r anhawſder iw orch'fygu ai droi hei
mwyaf a fŷdd y Gwobr, mwyaf a fŷdd y Cr
ſaw ar Gorfoledd yn y Nèf ger bron Duw
Angylion am yr Orfodaeth ar fuddugoliae
honno. *F'a fydd llawenydd yn y Nêf, yngwy*
Angylion Duw am bob Cyfryw Bechadur a Edifarh
Gobeithio nad oes ûn o fil gwedi Ymgynnef
Cymmaint a Meddwdod, ag y bŷdd rhaid id
feddwi beunydd neu ſyrthio i afjechyd; f'
Dŷn (oni bŷdd ei ben wedi myned yn Bapu
yfed digon i gadw ei jechyd, ac ymgadw
fyd o fewn terfynau Cymmedroldeb. Ond
gorfyddai i Ddŷn golli ei jechyd o achos Y
gadw oddiwrth yfed, gwell iddo ddioddef C
fyd tros ychydig amſer, yn ei ffordd ir Nèf,
myn'd tros bŷth ir Eiriâs Uffernol llè ni ch
gymmaint ag ûn Defnyn o Ddwfr i oeri
Dafod. Hyfryd i Ddŷn (i Greadŷn yn ddia
me

eu) ddioddef ſyched a newyn (os bŷdd aid) tros dro, er mwyn cael yfed *Aſonydd miol o hyfrydwch* tros drag'wyddoldeb yn y ne- l Baradwys.]

II. Nid yw 'r Pechod yma o Feddwdod yn wneuthur dim llai niweid i'r meddwl, wrth annychu a ſyfrdanu ei Nerthoedd a'i Gyn- eddfau, nag a wna i'r Corph trwy y Gofid- u y Doluriau ar Dyliau diffaith y mae 'n eu wyn arno. Mae Pob trochfa o hono yn rhyw nddaredd ferr, ſy 'n gadael y Meddwl yn urt ac yn lledteddod, ac weithiau yn gyrru obl yn ddigon pell allan o'u Cof au ſynhwyr, all Pobl eu twyllo 'u hunain na wna Yfed or cymmaint o ddrŵg iddynt ; Ond os coel- n ni *Seneca*, yr ûn peth iddynt feddwl y llant Yfed Gwenwyn, ac nas gwna mor ni- eid iddynt.

Ac megys y mae 'r Pechod hwn yn anhwyl- cymmaint ar y Dealltwriaeth, felly hefyd mae 'n llygru ac yn gwaethygu 'r Ewyllys. F'a dywed y Prophwyd *Hoſea* i ni mai *Gwin, a win Newydd a ddwg y Galon ymaith.* Hoſea. 11. Mae'nt yn newid Ei thueddfryd a'i eiſyfiadau, yn ei gwneuthur yn wrthwynebol Grefydd a Rhinwedd, ac yn llenwi ar Gwyn- u dihiraf; megys Trachwant, Caſineb, Creu- ndeb a Dialeidd-dra. Megys y pallo ac y annycho nerthoedd y Rheſwm, nid all y lon lai nag ymagoryd i dderbyn pob ym- niadau diffaith a ymgynnygiont iddi, fel y gwelwn

gwelwn ei bod ar y cyfryw amſerau yn
ored i ddatcuddio pob dirgel drachwant n
ddihirwch y mae'n chwannog iddynt.

Pa Weithiau bynnag a fo ar Ddŷn, be
bynnag a fo Tymmer a Thueddiad Natur
Ei Enaid, ſ'ai bradycha 'i hûn fynychaf met
Diod; Oblegyd mae pob Gwŷn ſy'n Rhe
mewn Dŷn yn ymwreſogi ac yn Ennyn
cyſtuwch wrth Yfed gormod ag megys y m
'n gorthrechu y Rheſwm, ſelly nid yw'n g
dael dim lle i Ddŷn i ſod yn dawedog neu
Ochelgar; Nid rhyfedd ynteu ſod Taſod
Meddwyn cyn fynyched yn dadcuddio diffeit
wch ei Yſpryd.

Mae ûn Gamp ddrwg-erchyll yn perthyn
Pechod hwn, ac yn tarddu oddiwrtho, ſ
megys y mae 'n gwneuthur Dŷn yn *anghym*
iw gyngbori a'i Reoli ei hûn, ſelly y mae 'n
wneuthur heſyd yn anaddas i ddefnyddio Cyn
or, neu i gymmeryd ei Reoli gan Eraill. *Gw*
worus (medd *Solomon yw Gwin, a therſyfgai*
yw Diod gadarn; hynny yw, mae'n peri
Ddynion Watwor a diyſtyru pob Cyngor
neu mae 'n peri iddynt ymwallgofi yn erb
y Caredigion ſydd cyn ffyddloned a'i ro
iddynt. ac am hynny, medd Ete, *Pwy byn*
a ſommir ynddi nid yw ddoeth, Diar. 20.

Os yw Meddwdod yn gymmaint bai ar
di-awdurdod. mae 'n llawer mwy ar Swydd
ion a Llywodraethwyr. *Nid gweddaidd me*
Solomon, i Frenhinoedd yfed Gwin, nac i Beun
ur

riaid Ddiod gadarn; rhag iddynt yfed ac ebar-fi y Ddeddf: a newidio Barn yr un or rhai gor-ymmedig. Dihar. 31. 4, 5. Peth peryglus jawn w os bydd Tywyſog yn chwannog i Yfed gor-nod, rhag i hynny Ei dueddu i fod yn Deyrn-olwr, ac i Ymdderchafu tros ben Rheſwm Chyfreithiau ei Wlad; Canys hoff gan y Meddw Wenjaith, Mae 'n chwannog iw fawr-au ei hûn, mae 'n falch ac yn Rhyfygus a thanddo Dueddiad Crŷf at Greulondeb. Heb-w hyn, ni ddichon Ef gadw Cyfrinach, ac rth hynny nid yw gymmwys i drin Achoſi-n cyffredin, nac i Ymddiried iddo am Gyng-orion a Dirgeledigaethau Llywodraeth. Ar ir, nid all y rheiny na bo'nt yn anghymmwys Lywodraethu Eraill, a fo wedi colli pob lywodraeth arnynt eu hunain.

Yn Drydydd, Mae Yfed gormod yn ddrwg d yn unig ar lês yr Enaid ar Corph, Eithr lês ein meddiannau bydol hefyd. Yn wir ae 'n digwydd weithieu i Ddynion ddwyn eu riadau i ben, a chael Ynnill iddynt eu hun-n wrth hyn; mae 'nt yn cael mwy o Farch-tta wrth gadw Cymdeithas, ac yn torri 'r rdd at Negeſwriaethau mawrion wrtho, a anfod yngryfach eu Ymenyddiau na'u Cym-ithion, Hwy a fedrant yſgatfydd wneuthur goreu or Adeg honno, a'u ſiommi wrth bry-a gwerthu, neu weithieu f' all Dŷn chwan-g i Oruchafiaeth na bo dim Gobaith gan-o i ymdderchafu trwy wir Haeddedigaeth,

geifio gwneuthur hynny trwy ymroddi 'n ffi
eidd-frwnt ac yn ddrygionus i geifio Ynni
Cariad Gwŷr mawr wrth gadw Cymdeitha
iddynt yn eu Gloddeſt a'u Cyfeddachau, Can
ys megys y dywed St. *Petr*, Mae llawer
rhai o honynt mewn Lleoedd uchel, a dyb
iant yn rhyfedd, ac ni wnant i chwi ddi
gwaſanaeth, eithr yn hytrach a'ch cablant o
na chyd-redwch gydâ hwynt ir ûnrhyw ormod rh
ſedd. 1 Petr, 4. 4.

Ond gadewch i rai fod gwedi Ynnill fel hy
wrth Yfed, etto mae Gwŷr o'r fath honno
colli eu geirda wrtho, yr hyn yw y rhan ore
o ddedwyddwch y Bŷd yma, ac fydd, fel
dywed y Gwr doeth amdano, yn *fwy dymu*
na Chyfoeth lawer. Dihar. 22. 1. Ond pa fod
bynnag, o'r hyn mynychaf, f'a fydd y pet
y darfu i *Solomon* ddal ſulw arno am o
modedd ac anghymmedroldeb bŷth yn wi
y neb a garon Win ac Olew, neu Seigiau blyſig,
bydd Cyfoethog. Dihar. 21. 17. A thrachef
y Meddw ar Glŵth a ddaw i *Dlodi, a Chyſg*
Ffrwyth y Pechodau hynny, *a bair fyned me*
gwiſg garpiog. Dihar. 23. 29.

Heblaw colli amſer, ac eſgeuluſo gwaith
gorchwyl, fal y gwneir wrth Yfed llawer, m
'n rhaid i'r Draul a wneler or Achos yn e
wedig i'r rhai fy'n gorfod iddynt Ynnill
bywoliaeth, ddifetha a difrodi eu heiddo
dwyn i gardotta.

F'a ddywedir am hynny yn gyffredinol ymhlaid y cyfryw Bechaduriaid anghynnil, mai ynion Naturiol diniwaid ydynt, ac nad ŷnt lynion i nêb ond iddynt eu hunain; ond nid llir cynnwys iddynt mo hyn o eſgus chwaith; wir diammeu ydyw eu bod yn Elynion or nwyaf iddynt eu hunain, ac mae'n hawdd angos eu bodyn gwneuthur cymmaint o drwg a cham i rai Eraill. *Gwin* medd Mab rach, *pan yfer gormod o hono, a bair chwerwder meddwl, ymgeccreth a Chynennu.* Ymſennu, nllibio a phob mâth ar ddrŵg-dafod, ac weithieu Dyrnodiau a briwiau ſy 'n digwydd o eddwi. Nid Pechod diniweid y dylid cyfrif r hwn a ſy 'n achos o gynnifer o Odinebau Llofruddiaethau. Or hyn gorau, mae 'r Meddyn yn gwnenthur Cam ag Eraill wrth dreulo 'n afreidiol arno 'i hûn, yr hyn a fwriadodd hagluniaeth Duw er Cynhaliaeth i lawer; ae 'n gwneuthur drŵg iw Deulu trwy afradarwydd, ag wrth eſgeuluſo darparu digôndeb cymmheſur iddynt; neu os unig a fydd, heb neb yn ymddiried felly wrtho, mae 'n drŵg ar lês y Tlawd pa fodd bynnag, o ran fod yn ei wneud ei hûn yn ddi-allu i gyflawni 'r Ddledſwydd ſydd arno o Gariad Eluſengar iddynt.

A ellir dywedyd mai Pechaduriaid diniweid w y rhai ſy 'n peri rhwyſtr a gofid Calon i ob Gwŷr dâ, y rhai ſy 'n gywilydd i'r Egys or hon y mae 'nt yn Aelodau, ac ir Gre-

fydd y mae 'nt yn ei haddef ar rhai ſy 'n Ddei
iaid anfuddiol i'r Llywodraeth y mae 'nt y
byw tani heb fod nac yn gymmwys i Reol
nac yn Ewyllyſgar i uſuddhau.

Mae Meddwyn yn gymmaint Gwarth
Gwradwydd i bob Cyfeillach Griſt'nogol,
bod St. *Paul* yn ei Eſcymmuno gyda 'r Tr
ſeddwyr mwya hynodol a chywilyddus, ga
wahardd i Griſt'nogion gymmaint â *bwyt*
gydag Ef. 1 Cor. 5. 11. *Mi a ſgrifennais a*
toch na chydymgymmyſgech ar cyfryw; Yr hy
ni's gwnaethai bŷth, ped ſuaſei e'u Cymdeit
as cyn ddiniweidiedag y taerir ei bod. Y Cyn
deithion ymmhlith y rhai y mae 'r Apoſt
yn eu Cyfrif, Ydynt *Odinebwyr, Eulunaddolw*
Cybyddion a Chribddeilwyr, y rhai yw 'r Gely
ion atcaſaf i Dduw; neu 'r Gorthrymw
toſtaf iw Brodyr. Y rhai o herwydd Echryſlo
deb eu Hanwireddau, *Ni chant bŷth fyned i mo*
i Deyrnas Dduw.

Gadewch i ni gan hynuy, fy Mrodyr, f
yn Wiliadwrus arnom ein hunain i ochel p
achoſion a Phrofedigaethau i'r Pechod ym
Ymgadwn bob amſer yn Sobr ac yn gymmhe
rol gan Ymfodloni ar Weddeidd-dra o Fw
a Diod, a neilltuwn ryw leſur o amſer i Y
pryd a dirweſt, fel y gallom wrth hynny dd
chafu 'n Calonnau yn well ac yn hwyluſa
at Dduw, a bod yn gymmwyſach i gyflaw
pob Dledſwydd a berthyn i'n Sanctaidd G
fydd; megys Gweddio ar Dduw, Gwran

Darl

arllen a Myfyrio ar ei Sanctaidd Air Ef, fel gallom eu gwneuthur y môdd y dylem; a erbyn Diddanwch â llês Yſprydol oddiwrthnt.

Od oes arnom ddim gofal am Jechyd a diolwch ein Cyrph; os mynnem gadw 'n Meddyliau 'n eſmwyth ac mewn tueddfryd ŷmnwys heb eu terfyſcu a'u anhwylio gan anwyau gwylltion, na'u peryglu chwaith gan gyndaredd a Gwallgôf; os chwennychem gadw 'r Meddiannau a roddes Rhagluniaeth Duw ini, byw 'n ddiniweid ac yn ddi-rwyſtr tuag at ob Dŷn, ac yn lleſol i'r Wladwriaeth yr ydym n Aelodau o honi, os mynnem ein dangos yn ir Griſtnogion, acna roddêm ddim achos ramgwŷdd i'n Brodyr; byddwn Ofalus i gaw Rheol yr Apoſtol, Pa ûn bynnag a wnelm ai Bwytta ai Yfed, gwnawn trwy Ddiolchrwch er Moliant a Gogoniant i Dduw. i'r dwn &c.

Traethawd

TRAETHAWD. VIII.

Ynghylch y Parchedigaeth dledus i E lwyssydd.

LEVIT. 19. 30.

Perchwch fy Nghyssegr.

WRTH Gyssegr yr arwyddoco Lle wedi ei neilltuo a'i gysseg i gyhoedd Addoliant a Gwas aeth yr Hollalluog Dduw, n gys yr oedd y Tabernacl, Deml, ar Synagogau ymmhl yr Juddewon, ac megys y n Eglwyssydd, Cappelau a Changellau yn ein pl ninnau Gristnogion. Mae dau Achos o h wydd paham y mae'n angenrheidiol annog P i dalu 'r anrhydedd ar Parchedigaeth sydd d dus ir Cyfryw fannau Sanctaidd. Un y Esgeulusdra cywilyddus Christnogion i ddy iddynt ar yr amseroedd gosodedig i ad Duw: ar Llall yw fod llawer o'r rhai sy 'n fod yno ar yr Amseroedd hynny, yn ymddw mor ammharchus ac mor anweddus, â phe ba

b wybod dim rhagor rhwng Eglwys Dduw
Tai eu hunain.

Cyfryw Halogrwydd Erchyll yw hyn ag a
yn gyfiawn ddiſgwyl Barnedigaethau Duw
goſpi ac i ddial arno ; attal yr hyn, a dyſgu
Ddynion eu Dledſwydd yn yr achos yma, yw
riad y Traethawd ſy 'n Calyn. Yn yr hwn y
ngont [trwy nerth Duw.]

I. *Fod Sancteiddrwydd perthynaſol yn canlyn Egl-*
ſydd.

II. *Fod Dled ar Bobl Dduw i gynniweir (neu*
ed yn fynych) iddynt.

III. *Y dylai Ddynion ymddwyn yn yr Eglwys trwy*
ſwyd Sanctaidd a Pharchedigaeth.

I. Mi addangoſaf ſod Sanctеiddrwydd per-
ynaſol yn perthyn ir Cyfryw fannau: Hynny
, wrth fod wedi eu neilltuo i Waſanaeth Duw,
e iddo hawl a phriodoliaeth ynddynt, yn
genach ac Uwchlaw yr hawl gyffredin ſydd
o yn ei holl Greaduriaid Eraill ; mae Duw
yd yn gydrychiol, mae 'n gwneuthur Ei
ſwyſfod ai drigſa ynddynt mewn modd am-
ach nag mewn ûn mann arall; Canys, *Er*
y Nêf yw ei Orſeddfainc, ar Ddaiar yw trocd-
Ei Draed. Ac er nad oes Tŷ nac Adeilad
gwyched ac ardderchocced a fo' yn ddigon
hint ac yn deilwng i dderbyn ac amgyffred
Anfeidrol Fawrhydi Ef ; *E'r nad yw Duw yn*
o mewn Temlau o waith dwylo, mewn Cyfryw
d a'i fod yn warchaedig neu 'n amgylchyne-
o ſewn eu Muriau fel Eulynod y Cenhed-
loedd,

loedd, ac er bod Dŷn ei hun yn Deml o od
dodoccach Adeiladaeth, nag yn ûn a fedr Ef
gwneuthur Er arnhydedd iw Greawdr, etto F
ddyſgodd Crefydd Naturiol er oeſoedd cynt
y Byd, i Ddynion addoli 'r Hollalluog Ddu
mewn Lleoedd wedi eu neilltuo at ei waſanaet
Ef. A Duw hefyd a ymfodlonodd yn nuwio
deb a Chrefyddoliaeth y ſawl a'u hadeiladaſa
ac a'u Cyſſegraſant er mwyn y Cyfryw Dd
benion a bwriadau Sanctaidd, yr oedd efe bo
amſer yn gofyn hawl a Chyfiawnder arbenn
ynddynt. Ar dirmyg a wneler iddynt, neu
Cam-ddefnydd halogedig a wneler o honynt
gyfrifir gan Duw megis camwri iddo 'i hun,
diyſtyrwch a ſarrhâd iw Ddûwiol Fawrhydi.

Gwir ydyw fod ein Jachawdr yn dyſgu in
mai Yſpryd yw Duw, a bod yn rhaid ir rhai a'i h
ddolant Ef, addoli mewn Yſpryd a Gwirioned
Canys y Cyfryw y mae 'r Tâd yn eu Ceiſio iw add
Ef. Ond ni ddywedpwyd mo hyn er mwy
dirymmu 'r parch oedd ddledus i Dŷ Ddu
llè y gellir Cyflawni 'r addoliant yſprydol hw
nw yn llâwer trefnuſach a gweddeiddiach na
mewn Tai Cyffredin, lle y byddir yn gwneuth
gorchwylion a negeſeuon bydol. Oblegyd
ydym yn darllen am Griſt Ei fod Ef yn tyny
yn myned ir Deml, *ai fod bennydd yn athrawia*
thuyn y Deml, Luc. 19. 49. Pan nad oedd etto o
deuddeg oed, ai *rieni wedi ei golli Ef am Dridiau,*
no y cawſant Ef, *yn Eiſtedd ynghanol y Doctoriai*
ac yn eu holi hwynt, Luc. 2. *Fa ddaeth y bore*

De

Deml, ar hollbobl a ddaeth atto Ef; ynteu â eiſteddodd ef a'u dyſgodd hwynt, Jo. 8. 2. Megys y dywed *Dafydd* am fynydd *Sinai*, lle 'r oedd y Deml yn ſefyll, mai *mynydd Duw* ydoedd, *y mynydd yr hwennychodd Duw ei breſwylio*, Pſal. 68. 15, 16. Felly y mae Chriſt yn eglur yn galw 'r Deml *Tŷ ei Dâd*; Yma y mae'n dywedyd fod *ei Breſwylfod Ef. Pwy bynnag a dwng ir Deml, ydd yn tyngu iddi ac ir hwn ſydd yn treſwylio ynddi*, Matth. 23. 21. Ac nid all dim ddadcan yn eglurach er bod Duw ymmhob Mann yn ydrychiol, Etto mai 'r Deml neu 'r Eglwys w lle ei Breſwylfod neu ei drigfan arbennig. Oni bai fod rhagor rhwng Tai Sancta dd a Thai yffredin, pa ham y gwnai Grift Ryfeddod *i rw y rhai oedd yn gwerthu ac yn prynu allan or Deml?* Canys felly y mae St. *Jerom* yn Cyfrif y eithred honno yn 'ûn or rhyfeddodau mwyaf wnaeth ein Jachawdr: Yr oedd yr *Juddewon* n fodlon i gynnwys Cadw marchnad, a phryu a gwerthu nid yn y mannau Sancteiddiolaf, thr o fewn Caerau 'r Deml; mae Gwyr dyſedig yn meddwl mai ynghyntedd y Cenhedoedd y byddent yn gwneuthur hynny: Ond n mai Hwn oedd y lle y byddai 'r Cenhedoedd yn offrwm eu Gweddiau i Dduw, yr oedd arfer honno yn ddigon iw Sanctaiddio, pedaſei Dduw trwy 'r Prophwyd heb fynegi i ni fod felly. Ac f'a Ymgythruddodd ein Jachawdr gymmaint wrth weled ei droi at achoſ yffredin, na ddangoſodd Efe eirioed gym-

maint o lidiawgrwydd a digter âg ar yr ach hwnnw. Efe yr Hwn oedd berffaith Bortrei addfwynder. Yr hwn a ddioddefodd bob Ca a diyſtyrwch iddo ŵi hûn trwy hollawl amm nedd a Goſtyngeiddrwydd; ar Hwn ni welw Eirioed yn gwneuthur y niweid lleiaf, nac Cynnyg maint yn y bŷd o wrthwyneb iw El nion dihiraf, a gyffrowyd cymmaint o herwy yr ammharch yma a wnaethpwyd iw Dad â darfod iddo yrru allan y Drŵg-ddynion h logedig hynny â ffrewyll; F'a wnaeth hyn tr gyſtryw angerdd digoſaint, â darfod i hyn ddwyn ar gôf iw Ddiſgyblion y fann hon or *Pſalmau Zêl dy Dŷ am hyſſodd i*, Pſal. 69.

Ac nid ir Deml yn unig y dangoſodd Chri gymmaint Parchedigaeth, ac yr aeth cyn f nyched iddi, ond f'a wnaeth yr ûn Parch i b mannau Eraill oedd wedi eu cyſſegru at add liant Duw, pa le bynnag y Cyfarfyddai Efe hwynt. Yr ydym yn darllen *ei fyned o amgy holl Galilæa, gan ddyſgu yn eu Synagogau, a pr gethu Efengyl y Deyrnas*, Matth. 4. 23. N oedd yn denu mo'u wrandawyr i Gonglau d gel nac yn Codi Tai Cyfarfod neilltuol iddyn *yr oeddwn bob amſer*, (medd Efe) *yn athra iaethu yn y Synagog, ac yn y Deml, ac yn ddir ni ddywedais i ddim*, Jo. 18. 20. F'a wyd mai Cyſſelypaf a fyddai fendith Dduw o ddil Ei Athrawiaeth Ef, pan draethid hi mew lleoedd cyſſegredig ir Cyfryw arferon Sanctai ac llê y teilyngai Dduw oſod ei arbennig b

ſenold

fenoldeb di-gyfrwng, a lle 'r oedd yr Angylion Sanctaidd yn gweini iddo, ac yn barod hefyd i wasanaethu er mwyn y rhai a gaent Etifeddu iechydwriaeth. Mae 'n ddigon hyſpys faint Zêl a Pharchedigaeth oedd gan yr *Juddewon* bob amſer ir mannau, Cyſſegredig i gyhoedd Addoliant Duw. Ni farnodd Eu Prophwydi erioed Mo'nynt yn goel-grefyddol or achos yma, ac yr oedd Cymmaint rhwng ein Jachawdr Chriſt a bwrw bai arnynt o'i herwydd, â darfod iddo wneuthur y bri ar parch hwnnw yn llawer mwy na ardderchoccach nag yr oeddynt hwy eu hunain yn ei arferu; ni oddefai Ef i undyn gymmaint *â dwyn lleſtr trwy 'r Deml*, Marc. 11. 16. Ac er mwyn gwobrwyo a chyſſuro 'r ſawl a ddeuent yn fynych ir lle Sanctaidd hwnnw, y-no y byddai yn eu dyſgu yn ei Athrawiaeth efol ac yn gwneuthur llawer o feddyginiaethau rhyfeddol.

Ond 'r oedd Chriſt wedi ei *wneuthur tan y Ddeddf*, yr oedd yn byw 'n oſtyngedig ac yn Ufudd iddi, ac am hynny y tybia rhai na ddylem ni ddilyn mo'no yn y Parchedigaeth a roddai Ef ir Deml, mwy nag yn ei Ymoſtyngiad i amryw Reolau a Defodau Eraill y Grefydd Juddewig. Ond dirym jawn yw 'r Debygoliaeth yma os Yſtyriwn na chyfiawnhaodd Chriſt mo'i waith yn bwrw y Prynwyr ar Gwerthwyr allan or Deml ar ûn Gyfraith neu ddeddf a berthynai ir Juddewon yn unig, ond ar Prophwydoliaeth, Eſay. 56. 7. *Fy Nhŷ i a el-*

wir yn Dŷ Gweddi ir holl Bobloedd. Ar prawf mae'n ei gaſglu oddiwrth hynny ſydd reſw dâ, or ûn rym yr awrhon ag oedd y pryd hw nw, os lle ydoedd wedi ei oſod ai gyſſegru i gwaſanaeth o Addoliant Duw, megys y m Gweddi, yna ni ddylid na thrin na gwneuth dim negeſeuon na gorchwylion bydol ynddo

A chan fod yn gyffelybol jawn mae Cynte y Cenhedloedd oedd y fann a drowyd mor h logedig yn Farchnadfa gyſtredin, Canys ni ddefaſei 'r Juddewon bŷth mor fath be mewn ûn Cwrr arall or Deml; mae wrth hyn etto 'n eglurach, gan nad oedd yr Juddewon hunain yn Meddwl fod dim Sanctteiddrwy yn perthyn ir lle hwnnw, nad o ran Ymoſtw iw Defodau a'u Traddodiadau hwynt; ond Dragwyddol Brif-ſeiliau Rheſwm a Chrefyd yr amddeffynodd ein Jachawdr Anrhydedd fann honno trwy gymmaint o Dduwiol Eid gedd a Chalondid.

Mae rhyw Dŷb ryfeddol gan fagad yn Dyddiau hyn, fod pob rhagoriaeth rhwng naill fann ar llall yn goel-gretyddol neu ynd lliaw oddiwrth ofergoel *Juddewig*, a chan f Duw yn breſennol Ymmhob mann ac o anfei rol Fawrhydi, yr addoliant a daler iddo m gymmeradwy ganddo, ac mor fuddiol i ninn mewn Yſgubor neu feudŷ, ag mewn adeilad wedi eu cyſſegru a'u neilltuo at waſanaeth hollalluog Dduw.

Y Gau-grediniaeth yma a lwyr-ddadymchwelai bob trefn a Gweddeidd-dra ynghyhoedd ddoliant Duw, mae 'n cuog-farnu Zêl a Duioldeb ein Henafiaid ymmhob oeſoedd, y rhai dreuliaſant eu heiddo yn ddiymarbed, ac a ddyliaſant na fedrent bŷth gyfrannu mo'u cluſenau yn well, nag wrth godi adeiladau orcheſtol er anrhydedd i Dduw, ac er Eſmythder a lleſhad iw hil a'u heppil ar eu hol. ae hefyd yn gwrth-ddywedyd yn erbyn yr ſgrythyr, yr hon ſy 'n fynych yn gwneuthur agoriaeth rhwng lleoedd gwedi eu cyſſegru at chwylion Sanctaidd, ar rhai a fwriadwyd at hoſion Cyffredin, ac yn cynnwys addewidion ur a wnaeth Duw ei hûn y byddai ei brennoldeb yn ſwy arbennig a digyfrwng mewn leoedd Cyſſegredig iw waſanaeth Ef, yr oedd *afydd* mor gydnabyddus a Phriodoliaethau iw, ſef ei fod yn anfeidrol o faintioli a chyraeddiad, ac Ymmhob mann yn breſennol, ag gall y doethaf o honom ninnau oll fod; F'a yddai nad oedd fodd i amgyffred mono mewn breſwylfod, yr hwn ſy 'n llenwi Neſoedd a uar a'i Fawrhydi gogoneddus; Ac etto mor raethus oedd (F'a roddaſei ei ſerch a'i frŷd hynny) am adeiladu Tŷ i Dduw! Mor anmwyth oedd, fod *Arch Duw yn aros o fewn y tynnau*, ag ynteu, ei Was annheilwng *yn preſſio mewn Tŷ o Gedrwydd!* Am hynny f'a ddarrodd ddefnyddiau i wneuthur Teml; ond uw a waharddodd iddo yrru 'r gwaith yn

mlaen.

mlaen. Nid o herwydd Ei fod yn anfodlon ir peth yr oedd yn ei fwriadu, neu yn Meddu fod yn anweddus iw Fawrhydi gael adeilad iddo Dŷ er Anrhydedd iw Enw : Ond G anghymmwys ir fath orchwyl oedd *Dafydd*, y gwelwn wrth yr atteb a roddes Duw idd *Nid adeiledi di Dŷ im Enw i, Canys Rhyfelwr fuoſt a gwaed a dywelltaiſt*, 1 Chron. 28. 3. Ond S lomon *dy fab a adeilada fy Nhŷ am Cyntteddau* v. 6. *Ond o herwydd bod yn dy fryd di adeila Tŷ im henw i, da y gwnaethoſt fod hynny yn dy G lon*, 2 Chron. 6. 8.

Ac yn gyfattebol i hyn yr ydym yn gwel ymroddi o *Solomon* yn ebrwydd at y gwaith chyfryw awyddfryd gwreſog, ag nad allodd adeilad a fu erioed yn y bŷd fod yn ogyfuw â hon o ran Gogoniant ac Ardderchowgrwyd ac etto pan ddaeth iw Chyſſegru hi, mae cydnabod *nad allai y Nefoedd, a Nefoedd y N foedd amgyffred Mawrhydi Duw, pa faint llai y a adeiladaſei Ef*? Nid oedd Efe cyn ynfytte Meddwl y gallai y Tryſſorau mawrion a r ddaſai Ef allan ei gwneuthur Hi yn breſwylf gyfaddas i Greawdr pob peth, ac er hynny thybiodd Efe mo'u bod wedi eu treulio 'n of gan ei fod wrth hynny yn dadcan ei Ddiol garwch ei hûn ai Dduwiolfryd tuag atto Ef.

Ac y mae etto ychwaneg o Eglurdeb ddangos nad rhan o Addoliant *Juddewig* oe y Parch a roddes ein Jachawdr i Gyſſegroe Duw ; Oblegyd fod Apoſtolion a Diſgybli

Chr

Chriſt, gwedi dileu Gyfraith yr Juddewon,
n myned ſŷth yr ûn môdd i'r Deml, ae ir
ynagogau, ac yno, yn ôl ei Eſampl Ef, yn
yflawni eu Duwiol-ſwyddau yn waſtadol i
Dduw, yr ydym yn darllen am danynt ar ôl
Derchafael ein Jachawdr, Eu bod *beunydd yn*
rhau yn gyttûn yn y Deml Act, 2. 46. A St.
ul a'i Gymdeithion pan ddaethant i *Antio-*
ia, a aethant ir Syndgog ar y Dŷdd Sabbath,
ct, 13. 14. Dyna'r ſann a ddewiſodd St.
ul i Bregethu ynddo; yno y gwnaeth Efe
Bregeth ragorol a ddûg *yr holl Ddinas ynghyd i*
ando arno yn ei hail-adrodd y Sabbath neſaf.
ct, 13. 14, 44.
Yr oedd gan St. *Paul* amgenach tŷb o Eg-
ys Dduw, nag ſydd gan y Gwŷr ſy'n ein
mſer ni yn gwneuthur cyn lleied cyfrif o
ni; ac am hynny mae 'n dadleu am y Parch-
igaeth dledus i Swpper yr Arglwydd o her-
ydd Sanctaiddrwydd y lle y gweinyddir Ef
ddo. Ymmhlith achwynion Eraill y mae
eu harferu 'n erbyn y *Corinthiaid*, y rhai a
ddangoſant mor Halogedig o flaen y Bwrdd
nctaidd, au bod yn y Yfed gormodedd wrtho.
beth (medd Efe) *ai dirmygu yr ydych chwi*
lwys Dduw? 1 Cor. 22. F'a wyddai mai ûn
Briodoliaethau Duw oedd bod yn breſennol
mhob mann, ond nid yw'r Angylion felly
rhai ſy 'n gwaſanaethu er Jechydwriaeth i
mae iddynt hwy teſyllfaoedd goſodedig a
le y dylai y rhei'ny fod ond yn Nhŷ
Dduw

Dduw? ac am hynny y mae in Cynghori Gwra
gedd y *Corinthiaid* i ochel rhyw ddefod anwe
ddaidd y byddent yn ei harfer yn yr Eglwys
o herwydd yr Angylion. 1 Cor. 11. 10.

Fel hyn y mae 'n eglur wrth Arfer Chriſt a
Apoſtollon â phob Gwŷr Sanctaidd ymmho
Oeſoedd o'u blaen hwynt, y dylid gwneuthu
rhagoriaeth rhwng lleoedd Cyſſegredig i addo
iant Duw a Thai Cyſſredin ar rhagoriaeth y
hyn, ſef y dylid edrych a'r y rhei'ny megy
Sanctaidd o ran arbennig a digyfrwng breſen
noldeb Duw ynddynt, ac o herwydd y Dled
ſwyddau Sanctaidd a gyflawnid ynddynt.

II. Mi a ddangoſaſ mai Dledſwydd Gweiſ
on Duw yw dyfod yn ddiwyd ac yn fynyc
i'r mannau hynny. Mi a ddangoſais hyn mew
rhyw feſur eulys, os meddyliwn fod arnon
ſaint yn y Bŷd o Rwymedigaeth i ddilyn E
ſampl ein Jachawdr ai Apoſtolion, â pho
Gwŷr dâ a ſuant o'u blaen hwythau. Ond ma
Diben a bwriad y cyfryw leoedd, yr Achoſio
ar Gwaſanaeth y treſnwyd hwynt iddynt y
ddigon i roddi ini rybudd o'n Dledſwydd
fyned yn fynych iddynt; Canys yma y Pr
gethir Gair Duw, y gweinir Ei Sacramenta
ac yr Offrymmir ein Gweddiau a'n Moliad
iddo. Mae St. *Paul* yn mynegi i chwi fo
eich Tai i chwi i fwytta ac i Yfed ynddynt; *a*
hynny na ddirmygwch felly mo Ewyllys Duw, ac
chymmyſgwch mo Dreſn Pethau cymmhe
â meddwl y gellir cyflawni Addolian Du

i Sanctaidd Ddledſwyddau Chriſtianogaeth gartref, cyſtal ag mewn lleoedd Cyſſegredig; mae hyn mo'r llŵyr anghymmwys ac anweddus (oddieithr ar Achoſion gwir angenrheidiol) a phe gwneid Tŷ Dduw yn lle i Orchwylion Cartrefol, neu i Wledda a Chyfeddach a chroeſawu 'n gilydd.

Mae 'r neb ſydd o Yſpryd diog neu'n duedd ol i ymwahanu oddiwrth yr Eglwys, yn chwannog i feddwl gan fod Duw yn agos atom cyſtal ag ymmhell oddiwrthym, y gallwn ymmeryd ein dewis le i dalu iddo 'r Anrhydedd ar Addoliant ſydd ddledus iddo, ac mae'nt yn tybied fod hyn yn eſgus teg jawn i'r ſawl ſy 'n byw ymmhell oddiwrth Eglwyſydd. ond er eu bod yn cymmeryd eſgus i beidio myned i Eglwys o herwydd fod Duw ymmhob mann yn gydrychiol, etto mewn Gwirionedd, mae 'r naill yn aros gartref o ran diogi ac Annuwioldeb, ar llall er mwyn dwyn i ben neu gelu ei fwriadau drygionus.

Ond onid oedd dim rhagor rhwng y naill le a'r llall i gyflawni Cyhoedd Addoliant Duw, pa ham y Gorchymmynodd Duw i'r *Juddewon*, er pelled y byddent yn byw oddiwrth *Jeruſalem*, *neddangos o bob Gwryw o honynt yno dair gwaith y Flwyddyn o flaen yr Arglwydd, yn y lle a ddewiſai Ef* ſef, yn y Deml Sanctaidd. Pa raul a thrafferth a allaſent ei arbed, pe derbyniaſid eu Gwaſanaeth hwynt yn eu Synagogau? Ond er bod y rhai'n yn lleoedd i ryw

fathau ar Waſanaeth Creiyddol, etto ni Wa
ſanaethant ar bob Achoſion, *Jeruſalem oedd*
lle yr oedd yr holl Juddewon yn Rhwymedig i Addoli.

Ac yn gyfattebol i hyn, Ni a welwn fo
Joſeph a *Mair Forwyn* yn myned bob blwyddy
i *Jeruſalem* ar Wŷl y Paſc, a phan oedd y
ddeuddeng Mlwydd Oed, ſ' aeth ein Jachawd
ei hûn gŷda hwynt yno. Luc. 2. 41. 42.

Gwir ydyw addo o Dduw yn ei Eſengyl
am y *Gweddiau a wnelom yn yr Yſtafell yn ddirge*
y Tâl Eſe i ni yn yr amlwg. Matth. 6. 6.. On
er bod Duwioldeb Cartrefol [pa ûn bynna
ai gyda 'n Tylywth, yn ddirgel ar ein Pennau'
hunain] yn angenrheidiol ac yn gymmeradw
gan Dduw, etto ni ddylai na rhwyſtro nac ym
ryſon a'n Haddoliant Cyhoeddus, eithr gade
lle i hwnnw cyn ſynnyched ag y bo cyfleuſdr
iw gyflawni. Yr ydym yn rhwym i fod y
gyſrinachol yn ein Gweithredoedd dâ rhag of
Rhagrith a Gwag-ogoniant; Ond etto mae Go
goniant Duw, a Dajoni i'n Brodyr weithieu'
gofyn fod i'n Gwaſanaeth a'n Huſudd-dod. Ym
ddangos yn gyhoeddus. Mae 'n Jachawdr y
Cynghori ac yn gorchymmyn i'n *Goleuni lewyrch*
ger bron Dynion, ymddangos yn ddâ cyſtal á bo
ſelly. Ac megys mai arwydd ſiccr o Ragrith y
chwennych bod yn amlwg yn y Dledſwydd
au a ddylent fod yn ddirgel, ſelly or Tû ara
Anghrefydd ac Anghrediniaeth eglur yw pei
io rhoddi tyſtiolaeth gyhoeddus o'n Flŷd
a'n Huſudd-dod, pan ſo achoſion cyfaddas
hynny.

Pe gallaſei Ddledſwyddau 'r Yſtafell eſguſodi Gwaſanaeth yr Eglwys, pa 'r achos oedd i *Petr* ac *Joan fyned i fynu ir Deml ynghyd ar yr awr Weddi*; Yn ddiammeu nid aethant yno o ran gorchwyl neu fanyldra bydol, ond i ymgyſſylltu yngwaſanaeth a Duwiol-ſwyddau 'r Gynnulleidfa gyffredin.

Mae ſôn yn yr Efengyl am *Anna* Brophwyldes, megys Gwraig weddw o'r dduwiolaf; a hyn oedd ei Chlôd hi, ſef, *nad ai hi allan or Deml, ond gwaſanaethu Duw mewn Ymprydiau, a Gweddiau Ddydd a Nôs.* Luc. 2. 37. ac yn y *Dadcuddiad*, y dywedir fod y ſawl oedd *ger bron Gorfeddfainc Duw, yn ei Waſanaethu Ef Ddydd a Nôs yn y Deml.* Dadc. 7. 15. Os Porteiedir Llawenydd a Dedwyddwch y Nef, wrth Waſanaeth or fath yma, mae'nt hwy yn ddigon anghymmwys i'r lle hwnnw, y rhai nid oes ganddynt ddim blâs arno yma ar y Ddaear, ond ſydd naill ai yn blino ar gyhoedd Addoliant Duw, ai heb fod yn wiw ganddynt fod yn agos atto.

Pa fodd bynnag, mae 'n gymmwys gadael bob Dŷn ddeall y modd y mae Duw yn digio wrth y ſawl a ddirmygant Ei Leoedd Sanctaidd Ef, ar Barnedigaethau a dywalltodd Efe ar achos yn y Fuchedd hon.

Pan oedd Pobl *Iſrael* yn cymmeryd gofal mawr am eu Tai eu hunain, ac heb ddim am Dŷ Dduw. f'a ymwelwyd â hwynt yn gyntaf â ſychdwr angerddol ac wedi hynny a Ne-

wyn. F'a ddanfonwyd y Prophwyd *Haggai* i
gwneuthur yn gydnabyddus ar Achos o'u Ca
Iedi. *Edrychaſoch am lawer, ac wele yr oedd y*
ychydig, a phan y dygaſoch adref, Chwythais arn
am ba beth, medd Arglwydd y Lluoedd? am
Tŷ mau ſi, yr hwn ſydd yn anghyfannedd, a chw
thau ynrhedeg iw Dŷ ei hûn, am hynny y gwahard
wyd i'r Nefoedd wlitho, a gwahardd wyd ir Ddau
roddi Ei ffrwyth. Haggai. 1. 9.10. Oni dda
Dynion i'r Tŷ Gweddi, i Offrwm eu Hymbi
iau a'u Deiſyfiadau am Yſprydol ac Amſerol Fen
dithion Duw, nid yw ond Barnedigaeth gyſ
awn os denſyn Duw brinder o honynt, mae E
ſieu 'r naill yn flinder toſt yn y Bŷd yma
ond Eiſieu 'r llaill a deimlir tros drag'wyddolde

Yn y Brif-Eglwys ſ' ai Cyfrifid yn goſpe
igaeth Oſnadwy fod yn attal oddiwrth rai
Rhagorfraint o fyned i Dŷ Dduw, *Tradde*
Dŷn i Satan y mae St. *Paul* yn galw Eſgym
mundod; 1 Cor. 5. 5. Ac yn yr Hên Deſt
ment mae Duw'n bygwth hyn megys y Fan
edigaeth drymmaf am Ddrygioni 'r *Juddew*
Hoſea. 9. 15. *gyrraf hwynt allan o'm Tŷ, I*
chwanegaf eu Caru hwynt. Beth ynteu a deby
wn ni o'r ſawl ſydd yn waſtadol yn ymgad
allan or Eglwys, heb eu rhwyſtro gan Gleſy
nag ûn achos Cyfreithlon arall iw heſgulodi
Mae'nt yn arbed ir Eglwys y drafferth o
traddodi i Satan, mae'nt yn gwneuthur hyn
eu hunain yn ddigon hollawl, golli y maw
lles ſydd iw gael o Gymmundeb Chriſtnogo

Can

anys pa Obaith a all fod am Jechydwriaeth
ſawl a eſgeuluſant holl foddion Gras, gwran-
o Sanctaidd Air Duw, Offrwm eu Gweddiau
u Moliadau iddo Ef, a derbyn ficcrwydd a
wyſtlon Ei Gariad Ef yn y Sacrament Ben-
igedig.

Gwedi dangos fel hyn mai Dledſwydd pob
hriſt'nogion yw myned yn fynych i Le Cy-
oedd Addoliant Duw, Mi âf rhagof at y Try-
ydd peth a grybwyllais. ſef, i ddangos y
odd y dylem ymddwyn pan fyddom yno.

Mae Rheſwm a Helynt gyffredinol y Bŷd
n dyſgu i Ddynion gymmeryd gofal am eu
ymddygiad, ar fod o hono 'n weddus ir Gym-
eithas y bo'nt ynddi, ac ir nèb yr ymddan-
oſant ger ei fron; Mor ofnus yw Dynion
hag Troſeddu yn erbyn Rheolau Gweddeidd-
ra a Boneddigeiddrwydd yngwydd Brenhin
aiarol! Mae Ofn ac Arſwyd ei Fawrhydi yn
mddangos yngolygon ac ymagweddiad pawb
dd yn agos atto! Felly y dylai fod yn
hŷ Dduw; *Yr Arglwydd ſydd yn Ei Deml
nctaidd, y Ddaiar oll goſtegodd ger Ei fron*
f. Habac. 2. 20. Diammeu fod yn ein gwe-
d pa'le bynnag y byddom, yr hyn a ddy-
i beri i ni ymgadw yn waſtadol, rhag i ni
ewn modd yn y Bŷd ei ddigio Ef, Ond
n yr Eglwys. *lle mae dau neu dri wedi ymgyn-
ll yn ei Enw Ef, yno y mae yn eu cânol hwynt*;
latth. 18. 20. Mae megys yn ûn â Nyni
n cyd-trin Achoſion mawr ein Jechydwriaeth

ni

ni, ai Ogoniant ynteu, rhaid i ni gan hynn
fod yn bwyllog ac yn ofalus jawn yn ein hym
ddygiad, o ran y Gorchwyl yr ydym arn
yn gyſtal ag o ran Mawrhydi Duw, yr hw
mewn mòdd arbennig ſydd yno 'n gydryc
iol gyda ni.

Gwylia ar dy Droed (medd *Solomon*) *pan ſyd
ech yn myned i Dŷ Dduw*, Preg. 5. 1. Yr hw
ſydd ymadrodd yn dwyn ar ddeall ini y dyle
fod yn ofalus am ein holl Ymddygaid an hyma
weddiad, ar fod o honaw yn llawn o arſwyd
Barchedigaeth ir Duwiol Fawrhydi; Rhai
ini fod yn bwyllog ac yn ddiſtrifol, heb gyn
nwys in Meddyliau Wibgrwydro neu in Goly
gon gyfeiliorni; rhaid i ni fod yn ddiſtaw
yn ddyfal yn y gorchwyl y bo'm arno, ac yme
nio hyd Eitha 'n gallu i ymddwyn yn gyfatt
bol ir Duwiol-ſwyddau a gyflawnir yno, a dac
can wrth ein hymarweddiad oddiallan y tein
lad ar ſerch ſydd yn ein heneidiau oddifewn
hynny yw, pan fydder yn Cyſaddef Pechoda
Beth am gyſtal y mae Golygon Edifeiriol,
Agweddiadau goſtyngedig yn gweddu i ni? Pa
glywom ddadcan y gollyngdod, ni a ddyle
dderbyn y Newyddion da trwy lawenydd
Diolchgarwch. Ni a ddylem ddangos goſty
geiddrwydd yn ein Gweddiau, a hyfrydwch y
ein Moliadau. Pan bregether Gair Duw, ni
ddylem ddal ſulw mor ddyfal arno, â phe b
Dduw ei hûn yn lleſaru wrthym; ac ar En
Jeſu, yr hwn yw Ffynnon a ſylfaen pob Be
dithio

thion i ni, ac Arglwydd a Brenhin mawr
eſoedd a Dauar, onid oes Gorchymmyn pen-
odol, mae o l.iaſ yn weddus i ni *oſtwng ein*
ennau, a gwneuthur Moeſgarwch.
Da ſyddai i ni, pan ſyddem yn Nhŷ Ddûw,
ſod ger ein bron Eſampl ac Ymddygiad y Pub-
an Ediſeiriol yn y Deml, *Fa ſafodd o hirbell,*
ddangos Ei Oſtyngeiddiwydd, *Fa gurodd ei*
dwyſron i arwyddoccau anguriol gyſtudd Ei
alon, nid arferodd ond ychydig Eiriau, *O*
ddûw, bydd Drugarog wrthyf Bechadur, fel pe
aſei 'n edrych arno i hun megys annheilwng
gyfarch Mawrhydi 'r Nêf a'i Weddiau.
Ond bod Pobl yn ofer ac yn benchwiban yn
nſer Gweddi, yn chwerthin, neu 'n ſiarad, neu
gwneuthur Munudiau Ynfyd, anweddaidd,
n eu dangos eu hunain yn aneſmwyth ar y
waſanaeth, neu yn ei ddirmygu ai ddiyſtyru,
dd gyfryw arwydd o Yſpryd anghreſyddol ac
mhwyllog, ag y byddai lawer gwell iddynt
os gartref, neu fod yn rhyw fann arall, na'u
wilyddio 'u hunain felly, a pheri 'r fâth rwyſtr,
dangos Cynddrwg Eſampl ir Gynnulleidfa.
Pan wybu *Jacob* trwy Weledigaeth o Angy-
n a welſai Eſe mewn breuddwyd yn Eſgyn
yn deſgyn, fod y llê yr oedd Eſe yn ſefyll
no yn ddaiar Sanctaidd, a bod yr Arglwydd
y fann honno, Eſe a ofnodd, ac a ddywe-
dd, *mor ofnadwy yw y lle hwn? Nid oes yma*
d Tŷ i Ddûw, ac dyma Borth y Neſoedd. Gŵir
ywiol ffŷdd a berai i Bobl yn yr ûn môdd
ofni

ofni ac arſwydo 'r Duwiol Fawrhydi Yn y
oedd y mae 'n enwedig yn breſennol, ag y gw
eu Synhwyrau ped faent yn ei weled yno
amgylchynedig gan ei Oſgordd Ogoneddus
Angylion. Feb hyn y dywed *Daſydd* am da
'i hun, *Minneu a ddeuaf ith Dŷ di yn amlder
Drugaredd, ac a addolaf tua'th Deml Sanctaidd
dy Ofn di*, Pſal. 5. 7.

I godi 'r fath Sanctaidd arſwyd a Pharche
gaeth yn ein Heneidiau, da tyddaï i ni Yſty
ed pan tyddom yn myned i Dŷ Dduw, ein b
yn myned i Ymddangos ger bron Duw ma
Neſoedd a Dauar, yr hwn er ei fod yn Dduw
anfeidrol Drugaredd ir ſawl ai hofnant Ef, e
iw Elynion ar ſawl a'i diyſtyrant, mae yn *D
yſol*, fel y dywed Awdwr yr Epiſtol at yr H
bræaid i ni.

Yn ddiweddaf, nid rhyw achos amſerol o bw
bychan yw 'r gorchwyl yr ydym arno, o
mawr Berthynas ein Heneidiau, Ein *tragwyd
ſechydwriaeth*, yr hwn naill ai a beryglir o h
rwydd ein hymddygiad anweddus ac annhe
wng yn y fann honno, neu or tu arall a We
heir ac a hwylir ym mlaen trwy 'r Doniau llê
fawr a allwn ni eu derbyn yno; Canys os gw
ſanaethwn Dduw fel y dylem trwy *Barched
aeth a Sanctaidd ofn*, yn y lleoedd goſodedig
addoliant Ef; f'an derbynir ar ol hyn i
phywys gydag Ef ar *Ei Fynydd Sanctaidd,
waſanaethu Nôs a Dydd yn ei Deml Nefol, lle y Ca
ei weled Ef wyneb yn wyneb, ac megys y mae Ef.*

Traetha

TRAETHAWD. IX.

Ynghylch derbyn Sacrament Swpper yr Arglwydd yn deilwng.

LUC. XXII. XIX.

Gwnewch hyn er Coffa am danaf.

MAE rhyfeddol Gariad Mab Duw tuag at Feibion Dynion yn ymddangos yn eglur, nid yn unig yn y Prynedigaeth ar Jachawdwriaeth a bwrcasodd Efe i ni trwy ei Farwolaeth a'i Ddiodde aint. ond hefyd am y arpariad a wnaeth Efe er gwastadol Goffadriaeth am yr anrhaethawl Drugaredd hono. iw gwneuthur yn fwy effeithiol i ni, i'n Dibenion ar bwriadau yr amcanwyd hi gando o'u plegyd.

Ganys megys y mae Rhieni tyner-garedig n Ofalus i gadw a diogelu iw Plant y Tiredd neu 'r Trysforau y rhai trwy fawr boen diwydrwydd a ynnillasant iddynt, felly 'n ndigedig Jachawdr ni thybiodd yn ddigon

ddarfod iddo 'n Cymmodi Ni ai Dâd (Bod-lonrwydd yr hwn yw Ffynnon bywyd Tra-gywyddol,) eithr f'a ddewiſodd heſyd trwy ddoethineb, ac a drefnodd y Moddion gore i droſglwyddo i ni y bûdd ar llêſhâd ſydd i gael o hynny.

Ac o'r moddion hynny nid oes ûn fwy ei grym a'i Heffeithiolaeth na mynych-goffa Ei Werthfawroccaf Angeu Ef, yn y môdd orchymmynodd Efe i ni wrth ei Fwrdd Sanc taidd.

Ac er y gall rhai fod yn edrych ar hyn me gys peth o Ddefnydd a phwys bychan, ett mae 'r ffyddloniaid yn gwybod wrth eu Cy farwyddid eu hunain, fod dledus gyflawni hy yn adnewyddu ac yn dadebru 'r Enaid â chy ſuriadau Yſprydol, yn diwygio Adfeiliadau, a yn nerthu Gwendid Natur Lygredig, ac y Codi ynddynt ddiolchuſâf gofia dwriaeth a lêsfawr ddoniau Marwolaeth Chriſt, ſydd y llenwi eu Meddyliau â Thangnhefedd a Llaw enydd, ac yn peri iddynt roddi eu cwbl-fry ar ddadcan eu Diolchgarwch iw Pryniawd nid a'u Gwefuſau yn unig, eithr mewn Sanc aidd a difeius ymarweddiad.

Gwyl y *Paſc* a Ordeiniwyd gan yr Ho alluog Dduw, er Coffadwriaeth am Ryfedd Ymwared Pobl *Iſrael* allan o'r *Aipht*, ac fe y trefnwyd ac y Sefydlwyd Sacrament Sw per yr Arglwydd gan ein Jachawdr Chri er Côf am Ei Farwolaeth ai Ddioddefiada

Yr hyn oedd yr achos o Drugaredd ein Prynedigaeth. Am hynny ynteu mae rhwymedigaeth gyffredinol ar bob Chriſt'nogion i ddyfod yn fynych i'r Wlèdd yma, fel y mae'nt yn gobeithio cael rhan o Ddoniau llèsſawr Ddoddefaint ein Jachawdr.

A dyfod iddi a ddylent, nid fel y gwna Pobl Eglwys *Rhufain*, i edrych ar y peth y mae 'r Offeiriad ei hûn yn ei wneuthur, ond fod eu hunain yn gyfrannogion o honi; Canys mae cyn Ofered i ni ddiſgwyl y gwna edrych ar ûn arall yn Cymmuno troſom ni, lès in Heneidiau ni, a phe meddyliem y gallai edrych ar Eraill yn bwytta dorri ein newyn Ni, neu roddi maeth a chynnaliaeth i'n Cŷrph ni.

Ond mae 'r fath Arfer, trwy ba Awdurdod ynnag a trefner hi, yn llwyr-wrthwynebol i Eiriau pennodol a Gorchymmyn ein Jachawdr, yn enwedig am y Cwppan, *Yfwch o hwn bawb*; elly hefyd am y Bara, ei Eiriau ydynt *Cymmerwch bwyttewch, hwn yw fy Nghorph, yr hwn a roddwyd troſoch chwi, Gwnewch hyn, hynny yw ymmerwch a bwyttewch ef er Cof am danaf.*

Gan fod wrth hynny yn gyflawn-ddledus ar bob Chriſtion fod ei hûn yn gyfrannog o Swpper yr Arglwydd, ac na thybio 'n ddigon iddo weled ûn arall yn ei dderbyn troſto Ef, mae 'n eglur gan hynny y dylai bob Dŷn ymgnio 'n ddiragrith iw barottoi ei hunan atto yn gyfattebol i Deilyngdod y fath ddirfawr Ddirgeledigaeth, rhag, os amgen, megys y

gall Phyſygwriaeth a gymmerer yn ddi-gyng
or ac yn ddi-reolaeth wneuthur niweid i'r Corph
felly bod ir Feddyginiaeth (neu 'r ymwared
Yſprydol yma, a dre nodd Chriſt er dajoni
Enaid, beri dinyſtr a dſtryw Trag'wyud
iddo. *Canys* medd St. *Paul, Yr hwn ſydd*
hwytta ac yn yſed yn annheilwng, ſydd yn hwyt
ac yn Yſed Barnedigaeth iddo ei hun; eithr, meg
y Cynghora Ef, Holed Dyn ef ei hûn, ac je
hwyttaed o'r Bara, ac Yſed o'r Gwppan. 1 Cor.
28, 29. I'r ûn perwyl y mae 'r ſenn ar
honno yn Nammeg y Wledd Briodas. *Y Cyſa*
pa ſodd y daethoſt tr i mewn yma, heb fod gen
Wiſg Briodas? Matth. 22. 12. Ac fel y ga
om ein parottoi ein hunain y modd y dyle
f'a ofynnir y tri phèth hyn yn eglur ac
bendant gennym.

I. *Union ddeall ac jawn berchi* o honom
Ddirgeledigaeth Sancteiddiol hon.

II. *Bywiol a diyſcog Ffydd Yngbriſt ein*
chawdr.

III. *Llawnſwriadau Seſydlog o burdeb a N*
wydd-deb Buchedd.

I. Mae 'n Bendifaddeu yn angenrheidiol
ſawl a ddelont i Swpper yr Arglwydd fod ga
ddynt union ddealltwriaeth o hono, a dled
barchedigaeth iddo; rhaid iddynt yn an
dim gymmeryd go'al rhag bod yn anghydn
byddus a Natur y Sacrament hwn, a chan
fod yn ſefyll ar Ordinhad pennodol Chri
rhaid yw ei Weini ai dderbyn yn y Cyfry
fo

ddd ag a ſo cyttunol a'i Eſampl ai Orchymyn Ef; Canys ped arferem y Dirgeledigaeth ma yn amgen nag y traddodwyd Ef gan Grift ei Awdur, yr ydym ym Marn St. *Amroſe*, yn annheilwng o hono. Pa Dduwiolbarch a allwn ni gymmeryd arnom ei ddangos gofiadwriaeth ein Jachawdr, os Rhyfygwn ymcuthur Cyfnewidiad yn y rhan Sanctaiddlaf o'n Gwaſanaeth Crefyddol, yr hon a Sefydlwyd ac a gadarnhawyd trwy Awdurdod i Orchymmyn pennodol Ef.

F'ai hamcanwyd i fod yn Goffadwriaeth o'r Aberth, a Offrymmodd Chriſt unwaith ar y Groes, rhown ninnau barch iddo megys y mae felly, ac nid megys y Gwir ar Priodol Aberth; f'ai gelwir y Cymmun, yr hyn ſy n arwyddoccau fod Bagad yn cyd-gyfrannu o hono, Anrheſymmol ynteu i nèb, pwy bynnag a fo, ei dderbyn ar ei ben ei hûn. F'ai trefnwyd ac ai gweinyddwyd gan ein Jachawdr tan y ddau ddefnydd o Fara a Gwîn, a oddefwn mo'n difuddio trwy gyſſegr-ladrad ar ûn o honynt; f'ai bwriadwyd er dajoni llès i'r rhai byw, ac am hynny, ei Offrwm ros y Meirw, megys na's gwna ddim dajoni r rhei'ny, felly ni wna ddim llès chwaith ir iwl ſy 'n Euog o gyfryw goel-gretydd ofer.

Y rhain, ac amryw Eraill ydynt Ddefodau ewyddion a ddûg Eglwys *Rhufain* âr y Sacrament hwn o Swpper yr Arglwydd; Ond mae *St. Cyprian* yn rhoi Cyngor dâ i ni ar y Cyfryw achoſion,

achoſion, ſef, glynu o honom wrth y Dechreua
cyntaf, dilyn Prif-ordinhâd a thraddodiad Chri
ei hunan, a gwneuthur o honom er Coffa a
dano Ef yr hyn a wnaeth ac a orchymmynod
Ef ei hun, ar hyn a ſiccrheir i ni trwy arf
ei Apoſtolion Sanctaidd.

Hyn a ddyrŷ i ni wybodaeth gywir, ac un
on ddealltwriaeth or Cyfryw ddirſawr Ddirg
ledigaeth, yr hyn y dylem fod yn fwy diwy
i ymegnio am dano, o herwydd nad all y ſaw
ſydd heb gyfryw wybodaeth a dealltwriaet
na rhoi 'r brî ſydd ddledus, na gwneuthur jaw
ddefnydd or Rhadau ar Doniau rhyfeddol
gynhygir ac a gynnyrchir i ni ynddo. F'a ſyd
Dŷn anwybodol yn chwannog i feddwl yn rh
wael o honynt, ac felly i ddigio Duw, rhoddi
yr hwn ydynt, neu iw diyſtyru Cymmhelled
chaledu ei Galon, a dwyn arno 'i hun ddeſtry
trag'wyddol.

Da ynteu yn yr achos yma yw Calyn Cyng
Solomon, Dihar. 23. 1. *Pan Eiſteddych i fwy
gydâ Thywyſog, yſtyria yn ddyfal beth ſydd ger
fron.* Pan ſo'm wrth Fwrdd Arglwydd N
foedd a Dauar, mae 'r fath rybudd yn anſ
drol mwy angenrheidiol nà 'phe baem yn
ſtedd i fwytta gyda Thywyſog Dararol; rha
i ni fod yn ofalus rhag ein dangos ein hun
yn foethus neu yn ddiyſtyr or Arlwyaeth
wnaed i ni, gan edrych yn bennaf ar y Dib
in gwahoddwyd o'i blegyd, ſef, i feithrin e
Heneidiau âg ymborth anfarwoldeb, ac nid
bort

rthi ein Cyrph, neu i fodloni 'n ſynhwyrau awdol ; rhaid i ni edrych a Golwg ſtŷdd ymhellach na 'r Detnyddiau o Fara a Gwin, ac ſtyr y rhadau Nefol a droſglwyddir i ni trwydynt.

Y Bwrdd hwn, medd St. *Chryſoſtom*, ſydd i yrod, y rhai a bhedant llè mae 'r Corph, gan wyddocccau Corph Chriſt, yr hwn yr ydis yn ir ac yn ddiau yn ei gymmeryd ac yn ei derbyn yn ei Swpper diweddaf Ef.

F'a orchymmynodd yr Hollallnog Dduw ir ddewon wrth gadw eu Paſg, yſtyried achos a ben ei Ordinhad ; 'r oeddynt yn rhwymedig Ddyſgu hyn iw Plant yn gyſtal ar Detodau ar eddfau perthynaſol iddo. Yn ddiammeu mae mmaint o Ddled arnom ni i geiſio Cyflawn hrawiaeth ynghylch Natur ein Sacrament ni, oedd arnynt hwythau am yr Eiddynt ; ac bod rhai diwybod yn derbyn y Bara ar Gwin, oo Eiſiau digon o wybodaeth i ſeilio eu ffŷdd ri, mae'nt yn Colli y ffrwythau ar Doniau allaſent ddeilliaw oddiwrthynt. Beth ynteu d anwybodaeth o ragorol Odidowgrwydd y dirgeledigaeth yma a wnaeth ir *Corinthiaid* ei rfer mor gyffredin ac mor halogedig ? Mae *Paul* yn dywedyd i ni nad oeddynt yn *jawn rnu* (neu 'n dirnad) *Corph yr Arglwydd*, 1 or. 11. 29. Nid oeddynt yn deall pa fodd yr dd rhagor rhyngddo, au bwyd Cyffredin ac feredig, ac am hynny 'r oedd rhai o honynt euog o yfed gormod, ie wrth fwrdd yn Arglwydd.

wydd. Ond gadewch i'r Barnedigaethau o nadwy, ſef y Cleſydon ar Dolurian Marwol fu 'n wylltion yn eu plith hwynt o herwyd eu hymddygiad anweddol ac anghreſyddol y y Wlèdd neſol yma, fod yn rhybudd i ni i dd fod iddi trwy *Ddumioldeb a Pharchedig ofn*; dadcan yr arſwydus. Ymſynniad ar Mawr triſyd gennym iddi trwy 'r Agweddiadau goſtyngedd diaſ, ar gweithrediadau, Sancteiddiolaf o fo ant a Diolchgarwch.

Ondrhaid i ni fod yn ofalus am Lywodraeth ein Zèl trwy ein Dealltwriaeth, rhag os amge i ni redeg ir Eithaf araſl gwrthwynebol i hy ac yn llè halogrwydd y *Corinthiaid* ſyrthio i A ferion Eulunaddolgar Eglwys *Rufain*, a thalu addoliant ar Parchedigaeth ir Elfenau, ſef Creaduriaid o Fara a Gwin, ſydd ddledus yn nig ir Creawdr, ſef Chriſt ein Jachawdr, Corp yr hwn a gynnyrchir ac a arwyddocceir y ddynt.

Anwybodaeth o wir Natur y Sacrament y 'r Achos o Hwn ac or Camgymmeriaeth blaen; Hyn hefyd a ddûg lawer o Gamarferi Erchyll ir Eglwys, megis Offerenau dirgel, Aberth tros y meirw Cyſtal ar byw; ac a ſu h fyd mewn meſur mawr yn Achos o Lygre gaeth Cariad brawdol rhwng Chriſt nogio cadw a chynnal yr hwn yw ûn o Brif-ddibe on Swpper yr Arglwydd, A pha beth arall o Anwybodaeth or Lles-fawrhydi ar bûdd an

ol ſydd o Gymmuno yw 'r Achos paham yr
lys yn ddiweddar yn ei eſgeuluſo mor gy-
edinol yn ein plith; er bod y Prif-Griſtno-
on yn derbyn y Sacrament bob Dydd a phob
ythnos, an Heglwys nnnau yn gorchymmyn
holl Dleiliaid ei dderbyn o leiaf dairgwaith
y flwyddyn, fod er hynny Gynnifer o Bobl
ddeuant ùn amſer ir Cymmun, nac ond y-
ydig yn Cymmeryd eu Cynghori iw dderbyn
diar unwaith yn y flwyddyn.

Ond tra bo'm fel hyn yn dwyn ar ddeall i
obl fod yn angenrhaid iddynt jawn ddeall y
crament hwn, nid ydym yn Meddwl, ac nid
ir tybied chwaith, y dylai Bawb gael cyflawn
ybodaeth o hono, Cymmhelled a deall o hon-
t yr holl Athrawiaeth a berthyn iddo, i dde-
ngli yr holl Ymddadleuon, ac eglurhau yr holl
mryſonau Caledion rhwyſtrus a fuant yn ei
ylch.

Ond hyn a ddylai bob Chriſtion ei wybod
n dano, ſef, nad rhyw ddefod ofer-wâg yd-
w, nac Arwydd yn unig neu Ddull i bortreia-
u rhyw beth abſennol. Canys or tû arall mae
Yſgrythyrau yn ei alw *Bwrdd yr Arglwydd*,
Fara a'i Gwppan, *Coffadwriaeth am Griſt*, *trwy
hyn yr ydym yn dangos Ei Farwolaeth Ef hyd oni
delo*, mae'nt hefyd yn dywedyd i ni mae *Cym-
un Corph a Gwaed Chriſt ydyw*, yn ein gwneu-
ur yn ûn âg Ef mewn môdd rhyfeddol trwy
eithrediad yr yſpryd Glân, trwy ffydd a go-
r ac a weithredir ynom, trwy 'r hon y ſicer-

heir i ni Ddawn bywyd tragywyddol, a hy
ny ir Corph cyſtal âg ir Enaid, y rhai ar
Dedwyddol Adgyfodiad a ail-gyſſylltir i fy
ynghyd trwy holl Dragywyddoldeb.

Prif-Dadau 'r Eglwys y rhai oedd hyfryd ga
ddynt edrych a myfyrio ar y Dirgeledigaet
mawr yma on Cydunoldeb â Chriſt ein Pen,
ai Canfyddent yn egluraf, a fyddent arferol
ſiarad am Swpper yr Arglwydd, bendiged
Offeryn y dirgeledigaeth hwnnw, ar Cyfry
Areithiau rhagorol âg a allent gyfareddu a gw
hodd Dynion iw fynych-dderbyn.

Mae'nt yn ei alw yn Gymmundeb Duwi
Gwledd felus ein Jachawdr Chriſt, yr Ymwar
mawr yn erbyn Marwolaeth, Gwyſtl trag'w
ddol Jachawdwriaeth, Goſgordd ac Amddeff
ein Ffŷdd.

Pe myfyriem yn fynych ar yr Ymadroddi
hyn ſydd yn yr Yſgrythyrau ac Ymmhrif-D
dau 'r Eglwys, pa fodd yr Ennynnid ein H
neidiau, ein ſerch an Deiſyfiadau tuag at y S
crament hwn? Mor hiraethus y newynem
y ſychedem am dano? Heb yſtyr Cymmaint
y Defnyddiau o Fara a Gŵin âg ar y peth a
wyddocceir wrthynt, ſef, Corph a Gwaed Chri
y rhai y mae 'r Ffyddloniaid yn wir ac yn dd
yn eu Cymmeryd ac yn eu derbyn yn Swp
yr Arglwydd.

Yn y Wledd Nefol yma y mae Pob Chriſti
ffyddlon yn gwybod ac yn teimlo ynddo
hûn fod Trugareddau wedi eu ſelio a'u ſic

au iddo, fod gwaed Chriſt wedi ei dderbyn yn berth Cymmeradwy a chyflawn fodlondeb Ei echodau, a bod hollawl faddeuant am danynt edi ei ſiccrhau ai gadarnhau iddo wrth y wrdd Sanctaidd.

Mae Calonnau 'r Gwîr ffyddlonion tra' bo'nt n Sanctaidd-ymarfer ar Dirgeledigaethau hyn, n llawn-ryfeddol o Heddwch Cydwybod a awenydd yn yr Yſpryd Glân, wrth hyn yr chwanegir eu ffŷdd, y derchefir ac y bywio- ir eu Gobaith, ac y gwneir eu Cariad yn wre- ccach ac yn fwy Cyrraeddgar, a phob rhadau Rhinweddau Eraill a Ymnerthant ac a Ym- yfhânt o newydd. Ac mae Dallineb ac An- ybodaeth yn gwneuthur Pobl yn anaddas i derbyn y ffrwythau ar Effeithiau bendigedig yn oddiwrth y Sacrament Sanctaidd. Yr hyn 'n dangos angenrheidied yw 'r peth cyntaf dd yn gymmwys i ddarparu Dynion i dder- yn Swpper yr Arglwydd, ſef, jawn ddeall Ei atur.

II. Yn ail, Peth arall angenrheidiol ir ûn Di- n yw diyſcog a bywiol ffŷdd, rhaid i ni nid unig gredu 'n gyffredinol farw o Griſt tros echaduriaid, fod Ei Farwolaeth yn bridwerth gonol, yn Gymmod ac yn fodlondeb tros Be- odau holl Ddynol ryw, i brynu Cyflawn fa- deuant am danynt a hollawl Gymmodlonedd da 'i Dâd Nefol, ond rhaid i bob Dŷn gyfa- laſu hyn yn bendant iddo 'i hûn; pwy byn- g wyt ſy 'n dyfod at y Bwrdd, Sanctaidd,

rhaid it i gredu yn dy Galon fod Chriſt yn
berth troſoti, dywallt o honaw Ei werthfaw
roccat Waed tros dy Bechodau di ; rhaid it'
gydnabod Ef, ac nid nebarall, yn Jachawdr it
na chydnebydd ûn Prynwr, na Chyfryngwr
Dadleuwr on'd Chriſt yn unig, fel y gellych dd
wedyd gydâ St. *Paul, Efe am Carodd, ac a'i r*
ddes ei hûn troſofi.

Dyma gyfaddaſu Chriſt i ni 'n hunain, Cy
meryd gafael yn yr addewid a wnaethpwyd
ordinhâd y Sacrament, gwneuthur Ei Gorph
Waed yn Eiddo i ni 'n hunain, Cymmhelled
y Cyrraedd ei Haeddedigaeth a'i heffeithiolaet
Canys felly y dywed Chriſt ei hûn iw Ddiſg
blion, pan roddes Ef y Bara iddynt, *Hwn yw*
Nghorph, yr hwn a roddwyd troſoch chwi; ac wr
roddi 'r Cwppan, *Hwn yw ſy ngwaed, yr hwn*
dywalltwyd troſoch chwi, ac nid yw felly ond p
ſo'm yn credu ei fod felly.

Ein gwaith ein hunain yn unig yw hyn, n
all dim Moddion gweledig od'allan wneuth
dim tuag at hyn ; ſwydd yr Offeiriad yn
yw cyſſegru 'r Bara ar Gwîn, ai rhoddi i
ond bod o honynt yn Gorph ac yn Waed Chr
i ni, a'u bod yn Cynnyrchu i ni rinwedd ac
ffeithiolaeth Sacrament ſy 'n ſefyll yn unig
y ffŷdd trwy 'r hon yr ydym yn eu derby
Canys megys y mae lluniaeth Corphorol,
derbynir i Gylla aflan, afiachus yn ddi-dr
liad ac heb wneuthur na chryfhad na maeth
Corph, felly nid all lluniaeth Yſprydol Swp

yr Arglwydd beri na lles na Daioni ir Enaid, w buro oddiwrth bechod, neu iw lenwi â rhau nefol oni Chymmerir trwy wir a bywiol ydd.

Ein Heglwys gan hynny yn calyn Arferion Hyffordd iadau 'r Hèn Grift nogion goreu, fy n galw arnom i dderchafu 'n Calonnau, i go- i 'n Meddyliau a'n Serchiadau uwchlaw pob eth fydd brefennol in fynhwyrau Corphorol, w derchafu at yr Arglwydd, wrth Fwrdd yr wn yr ydym, ac o Gorph yr hwn yr ŷm yn yned i fod mewn modd Yfprydol yn gyfran- ogion.

Hyn yw Cyngor ûn or Prif-Dadau i'r fawl y 'n myned ir Wledd Nefol yma; Edrych rwy ffŷdd ar Gorph a Gwaed dy Dduw, teimled dy Feddwl Ef trwy Dduwiol Ry- feddod a Pharchedigaeth, Eftyn dy Galon etto, a derbyn Ef ath Ddŷn oddimewn.

Am hynny, fy Mrodyr, pan ddelom at y wrdd Sanctaidd, diwreiddiwn bob Arghredi- iaeth ac Anhyder yn Addewidion Duw, deu- n atto megys Aelodau bywiol o Gorph Chrift, rhai fy 'n trigo yn ein gilydd, nyni ynddo f, ac ynteu ynom ninnau, ar Undeb hwnnw gadarnheir ac a berffeithir trwy ddledrs gy- annu or Dirgeledigaethau Sancteiddiol hyn; Cofiwn nad oes i Ragrithwyr ac Anffyddloni- id ddim rhan yn Ghrift, er eu bod oddiallan n Cymmuno gyda 'r ffyddloniaid; ac am hyn- y Profwch a holwch eich hunain, a burodd

Duw,

Duw eich Calonnau chwi trwy ddiragrith
bywiol ffŷdd, i gydnabod Ei Efengyl Ef, ac
gofleidio 'r Trugareddau a gynnygir i ni yn
Fab Ef Chriſt Jeſu ; os ſelly y mae, yna y gell
wch ddyfod yn llawen ac yn hyderus ir Wled
Nefol a ddarparodd Efe i chwi, gan wybo
yn ddiammeu y derbyniwch nid yn unig
Sacrament oddiallan, eithr y peth a arwyddoc
ceir ac a bortreiedir wrtho, ſef Corph a Gwae
Chriſt eich Jachawdr, nid mewn dull neu Gy
god yn unig, ond o ran Ei Rinwedd a'i Effeith
iolaeth mewn Gweithreda Gwirionedd, er trag
'wyddol Jechydwriaeth eich Eneidiau; yr hy
a ganiattao Duw er mwyn Haeddedigaetha
ein Harglwydd a'n Jachawdr ; Ir Hwn gyda
Tâd a'r yſpryd Glân bŷd yr holl Amhydedd
a'r Gogoniant bŷth bythoedd. *Amen.*

Traethawd,

TRAETHAWD. X.

Ail Ymadroddiad ynghylch derbyn Sacrament Swpper yr Arglwydd yn deilwng.

LUC. XXII. XIX.

Gwnewch hyn 'er Coffa am danaf.

'A ddarfu i mi 'n ddiweddar yn fy Ymadroddiad ar y Geiriau hyn, oſod ar lawr dri pheth a ofynnir megys angenrheidiol gan y ſawl a ddelont i Swpper yr Arglwydd, 'ſef jawn ddeall a pherchi 'r Dirgeledigaeth Sanctaidd ŵnnw, Diyſcog a bywiol Ffŷdd, a Llawnwriadau Cedyrn o Newydd-deb Buchedd, ac wedi gorphen y ddau gyntaf or Cynneddfau yn, a dangos hefyd y Diben o herwydd yr wn yr Ordeiniodd Chriſt y Sacrament yma, ef o ran Coffadwriaeth am Ei Farwolaeth ai Ddioddefaint, ac angenrheidied i bob Dŷn ei derbyn Ei ei hûn, ac nid trwy nèb arall, mi af ym mlaen i yſtyr y Trydydd peth a grybwyllais

bwyllais megys angenrheidiol tuag at Gym
muno 'n deilwng, a hynny yw, *Newydd-de*
Buchedd; Purdeb a Sancteiddrwydd yn ein Hym
ddygiad, Diniweidrwydd â Chydwybod ddâ yn ei
holl Ymarweddiad. Dyma Ffrwythau Naturio
gwir a bywiol Ffŷdd, yr hon a adwaeni
wrth y rhain megys yr adnabyddir y Pre
wrth ei ffrwyth,

Ac mae'n eglur fod yn gofyn y Petha
hyn gan bawb a ddelant i Swpper yr Arg
lwydd wrth y Cyffelybiaeth ſydd rhwng
Sacrament hwn a Phaſc yr *Juddewon.* Mae'
ddiammeu tan y Ddeddf na dderbynid nèb
fwytta 'r Paſc, hyd oni Chyflegrid Ef y
gyntaf i Dduw trwy Enwaediad. ar Ddeſo
honno oedd yn eu dwyn i mewn i'r Eg
lwys *Juddewig*, ac yn eu rhwymo, fel y dy
St. *Paul* i ni, i *gadw holl Gyſiawnderau 'r Ddedd*
Wrth yr hyn y gallwn ddeall fod Chriſt'nog
ion pan ddelont i fod yn Gyfrannogion
Gorph a Gwaed Chriſt, or hyn nid oedd y
Oen Paſc ond rhag-arwydd neu Gynddelw
yn llawer mwy Rhwymedig i dalu Uſud
dod gyffredinol i holl Orchymmynion a Rh
olau 'r Eſengyl.

Yr ydym hefyd yn darllen am yr *Juddewo*
os rhyfygai neb o honynt fwytta o Aberth
Hèdd-offrwm ai Aflendid arno, *torrid yma*
y Dyn hwnnw o fyſg ei Bobl, Lev. 7. 20. rh
i ni 'n ddiammeu redeg i lawer mwy pery
os meiddiwn ddwyn ein Pechodau gyda ni

Fwr

ſwrdd yr Arglwydd, gan fod llygredigaeth
c ammhurdeb ein Pechodau cyn ffieiddied a
hyn erchylled yngolwg Duw, ag nad yw Af-
endid Naturiol neu Ddeddfol ond cyffelyb-
aeth neu bortreiad go dywyll o honynt.

F'a ſyrthiodd llawer o Farnedigaethau
ynod ar y Bobl hynny, y rhai, medd St.
aul, *a wnaed yn Siamplau i ni*, yn enwedig y
inyſtr a ddûg Duw arnynt *pan gwympwyd*
wynt yn y Diffaethwch, ar Achos or deſtryw hwn-
w oedd bod o honynt, er mewn módd tyw-
ll, mewn rhag-arwyddion a chynddelwau yn
yfrannogion or ûn Sacramentau â Ninnau,
anys *bydyddiwyd Hwy oll i* Moſes *yn y Cwmmwl.*
yn y Môr, a bwyttaodd pawb o honynt yr ûn bwyd
ſprydol, ac Yfodd pawb o honynt yr ûn Ddiod Yſ-
ydol, Canys hwy a Yfaſant or Graig Yſprydol a
dd yn Cylyn. ar Graig honno oedd Chriſt. 1 Cor.
. 2, 3, 4. Ond o herwydd ſyrthio o hon-
nt i'r Pechodau Echryſlon hyny o *Euluna-*
oliaeth, Godineb, a chwennych drygioni, temptio
hriſt a Grwgnach, f'a ddigiodd Duw cymmhell-
d â darfod iddo eu dinyſtrio. *Adnod.* 5. 11.
r pethau hyn ydynt Eſamplau i'n rhybudd-
o ni nad yw'r Cymmwynaſau a dderbynir
an Dduw Ragorfraint neu ddiogelwch yn y
ŷd ir ſawl a'u Camarferant, fel yr attalient
Law ef rhag tywallt ei Farnedigaethau
ſtaf arnynt, yr hyn a ddylai beri i ninnau
chel rhai gormod o'n hyder a'n hymddiried
dderbyn y Sacramentau Sanctaidd a'n Gwe-

fuſau oddiallan, er eu bod yn ſiccrwydd ac y
Wyſtlon o'i Garedigrwydd a'i Gymmwynaſ
mwyaf Ef, onid attebwn i'r Dibenion yr O
deiniwyd hwynt o'u plegyd, gan ymwneuth
yn Greaduriaid Newyddion trwy Ffŷdd
diragrith Ufudd-dod iw orchymmynion San
aidd Ef.

Nid allwn mo'r Myfyrio ar y Toſtrwyd
mawr yma a ddangoſodd Duw yn erbyn
bobl ei hûn, oedd yn byw tan Oſodedigaet
cyn wanned a chyn ammherffeithied, heb f
ddwl yn ûn cyfamſer fod ganddo lawer tryn
mach Barnedigaethau ynghadw i'r ſawl ſy
mwynhau moddion Grâs tan Broffes yr Efe
gyl, oni bŷdd eu Bucheddau 'n gyfattebol
ddynt. Gwir ydyw nad ymwelir â phechod
'r cyfryw Ddynion bob amſer yn y Fuched
hon, ac etto ni chrybwyllir yn yr Yſgryth
ond mewn dau fann am rai a halogaſant Sw
per yr Arglwydd, gan ddwyn eu Pechod
heb Edifarhau am danynt at y Bwrdd San
aidd, au Coſpedigaeth oedd gyfryw ag a dd
lai ddychrynu Eraill rhag dilyn eu heſamplau
F 'a Gymmunodd *Judas* gyda'n Jachawdr p
oedd ar fedr ei fradychu Ef. Ond i Ddiwe
oedd gwneuthur pen am dano 'i hûn, a fyrt
io i Anobaith; Y *Corinthiaid* a Yfent yn an
hymmedrol wrth Fwrdd yr Arglwydd, ac
herwydd hyn *llawer oedd yn Weiniaid ac*
Gleifion yn eu plith hwynt, a llawer a hunaſa
a Marwolaeth oèdd eu Gwobr am eu bryn
Amfeiliaidd. 1 Cor. 11. 30.

Ac yn ddiammeu mae Cyflwr greſynol holl Eglwys Chriſt tros lawer o Oeſoedd yn deillıaw gan mwyaf oddiwrth y Gau-Athrawiaethau a draddodwyd ynghylch y Sacrament hwn, ac oddiwrth annheilyngdod bagad ſy'n rhyfygu bod yn gyfrannogion o hono.

Ni a ddylem wrth hynny yn fanwl ac yn ddi-duedd holi ein Cydwybodau, edrych yn ol trwy alar a gofid diragrith ar Gyfeiliorni yn Bucheddau a'n hymarweddiad, fel trwy wir Edifeirwch a chyſtudd Calon y gallom gael y Drugaredd a brynodd Chriſt i ni ai Waed, ac y mae yn Gwlèdd Ei Swpper diweddaf, yn parod iw ſiccrhau ai rhoddi ini.

Yma y mae'n jachau y rhai briwedig o Galon ac yn rhwymo eu Doluriau, yn edfryd y Gydwybod i Nodded a Chariad Duw, yr hyn ydd cyſtal ar lès ei Heddweh a'i Diogelwch ophe bai'n gyflawn o Burdeb a Diniweidrwydd.

Ond y ſawl nid yw teîmlad o'u Pechodau yn dwys-bigo dim arnynt, Y ſawl nid ydynt yn amſer yn meddwl am yr hyn a wnaethant yn fai, neu os gwnant, nid ydynt nac yn ymchiſtau nac yn cywilyddio or achos, nac yn rhoddi eu bryd ar ymwellhâu, os meiddia y nei'ny er hyn oll Fwytta or Bara hwnnw ac yfed or Cwppan hwnnw, mae'r Apoſtol yn dywedyd i ni eu bod yn *Bwytta ac yn Yfed Farnedigaeth iddynt eu hunain.*

Am hynny medd St. *Chryſoſtom*, *Na ddeled* [illegible] *Judas at y Bwrdd yma, na neſſaed ûn Cybydd atto* od oes nèb yn Ddiſgybl, bydded yno yn bre ſennol; Canys Chriſt a ddywed, *Mi a fwytta y Paſc, gyda'm Diſgyblion.*

Yn y Brif-Eglwys f'a fyddai'r Diacon y arſerol o gròch-leſain *od oes neb yn Sanctaidd deued yn nês*; ac nid oedd nèb ond y ſawl fernid yn gymwys i gymmuno yn cael eu derby ir Gafell, lle y byddid yn gweini'r Dirgeledi gaethau Sancteiddiol hyn. F'a gauid y Drws ar llaill; y ſawl a fyddent tan Benyd Cyhoedd, ſawl oedd yn dyſgu Prif-grediniaethau Cretyd ni chae'nt ymwthio i mewn yn eu plith.

Trọ Synhwyrol ar Weinidog yw ymddan os cyn lleied ag y gallo yngwydd ei Feiſt pan fo'n gwybod Ei fod yn gyſion yn haedd Ei Ddigoſaint ai anfodlondeb. Os caiff De iad ei Dderbyn i guſanu Llaw ei Dywyſo f'a gymmer ofal rhag neſſau atto â Gweſuſ aflan, nac mewn ûn mòdd a fo tebgol o be anfodlondeb neu gythrudd iddo. Pa Ryſ ynteu yw dyfod o nèb o honom at Fwrdd Arglwydd Nèf a Dauar, Ein Brenhin a'n Bar wr â Chalonnau llawn o Falchder a Dichelli Twyllodrus, a Thrachwantau gwylltion afre us a Hèn ddrŵg-arferion o Gybydd-dod, P teindra, Meddwdod ar cyfryw Bechodau at Eraill, trwy y rhai y mae Dynion yn ail-gro hoelio Corph eu Hiachawdr, ac yn ei oſ Ef yn Wradwydd.

Gwedd

Gweddus (mèdd St, *Baſil*) i'r ſawl a ddêl gyfrannu o Gorph a Gwaed Chriſt er Côf m dano Ef yr hwn a fu farw ac a gyfododd racheſn drofom ni, fod nid yn unig yn lân ddiwrth bob Aflendid Cnawd ac Yſpryd rhag ddo Fwytta ac Yfed Barnedigaeth iddo'i hûn, thr eglu-ddangos Coffadwriaeth Marwolaeth Adgyfodiad ein Jachawdr, wrth farw i Bechod ac i'r Bŷd, a byw dracheſn i Dduw, wy Jeſu Griſt ein Harglwydd.

F'all Dynion gymmeryd arnynt y peth a nnont, ond nid all neb yn wir ac yn ddiau offau am Griſt, heb gofio hefyd am Ei Fuedd ai Ymarweddiad ar y Ddaiar, ac am y hwymedigaethau ſydd arnom i ddilyn Ei ſampl Ef. Pwy a fedr fyfyrio am dywiad Ei Waed Ef, heb wybod y dylid puro n Calonnau oddiwrth Bechod, a'u gwneuthur lân iw groeſawu Ef? Pwy â Golwg Ftŷdd edr edrych ar Fâb Duw wedi ei Offrwm yn berth ar y Groes, megys Oen diſeius a dicheulyd, heb roddi ei gwblfryd ar Offrwm do Ei Enaid ai Gorph yn Aberth pûr bywa Sanctaidd fel y byddo cymmeradwy nddo Ef?

Y Cyfryw Lawnſwriadau Duwiol a ddylent d gan bob Dŷn wrth ddyfod at y Bwrdd nctaidd, nid yn unig i gaffau pob pechod, thr i ymgais hefyd am Gyfiawnder Cyffred; ond mae dwy Ddledſwydd y mae arnom ymedigaeth arbennig i ymarfer â hwynt,

yn

yn gyſtal pan fo'm yn ymbarottoi erbyn S
cram ent Swpper yr Arglwydd, â pan fo'm y
ei dd erbyn, ar rhei'ny ydynt Ddiolchgarwc
i Dduw, a chariad i'n Cymmydogion.

Arn y gyntaf, Nid oes ûn Ddledſwydd y
perthyn i ſuchedd Chriſtion ſydd bob amſ
mor gyfaddas ini ag ydyw hon o Ddiolch
garwch; ond mae hi cyn gymmwyſed a chy
naturioled Gorchwyl i ni wrth y Bwrdd San
aidd, a bod Prif-Dadau 'r Eglwys yn gyffred
inol yn galw 'r Sacrament yma *Euchariſtia* n
Wledd o Ddiolchgarwch; pwy bynnag ſy 'n wrth
nyſſig i foliannau Duw am ei Ddajoni, y pry
y bo'nt yn Coffau y Weithred fwyaf o honaw
ſef Aberthiad ei unig-cenedledig Fâb Ef, pa
fyddet yn portreiadu Chriſt cyn eglured meg
o flaen eu Llygaid yn groeſhoeliedig yn eu plith
pa brŷd a pha le y gellir medwl fod môd
iw cymhyrfu 'n Effeithiolach i Offrwm
Moliant: a'u Diolchgarwch iddo?

F'a fynegodd Duw ei hun trwy *Enau Dafyd*
yr hwn a *abertho Foliant am gogonedda i*; o
beth am leied o Bobl ſydd yn offrwm iddo y
Aberth yma, yn yr hwn y mae yn Ymfodlo
Cymmaint? Yr ydym yn darllen yn yr Efe
gyl am ddeg o Wahangleifion a lanhawyd, a
na ddychwelodd ond ûn o honynt i ddiolch
Dduw am ei Ymwellhâd; a da ydyw os nad o
ychwaneg o ragor rhifedi rhwng y ſawl a dde
byniant y Wledd yma o Ddiolchgarwch,
ſawl ſydd yn wîr ac yn ddiau yn ddiolchgar a
dan

dani, mor anwybodus yw Pobl o'u Deffŷgion ſprydol, mor ddioſal ac eſgeulus o'u gwir lũdd u hunain ; ac yn wir mae'nt wrth naturiaeth n rhŷ chwannog i anghofio 'r Trugareddau ar endithion a ddyrŷ Duw iddynt.

Ac or ſawl ſydd yn ddiolchgar o ran Golyiad, beth am leied ſydd a'u Bucheddau 'n gyttebol ir Diolchgarwch y mae'nt yn Cymeryd arnynt ei ddadcan ? Ond nid yw anhydeddu Duw a'n Gweſuſau, pan fo'n Calonau Ymmhell oddiwrtho, ei foliannu an Tafodau y pryd y bo'm yn ei ddi-anrhydeddu yn ein Gweithredoedd, ddim amgen nag offrwm aberth yliaid, a chythruddo Duw i Eitha Digofaint herbyn. Am hynny ynteu gadewch i ni pan delom at Fwrdd yr Arglwydd, Ymddwyn megys rhai a fŷddai 'n wir deimladwy or trugareddau 'r ydym yn eu Coffau, ac or mawr llês ŷm yn ei gael wrth fod yn gyfrannogion Dirgeledigaethau Sanctaiddiol hyn. Gadewch in Diolchgarwch am danynt fyned ymhell ac yn ddwys in Calonnau, fel y bo iw wirionedd a'u purdeb Ymddangos bob amſer ffrwythau Rhinwedd a Duwioldeb ; Canys ffordd oreu i waſanaethu Duw, yw diyſcog a ddlon Ufudd-dod iw Sanctaidd Ewyllys Ef. Yn ail, *Cariad in Brodyr an* Cymmodogion dd Ddledſwydd Griſt'nogol arall yr ydym yn wymedig i ymarfer a hi, yn enwedig wrth erbyn y Cymmun bendigedig, o herwydd pa m y gelwid y Sacrament yma gynt yn *Wledd*

o Gariad. Oblegyd nid allai neb ddyfod
Wledd Nefol yma a fyddai mewn Ymrafa
Cyhoedd ai Gymmydog, neu a chanddo ry
gilwg dirgel neu chwant i Ymddial yn ei Galo
na neb a fyddai 'n genfigennus neu 'n faleiſga
neu o ymddygiad Cyffrous terfyſglyd, na neb
fyddai 'n anfodlon i dyſtiolaethu yn ôl ei al
fod ganddo wir Garedigrwydd iw Frodyr, trw
gyfrannu rhyw feſur o Eluſen i ddiwallu 'r Th
dion a fyddent yn Cymmuno gydag Ef.

Hyn oedd arfer ac Ymddygiad y Prif-Gri
'nogion; a pha reſwm a all fod ddwyſach a ch
darnach i annog Dynion i Gariad ac undeb n
hwn y mae St. *Paul*, yn ei dynnu oddiwrth S
crament Swpper yr Arglwydd? *Nyni yn lla*
ydym ûn Bara (medd Ef) *ac ân Corph; Ca*
yr ydym ni ôll yn gyfrannogion or ûn bara wrth
hyn yr arwyddocceir ac yr Yſpyſir y Cy
mundeb ſydd rhyngom ni oll â Chriſt ein Pe
ar undeb dyfal diwahan a ddylai fod rhyngo
ni an gilydd, gan nad ydym ni oll ond amry
Aelodau or ûn ar unrhyw Gorph.

Ond och! leied yr Yſtyrir hyn yn ein d
ddiau ni gan lawer or rhai a'u galwant eu hu
ain yn Grift'nogion, nad oes arnynt faint y
bŷd o ofal am ymgymmodi a'u Brodyr y t
ſeddaſant yn aruthr iw herbyn, i wneuthur bo
londeb am y Camweddau a wnaethant, ne
ddwyn i Edifeirwch y ſawl a hudaſant i Bech
y rhai ni thoſturiant ddim wrth y ſawl a fo
mewn Cyſyngder, ac nad oes arnynt dd
ato

tcno Cydwybod am yr amryw fathau o An-
haredigrwydd y buont euog o honynt, trwy
gablu a goganu eu Cymmydog, wrth geiſio ei
wneuthur yn gas ac yn watworgerdd i'r bŷd trwy
chwedlau celwyddog, a cham-ddeongli Ei Eiri-
u a'i Weithredoedd, *gan ennyn ymrafael ar hyd*
Dŷdd, gan hau amryfuſedd ymmyſc Brodyr,
mawrhau ac Ennyn pob Coeg-ymryſon a
cham-ſynnied a ſo' rhyngddynt. Y fath Ddy-
ion ar rhain, y rhai trwy eu holl fywyd a aeth-
nt hyd ffordd *Cain*, y rhai nid yw eu myfyr
od ar ddim ond ar ddrygioni a dial, a feiddi-
nt er hynny Ymddangos wrth y Bwrdd San-
faidd i fod yn gyfrannogion o wyſtlon Cariad
in Jachawdr.

Eithr onid oes ganddynt ddim Gwybodaeth,
dim ofn nac arſwyd o herwydd y Dirgeledi-
aethau ofnadwy hyn; onid ydynt yn Yſtyried
nor anghymmwys ac anweddus, ie, mor am-
hwyllog ac mor bergylus o beth iddynt ym-
thio ir Wledd honno, lle nid oes dim Croe-
w ond ſydd yn argyoeddi eu drygioni, ac a
chwanega ei Euogrwydd ai Goſpedigaeth he-
yd. Beth ſydd iddynt hwy a wnelont a Hedd-
ch, nac ai Arwyddion ai ficcrwydd, y rhai
id Ymroddant i ddim ond i Gynnen ac Ym-
ſon, ac na chymmerant ddiſyrrwch o ddim,
nd o ſlino a chythryblu llonyddwch ac Eſm-
ythder eu Cymmydogion? Pa ham y cymmer
Annrhugarog arno goffau y Drugaredd fwyaf
ſu Eirioed yn y bŷd, a pha fodd y diſgwyl

Ef lès oddiwrthi, ac ynteu ei hûn mor wrth nyſſig i drugarhau ? Cyfryw Anrheſymmau chyfryw beryglon y mae Dynion yn rhedeg idd ynt wrth ddyfod at Fwrdd yr Arglwydd â hè Arferion a thueddiadau Meddwl gwrthwyn bol i Natur a bwriad y Sacrament.

Ond mae 'r Apoſtol yn ein Cynghori i'n pro ac i'n holi 'n hunain pan fo 'n brŷd ar fyned Wlèdd yma, Gwnawn hyn yn enwedig Ynghylc y pwngc yma *o Gariad i'n Cymmydogion*, drychwn arnynt megys Plant a delw Duw, m gys Aelodau Chriſt ac Etifeddion Treſtadaet Nefol. Os rhwyſtraſom, os gwnaethom gam neu os twyllaſom neb, dyma 'r Amſer imi ge ſio Ymgymmodi ag Ef trwy ofyn Maddeuan neu wneuthur jawn a bodlondeb iddo hyd e thaf ein Gallu; os hudaſom neb i Bechod n Gamgymmeriaeth, rhaid imi fod yn aſtud ac y otalus iw droi 'n ôl ai ofod ar yn jawn fford iw athrawiaethu yn y Gwirionedd, ai hwyl drachefn hŷd lwybrau Rhinwedd a Duwioldeb rhaid ini ddilyn Heddwch a chofleidio Cared grwydd, a bod yn barod i wneuthur pob Cym mwynaſau dâ i Gŷrph ac Eneidiau 'n Brody gan edrych ar eu bûdd au Dedwyddwch fel p fai 'n perthyn ini 'n hunain.

Dyma 'n wir y wiſg Briodas ſydd raid i b Dŷn ei darparu iddo 'n hûn pan èl at y Bwr Sanctaidd, onidè, mae 'n digio ac yn cythrud Duw, yr Hwn yw Pennadur y Wlèdd Ne honno, ac mae 'n di-anrhydeddu Chriſt yr hw

w'r lluniaeth ar croeſaw ſydd iw gael yno, mae
efyd yn peri rhwyſtr ir Eglwys, ac yn enwe-
g ir Gwahoddedigion ſydd yno gydag E yn
eſennol, mae hefyd yn briwo ei Gydwybod
hûn, yr hon ai cyhudda ac ai poena 'n Drag-
yddol or achos.

Fel hyn y gwelſom â pha ofal a pharodrwydd
dylem ddyfod at Fwrdd yr Arglwydd, ac ir
rwyl hwnnw fod yn rhaid i ni roddi 'n bryd
n ddyfal ar ein gwneuthûr ein hunain yn gyd-
abyddus a Natur y Sacrament yma, ac ar Do-
au 'r ydym iw derbyn oddiwrtho; fod yn
aid i ni ddwyn gydâ ni ir Wledd Nefol ffŷdd
wiol ac Edifeirwch diragrith, a llawnfwria-
u diyſcog o wellhâd buchedd; fod yn rhaid
i ddeall y rhwymedigaethau ſydd arnom o'i
hos i'n glanhau ein hunain oddiwrth bob a-
ndid Cnawd ac Yſpryd, fel tra bo'm yn Co-
o Marwolaeth ac Adgyfodiad Chriſt y gallom
rw gydag Ef i Bechod a chyfodi drachefn i
ewydd-deb buchedd, rhaid i ni 'n enwedig
yr achos yma ddadcan y Teimlâd ſydd gen-
m or anfeidrol Drugaredd a ganiattaodd Duw
i yn ei Fâb trwy foliadau Duwiol a Diolch-
rwch iddo Ef, a thrwy holl foddion a Meſu-
u 'r Cariad a orchymmynodd Efe i ni; fel
n i'n gwneir yn ûn a Chriſt ein Pen, trwy
ydd yn y Dirgeledigaethau Sanctaiddiol hyn,
n eu derbyn er llawenydd a Diddanwch Trag-
yddol i ni; yr hyn a ganiattao Duw er
wyn Jeſu Grift ein Harglwydd.

TRAETHAWD. XI.

Ynghylch CNAWDOLIAETH *a* JACHAWDR *bendigedig.*

1 TIM. III. XVI.

Yn ddi-ddadl mawr yw Dirgelwch Duwioldeb : D a Ymddangoſodd yn y Cnawd.

MAE Godidowgrwydd a Phe ſſeithrwydd Dŷn pan greo Duw Ef gyntaf, yn Ymddang yn eglur wrth yr hyn a ddyw yr Yſgrythyr lân i'ni, ſef d ſod i *Ddaw ei greu Ef ar ei a'i Ddelw ei hûn*, Gen. 1. 27. oedd yn uwch o radd na'r holl Greaduriaid gw ledig Eraill, gwedi ei gynnyſgaeddu meg Duw ei hûn, or Rhydd-did Ewyllys, a Ga i Ymreſymmu a deall, ar hyn oedd etto 'n f rhagorol, 'roedd Ei Ewyllys yn rheolaidd yn Sanctaidd, Ei Ddeall yn Eglur ac yn d ragfarn, yn gymmaint ai fod yn debyg iw Gr wdr yn yr holl Briodoliaethau y dichon Cr dur Ymgyſſelybu iddo, megys Doethineb, Gw ioned a Chyſſawnder.

Meg

Megys yr oedd Ei Natur ſel hyn yn berfaith ſelly nid oedd Ei Ddedwyddwch ddim llai o ran Ei Gyflwr ai amgylcheddau, oddiallan, F'a i goſododd Duw Ei Ymmharadwys, ac a roddes iddo gyflawn Lywodraeth ac Arglwyddiaeth ar holl waith Ei Ddwylo. *Defaid a Theirw oll, ac Anifeiliaid y Maes hefyd, Adar yr Awyr a Phyſgod y Môr a wnaed yn ddaroſtyngedig iddo.*

Cymmaint oedd Caredigrwydd Duw yr hon a gollodd ein Rhieni Cyntaf trwy eu Hanufudd-dod, trwy 'r hŷn y tynnaſant arnynt eu hunain y Gwrthwyneb ir Holl Ddedwyddwch a Chrewyd hwynt iddo, ac y ſefydlaſant y fellith drom ar Trueni megys Etifeddiaeth Dreſadol ar Ei holl heppil.

Yn wir peth rhyfeddol a dirgeledig jawn yw hyn, ac mae 'n edrych megys peth anhawdd gawn ei gymmodi ar Ymſynniadau Naturiol ydd gennym o Gyfiawnder a Daioni Duw, fod Euogrwydd a chaſpedigaeth Pechod bwyſo oid yn unig ar y Rhai a'i gwnaethant, eithr deſgyn hefyd ar Bawb ſy 'n hanfod oddiwrthynt; Ond mae 'r Gwirionedd yma yn Ymddangos mewn rhyw feſur wrth helynt gyfredinol a bŷd, ar Yſgrythyr yn ei fynegi cyn eglured nad oes lè i ammeu Mo'no. St. *Paul* a ddywed ni, *trwy ûn Dŷn y daeth Pechod ir Bŷd, a Marwolaeth trwy bechod, ac felly yr aeth Marwolaeth ar bob Dŷn, yn gymmaint â phechu o bawb,* Rhuf. 5. 12. *Trwy Gamwedd ûn y daeth barn ar bob Dŷn i Gondemniad,*

Gondemniad, v. 18. Yn gymmaint âg y gelli dywedyd Geiriau *Dafydd* am bob Dynion he Eſguſodi neb, *Ymlygraſant, aethant yn ffiaidd* Pſal. 14. 1.

Hyn oedd greſynol Gyflwr Dŷn ar ol Cwym *Addaf*, nid oedd dim Gobaith o Ymwared nac ûn Golygiad arall o flaen Ei wyneb on ficcrwydd Marwolaeth amſerol, gydag ofn a Erchylldod Poenydiau di-ddiben ar ol hynny

A rhaid oedd i hyn ychwanegu trueni ei Rhieni Cyntaf, ſef Yſtyr ddwyn o honynt hy oll arnynt eu hunain yn gyſnewid am Gariad Nodded Duw, ac yn llè hawl ficcr i Ddedwydd wch Trag'wyddol; rhaid iddo fod hefyd y y chwanegiad annrhaethol iw Gofid, os oeddyn yn wîr Deimladwy o'u bod wedi pemblethu phendifadu eu holl hiliogaeth yn yr Euogrwyd ar Deſtryw hwnnw.

Ond gwedi myned o Gyflwr Dŷn mor reſy nol ac mor ddiobaith o ran Golygiad, f'a wnaeth Duw 'r pryd hwnnw hefyd Gynnygion gra ſuſol o Heddwch a chymmod, F'a addawod *Feſſiah*, Achubwr a Chyfryngwr, yr hwn a lu niarai Ei Ddigofaint ac a fodlonai Ei Gyfiawn der; *Had y wraig a Yſſga ben y ſarph.*

F'a adnewyddwyd y Cyfammod hwn ar o hynny yn gyflawnach ac yn eglurach i *Abraham yn dy Hâd di y bendithir holl Genhedloedd y Ddai ar*, Gen. 22. 18. Ac yn yr ûn fâth Eiriau y ailadroddwyd ac y ficcrhawyd Ef i *Yſaac*, Gen 26. 4. Ac er mwyn Cefnogi Ei Bobl, fel y gall

allai fod iddynt ſiccrach ſail i hyderu ar Dduw
m gyflawni 'r Cyfammod a wnaeth Duw a'u
adau, F'a welodd yn ddâ ddadcan Ei fwriad
yth yn eglurach ac yn fwy pennodol ac enwe-
igol o'i herwydd; po agoſaf y neſſaodd yr
nſer iw gyflawni, f'a ddadcuddiodd trwy Ei
rophywdi, Amſer a llê a holl Amgylcheddau
raill Genedigaeth, Buchedd Marwolaeth ac
dgyfodiad Chriſt, a pha beth bynnag arall oedd
n perthyn iddo megys ein Brenhin a'n Cy-
yngwr.

Y Prophwyd *Eſay* a ragfynegodd *y genid Ef o
rwyn*, Pen. 7. 14. Ac y gelwid Ef *Immanuel*;
fann y genid Ef a bortreiadwyd yn bendant
n *Micah*, y byddai hynny yn *Bethlehem*, llê
nhebygol oni bai hynny, o' ran ei bod *yn fe-
an Ymmhlith miloedd* Judah, Mic. 5. 2. Llawer
Prophwydi a fynegaſant y byddai o ran Ei
chau dauarol, *o Dŷ a Thylwyth* Dafydd. *Da-
l* a brophwydodd y *byddai i'r holl Bobloedd,
nhedloedd ac jeithoedd Ei waſanaethu ef.* Dan.
14. A *Zechariah*, y deuai mewn Cyflwr
wd iſel ac yn Marchogaeth ar Aſſyn; *Zech.*
9. A *Malachi* a ddywed, y danfonai Ef
ias o'i flaen, yr hwn oedd *Joan* Fedyddiwr a
rachefn *Zechariah* a ragfynegodd y gwerthid
f am ddeg ar hugain o Arian, *Zech.* 11. 12.
Yr holl amgylcheddau enwedigol hyn, megys
oedd ŷnt yn fuddiol jawn i gadarnhau ffŷdd,
i gefnogi Gobaith y ſawl oeddynt yn byw
n Dyſodiad ein Jachawdr, felly i ni y rhai

ſydd

ſydd gennym Dyſtiolaeth ddiammheuaeth dda
ſod eu Cyflawni hwynt oll yn Ghriſt Jeſu,
yr hwn yr ydym yn credu, mae'nt yn oleu-
nag eglur mai Efe yw 'r Meſſiah a addawyd
Tadau, a phrynu o honaw 'r bŷd trwy wne
thur jawn am ei Pechodau, megys y rhagfyn
godd yr unrhyw Brophwydi am dano.

Yn gyfattebol ir Prophwydoliaethau hyn
y dywed St. *Paul* i ni ddarfod geni Mab Du
Yngbyflawnder yr Amſer, Gal. 4. 4. Hynny y
pan oedd pob Amgylcheddau yn Cyd-ymgyfa
ſod ac yn barod iw Ymddangoſiad yn y Cnaw
yn y Cyfryw ſodd ag a ddadcuddiaſei Ddu
trwy ei Brophwydi, yna y darfu iddo Ei dda
ſon Ef ir Bŷd i ſod yn Gyfryngwr ac yn g
darn Waredwr iw Bobl; Gwaredwr llawer mw
na *Moſes*, yr hwn a'u dûg allan or *Aipht*, n
Saul, neu *Joſhua*, neu *Ddafydd*, y rhai a Ymlad
aſant eu Brwydrau, ac au hamddeffynodd rh
eu Gelynion. Yr ymwared a wnaeth Efe i
ſydd Yſprydol, Prynedigaeth oddiwrth lyw
draeth Pechod a Satan, oddiwrth *Felldith a Chae
iwed y Gyfraith, i ogoneddus rydd-did Plant Du*

Ir perwyl yma y ganwyd Chriſt tan y Ddedd
F'a ymfucheddodd yn oftyngedig ac
Uſuddgar iddi, hyd Oni chyflawnodd Ei h
ſwriad ai hamcan, nes Cwblhau a pherffeith
trwyddo Ef, yr holl ragarwyddion ar Prophw
doliaethau, a phob peth oedd berthynaſol
wneuthur jawn a bodlondeb am bechod, a
Jechydwriaeth Dynol ryw. Cyfryw oedd
ſedd

ddol Ymoſtyngiad Mab Duw, a chyfryw oedd
feidrol Drugaredd ein Tad Nefol tuag attom;
pha fodd y dylent ennyn ynom wir ſerch a
hariad iddo? Pa fodd y dylent godi yn ein
alonnau Dduwiol Foliadau a diolchgarwch Yſ-
ydol iddo? Yn enwedig os Yſtyriwn ein bod
ewn Gelyniaeth ag Ef pan fu' wiw ganddo
aniattau i ni yr holl râs ar Drugaredd Yma;
nt Digoſaint oeddym, mewn perygl ſyrthio
ddeſtryw Trag'wyddol, pan ddanfonodd Ef
Fab ei hûn â graſuſol Ammodau Heddwch
Chymmodlondeb.

Yr Apoſtol a ddywed i ni fod *Duw yn Can-*
ei Gariad tuag attom ni, oblegyd â nyni etto yn
baduriaid, i Grift farw troſom ni. A thracheſn,
rift, pan oeddym ni etto yn weiniaid, mewn pryd
u farw tros yr Annuwiol, Rhuf. 5. Nid allodd
weithred ddynol o Gariad Erioed ymdder-
afu cyfuwch. Peth mawr jawn ydyw os
rŷ Dŷn ei Einioes tros ei anwyl Gâr neu Ei
ydymmaith, tros ûn y bo 'n rhwymedig i-
oo herwydd pob Math o Gymmwynaſcarwch
Charedigrwydd; Eithr, Chriſt a fu farw tro-
n ni pan oeddym wedi rhoddi iddo achos
mwyaf iw gythruddo i fod yn Elyn i ni;
f'a fu farw hefyd tros y ſawl a ddygaſant
fywyd oddiarno.

Ond er amlycced yw 'r Eglurdeb ſydd gen-
m or Yſgrythyr wrth gyffelybu hanes ein Ja-
awdr Chriſt megys yr adroddir yn yr Efen-
l â Phrophwydoliaethau 'r hên Deſtament yn

ei gylch Ef, nad oes fodd amgen nad yr Jeſu
ŷm ni yn Credu ynddo, yw 'r *Meſſiah* a ad
wyd ir Tadau, etto mae 'r *Juddwon* ſŷth yn
allan yn gyndyn-wrthnyſſig yn erbyn Cynni
o Oleufynegiad diwâd am y gwirionedd y
Balchder a Rhagfarn a gauaſant eu llygaid
nad allant ei ddirnad, Diſgwyl y maent
Meſſiah Ymddangos mewn modd amgenach n
y gwnaeth ein Jachawdr, nid mewn agwe
Gwas, yn addfwyn ac yn iſel, yn Marchogae
ar Aſſyn heb ûn oſgordd well iddo nag Ych
dig Byſgodwyr annyſgedig ; Ond dyfod o h
naw megys Goreſgynnwr Galluog mewn rhwy
a Diſgleirdeb gogoneddus, fel y prophwydod
Dafydd am dano, *yr holl Frenhinoedd a Ymgry*
mant iddo, yr holl Genhedloedd ai gwaſanaethant
Pſal. 72. 11.

Ni ddichon eu Calonnau feddwl pa fodd
gall y Blinderau a'r Cyſtuddiau, y Tlodi
diyſtyrwch a ddigwyddaſant i Grift, ar Fa
wolaeth greulon, gywilyddus a ddioddefo
Ef, ſŷth gyttuno ar pethau clodfawr, Gogo
eddus, y mae'r Prophwydi yn eu Rhagfyne
am y *Meſſiah*, ſef, y byddai Ef yn Dywyſ
buddugoliaethol, gor oleddus, ac y parhâai
Lywodraeth Ef trwy yr holl Oeſoedd.

Ac am hynny (mèdd St. *Paul*) mae *Chr*
wedi ei groeſhoelio i'r Juddewon *yn dramgwyd*
ac i'r Groegiaid *yn ffolineb*. 1 Cor. 1. 23. M
'r naill yn edrych ar hyn megys peth gwrt
wynebol i'r Yſgrythyrau, ar llaill yn ei far

beth direſwm ac yn erbyn pôb Synwyr a
all, ſef bod i Jachawdr y Bŷd, a Phryniawdr
ynol ryw gael ei ammherchi trwy gymmaint
yſtyrwch a Chreulondeb.

Ond i ni y rhai ydym yn Credu, mae hyn
yn oleufynag ac yn ffrwyth eglur *o Allu â*
thineb Duw. Mae cymmaint rhwng Diodd-
adau Ghrift â bod yn achos o Gywilydd i
an bod megys y darfu iddo brynu Jech-
wriaeth i ni trwyddynt, yn rhwymedig iw
addef Ef yn gyhoeddus, ac i'n cydnabod
hunain yn Weiſion ac yn Ddiſgyblion i
yniawdr Croſhoeliedig. Mae Chriſt ei hûn
goſod hyn megys Dlèd arnom, er maint
beryglom ar ein Heddwch a'n Diogelwch
ſerol or achos, *Pwy bynnag am Cyffeſſa i yn-*
dd Dynion, minneu ai Cyffeſſaf ynteu yngwydd
Nhâd, yr hwn ſydd yn y Nefoedd ; a phwy
nag a'm gwado i yngwydd Dynion, minneu a'i
adaf ynteu gerbron fy Nhâd yr hwn ſydd yn y
ſoedd. Matth. 10. 32, 33. ir ûn perwyl y
ed St. *Paul* i ni, *ar Galon y Credir i Gyfiawn-*
ac a'r Genau y Cyffeſſir i Jechydwriaeth.
uf, 10. 10.

Ni a ddylem wrth bob Rheſwm gwbl-ym-
loni, ac ymſefydlu ar y Brif-fylfaen ymâ
Ffŷdd, ſef, Mae'r Jeſu yw 'r gwir *Meſſiah,*
yn unig o herwydd darfod cyflawni 'r
hèn Brophwydoliaethau ynddo, ond hefyd
gyd y Tyſtiolaethau ſydd am dano yn
Sengyl. Dyma'r Hwn yr oedd *Joan Fe-*

ddiwr yn dal ſulw arno, pan ddywedodd Ef *Wele Oen Duw yr hwn ſydd yn tynnu ymaith Bec odau'r Byd.* Yr Angel *Gabriel* a dyſtiolaet odd am dano Ef wrth *Zachariah* yr Arc Offeiriad ac wrth y Forwyn ſendigedig Fam Ef. Duw ei hûn ai Cyhoedd-gydna Ef yn Fâb iddo trwy Lef or Neſoedd, a thrw breſennoldeb gweledig yr Yſpryd glân, yn d cyn arno mewn rhîth Corphorol megys Col men, ac yn Llefain, *Hwn yw fy anwyl Fâb yr hwn i'm bodlonwyd.*

Afraid yw ſôn am Dyſtiolaeth Dynion a Tyſtiolaeth Duw a'i Angylion; oni bai hy ny Ni a allem grybwyll am Ddeiliadaeth dalwyd iddo gan y *Doethion* o'r *Dwyrain*, rhai a gyfarwyddwyd gan Seren at y fann 'r oedd y Dŷn bach yn gorwedd, neu Brophwydoliaethau *Simeon* ac *Anna*, ſydd gweled yn yr Eſengyl; Neu f'a ellid dw Ei Ddiſgyblion ei hûn i Dyſtiolaethu am no, y rhai a Bregethatant yr Athrawiaeth h yn gyhoeddus i'r Byd, ſef, Mai 'r *Jeſu* yw *Meſſiah*, Mab y Duw byw, ac oeddynt ba i roddi Eu bywyd i farw, a llawer o honyn wnaethant hynny, er mwyn ſicchrau 'r Gw ionedd yma.

Yr holl Dyſtiolaethau hyn, ond eu hyſ a Myfyrio arnynt yn ddyladwy, ydynt A ddoeth yn a Tharian ddiogel i ni, yn erbyn h yn geiſiau cyfrwyſdarwg Dynion a Chythre raid, a chwennychent ſiglo neu ddiſyllae

in Ffŷdd ni: Ni a wyddom cyn ſiccred a od Duw yn eirwir, mai Jeſu Griſt yr hwn anwyd o *Fair* forwyn, trwy unig Nerth a weithrediad yr Yſpryd glân heb Gymmorth ŷn, yw Jachawdr y Bŷd, gwir a Thragywyddol Fáb Duw.

Ond ymmhlith y rhai ſy'n cyttuno yn y wirioneddyma, mae amryw Ympiniwnau ynhylch Ei Natur Ef, or rhai y tarddodd Gaurediniaethau aneirif, ac Athrawiaethau melligedig, er mawr rwyſtr a Gwradwydd ac anfawd i'r Grefydd Griſt'nogol.

Am hynny ni bydd anghymmwys ac angyfaddas yn y fann yma, ddangos beth yw'r wir wybodaeth neu 'r Athrawiaeth am Griſt, n ôl Barn Eglwys Dduw, wedi ei Sylfaenu r eglur arwyddoccâd a meddwl yr Yſgrythyr an.

Mae dwy o *Hereſiau* (neu Gau-grediniaethu) arbennig gwrthwynebol i Athrawiaeth yr glwys yn yr achos yma; ûn o Eiddo 'r *Marionitiaid*, y rhai a daerent nad oes on'd ûn Natur Ynghriſt; gan wadu ei fod wedi Ei ni yn y Cnawd, neu ei fod yn berffaith Ddŷn; r llall o Eiddo 'r *Arriaid*, y rhai a wadant Ei od yn berffaith Dduw, or ûn anian a Hanfod r Tad; dywedyd yr ydym Ninnau yn eryn pób ûn o'r rhai'n fod Dwy Natur Ynghriſt. ſef, Duwiol a Dynol, Ei fod yn berffaith Dduw, a Pherffaith Ddŷn.

Ar Athrawiaeth yma ſydd naill ai wedi ſylfaenu ar brawf eglur, a chyhoeddiad pen nodol Gair Duw, neu iw ddeall yn angenrheid iol wrth yr Hanes a ddyrŷ 'r Eſengyl i ni fuchedd ein Jachwdr a hetyd o herwydd d ben a pherwyl Ei Ddyfodiad Ef i'r Bŷd ni allaſei Ef orphen mo'r Gwaith a roddes E Dâd iddo ef iw wneuthur, oni bai Ei fod y wir ac yn berfaith Dduw a Dŷn.

I. Yn gyntaf, Mae Gwirionedd yr Athraw iaeth yma yn ymddangos yn eglur o herwyd fod yr Yſgrythyr lan yn ei fynegi yn bendan St. *Joan* a ddywed i ni, Joan. 1. 14. *Y Ga a wnaethpwyd yn Gnawd*; hynny ydyw, A Berſon y Drindod a wnaethpwyd yn Ddŷn Canys mae Efe 'n dywedyd i ni, *Y Gair oed gydâ Duw, a Duw oedd y Gair.* v. 1. A St. *Pa* ſy 'n mynegi 'r un peth, *Duw a ddanfoned Ei Fâb Ei hûn ynghyffelybiaeth Cnawd Pechadur* Rhuf. 8. 3. A thracheſn, *Er ei fod yn Ffu Duw, ac ni thybiodd yn drais,* (ni feddyliod fod yn cymmeryd iddo 'i hun ddim am genach Anrhydedd nac oedd ddledus iddo *fod yn gyfuwch â Duw, etto f' a gymmerodd ar no agwedd gwâs, ac a wnaed mewn cyffelybiaet Dynion*; ac yn y Teſtyn mae 'n e adrod megys *mawr Ddirgelwch Duwioldeb* ddarfod *Dduw ymddangos yn y Cnawd. Nid oes,* med Ef ond *ûn Cyfryngwr rhwng Duw a Dŷn,* ſef, Dŷn Chriſt Jeſu.

II. Yn ail, mae 'n rhaid i ni ddeall fod Dwy Natur wahanrhedol YnGhriſt, ſef, ûn Dduwol ac ûn Ddynol, wrth yr Hanes a ddyrŷ 'r Efengyl o'i Fuchedd ai Weithredoedd Ef. Mae 'n eglur Ei fod yn berffaith Ddŷn, Cynyſgaeddol ag Enaid Rheſymmol wrth yr amryw anwydau a ymgynnhyrfaſant ynddo, megys Triſtwch, Gofid, Llawenydd, Digter, Doſturi, fel y byddai achoſion cyfaddas yn ddyn; heblaw hyn, F'a ymreſymmodd ac a ymgyfeilliodd, a dywedir *gynnyddu* o hono *mewn Doethineb* megys Dyn on Eraill.

Ac y mae cyn gwbl-eglured fod ganddo yn ddir ac yn ddiau Gorph Dŷn, o herwydd y gwahanoldoliaethau ar angenrheidiau oedd gyffredin iddo Ef gydâ Chŷrph Dynol Eraill. *Ein Harglwydd* (medd St. *Joan*) *a deimlaſant air y bywyd.* 1. Ep. Jo. 1. 1. a'n Jachawdr ar ól ei gyfodiad ſy 'n rhoddi ar Farn Synhwyrau St. Thomas, *Moes yma dy Fŷs a gwêl fy Nwylo, ac estyn dy Law a dod yn fy Ystlŷs; Edrychwch fy nwylo am Traed, mai Myfi fy hûn ydyw: teimlwch a gwelwch, Canys nid oes gan Yſpryd Gnawd ac Eſgyrn, fel y gwelwch fod gennyfi: ac wedi ddywedyd hyn, Efe a ddangoſodd iddynt Ei Ddwylo a'i Draed.* Ioan. 20. 27. Lue. 24. 39.

Heblaw hyn, 'r oedd arno 'r ûn Gwendid ac angenrheidion ag ſydd arnom ninnau; 'r oedd Ei Gorph Ef yn ddaroſtyngedig iw gleiſio ai friwo fel y mae Cŷrph ninnau; F'ai maethwyd, F'ai ſurwyd, t' ai Gynnaliwyd a Lluniaeth ac

a

â Chwſg fel y gwneir i Greaduriaid byw Eraill. yr oedd arno ſyched a Newyn, a theimlad o boen â Gofid; ar hyn ſydd Brawſ diwad o Ddyndod Chriſt, F'a ddioddefod Angeu ar y Groes.

Ac o herwydd hyn y gelwir Ef yn ſynyc yn yr Yſgrythyr *Mâb y Dŷn*; ai Achau y Hanfod o *Ddafydd.* trwy *Joſeph* yr hwn a gy frifid yn Dàd iddo; ac F' a ymddygwyd y wir ac yn ddiau or Forwyn Fendigedig.

Ond o ran y rhyfeddodau a wnaeth Ef, hynny trwy Ei Nerth ei hunan, megys bwr allan Gythreuliaid, Jachau y rhai oedd yn glei ion o Ddoluriau anaele, goſtegu'r Gwyntoed ar Moroedd, a rhodio ar y Dyfroedd, F' ddangoſodd cyn ſiccred Ei fod yn wir Dduw

Ac yn wir, oni bai ei fod felly, o ba gabled Echryſlon y galleſid yn gyfion ei farn yn Euog, pan ddywedodd fod ganddo Awdu dod i faddeu Pechodau? neu pa fódd y gallaſ Ef weled Meddyliau ac Amcanion dirgelaf C lonnau Dynion? neu pa fodd y gallaſei fod y boſſibl iddo wneuthur y mwyaf o'i holl Ryfedodau, ſef Ei gyfodi ei hûn oddiwrth y meirw trwy'r hyn, medd yr Apoſtol, *yr eglurwyd yn Fâb Duw mewn gallu.* Rhuſ. 1. 4.

Ond ychydig o Eiriau ein Hiachawdr ei hû a dŷrr yr holl ymryſon yma ynghylch y ddw natur ſydd yn wir yn wahanrhedol ynddo Ef. Efengyl St. *Joan* y dywed Efe i ni. *Myfi ar Tâ ûn ydym*; hynny ydyw. yr ydym yn ûn o r

Nat

Natur a Gallu a Sylwedd : Pen. 10. 30. Ond
n y 14 o *Joan y mae fy Nhâd (medd Efe)*
fwy na myfi. ac am hynny rhaid yw bod
n Natur yn Ghriſt, O herwydd yr hon y
mae 'n is na'r Tad, oni bai hynny ni
yddai ſodd i gymmodi 'r ddau fann ymaa'u
lydd.

Ond yn drydydd, yr oedd y Diben ar Per-
yl o herwydd pa ham y daeth ein Jachawdr
Bŷd yn gwneuthur yn angenrhaid ſod or
n Chriſt yn Dduw ac yn Ddŷn ; Oni bai ei
d yn gyfrannog or Ddwy Natur, nid all-
ei mor bod yn Gyfryngwr ac yn Jachawdr
ni; ni allaſei mor cymmeryd arno 'i hûn
chodau Dynol ryw, na gwneuthur bodlon-
b i Gyfiawnder Ei Dâd am danynt, wrth
moſtwng i farw tros bawb, yr hyn yw Cyf-
wn Wobr a choſpedigaeth Pechod.

Ac mae hyn o leſhad annrhaethol i bob
hriſt'nogion dâ, oddiwrth Gnawdoliaeth Mab
uw, mae Ei waith ef yn cymmeryd arno
n Cnawd ni ai ddwyn gydag Ef i Oruchel-
r y Nefoedd, yn derchafu ac yn bywiogi
n Gobaith, ac yn rhoddi i ni hyder Sanct-
dd ynddo Ef, y cymmer Ef ninnau (osny-
ai ffyddlon waſanaethwn Ef) i'r fann lle 'r
th (Tywyſog Ein Jechydwriaeth) or blaen
gymmeryd meddiant yn y Preſwylfeydd, y
ai a gwerth Ei Waed a brynodd Efe i ni.

Acyr awrhon gan ei fod yn eiſtedd ar Dde-
ulaw Duw, i dderbyn Gweddiau'r Ffydd-

loniaid, i gyflwyno Eu Hangenrheidiau i
Dad, ac i Eiriol troſtynt ger ei fron Ef, pa gy
ſur anfeidrol a bair hynny ir Enaid Duwio
Goſtyngedig i dywallt Ei Achwynion ger E
fron ac i ddangos iddo Ei flinder? Pa hyfd
y mae 'n ei roddi iw Waſanaethyddion yn
Herfynion atto Ef, wrth yſtyr Ei fod Ef y
Ddŷn fel ninnau; Ei fod Ef ûn wedi amgylch
a'n gwendid ac an lleſgrwydd ni, ac am hynn
nad all amgen na thoſturio wrthym tra bo'
ni yn ofidus tanynt, f'a wnaethpwyd yn gy
ffelyb i ni ymmbob peth, Ond ei fod Ef y
lan oddiwrth Bechod.

Ond er bod Natur Ddynol Chriſt yn an
enrheidiol i gyflawni amryw Rannau o Swy
Cyfryngwr, etto nid oedd hi ddigonol i'r cwb
ac wrth hynny 'r oedd mo'r angenrhaid cy
ſylltu 'r Dduwiol Anian gydâ hi yn yr
Perſon. Canys ni allaſei ûn Creadur (nad oed
on'd Creadur) er maint fyddai Ei Deilyn
dod neu ei Odidowgrwydd, fŷth orch'fyg
Galluoedd Uffern, na phwrcaſu Jechydwriaet
i ni; Ni allaſei na maddeu i ni, na chyfiaw
hau'r ſawl ſy'n wir-ddiragrith Edifeiriol, y ſa
ſy'n ymgynnal yn hollawl ar arall am ei fyw
yd a'i Hantod, nid oes le i feddwl y dicho
hwnnw edfryd Ei gyd-greadur o Farwolae
i fywyd, neu roddi bywyd Trag'wyddol id
Ond dyma Brif-rannau, Swydd y Cyfryngw
y rhai y cafodd Chriſt Awdurdod a Gallu
cyflawni o ran Ei fod yn Fab Duw, wedi

Genhed

Genhedlu er Trag'wyddoldeb. Duw a'i cydnabu Ef yn gyfryw Fàb iddo trwy lef or Nefoedd, ac a gyhoeddoedd Ei fod wedi ei fodloni ynddo Ef, hynny yw, wedi Ymgymmodi â Dynol ryw er mwyn Ei Haeddedigaethau i'i Gyfryngdod Ef.

Fel hyn y mae 'n eglur trwy 'r Yſgrythyr ân, wrth gyſtelybu Prophwydoliaethau 'r Hen Deſtament a'r Amgylcheddau a berthynant i'n Jachawdr yn y Newydd, mai Efe yw'r Gwir *Meſſiah*, Oen Duw yr hwn ſy'n tynnu ymaith Bechodau 'r Bŷd. F'a broſwyd hefyd trwy 'r Yſgrythyr ac o herwydd Rheſwm a Diben i *Gnawdoliaeth*, Ei fod yn Berſſaith Dduw yn gyſtal ag yn Berſſaith Ddŷn; or ûn Natur a ſylwedd ar Tàd o ran Ei Dduwdod, ac or ûn Natur â ninnau Ddynion o ran yr Enaid Rhefymmol ar Cnawd a gymmerodd Ef arno.

Ond fel y cynhyrfer ein Diolchgarwch, megys y dylai fod tuag at Pryniawdr, i dalu iddo 'r Deyrnged o Foliant â Diolch, o Barch ac Addoliant a ſſyddlon Ufudd-dod, ſydd drafhyfion ddledus iddo, rhaid i ni adcofio'n fynych a Myfyrio ar y Doniau llèsfawr Rhyfeddol a Breintiau rhagorol yr ŷm yn eu cael oddiwrth Ei Gnawdoliaeth Ef.

Os Cyfnewid bendigedig a wnaeth Màb Duw drom ni pan Ymddangoſodd yn y Cnawd, a anfyddir yn egluraf wrth edrych yn ol ar y Cyflwr truenus yr oedd holl Hiliogaeth Dynol yw ynddo Cyn ei Ddyfodiad Ef ir bŷd, ai

gyffelybu ar Gwynfyd yr ydym ni 'r awrho
yn addas iw dderbyn os Ymoſtyngwn i gym
meryd ein cyfarwyddo a'n hathrawiaethu ga
ddo Ef. Hyn a fynegwyd gan St. *Paul*,
*oeddych Chwi gynt yn Dywyllwch, ond yr wa
bon Goleuni ydych yn yr Arglwydd*, Eph. 5.
*A thrachefn, yr oeddym ninnau gynt yn annoethio
yn anufudd, yn Cyfeiliorni, yn gwaſanethu chwant
ac amryw felyſnedd, gan fyw mewn drygioni
chenfigen, yn ddigaſog; yn Caſau eu gilydd : Eit
pan Ymddangoſodd cariad Duw, ein Achubwr tu
at Ddyn, nid trwy weithredoedd Cyfiawnder y rh
a wnaethom ni, Eithr yn ol Ei Drugaredd yr ach
bodd Efe nyni, trwy olchiad yr adenedigaeth ac a
newyddiad yr Yſpryd glân, yr hwn a dywalltodd E
arnom ni yn helaeth, trwy Jeſu Griſt ein Jachawd
fel gwedi ein Cyfiawnhau trwy ei râs Ef, i'n gwne
yn Etifeddion yn ôl Gobaith bywyd Trag wydd*
Tit. 3. 3, 7. Mae St. *Petr* yn rhoddi ini 'r
hanes or Cyfiwr yr ydym yr awrhon, ac
hwn y buom gynt ynddo. *Chriſt ei hun add
ein Pechodau ni yn Ei Gorph ar y Pren : Fel gwe
ein marw i bechodau y byddem byw i Gyfiawnde
trwy Gleiſiau yr hwn yr jachawyd Chwi-Canys yr
ddych megys Deſaid yn myned ar gyfeiliorn, Eit
yn awr chwi a ddychwelwyd* at fugail ac Eſg
eich Eneidiau, Pet. 2. 24. 25. Ac yn y 9
wers. *Chwychwi ydych rywogaeth Etholedig, Bre
hinol offeiriadaeth, Cenhedl Sanctaidd, Pobl brio
Dduw, fel y Mynegoch rinweddau yr hun ach g
wodd allan o dywyllwch iw ryfeddol oleuni Ef.*

M

Mae 'r Ysgrythyrau mewn amryw fannau yn hoddi tystiolaeth am annrhaethol Drugaredd uw yn ei Fab Christ Jesu, ddarfod iddo yn Plant Digofaint, a llestri wedi eu parottoi i cymmwyso i ddestryw Trag'wyddol, trwydo Ef ein gwneuthur yn Etifeddion Ei Ogoiant; a hyn oll heb ddim haeddiant o'n rhan , pan oeddym etto yn Elynion iddo, ac wedi n gwneuthur ein hunain yn atcas ac yn ffiidd o achos ein Pechodau.

Ond fel y gallom yn gyflawnach ac yn egurach ddirnad Pa Ragortreintiau a Doniau estawr a ddigwyddasant i ni o ran Ymddangos o Dduw yn ein Cnawd ni, Ystyriwn emhellach y *Diben* ar *bwriad* o herwydd y rhai r Ymroddodd Ef i gymmeryd ein Natur ni rno; Nid allai addaw iddo 'i hûn na bûdd nac nrhydedd wrth hynny, megys y mae 'n Dduw, id oes fodd iw Natur dderbyn dim ychwanegad o Ogoniant a Dedwyddwch. Am hynny nteu yn hollawl er ein mwyn ni y gwnaethwyd Efe yn Ddŷn, i'n hachub o Ddwylo 'n elynion Ysprydol, i oleuo ein Meddyliau ar yfryw Wirioneddau ag a berthynant in Hiehydwriaeth, i'n galw i Ediseirwch, ac ar hynny n Cymmodi a'i Dad Nefol, wrth dalu'r boddondeb yr oedd Ei Gyfiawnder, Ef yn ei ofyn os ein Pechodau; ac ir perwyl hwnnw f'a naethpwyd yn jawn am danynt, wrth ei offymmu ei hûn yn Aberth ar y Groes. F'a engodd or Farwolaeth telldigedig honno, i'n

rhŷddhau

rhyddhau ni oddiwrth felldith y Gyfraith, in gwneuthur yn Etifeddion bywyd Trag'wyddol. Mae 'n dywedyd i ni am dano 'i hun, *Mâb y Dŷn a ddaeth i geiſio ac i gadw yr hyn gollaſid*, Luc. 19. 10. Mae 'n gwahodd y llyddion *flinderog ac yn llwythog* gan addaw *eſmwythau arnynt*. A St. *Joan* a fynega i ni mai ir *perſon yma yr Ymddangoſodd Efe, fel y dinyſtria i weithredd Diafol.*

Dyma 'r Dibenion mawr o herwydd y rhai y danfonwyd Chriſt ir Bŷd; ac megys y dangoſ i Dduw ynddo Ef ddangos ei Drugaredd a Garedigrwydd tuag attom, uwchlaw pob peth a fedrem ni ei ofyn neu ei feddwl, felly Ceiſio ninnau ymegnio 'n ddiofregedd i dalu iddo Gyfryw Ddeiliadaethai Uſudd-dod ag a ddangoſo allan y Teimlad ar Yſtyr ſydd ynom o anfeidrol Ddaioni Ef, ac a fo mwya' Cyfatbol ir Diben yr amcanwyd o'i blegyd gan y Tad Nefol. Dadcanwn Ei foliant a'n Gweſau, ond yn hytrach o lawer yn ein buchedd a'n hymarweddiad. Tra bo'm yn Cyfadde Chriſt a'n Geneuau, Credwn ynddo, a gwa naethwn Ef a'n Calonnau, a gogoneddwn trwy ffrwyth Gweithredoedd da. Derbyni ef megys y *Gwirionedd*, Dilynwn Ef megys *Ffordd*, fel y gallom wrth hynny fod yn gyfra nogion o hono Ef, yr hwn yw Ffynnon gwreiddŷn y *Bywyd* Trag'wyddol.

Meddyliwn yn waſtad am y Caethiwed gwaredodd Chriſt ni oddiwrtho, rhag os ſy thi

iwn iddo drachefn, i'n Cyflwr fod yn waeth
yn fwy di-obaith nag oedd cyn iddo 'n pry-
ni. Gochelwn rhag i'n Daioni fod yn debyg
wynder Ephraim *neu* Judah, *fydd yn ymado fel*
mmwl y boreu, ac fel Gwlith boreuol, (y rheiny
unig y mae 'r Ysgrythyr yn eu galw 'n wyn-
dedig, y rhai sydd yn parhau hyd y diwedd. *y*
dd ffyddlon hyd Angeu (medd Yspryd Christ)
mi a roddaf iti Goron y bywyd, Dadc. 2. 10.
Ond os dyrŷ *neb ei law ar yr Aradr ac edrych*
ol, hynny yw dychwelyd at ei hên ffŷrdd
gionus, *nid yw addas i Deyrnas Duw.*
Am hynny fy Mrodyr Anwyl, bŷdwch ficer a
mmod a helaethion yngwaith yr Arglwydd yn
ftadol, ac felly chwi a ellwch wybod yn ddi-
meu *na bŷdd eich llafur Chwi yn ofer yn yr Argl-*
dd. Canys megys y darfu i Dduw wrth Ym-
angos yn y Cnawd ei wneuthur ei hŭn yn
frannog o'n Natur Ddynol, fregus ni, felly y
wn ninnau, os dilynwn yr Esampl a roddes
e i ni o Burdeb a Sancteiddrwydd buchedd,
l yn gyfrannogion o'i Natur Dduwiol ynteu;
Yspryd Jesu Grist yr hwn ai Cysododd Ef
diwrth y meirw, a fywhâ 'n Cyrph marwol
nau ac a'n ffurfia yn ol Cyffelybiaeth Ei
rph Gogoneddus Ef, fel y gallom fyw a
eyrnasu felly gydag Ef hyd ddi-ddiben Drag-
yddoldeb. *Amen.*

Traethawd.

TRAETHAWD. XII.

Annogaeth neu Gyngor i Ddarllen yr Ysgrythyr lân.

JOAN. V. XXIX.

Chwiliwch yr Ysgrythyrau, Canys ynddynt yr ych Chwi yn cael bywyd Tragywyddol.

MAE'r Gorchymmyn neu Gyngor yma a roddes ein Jach awdr i'r *Iuddewon* yn perthy mwy i Grist'nogion, o gyn maint a dartod i Dduw ga iattau i ni lawer perfeithia Dadcuddiad o'i Ewyllys, a rh ddi eglurach a Chyflawnach Goleufynag a fywyd Trag'wyddol trwy ei Efengyl n fydd iw gael yn yr Hen Deftament, y rh yw 'r Ysgrythyrau y crybwyllir yma am d nynt. Ond er bod i ni gynniter o Achofio a rhagorfreintiau amgenach nag oedd ir *Iddewon*, i'n Cefnogi a'n hannog i'n gwneuth ein hunain yn gydnabyddus ag Ewyllys Duw wneuthur ei *Gyfraith yn hyfrydwch i ni ac i*

ſrio ynddi Ddŷdd a Nôs: etto mo'r gywilydd-
s y mae llawer o Griſt'nogion yn eſgeuluſo
yn! Arwydd yn wir ydyw o feddwl an-
wvliog, pan ſo Dynion yn gwrthwynebu 'r
mmiaeth a ſeithrinai Eu Heneidiau i fywyd
Trag'wyddol: Ond fellv y mae, mae rhai cyn
ryſured yn ymlid Pleſerau Cnawdol neu fŵdd
ydol, nad oes ganddynt na blŷs nac awydd i
ybodaeth Yſprydol; Aneſmwythdra mawr idd-
nt yw darllen yr Yſgrythyrau, o ran nid ydynt
n ymhyfrydu maint yn y Bŷd yn y Gwir-
oneddau Neſol ar Addewydion graſuſol ſy 'n
ynnwyſedig ynddynt; Mae rhai mor Hal-
gedig â bod *y pethau ſy o Yſpryd Duw, yn ffol-*
eb ganddynt; Mae'nt yn diyſtyru 'r Yſgry-
hyr, ac os bydd ganddynt nac amſer na
ueddiad i ddarllen, Hwy a ddewiſant bob
ly'r o flaen *bywiol Ymadroddion Dŵw.*

Mae Eraill cynddrwg ac mor llygredig yn
Hymarweddiad a'u bod yn *Caſſau 'r Goleu-*
, ac na feiddiant *ddyſod iddo* rhag *argyoe-*
li eu Gweithredoedd. Ac mae rhai gwedi eu
wyn i fynu 'n Annedwydd mewn cyfryw
rediniaethau Cyfeiliornus o'u hiefienctyd, a'u
od yn fodlon i gymmeryd eu Crefydd ar
ir rhai Eraill, ac â Ffŷdd gib-ddall Ehŵd
n ymroddi i adael eu Cyfarwyddo gan y
yfryw Athrawon Yſprydol ag *ſy 'n dyſcu yn*
Dyſgeidiaeth, Orchymmynion Dynion, yn hyt-
ch nag ymgynghori ar Yſgrythyrau Sanct-
d, y rhai a roddes Duw i fod yn *Lluſern*

(neu 'n Ganwyll) *i'n Traed, ac yn llewyrch Llwybrau*, Pſal. 119. 105.

Ond onid ydyw 'n gywilydd dybryd Ddŷn fod yn anghydnabyddus a'r Llyfrau ſy mynegi Priſt-ſeiliau a Rheolau Ei Broffeſs? os felly y mae mewn Dyſgeidiaeth Ddyn ym mhob Celfyddyd a Gwybodaeth beth by nag a fo, yn ddiammeu nid oes dim llai rh lwm am dano, megys y perthyn i'r ſawl haddefant eu hunain yn Griſt'nogion. A fyddai iddynt pe na byddai dim ond Gwar amſerol yn perthyn i'r cyfryw anwybodaeth Ond f'a fydd y Cywilydd a'r Gwradwydd berthyn iddi yn calyn Pobl i'r Bŷd neſaf, yna y bydd fwyaf, pan gaffont ddyfod i ddi cyfrif o honont eu hunain yngwydd Dy ion ac Angylion gerbron Gorſeddfainc Braw Chriſt. Pa fodd yr attebant am hyn iw Bar wr y Dŷdd mawr, dychrynadwy hwnnw oeddynt mo'r ddiyſtyr o'i Air Ef, na chy merent ddim poen na gofal i gael eu hathra iaethu ynddo? Beth a ddadleuant yn eſg am ûn Cyfeiliorni neu Gamgymmeriaeth Caffer hwynt, yn euog o honynt, yn eu Ffy neu eu hymarwediad, gwedi iddynt o'u gw fodd eſgeuluſo'r odfeydd ar cyfleusderau i d all Rheolau a Meſurau pob ûn or ddwy-ryw y ſawl na *ddelont*. yr awrhon *at Griſt fel y ffont fywyd*,, a wrthodir yn haeddedigol gand ynteu 'r amſer hwnnw; *Efe a chwardd yn Dialedd, ac a wawdia pan ſyrthio arnynt yr*

bo'nt yn ei ofni, [pan ddêl arnynt yr hyn y bo'nt
ei ofni megys Deſtryw, ac y dêl Dialedd, ar-
nt megys Corwynt, a dyfod arnynt Waſgfa a cha-
di, yna y galwant arno, ond ni Wrendŷ,] am
d yn gâs ganddynt Wybodaeth, ac na ddewiſant
n yr Arglwydd. Dihar. 26. 27, 28,] 29.

Gan fod wrth hynny 'n beth o gymmaint
wysfawrhydi i ni ddilyn y Cynghor yma ſy
y Teſtyn, mi a allwn ei gymmell arnoch
egys Dledſwydd lwyr angenrheidiol i'ch hwy-
o i gyflawni pob Dledſwyddau Chriſt'nogol
raill, ac i gael o honoch Ffŷdd gywir union-
ëd, ar yr hon y mae Jachawdwriaeth ein
eneidiau yn ſefyll ac yn ymgynnal; Ond
well gennyf yr awrhon eich gwahodd i chwil-
'r Ysgrythyrau; hynny yw nid rhedeg
oſtynt, au darllen ar ffwdan, ond aſtudio a
myfyrio arnynt, gan yſtyrient y Doniau llès-
wr ar ffrwythau rhagorol ſydd iw cael o-
diwrthynt.

Nid oes lle i ddiſgwyl y gall ymreſymmiad
fâth yma wneuthur mor llês i'r ſawl ſydd
wedi eu ſuddo cymmhelled mewn Trach-
ant, neu 'n gymmaint Caethweiſion iw
eiſyfiadau Cnawdol nad oes ganddynt ddim
âs a'r bethau Yſprydol, na dim Gofal arnynt
n wellhâd amſerol na Dedwyddwch trag'wydd-
eu Heneidiau, mae 'r fâth Ddynion yn ffi-
ddio 'r Ysgrythyrau, megys yr alara Cyllau
wyfus ar fwyd Jachus. *Arogl marwolaeth*
wolaeth 'rhei'ny ydynt, Gwell ganddynt ddi-

ſyrru eu Meddyliau â phôb math ar ſyſtyrdo
au neu Orchwylion Eraill a ddichon eu cad
rhâg i Yſtyriaeth o Dduw a Chrefydd b
blinder a chythryſwl meddwl iddynt. O
os bydd Dyn'on yn ewyllyſio 'n ddiragri
gael cyflawnach Gwybodaeth o Dduw ac o
Dledſwydd nâg a fedront ei gael wrth oleu
Natur, os ydynt yn wir ac ac yn ddiau y
gofalu am jechydwriaeth Eu Heneidiau anfa
wol, f'a fydd cymmaint Diddanwch iw M
ddyliau wrth ddarllen yr Yſgrythyrau San
aidd, ag a all fod o gyſſur a bodlondeb i
Cŷrph wrth ddiwallu r anghenion toſtaf a
arnynt o herwydd Newyn neu Syched; Hw
a *lanwant yr Enaid â phob llawenydd a Than*
neſedd gan gredû. Ar Rheolau ar Gorchy
myn'on i Fuchedd Sanctaidd ſydd gynnwyſe
ig ynddynt, ſydd cyn eglured ac mo'r gy
tunol a Rheſwm cŷn gymmhwyſed i ddercb
afu Natur Dŷn iw chyflwr goreu a dedwyd
af, ag y bydd y ſawl ſy 'n ymroddi 'n dd
wyd i geiſio 'u deall yn barod i gyfadd
gyda *Diſydd, Cyfraith yr Arglwydd ſydd berffai*
yn troi 'r Enaid; *Barnau yr Arglwydd ydy*
Wirioned, Cyfiawn ydynt eu gyd, mwy dymu
ſnt nag Aur, ie nag Aur Coeth lawer, meluſa
hefyd na'r Mêl, ac na diferiad diliau Mêl. Pſa
19. 7, 9, 10.

Mae 'r Gwirioneddau dirgeledig a eglu
yn yr Yſgrythyr lân, ac yn enwedig fod t
Pherſon yn undod y Duwdod, y rhai ydy

en Tramgwydd a Chraig rhwyſtr ir ſawl
i ynnant gredu dim ond a ddichon eu Rhe-
mei amgyſfred, yn anſuddiol-odidog i'r ſawl
dd o Yſpryd goſtyngedig a thuedd-frŷd
uwiol: Canys i ba berwyl y gallwn ni fedd-
l wneuthur o Dduw i ni y fâth Ddadgudd-
dau o'i Natur, ond i ddangos i ni i bwy y
ylem dalu Duwiol Addoliant ac Anrhydedd,
t pwy ſydd wir gyſaddas iw derbyn, ac i'n
yſarwyddo pa fodd ac o herwydd pa Ach-
ſion, y dylem felly addoli pob Perſon yn y
ŷth-feudigedig Drindod? ſef yn ôl trefn
gorol a Dull eu Gweithrediadau tuag attom,
wy y rhai y rhoddir i ni *bob peth a berthyn*
ſywyd a Duwioldeb. Yr ŷm yn rhwymedig
n ein Hanfod i'r Tâd, am ein Prynedigaeth
Mâb, ac am ein Sanctteiddiad a'n Cad-
edigaeth i'r Yſpryd Glân. *Pob rhoddiad da-*
us a phob rhodd berffaith, medd St. *Jaco,* ſydd
ddurth Dâd y Goleuni. Jac. 1. 17. Chriſt ein
chawdr au Prynodd ac a'u haeddodd, a
ydd yr Yſpryd Glân yw troſglwyddo au ſic-
hau i ni. Ond nid yw 'r Tri Pherſonau
n o'nd un Duw, yn gymmaint â bod cym-
aint rhwng yr Yſgrythyr â dywedyd yn er-
n yr ymſynnied neu'r Dŷb naturiol ſydd
nnym am undod y Duwdod, ai bod yn cym-
eryd gofal yn anad dim iw chadarnhau ai
ydlu, ond yn unig ei bod yn dyſgu i ni fwy
Natur Duw nag a alleſid bŷth ei ddirnad
wy 'r olrheiniadau dyſalaf ac eithaf Nerth-

oedd

oedd a Chynneddfau Rheſwm. Ac mae hyn cyn ſuddioled i ni a'i fod yn rhoddi in Ffŷdd Union-gred yn Nuw, ac yn dyſgu in pa fodd, ac at bwy y mae i ni wneuthur ei Erſynion yn ein holl beryglon a'n hangenrheidiau, ac i bwy y dylem ddadcan ein dialchgarwch goſtyngeiddiaf am y Bendithion ar Trugareddau a dywelltir beunydd arnom.

Heblaw hyn mae 'r Yſgrythyrau yn dadcu ddio i ni Briodoliaethau a Pherffeithiadau 'r Ddwiol Anian, yn Enwedig Daioni Duw, y llawer eglurach nag y gallaſem ei ddeall wrth oleuni Rheſwm; maent yn ei goleuſynegi trwy 'r Effeithiau y gall Pob Dŷn roddi tyſtiolaeth am danynt yn y ſuchedd hon, wrth y pethau y mae beunydd yn eu gweled, ac or rhai y by ddwn anfeidrol mwy teimladwy pan ddelom fwynhau 'r dedwyddwch ſydd ddarparedig i ni yn y bŷd a ddaw. Ac o herwydd mai Daioni Duw yw ſylfaen pob addoliant ac Ufudd-dod Crefyddol, fel y gallom ddeall yn gyflawnach faint dled a rhwymedigaeth ſydd arnom iddo mae 'r Yſgrythyrau 'n dangos i ni beth ydym wrth Naturiaeth, mor waelion ac mor druenus ydym, ac i ba gyflwr ledwydd i'n adferwyd trwy râs Duw ai Ymgeleddgar Garedigrwydd; phan gollaſom ein holl hawl ynddo Ef, trwy anufudd-dod gwirfodd e'n Rhieni Cyntaf, ddar fod iw Unig-anedig Fab Ef Ymfodloni i ddio ddef Angeu yn ein Natur ni er mwyn ein Cym modi ag Ef. *A bendigedig* fyth a fyddo *Du*

Thad ein Harglwydd Jeſu Griſt, yr hwn yn ôl i fawr Drugaredd, an hadgenhedlodd ni i Obaith wiol trwy adgyfodiad Jeſu Griſt oddiwrth y meirw, Etifeddiaeth anllygredig, a dihalogedig a diddi-annedig, ac ynghadw yn y Nefoedd i ni, 1 Pet. . 34.

Gwr Cenhedlig a gydnabu mae y rhan fwyaf Ddoethineb oedd i Ddŷn ei adnabod ei hûn; nd Gwers oedd hon nad allent Mo 'i dyſgu thrwy eu Dealltwriaeth a'u Myfyrdod eu hun-n, na thrwy 'r holl Philoſophyddiaeth y bydd-t yn Ymorfoleddu Cymmaint o'i phlegyd. *Cyf-wWybodaeth oedd rŷ ryfedd iddynt, uchel oedd ni irent oddiwrthi*; Nid, allaſei Reſwm, heb gym-orth Dadguddiad, fyth gyrraedd mo'ni. lawdd yn wir oedd iddynt weled Eu Trueni au mmherffeithrwydd; ond llai o benyd a fuaſei ldynt fod heb wybod hynny, na bod heb ddir-d pa fodd y daethai y Clwyf hwnnw arnynt, pha le y gallant gael Ymwared oddiwrtho.

Am hynny yntau Ein Dedwyddwch arben-g ni ydyw, fod yr Yſgrythyrau yn olrhain lygredigaeth ein Natur ni hŷd at Ei ddech-uad a'i gychwynfa gyntaf, ac yn dangos i ni in Cwymp yn *Addaf*, a'n hymadferiad yn hriſt Jeſu; fod yr hyn a gollaſom trwy 'r naill wedi ei wneuthur i fynu yn helaeth trwy ry-yddus Ddioddefiadau ac Ufudd-dod y llall. c er ein bod ni fyth yn llithiadwy i Bechod, wedi 'n amgylchu ag amryw fath ar wendid, o mae i ni ſiccrwydd am faddeuant a chym-

meriad

meriad gan Dduw, os Credwn yn ddiyſcog y
ddo; ac Ymegnio 'n ddiragrith i gyflawni
Ewyllys Ef. Ac fel na bo ûn Ddledſwydd
mae 'n ei ofyn gennym yn anhyſpys i ni, ma
yn dyſgu i ni *beth yw Daionus a pherffaith a chy*
meradwy Ewyllys Duw. Mae Prif-Dadau 'r E
wys yn gyffredinol yn Cyttuno yn hyn, f
fod pob peth ſydd angenrheidiol er Jechyw
aeth Dŷn yn gynnwyſedig yn gyflawn yn
Yſgrythŷr lân, yn wir mae rhai o'i Hathrawia
thau mor ardderchog a chyn anhawſed eu d
nad, ag y gall y Dealltwriaethau goreu a ch
farwyddaf gael digon o waith i dreiddio trw
ddynt ac iw hamgyffred. Mae yno Ddirge
digaethau *y chwennychai 'r Angylion edrych arny*
1 Pet. 1. 12.

Ond mae pob peth ſydd lwyr angenrheidi
iw gredu neu iw wneuthur, wedi ei fynegi C
eglured ag y gall y rhai gwannaf eu Dealltw
aeth, trwy Ddiwydrwydd a Gofal Cyffredi
gael digon o hyſpyſrwydd am dano.

Ac megys yr amcanwyd yr Yſgrythyr er l
Cyffredin i holl Ddynol rŷw; felly y mae y
ddi Athrawiaethau Cyfaddas i bob Gradd
Oedran, i bob Cyflwr a helynt buchedd. A o
neb yn gyſtuddiedig o herwydd blinderau
thrallodau 'r bywyd hwn? Pa Gyffur a chefn
grwydd iddo tanynt, yw ei fod yn gwybod y
ddiammeu mai Ceryddon Tad tyner-gared
ydynt, ac os goddefir hwynt yn ammyneidga
y gweithiant odidog ragorol a Thragwyddol bm

Gogoni

ſogoniant iddo? Os bŷdd blinderau Yſprydol
nom a'n Cydwybodau 'n friwedig o herwydd
imlàd o'n Pechodau (ar Cyfryw Gyſtuddiau
w y rhai mwyaf annoddefadwy) nid oes nac
ſmwythdra nac Ymwared iw gael yn y fàth
yflwr peryglus, ond rhoddi 'n gogludan hyder
r Haeddedigaethau a thrugareddau 'n Jacha-
dr, yr Hwn yn ei Efengyl a addawodd Fa-
deuant Pechodau ir Troſeddwyr mwyaf ar Eu
wir-ddiragrith Ediſeirwch.

Od oes neb ag arno wir ofal am Ddedwydd-
ch Ei Enaid, ac yn Ewyllyſgar i weithio allan
i Jechydwriaeth ar y Cyfryw Ammodau ag
welodd Duw 'n gymmwys eu gofyn gennym,
a beryglon a Durfingderau bynnag a ddigwy-
dont iddo yn helynt Ei Ufudd-dod, nid oes
im a ddichon ei gyſſuro i hynny 'n amgenach
r *bywyd ar Anfarwoldeb a ddûg* ein Jachawdr
hriſt *i Oleuni trwy 'r Efengyl.* Oes neb wedi
mgaledu mewn anediſeirwch, ai Gydwybod
egys wedi *ei ſerio a hayarn poeth*? Oni ddichon
r amryw Eſamplau o Ddaioni Duw a welwn
n yr Yſgrythyr ei feddalhau a'i liniaru, mae
no Ddychrynedigaethau 'r Arglwydd, bygy-
ion Poenau Trag'wyddol iw ddeffroi a'i gyn-
yrfu, ac, megys y dywed Awdur yr Epiſtol
yr *Hebræaid, bywiol yw Gair Duw a Nerthol, a*
mmach nag ûn Cleddyf dau-finiog, Heb. 4. 12.
Nerthol jawn ydyw yn ei Weithrediad i droi
neidiau Dynion, gan fywiogi Ymegnion y
wl ſy 'n Ewyllyſgar i weithio allan eu Hie-

chydwriaeth eu hunain, gan gyffroi rhai Dio
ſydd wrth Naturiaeth yn wrthwynebus ir Dà
cyn anhawſed; gan argyoeddi yrhai ſy 'n gwrt
ddywedyd, ſy 'n chwannog i watwor Crefy
Cyſtal ag iw gwrthwynebu, a chan ddychr
nu 'r fàth ad-ddynion afreolus ag a aent oni b
hynny, rhagddynt yn eu Drygioni heb n
atcno nac Yſtyr; mae 'n rhoddi Diddanwch
Cyſtuddiedig, Gobaith i'r digalon, a Doethin
i'r Ehud; mae 'n *ſuddiol i athrawiaethu, i argy
ddi, i geryddu, i hyfforddi mewn Cyfiawnder, fe
byddo Dŷn Duw yn berffaith, wedi ei berffeithio
bob Gweithred ddâ*, 2 Tim. 3. 16, 17.

Gwyn fyd, medd ein Iachawdr, *y rhai ſy
yn gwrando Gair Duw ac yn ei gadw.* Mae
eu Cyffelybu i *Adeiladwr doeth ſy 'n ſylfaenu
Dŷ ar y Graig*; nad allo Tonnau a Themme
loedd y Bŷd trafferthus nai ſiglo na'i ddadyn
chwel, Math. 7. 24. Mae 'n gweddio ar Ei D
am *Sancteiddio Ei Ddiſcyblion ynghwirionedd Ei a*
Jo. 17. 17. Ac yn addaw y gwna Ei Dàd
ynteu *eu trigfa* gydà 'r ſawl a fo'nt yn ofalus
reoli eu Bucheddau yn gyfattebol ir Gorchym
mynion a'r hyfforddiadau, Sanctaidd ſydd gy
nwyſedig yn ei Air Ef.

Ar air. Megys y mae 'r Yſgrythyr yn Rhe
gyflawn berffaith i'n Dledſwydd, i'n dyſgu
fodd i ymddwyn ymmhob Cyflwr a helynt buc
edd; i fod yn oſtyngedig mewn llwyddian
ac yn Ammyneddgar mewn Cyfyngderau, i f
yn Ddnwiol ac yn Sancteidd-fryd tuag at Ddu

gyfiawn ac yn Drugarog tuag at ein Cym-
ydog; felly 'r Gyfraith ydyw, wrth yr hon
profir ac i'n holir y Dŷdd diweddaf. Ar
yriaeth yma a ddylai ddwyn ar ddeall i ni,
yn unig fuddioled yw darllen yr Yſgrythyr
er mwyn jawn drefnu ein ymarweddiad
agllaw, eithr angenrheidied hefyd yw gwneu-
r hynny; er mwyn gallu o honom wrth
ffelybu ein gweithredoedd a wnaethom eufys
Rheol yma, wybod ymmlaenllaw beth iw
eb, a pheth iw ofni neu iw obeithio yn y
ofiad diweddaf hwnnw, oddiwrth ddiben yr
n y mae i ni ddiſgwyl naill ai Gwynfyd a'i
neni Trag'wyddol.

Ac mae hyn o fawrllês i'r ſawl ſy 'n ddyſal
ſtudio a myfyrio ar Air Duw, ſef, os darllen-
nt Ef yn ffyddlon ac yn oſtyngedig, Hwy a
nt eu gweled eu hunain wedi eu hadgyweir
o 'n ddiarwybod ai Cydffurfio i'r perffeith-
wydd Sancteiddrwydd a ddyſgir cyn eglured
a orchymmynir cyn ddifrifed yn yr Efengyl.
ae 'n Naturiol i Ddynion ddynwared ffyrdd
Moeſau 'r ſawl y bo'nt yn gynnefin o Ymgy-
llachu â hwynt. Mae 'r Apoſtol yn dywe-
yd ini, mai *gan edrych ar Ogoniant yr Arglwydd*
egys mewn drych, y newidir ni i'r unrhyw Ddelw,
r Gogoniant ſydd a ddilyn ei Eſampl Ef yma,
r Gogoniant a fŷdd o'i fwynhau ar ôl hyn, me-
ys gan (neu trwy) Yſpryd yr Arglwydd, 2
or. 3. 18. Myfyrio 'n waſtadol ar bethau
efol a'n diddyfna o feſur ychydig oddiwrth

garu 'r bŷd, ac a dderchafa 'n ſerch at betha teilwng o hono; a phan wneler hyn, F'a ſŷd Diniweidrwydd a phurdeb Buchedd mor gyttu nol a hyfryd i'n Naturiaeth, aga wna ini gym meryd Cymmaint *diſyrrwch yn ffŷrdd Gorchym mynion Duw*, âg a all fod gan Eraill mewn po Math *ar Olud* neu fwyniant Cnawdol.

Hyn yw 'r ffrwyth ſiccr ſydd iw gael o dda llen yr Yſgrythyrau fel y dylem. Yna y gell dywedyd fod Gair Duw yn *trigo ynom yn helaeth* pan welom *lle 'r amlhaodd Pechod*, fod *Grâs rhagor-amlhau*, pan fo'm yn llai 'n Balchder a Cyffro, yn llai 'n Cybŷdd-dod a'n hawydd i b thau 'r Bŷd nag oeddym or blaen; pan fo' yn Marweiddio ac yn daroſtwng ein Natur l gredig, *gan roddi Cwbl ddiwydrwydd i chwaneg at ein ffŷdd, Rinwedd, ac at Rinwedd wybodaeth ac at wybodaeth Gymmedroldeb*, ac at *Gymmedr der Ammynedd, ac at Ammynedd Dduwioldeb, ac Dduwioldeb Garedigrwydd brawdol, ac at Gared grwydd brawdol Cariad. Os bŷdd y pethau hyn ge nym yn helaeth*, hwy a ddangoſant nad *yd ſegur na diffrwyth Ynghynbodaoth ein Harglwy Jeſu-Griſt*, 2 Pet. 1. 5, 6, 7, 8.

Cyfryw yw ffrwythau Naturiol hâd G Duw, pan dderbynier Ef i *Galon hawddgar dâ*; pan fo' Dynion yn Ymroddi i fyfyrio aſtud arno, a chanddynt Ewyllys diffuant i y wellhau mewn Rhinwedd a Sanctteiddrwyd Ond y fawl a ddarllenant yr Yſgrythyr o r Gwag-Ogoniant, ac nad ydynt ar ſedr gwn

th

ſur dim defnydd o honi ond i ddangos eu cel-
yddyd i Ymdderru ac i ymddadleu, beth bynnag
w eu Cyfarwyddiad ffordd honno, neu er rhig-
d y medront gofio pob pennod ac adnod or
ſgrythyrau Sanctaidd, nyni a allwn gymmeryd
u gŵir bortreiad au clod o Eiriau St. *Paul*, (1
im. 6. 4.) *Chwyddŏ y mae'nt*, ſef, beilchion
dynt, *heb wybod dim.*

Mae 'r holl Lafur ar blinder a gymmeraſant
mynt yn y Cyfryw aſtudrwydd Cymmhelled
ddiwrth fod yn gymmeradwy gan Dduw, ag
buaſei well iddynt fyw tan y felldith a fygy-
hiodd Ete megys y drymmaf or Cwbl, ſef,
Newyn Gair Duw; canys Ei wybod heb wneu-
hur jawn ddefnydd o hono, 'a ddwyſdrymmhâ
heuogrwydd, ac a 'chwanega eu Coſpedigaeth.
Ond er y gellir darllen yr Yſgrythyr yn o-
r, neu er mwyn bwriadau drygionus, etto nid
es fodd i eſguſodi 'r ſawl a oddefant eu difu-
dio 'u hunain or Egoriad gwybodaeth yma,
ai o lawer y mae'nt hwy 'n eſguſodol, ſydd o
n ſyrthni a Diogi yn eſgeuluſo 'i arfer, pan
' Cymmaint rhwng neb a'u rhwyſtro, a bod
n eu Cyſſuro ac yn eu gwahodd i hynny trwy
ob moddion a fedrir eu dychymmygu. Mae
ai a daerant mai Anwybodaeth yw mam
uwioldeb; ond beth bynnag yw eu ffrwythau,
d ydynt, megys yr *Aberthau Cloffion a Deillion*
y Ddeddf, ond anghymmwys iw hoffrwm i
duw ; ac mae 'r Apoſtol yn mynegi fod ei
ffeithiau yn llwyr wrthwynebol i Dduwioldeb.

Wrth

Wrth ſiarad am y Cenhedloedd ſ'a ddywedi ni eu bod *wedi Ymddieithro oddiwrth fuchedd Duw trwy 'r anwybodoeth oedd ynddynt*, Eph. 4. 18. A Duw ſy 'n Cwyno trwy 'r Prophwyd, *ſy mhobl a ddifethir o Eiſieu Gwybodaeth*, Hoſea 4. 6. A nid oes dim gyffredinach yn yr Yſgrythyr na bod Drygioni pobl yn tarddu oddiwrth eu hyn-ſydrwydd ac Eiſieu Deall.

Ond mae dau o Wrthreſymmau yn erbyn darllen yr Yſgrythyr lân ſydd raid i ni eu hy-ſtyried, oblegyd ſod yn eu cymmeryd yn Eſ-guſion Cyſſredin, gan y ſawl ſy 'n eſgeuluſo 'r Ddledſwydd angenrheidiol hon, a hefyd gan y rhai ſy 'n rhwyſtro Eraill iw Chyflawni. Yr gyntaf, *eu bod yn dywyll ac yn anhawdd eu deall* ac o herwydd hynny, yn ail, *nad all na bo peryg-nawr o ſyrthio i Gamgymmeriadau a Gau-grediniaeth-au, os dilyn Pobl eu Barn eu hunain, (fel y ma pob Dyn yn chwannog i wneuthur) wrth eu deongli.*

Am y Cyntaf or rhai 'n mae 'n rhaid i ni gydnabod ſod yr hyn a ddywed St. *Petr* an Epiſtolau St. *Paul*, yn wir hefyd am amryw fan nau Eraill or Yſgrythyr, ſef, *ſod ynddynt ry-bethau anhawdd eu deall.* Nid yw 'r ſawl ſy 'n Meddwl neu 'n dywedyd y gwrthwyneb on anghydnabyddus jawn ar llyfrau Sanctaidd, ne mae 'nt wedi eu dallu gan dŷb rŷ dda o'u fyn-hwyr a'u dealltwriaeth eu hunain. Ond er na all na bo bethau anhawdd eu dirnad yn yr Y-grythyrau, yn gyſtal o ran y Gwirioneddau di geledig ardderchog a draddodir ynddynt, ac

n darſod newid y Deſodau ar jaith ar ffŷrdd Ymadroddiad, ſydd Mór anhebyg yr awrhon rhai oedd arferedig yn yr amſerau ar lleoedd Yſgrifennwyd hwynt; Etto beth bynnag ſydd ngenrheidiol i Jechydwriaeth Dynion, rhaid bob Dŷn fod ganddo ddigon o ſynhwyr i allu ddeall, oblegyd nid gwatwor y mae Duw pan w 'n dadcan ei Fod *yn ewyllyſio bod pob Dŷn yn adwedig ai dyfod i wybodaeth y Gwirioneddd.*

Ond megys *nad ydyw Duw Dderbyniwr wyneb*, dly y mae 'r Yſgrythyrau yn crybwyll Ei fod nddynt gwedi gwneuthur amryw fâth ar ar- wyaeth i Ddynion yn ol Amrywiaeth eu ſyn- wyr a'u Deallwriaeth. Mae yno *laeth i Fabanod* n gyſtal *a bwyd Crŷf ir rhai perffaith, y rhai o rwydd Cynneſindra y mae ganddynt ſynhwyr wedi marfer i ddoſparthu drŵg a dâ*, Heb. 5. 13. 14. Mae Dyſnderau diwaelod yn yr Yſgrythyr, ac ae Gwirioneddau Cyn eglured ag y gall yr hwn *darllenno redeg*; ar rhain yw y rhai y mae pob ŷn yn rhwymedig iw hargraphu a'u greddfu yn feddwl trwy waſtadol ſyſyrdod ac Ymarfer, egys y gorchymmynodd Duw ir *Iſraeliaid* yn- ylch Ei Gyfraith, *Bydded y Geiriau hyn yn dy alon, ac hyſpyſſa hwynt ith blant, a chrybwyll am ynt pan eiſteddych yn dy Dŷ, a phan gerddych y ffordd, a phan orweddyeh i lawr, a phan gyfod- h i ſyny.*

Ac am yr Athrawiaethau ſydd ddyryſach a wy Cuddiedig, Ni a allwn ein bodloni 'n hu- in i fod yn anwybodus o honynt, hyd oni ddeſom

ddelom trwy 'n llafur a'n diweidrwydd ei hunain, neu trwy Yſpyſol Gariad a chymmort Duw i ddichon eu deall. Po mwyaf ſo 'n ha wybodaeth, mwyaf y dylai 'n Diwydrwyd ſod i aſtud-ſyſyrio ar yr Yſgrythyr lân; a os cymmerwn boen a gofal i gyffelybu *pethe Yſprydol â phethau Yſprydol*, Y mannau thwyſtr ar mannau ſydd eſmwythach a haws eu d all, dyma 'r ffordd oreu a diogelaf i ddeong Gair Duw, ac f'all Gwr o Ddealltwriaet Cyffredin ddyſod wrth hynny i Wybodaet gymmheſur o hono.

Y ſawl ſy 'n ddyſal i ddarllen yr Yſgrythy au, (medd * ûn o Brif-dadau Eglwys) ac yn ymroddi y Gorchwyl Bendigedig hwn nw â chanddynt wir Ewyll Calon iw deall, nid oes fod na cha'nt eu Cynnorthwyo. Mae'r Eſam a welwn yn *Actau 'r Apoſtolion*, Pen. 8. p *anfonodd Duw* Philip *y Diacon yn Gennad i A rawiaethu 'r Eunuch, Tryſſorwr Brenhines Æthiop* yr hwn a roddes iddo 'r fa fodlondeb wr eglurhau lle anhyſpys iddo yn y Prophwy *Iſaiah*, a darfod iddo 'n ebrwydd droi Griſtion a chymmeryd ei Fedyddio, yn dd gon i godi Calon mewn Dynion i hyderu Ddajoni Duw, Y bydd Ef, parod i Gymmor eu hymegnion yn y cyfryw fodd, ag y by ſicer ryw ffordd neu ei gilydd o'u dwyn Wybodaeth o hono.

* *St. Chryſoſtom* neu *Joan nur Enau.*

F'

F' au dyrŷ tan Ofal a hyſſorddiant y fath athrawon Yſprydol neu ſ'au gwna'n gydnaſyddus â chyfryw Ddeonglyddion Celfyddgar Gair Duw, ag au hegluro'n amlyccach iddynt ag y medrent hwy ei wybod o honynt eu hunain; neu Fe a oleua felly eu Meddyliau, ſ'l y Tywyſſo hwynt i bob Gwirionedd ſydd angenrheidiol iddynt ei ddeall. Mae St. *Chryſoſtom* hefyd yn mynegi i ni nad trwy ei ſynwyr a bywiogrwydd Ei Ddealltwriaeth ei hun (y rhai oeddynt ragorol yn ddiammeu) y daethai Ef i fod cyn gyfarwydded yn yr Yſgrythyrau St. *Paul*, ond trwy ddyfod a manwl Ymarfer a hwynt; ac mae'n dywedyd wrth Eraill, pe bae'nt hwythau'n cymmeryd yr un Gofal ac ynor Yſtyriol yn eu darllen ac oedd ynteu, na yddai raid dim ychwaneg o'u rhan hwy, gan od Addewid Chriſt yn wir diſiommedigaeth, *Ceiſiwch, ac fe a roddir i chwi: curwch, ac fe a agorir i chwi.* Math. 7. 8.

Gan fod i ni'r Cyfryw Addewid, gochelwn olli'r fath ddawn lleſawr trwy eſceuluſtra an rthni'n hunain. Ni ddylem mo'r digalonni s tarawn wrth ryw bethau anhawdd yn yr Yſgrythyr, mae allom yn ebrwydd mo'i heglur dirnad wrth eu darllain unwaith neu ddwy; Ond po tywyllaf a fo rhyw fann, dyialaf y dym fod i chwilio allan ac ymorol am dano; eu pa fodd bynnag os bydd rhyw fannau'n nŷ galed i ni, nid yw hyn Reſwm yn y Byd droi heibio'r cwbl: Ni a ddylem droi at

ryw fannau Eraill ſydd eſmwythach a chyſ
ddaſach i'n Dealltwriaeth. Ni a ddylem h
ſyd gymmeryd y cyſryw Gymmorthion ag
drefnodd Rhaglunïaeth Duw i'n cyſarwydd
megys ymgynghori â Llyfrau dâ neu W
dyſgedig, yn enwedig ein Bugeiliaid Yſpryd
ein hunain; Oblegyd mae Rheſwm dâ i
ddiſgwyl lles oddiwrth eu Hathrawiaeth
gan fod yr Yſgrythyr yn dywedyd, *Gweſu*
'r Offeiriad a gadwant Wybodaeth ar Gyſraith
geiſiant o'i Enau Ef, O herwydd Cennad Arglwy
y Lluoedd yw Efe. Fel hyn os arferwn b
ymegnion pwyllog, gan Offrwm ein Gwedd
au taer-wreſog at Dduw am Fendith ai Gy
northy, nid rhaid i ni Ofni ûn anghyfleuſd
na phetygl oddiwrth yr anhawſder ar tywy
ni ſydd yn rhyw fannau or Yſgrythyr lân
Canys mae 'r peth a berthyn i'n Dledſwyd
yn eglur ac yn amlwg i ni, ac am y peth
Eraill, Ni ofyn Duw ini ddim ychwaneg
Wybodaeth, nag y dyrŷ Ef i ni toddion
Synhwyrau iw chyrraedd.

II. Am y Gwrthreſwm arall ſy'n erb
darllen yr Yſgrythyrau o herwydd y *Peryg*
mae Dynion anwybodol ynddo o gatel eu harw
wrth hynny i Gamgymmeriadau a Gau-gredinia
au er llwyr ddeſtryw iw Heneidiau: Mae hwn
wir yn ymddangos yn eſgus teg, megys y m
'n dwyn gydag Ef Ríth Goſtyngeiddrwy
a mawr Ofal am y Gwirioneedd. Ond

w 'r Bobl o honynt eu hunain chwannog i
odi mo'r ſâth Wrthreſwm yn eu Meddyliau,
hyw hudolion cyfrwysddrwg ſy'n eu oſod
n eu Genau, gan gymmeryd achlyſur wrth
ynny iw denu i goelio 'r Gau Athrawiaethau
fynnont. Po mwyaf a ſo Anwybodaeth
Dyn, rheitia 'n ddiammeu iddo gael cyfarwydd-
d ac addyſg; ac wrth hynny mae iddo fwy
cho si ymroddi i ddarllen yr Yſgrythyrau, y
hai a *ddichon ei wneuthur yn ddoethi ſechydwriaeth.*

Od oes dim pwys yn y Rheſwm yma, mae
n Amddeffyn Anwybodaeth Cyffredin; Ca-
ys pa fodd y gallaſei neb ddyfod i wybod
Ewyllys Duw, megys y mae 'n ddadcuddied-
g yn yr Yſgrythyrau, ped fuaſid yn rhwyſtro
ddo eu darllen pan oedd mewn anwybodaeth
honynt. *Ffydd ſydd trwy glywed*, neu d'lar-
len, a hynny trwy Air Duw. Ac am hynny
rwy 'r un ffordd ac y gallodd y rhai mwyaf
u Gwybodaeth, arrhai Cadarnaf yn y Ffydd
gynnyddu felly, y gall Eraill obeithio myned
hagddynt mor ffynnadwy ag a ſo digonol iw
Cyfarwyddo yn eu Dledſwydd.

Ac am anwybodaeth o'r Yſgrythyrau, mae
ymmaint rhyngddo a diogelu Dynion rhag
Camgymmeriadau a'i fod yn Achos pennaf o
honynt. Felly y dywed ein Jachawdr wrth
y *Saducæaid, yr ydych yn Cyfeiliorni gan na wy-*
ddoch yr Yſgrythyrau. Matth. 22. 29. Gwir yd-
yw fod yn fynych jawn yn camarfer y peth-
au goreu i'r bwriadau dihiraf; ac os nad all

rhai anwybodus ddarllen yr Yſgrythyr lân rha
ofn ſyrthio i Gamgymmeriadau peryglus
Chrediniaethau Cyfeiliornus, Ni ddylem wrt
yr ûn Rheſwm ommedd i ni 'n hunain ein llu
iaeth, ein Rhydd-did, ein Difyrrwch a'n Cy
ſuriadau angenrheidiol; Oblegyd nid oes y
ûn a'r rhai'n na wnaeth Dynion ynfyd gam
ddefnydd o honynt iw dinyſtr amſerol a Thra
g'wyddol; neu o herwydd fod rhai gwedi e
difetha 'u hunain trwy faſnach neu Gelfyd
ydon neu Hwſmonaeth, gwell fyddai i ninna
eiſtedd i lawr a chymmeryd ein Eſmwythde
a bwrw ein hamſer heibio mewn ſyrthni
Diogi, na chymmeryd mewn llaw ûn Alwe
igaeth Gyfreithlon, neu *hau Meuſydd a phlan
Gwinllannoedd, y rhai a allent ddwyn i ni ffrwy
toreithiog.* Pwy bynnag a Ymreſymmai fel hy
mewn achoſion bydol; f'ai gwnai ei hûn y
ddirmyg ac yn watworgerdd; ac etto mae cym
maint pwys ymmhob ûn or Rheſymmau hy
ag ſydd yn y llall, ſef na ddylid cynnwys i
anwybodus ddarllen yr Yſgrythyrau. o herwyd
fod rhai gwedi gwneuthur defnydd drwg o hon
ynt. Yr hyn a ddywed St. *Paul* am y Dded
ſydd wir am yr holl Yſgrythyr, ſef ei bod y
Sanctaidd, yn gyfion, ac yn ddâ: Ei holl fwria
a'i Thueddiad yw meithrin Gwirionedda San
eiddrwydd; Ond mae Pechod yn cymmery
achlyſur oddiwrthi i dwyllo Dynion, ac yn c
goſod ar Waith i dwyllo Eraill. Trachwan
au ac Anwydau Dynion, Eu hawyddi Orud

afiaet

eth, Eu Balchder neu Gybyddodd sy 'n
wyr-droi eu Dealltwriaeth, ac yn llenwi eu me-
dyliau a Rhagfarn a Gau-Ympiniwnau, hyd
nid ydynt naill ai heb ganfod y Gwirionedd,
i yn rhoddi eu Cwbl-tryd ar wrthwynebu ei
rym hi. A pheth Nodedig ydyw, er bod rhai
iwybodaeth yn cael yn fynych eu denu i Gau-
rediniaethau. Etto 'n gyffredinol Gwŷr o
ddŷsg a Chywreindeb sy 'n eu dychymmygu
yntaf, a'r llwyddiant a gawsant i hudo a cham
wain Pobl a darddodd oddiwrth hyn, sef, am
dy rhai a hudwyd felly, naill ai yn esgeu-
so darllen yr Ysgrythyrau, ai heb gael erioed
n Sylfaenu a'u Hathrawiaethu ynddynt fel y
yleſid.

Am hynny ynteu os gwir ewyllysiem ym-
adw oddiwrth gyfeiliorni, Rhaid i ni gymmer-
d gofal i farweiddio 'r drwg-anwydau sy 'n
eri i rai, ie or Gwŷr dysgedicaf *Lygru Gair*
uw, ac yn ei wyrdroi iw Dinyſtr eu hunain ac
raill. Rhaid i ni *Chwilio 'r Ysgrythyrau* â Chalon
yner, Ostyngedig, gan hwylio 'n Myfyrdod-
u ynddynt at Ogoniant Duw yn unig; nid
ein Anrhydedd a'n Bûdd ein hunain: Rhaid
ni fod yn barod i *dderbyn y Gwirionedd trwy*
riad iddo, ac Offrwm yn Wastadol ein
weddiau i Dduw, fel y gwnaeth *Dafydd*, *Agor*
Llygaid, *Arglwydd*, *fel y gwelwyf bethau rhyfedd*
an o'th Gyfraith di. Canys, megys y dywed
omon, *Yr Arglwydd sydd yn rhoi Doethineb, all-*
o'i Enau Ef y mae Gwybodaeth a deall yn dyfod.
l. 119. 18, Dihar. 2. 6. Mae

Mae Dŷn goſtyngedig yn ddiogel oddiwrth bob Camgymmeriadau peryglus; Canys, E a arfer bob Moddion Cyfaddas i gael addyſ ac mae Môr ochelgar yn ei farnedigaeth fynega ddim am Wir ond y bo ganddo g ſlawn oleufynag a hollawl eglurdeb am dan Ond mae Balchder a thraha yn chwannog i bradychu i Gamgymmeriaeth; mae'at gwneuthur Dynion yn fyrrbwyll ac yn ehu ac yn peri iddynt hyderu gormod ar eu fy hwyr eu hunain, hyd onid ydyw 'n rhŷ wa ganddynt Ymgynghori ag Eraill, ac nid o ganddynt Môr ammynedd i holi 'n fanwl pethau Caledion rhwyſtrus y bŷdd rhaid i 'n fynych hir chwilio ac y morol am dany er mwyn cael gwybodaeth or Gwirioned Heblaw hyn, mae ir iſel-fryd ar goſtynged amryw addewidion am gymmorth arbenn y goruchaf Dduw iw gefnogi ai ddiogelu. *rhai llaryaidd* (medd *Dafydd*) *a hyffordda mewn barn, a'i ffordd a ddyſg Efe ir rhai goſty gedig*, Pſal. 25. 9. A thracheln, *Dirgelwch Arglwydd fŷdd gydâ 'r rhai ai hofnant Ef, ai G fammod hefyd iw Cyfarwyddo hwynt*, v. 14.

Gwedi i ni gan hynny, dymmheru a ch weirio 'n Meddyliau i ddarllen yr Yſgryth rau fel fy dylem, na adawn i wan-hyder Dealltwriaeth ein hunain, na gwag-reſymm Dynion Eraill mo'n droi oddiwrth hynny Canys, yn ddiammeu nid all neb fod yn byn Dledſwydd Môr angenrheidiol, ond

fa

wl ni chawsant eirioed brawf ynddynt eu hu-
ain or llês ar Diddanwch sydd oddiwrthi,
eu sydd au Cyflwr Môr ddiobaith a'u bod
yn Cassau yr unig Ymwared a ddichon eu ha-
nub, neu sydd a bwriad drwg ganddynt i ga-
w Eraill mewn anwybodaeth, er mwyn rhyw
ael ddibenion, neu sûdd bydol iddynt eu hu-
ain.

Ond Nyni y rhai a wyddom Werth fawroc-
d trysor o Ddoethineb a Gwybodaeth yw 'r
sgrythyrau, byddwn ddiolchgar i Dduw am
yfryw rodd a Dawn rhagorol; ac megys y
wnaetbom adduned yn ein Bedŷdd i gredu a
wneuthur megys mae Duw yn peri i ni, bydd-
n mor ddiwyd i ymorol am ei Ewyllys me-
s y mae wedi ei ddadguddo i ni yn ei Air
f, ag y byddem dyfal i wrando, pe bai Efe
awrhon trwy Lef gyhoeddi or Nêf yn gwe-
d yn ddâ ei synegi i ni. Na chymmerwn
or Bibl Sanctaidd yn ein dwylo (fel y gw-
n gormod) o ran defod ac arfer neu i geisio
ngos fod gennym barch dledus iddo; Ond
hawyddfryd an hastudrwydd mwyaf a ddy-
i fod i ni adeiladu a'n gwellhau 'n hunain
tho, darllenwn ef felly, fel y bo i ni ddysal
dal sylw arno, *ei chwilio, ai ddysgu, ac in mewn*
ynbau ei Athrawiaethau ai Orchymmynion
efol, fel y byddont yn Rheol in Ffŷdd an
ymarweddiad. As os ymrown i gredu ac Ym-
cheddu yn ol yr Athrawiaethau hynny, ni a
wn hyfrydwch Cydwybod ddâ yn y bywyd

hwn

hwn, a ſail ficcr o Obaith a hyder pan ſo'm y
ymadel oddiyma, a phan ballo pob Cymmo
thion a chyſſuriadau Eraill. Ni a gawn nid y
unig hawl yn ei Nodded a'i Gariad yn y by
yma, eithr, yn ol Ei gywiraf addewid, ni
gawn fwynhau Trag'wyddol Ddedwyddwc
gydag Ef yn y Neſaf.

I Dduw yn unig y bo 'r Moliant ar Gog
niant, trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd.

TERFYN.

GWEDDIAU i Deuluoedd,

O Waith yr Anrhydeddusaf Dâd yn Nuw

William Wake, D. D.

Arglwydd Arch-Escob Caergaint neu *Canterbury*;

Ac o Gyfieithiad, *E. S.*

an gyntaf y gellir galw y Teulu ynghyd (a goreu po Cyntaf) boed ir PENTEULU neu ryw ûn arall a bennodo Ef i hynny. Yn gyntaf, *ddarllen* y Psalmau, mewn, trefn, am y Dydd. *Gwedi hynny* Pennod or Testament newydd, *gan ddechreu ar* Efengyl St. Matthew, *a pharhau felly mewn trefn olynol hyd ddiwedd* Actau 'r Apostolion.

yna eled pawb ar Eu Gliniau, a boed i Bennaeth y Teulu, *os bydd yn Medru ac yn gallu, WEDDIO gydâ hwynt yn y modd yma.*

DAgflaena ni O Arglwydd, yn ein holl Weithredoedd a'th radlonaf hoffder, a rhwyddhâ. Ni a'th barhaus gymmorth, fel yn ein holl Weithredoedd dechreuedig, annherfynedig a therfynedig ynot ti, y gallom foliannu y Sanctaidd Enw ac yn y Diwedd gael gan dy

Drugaredd fywyd Trag'wyddol trwy *Jeſu Gr*
ein Harglwydd. *Amen.* I

NYni a fendithiwn ac a foliannwn dy Sanctai
Enw, O Nefol Dâd; am dileyngu o h
not ein Cadw a'n hamdd
ffyn y Nos aeth heibio, e
dadebru a'n Cyſſuro ag E
mwythdra diddanol, an C
fodi 'r Boreu heddyw'i faw

† Os digwyddodd dim iw gythryblu, gadawer hyn heibio.

ygu dy Drugaredd a'th Garedigrwydd ini. Arglwydd! Yr ŷm yn Cydnabod mai o'th Dr garedd di yn unig y mae, na Thorrwyd n lawr Er ys talm yn ól ein Cyfiawn haedde gaeth, ynghanol y Pechodau mawrion Croc lafar a wnaethom: Eithr darfod ein cadw h yn hyn i addoli dy Ddaioni; i gyfaddef e Annheilyngdod; ac i daer-ymbil am dy naw aeth faddeuant.

Caniatta i ni, ni attolygwn i ti Drugar *Arglwydd!* Y Cyfryw ddwys ac jawn Ymſy niad oth Ammynedd a'th hirymaros tuag atto ac a'n harweinio 'n hollawl i Ediſeirwch dyro i ni ras felly i ddifrifol yſtyried Byrrd ac anſiccrwydd ein heinioes, fel y bryſſiom nad oedom gadw dy Orchymmynion; ac n Ymattalion yn hwy oddiwrth y Gwaith mawr mae'n Dedwyddwch Trag'wyddol yn ſefyllan

A chan fod yn Wiw gennyt ein cadw ddiangol hyd ddechrau 'r Dŷdd heddy teilynga, O *Arglwydd*! Ein amddeffŷn y ddo rhagllaw ath gadarn allu; a chan

at

tâ na bo i Eſamplau neu Annogaethau Dyn-
on drŵg ; nac i Drafferthion helbulus y Bŷd ;
ac i Hudoliaeth ein trachwantau a'n pleſerau
echadurus, na'n rhwyſtro yn ein Dledſwydd,
an denu i droſeddu 'n ddrygionus yn ei her-
yn. Eithr nertha ni felly a'th râs, a nodda ni
rwy dŷ ddaionus Ragluniaeth, fel na ddêl ûn
rofedigaeth arnom, neu ond y Cyfryw âg y
hoddech di i ni nerth a Gallu iw Wrthſefyll
'i orchyfygu.

Ac ir perwyl yma, Caniattâ i ni râs i fedd-
yl yn waſtadol fod dŷ olwg di yn Canfod pob
eth ;. a gwna i ni Yſtyr yn ddifrifol dy fod ti
n Duw bob amſer yn breſennol gydâ ni ; dy
od yn gweled ein holl Weithredoedd ; yn clyw-
ed ein holl Eiriau, ac nad yw 'n Meddyliau
irgelaf guddiedig rhogot ; fod pob peth a
eddyliom a ddywedom ac a Wnelom yr aw-
hon, yn ſgrifennedig yn dy Lyfr di ; ac y
elwi ni i Farn am yr holl bethau hyn yn Nŷdd
awr, ofnadwy dy Ymddangoſiad ; O ! boed i
Awr ein Marwolaeth ni, ac i Ddŷdd dy Farn
itheu ; i Ogoneddiadau 'r Nêf, a Phoenau U-
ern, fod bob amſer Cyn fywiocced yn ein
offadwriaeth fel i'n Cadwont rhag pechu ; ac y
wnelont i ni ofalu 'n waſtadol am fyw felly
ma, fely gallom fod tros bŷth yn Wynfydedig.

A chaniattâ, *O Arglwydd* ! Fod a honom nid
n unig yn Wiliadwrus yn erbyn Pechod,
ithr yn ddiwyd hefyd i gymmeryd pob cy-
leuſtra i'th waſanaethu di. Gwna ni 'n Ddu-

wiol tuag attat ti ein Duw; yn gyfiawn ac garedig tuag at ein Cymmydogion; yn gyn ac yn Union yn ein hamryw Orchwylion a Galwedigaethau; yn Oftyngedig ac yn orc wylaidd; yn ddiwair ac yn gymmhedrol; y ſobr ac yn Weddaidd yn ein holl fuchedd a hymarweddiad; yn barod i wneuthur pob D oni a fedrom ac a allom i bob Dynion, pa bynnag ai Caredigion ai Gelynion yn ol dy orc ymmyn a'th Eſampl di.

Ar Ddyddiau eraill.

Yn enwedig, ni a attolygwn i ti 'n bendithio 'r Dŷdd hwn, yn y Gorchwylion i 'n galwodd dy Ragluniaeth iddynt. Caniattâ i ni ymddwyn felly ynddo na throſeddom yn dy erbyn di,

Ar y Suliau.

Yn enwedig ni attolygwn i ti bendithio 'r Dŷdd hwn fel y Ca wom yn ddyladwy 'r Orphywy Sanctaidd i'r hon y Cyſſegrw Ef. Cymmwyſa a pharottoa Eneidiau i'th Waſanaeth di; channiattâ i ni allu dyfod a ch lonnau purion, a derchafu dwy Sanctaidd ger dy fron di yn Eglwys heb na digter na dadl n ammheuaeth. Bydded ein Gw ddiau gymmeradwy yn dy olw a dilyned dy Râs nyni. Wr wrando a darllen dy air San aidd; fel y gallom a chalonn Ufudd a dledus barch, wrando derbyn yr unrhyw, a dwyn ffrwythau trwy Ddiolchgarwch O Caniattâ i ni felly ymddwyn Dŷdd hedyw fel na throſeddo yn dy erbyn di.

Ac na ddygom arnom ein hunain atcof Cyd-
ybod ddrwg y Nôs heno. Eithr boed ein
holl Feddyliau an Geiriau a'n Gweithredoedd
yn Sanctaidd ac yn ddiniwaid; yn fuddiol
ac yn llèsfawr, megys y gweddai i Wasan-
ethyddjon Chrift: fel wedi darfod ein byrr
drigfan yma, y caffom ymadel mewn Tang-
nhefedd, a gorphywys mewn Gobaith, ac yn
y diwedd ein derbyn i lawenydd a Gogon-
iant bendigedig a dedwyddol Adgyfodiad,
trwy Haeddedigaethau a Chyfryngdod dy
Anwyl Fâb Jefu Grift ein Harglwydd. *Amen.*

II.

YN ei Enw Ef, ac er Ei fwyn Ef, Ni a
Attolygwn i ti dderbyn yn rafuſol ein
Ymbiliau a'n Gweddiau, yr ydym yn eu gwneu-
thur ger dy fron tros holl heppil Dynolryw;
tros y rhai fydd etto mewn tywyllwch a chyſ-
god Angeu; ar fod i lewyrch dy Efengyl og-
oneddus, pan welych di 'n gymmwys, ddiſ-
gleirio arnynt, ai dwyn i gydnabod, ac i uf-
uddhau i'r Gwirioneedd.

Bendithia 'r Eglwys lân Gatholic, a chaniat-
a i bawb fydd yn Cyffeſſu dy Enw Sanct-
iddiol gyttuno yngwirionedd dy Sanctaidd
Air, a byw mewn Undeb a Duwiol Gariad.

Gorphwyſed dy Etholediccaf Fendithion ar
y rhan honno o'th Eglwys yr ŷm ni yn Ac-
odau o honi. Jachâ Ei briwiau, helaetha Ei
Therfynau, ac una Ei Gwahanaiadau, Tywallt
r Bawb fydd yn ei Chymmundeb, Yſpryd

Zel

Zèl a Duwioldeb, Tangnhefedd a Charia
Goſtyngeiddrwydd ac Ufudd-dod: a chania
tà i ni oll fyw 'n gyſattebol i'n Sanctaidd Br
ffeſs, heb na rhwyſtr, na Gwradwydd iddi
fel y gallo Eraill, gan weled ein Gweithre
oedd dà ni, ddyfod i mewn attom, a'th Ogo
eddu di, Ein Tàd yr hwn wyt yn y Nefoed

Bendithia holl Griſtianus Frenhinoedd. Ty
wyſogion a Llywiawdwyr; ac yn enwedi
yr Hwn a oſodaiſt mewn Awdurdod arnom
Cadw Ef mewn Enaid a Chorph, a llwydd
Ei Lywodraeth: a chaniatta allu o honot
fyw 'n llonydd ac yn heddychol tano Ef, yn
mhob Duwioldeb ac honeſtrwydd.

Dyro ddauparth o'th Yſpryd i Eſgobion
Bugeiliaid dy Eglwys: Cynnyſgaeddà hwyn
à Doethineb ac a Deall oddi-uchod; a chyn
northwya hwynt i hyſforddio ac Athrawiae
thu dy Bobl a oſodwyd tan eu gofal hwyn
cyn ffyddloned à bod iddynt allu eu hachu
eu humain, ar ſawl au gwrandawant.

Diddana a chynnal bawb ſydd mewn blin
fyd a chyfyngder mewn meddwl, Corph ne
Stat: Jachà 'r Clwyfus; Cymmorth y Gwein
iaid; diwalla 'r Anghenog; ac amddeffyn
gorthrymmedig: Bydd Dàd i'r Ymddifad
dadleu ddadl y Weddw; A dyro iddynt o
Yſpryd Ammynedd, a Pharodrwydd i ymro
ddi i'th Ewyllys Nefol tan eu Dioddefiadau
a phan welych di 'n gymmwys, dod iddyn
ddedwyddol Ymwared o'u holl Bechodau.

Mew

Mewn mŵdd mwy arbennig bydd raſuſol
n holl Gyſneſyſnaid a'n Caredigion: Tal ad-
et yr holl Ddajoni a wnathant i ni yn lluoſog
w mynweſau; a chaniatta iddynt, O ARG-
WYDD! pa beth bynnag a wyddoſt ti ei
od yn angenrheidiol neu 'n fuddiol iddynt;
yſſuriadau 'r bywyd hwn, a Dedwyddwch
ag'wyddol y ſuchedd a ddaw.

A thra bo'm yn Gweddio tros Eraill, dyro
ni, Ni a attolygwn iti, O Drugarog Dduw!
yfran yn yr holl Weddiau dâ, a Offrymmir
an Eraill i ti mewn mannau Eraill. troſom
Ninnau: a gwna Hwy a Ninnau 'n Gyfran-
ogion o Gyfryngdod dy Fâb: fel trwy Ei
ngeu ai Ddioddefaint, y gallom gyrraedd
orfoledd a Llawenydd Bendigedig a Gogon-
ddus Adgyfodiad, trwy 'r ûn Jeſu Grift ein
arglwydd; I'r hwn gŷda Thydi ar Yſpryd
lân by'd Anrhydedd a Moliant yn Oes-oeſ-
edd. *Amen.*

III.

AC yn awr O Dâd y Trugareddau a Duw
pob Diddanwch, gydâ 'n Deiſyfiadau
n Gweddiau hyn a Offrymmaſom i'th Dduw-
ol Fawrhydi, derbyn yn gymmeradwy Ein
laberth Boreuol o Foliant a Diolch am yr
oll Fendithion ar Trugareddau a deilyngaiſt eu
oddi i ni. Am ein Bywyd, ein Jechyd, ein
luniaeth a'n Dillad: am waſtadol Nodded
y Ddajonus Ragluniaeth, trwy 'r hon i'n
dwir rhag peryglon; am yr amryw Ymwar-

ediadau

ediadau grasusol a ganiatteaist i ni 'n synyc
allan or rhai a ddigwyddasant i ni; ac am d
Ddaioni yn esmwytho ac yn lluniaru 'r dry
gau na welaist yn gymmys mo'u troi 'n hol
awl oddiwrthym. Eithr uwchlaw pob dim
Ni a Fendithiwn dy Enw Sanctaidd, O Ddu
am dy Gariad annrhaethol ym Mhrynedi
aeth y bŷd, trwy 'n Harglwydd *Jesu Gris*
ac am yr holl Ddoniau llesawr yr ym yn e
mwynhau o'i herwydd, tuag at ein Dedwydd
wch Trag'wyddol. Am Oleuni dy Esengyl
Chymmorth dy Râs; am yr Addewydion cy
surus o Faddeuant Pechodau; ac am yr Amse
ar cysleusdra i weithio allan ein Jechydwriet
ein hunain, yr wyt ti o'th fawr Ddaioni y
gweled yn ddâ eu parhau etto i ni. Caniatt
ni a attolygwn iti, O Drugaroccaf Dâd, fy
negi o honom dy Foliant nid a'n Gwesusa
'n unig, eithr yn ein Bucheddau, trwy ym
roddi i'th Wasanaeth a thrwy rodio ger d
fron mewn Sancteiddrwydd ac Uniondeb tro
ein holl Ddyddiau, trwy *Jesu Grist* ein Ha
glwydd; Yn ei Enw, ac yn ei Eiriau Ef, tro
som ein hunain, a thros ein holl Garedigion
a thros dy holl Wasanaethyddion di, y Gwe
ddiwn yn wir Ostyngedig o Eigion Dysndw
ein Calonnau, gan ddywedyd.

*Ein Tâd yr hwn wyt yn y Nefoedd, Sancteida
ier dy Enw; deued dy Deyrnas, bid dy Ewyll
ar y Ddaiar megys y mae yn y Nefoedd; Dy
ini heddyw ein Bara beunyddiol, a maddeu i n
ei*

Dledion fel y maddeuwn i'n Dledwyr, ac nac wnain ni i Brofedigaeth; Eithr gwared ni rhag yg: Canys Eiddo ti yw'r Deyrnas ar Gallu ar ogoniant yn Oesoedd. Amen.

O *Arglwydd* Nefol Dad, Hollalluog a Thragywyddol Duw, yr hwn a'n cedwaiſt n ddiangol hyd ddechreu 'r Dydd heddyw, mddeffyn nyni ynddo a'th gadarn Allu; a haniatta na ſyrthiom y Dydd hwn mewn un echod, ac nad elom mewn neb rhyw berygl, ithr bod ein holl Weithredoedd wedi eu treinu u Llywio wrth dy Lywodraeth, i wneuthur n waſtad y peth ſydd gyfiawn yn d'olwg trwy Jeſu Griſt ein Harglwydd. *Amen.*

O DDUW, 'r hwn biau o Naturiaeth a Phriodoldeb drugarhau 'n waſtad a Maddeu, derbyn ein hufudd Weddiau, ac er ein od ni 'n rhwym tan gaethiwed Cadwynau Pechodau, er hynny dattoder ni gan doſtri dy Drugaredd, er Anrhydedd *Jeſu Griſt*, in Cyfryngwr a'n Dadleuwr. *Amen.*

RHAD ein Harglwydd *Jeſu Griſt*, a Chariad Duw, a Chymdeithas yr Yſpryd Glan, a fyddo gyda ni oll byth bythoedd. *Amen.*

Gwedi Darllen y Pſalmau am y Dydd, ſel or bla
Darllenner Pennod o'r Epiſtolau, gan ddech
yn yr Epiſtol at y Rhuſeiniaid *a pharhau h*
Epiſtol St. Judas. *Yna Gweddied y Pen*
yn y modd yma.

Prydnhawnol Weddi.

GAN yr ARGLWYDD ein Du
y mae Trugareddau a Madde
ant, er gwrthryfelu o hon
iw erbyn, Ni wrandawſom
chwaith ar lais yr ARGLWY
ein Duw, i rodio yn ei Gyfrei
iau Ef, y rhai a roddodd Ef
blaen ni.

Na chofia, ARGLWYDD, ein Anwiredd
anwiredd ein Rhieni, ac na ddyro ddial
ein Pechodau; Eithr Arbed ni ARGLWY
dajonus, arbed dy Bobl y rhai a brynaiſt a
Werthfawroccaf Waed, ac na lidia wrthym
dragywydd.

Atteb. *Arbed ni, Arglwydd dajonus.*

O Drugaroccaf a Graſuſaf ARGLWY
Dduw, yr Hwn wyt yn preſwylio yn y N
foedd Uchaf, ac etto 'n Ymddaroſtwng i
ry

ch ŷ pethau a wneir yma ar ŷ Ddaiar, yr
t yn erbyn dy Angylion yn goſod Ynfyd-
ydd, ar Neſoedd nid ydynt lân yn dy Ol-
. Pa beth ynteu yw Dŷn i fod yn lân?
hwn a aned o Wraig i fod yn gyſlawn?
O Dduw, yr ŷm yn cyfaddef trwy gywi-
dd a Gwradwydd Wyneb, nad ydym deilwng
lleiaf o'th Ofalon a'th garedigrwydd, a nin-
u wedi troſeddu cyn drymmed yn dy erbyn;
wedi camarfer a diyſtyru dy Ammynedd
h Ddioddefgarwch cyn fynyched a chyne-
ryſloned. O ARGLWYDD! Pechaſom, gwnae-
om anwiredd; torraſom dy Orchymmynion
nſtaidd ar Feddwl, Gair a Gweithred;
rth wneuthur y pethau a waharddaiſt, a ga-
el heb wneuthur yn y pethau a Orchym-
ynaiſt. Ac i'n gwneuthur ein dra-phechad-
us, Ni a aethom rhagom mewn helynt waſt-
ol o Bechod â Gwrthryfel i'th erbyn; ac
barhauſom ynddi yn erbyn holl Gynnhyrf-
dau dy lân Yſpryd, â cheryddon ein Cyd-
ybodau 'n hunain i'r gwrthwyneb. Ie 'r Dŷdd
ddyw, ni pheidiaſom â chwanegu Pechodau
wyddion at ein hên Euogrwydd.*

* *Yma ymmattalier ychydig, fel y gallo pôb ûn
ddwi am y Pechodau a wnaeth y dydd o'r blaen.*

Ac yn awr, O Dduw, pa beth a ddywedwn,
u pa fodd yr agorwn ein Genau gan wneu-
ur o honom y pethau hyn? O ARGLWYDD?
ni y perthyn Cywilydd a Gwradwydd Wy-

neb, o herwydd gwrthryfelu o honom ni
erbyn: Ond mae gydâ thi Faddeuant a Thru
garedd fel i'th ofner. Taugarhâ wrthym, O
Dduw! yn ol dy fawr Ddaioni, yn ol li
aws dy Drugareddau, dilea ein Anwireddau
Golch ni yn llwyr-ddwys oddiwrth ein anwi
edd, a glanhâ ni oddiwrth ein Pechodau:
dyro i ni Râs felly i wir Edifarhau ac i dro
oddiwrth ein drwg Weithredoedd fel na bydd
'n anwireddau yn dramgwydd i ni. Dyro i n
ddwys deimlad o'r Pechodau a wnaethom,
gwir Ofid a chyſtudd Calon am danynt,
Chynnyſgaedda ni felly a rhâd dy Yſpryd glan
fel y bo i ni o hyn allan hyd ddiwedd ein hoes
rodio yn fwy dieſgeulus ger dy fron, gan bry
nu 'r amſer oblegyd y Dyddiau ſŷ' ddrŵg.

Ac i'r perwyl yma, pura ein Calonnau o
ddiwrth bob Deiſyfiadau a Gwyniau Llygre
dig; Marweiddia 'n holl Drachwantau a'
Anwydau Cnawdol. Gwna ni mo'r ddyfal a
mo'r awyddus iw Gwadu, ag y buom erioe
o flaen hyn yn barod iw bodloni ai hachleſu
Tywallt i'n Calonnau Yſpryd Duwioldeb
Sancteiddrwydd; Yſpryd Cariad ac Addfwynder
Goſtyngeiddrwydd a Hunan-ymwad; a chan
iatta i'r rhain, ac i bob Rhadau a Rhinwedd
au Chriſt'nogol Eraill gynnyddu fwy fwy a
ymhelaethu ynom. Tynn oddiwrthym bo
Cenfigen a Chaſineb a Drwg-Ewyllys; a phet
bynnag arall ſydd wrthwynebol i'r Dledſwyd
ſydd arnom i ti, neu i'n Cymmydog: ac fell

ſefyd

ſydla ni yn dy Oſn, ſel nad ymadawo bŷth
n Meddyliau; ond bod yn ddiogelwch gwaſ-
ddol i ni yn erbyn yr holl Brofedigaethau
bo naill ai 'r Cythraul, a'i 'r Bŷd, a'i ein
nawd ein humain rhagllaw yn eucynnyg ini;
n denu i Bechod, neu i'n rhwyſtro yn ein
ledſwydd, yn ſwy enwedig, Ni a attolygwn
ti, ſaddeu i ni beth bynnag ſu ar fai 'r Dŷdd
eddyw; O Na ad ini orwedd i gymmeryd
ein eſmwythdra tan dy Ddigoſaint a'th
nſodlondeb di: Ond Caniatta im. 'r awrhon
Maddeuant Pechodau na chaffom yſgatfydd
ŷth rhagllaw mo'r Cyfleuſdra iw oſyn gen-
ŷt.

Cymmer Ni 'r Nôs hon i'th yſpyſol No-
lded a'th amddeffynfa. Dyro i'th Angylion
rchymmyn am danom, fel na ddigwyddo
im drygau i ni, ac na ddelo drygau 'n agos
ttom i gythryblu ein eſmwythdra. Cyffura a
adebra Ni a gorphwyſtra diddanol, a chyſod
i 'foru, a Nerth ac a bywiogrwydd adnew-
ddedig i foliannu dy Enw. A chan ein bod
r awrhon yn myned i'n Gorweddfa, dyro
ás i ni i yſtyr yn ddifrifol yr amſer y bŷdd
haid ini ar fyrrder orwedd yn y llŵch; A
han na wyddom na'r awr na'r amſer y daw
in Harglwydd, gwna ni mo'r ofalus am ein
ledſwydd ac mor Wiliadwrus yn erbyn Pech-
d a gallu o honom fod bob amſer yn barod:
a bo i ni bŷth fyw yn y fath gyflwr ag y
bo arnom Ofn marw ynddo, ond pa un bŷn-

nag

nag ai byw â wnelom, byw o honom ir Arglwydd; a'i marw a wnelom, Marw o honom i'r Arglwydd; fel pa ûn bynnag a'i byw a'i marw a wnelom eiddoti fyddom, trwy *Jesu Grift* ein Harglwydd; yn Sancteiddiat Enw ac yngeiriau yr Hwn, y galwn arnat ymmhell ach gan ddywedyd, *Ein Tâd yr hwn wyt y Nefoedd, &c.*

Yr Hollalluog Arglwydd, yr hwn yw y Tŵr Cadarnaf i bawb a roddant eu hymddiried ynddo; i'r hwn y mae pob peth yn y Nèf ar y Ddaiar a than y Ddaiar yn gostwng ac yn ufuddhau; a fyddo 'r awrhon ac yn oes oesoedd yn Geidwad ac yn Amddeffynnydd i ni.

Iw Rasusaf Drugaredd a'i Nodded Ef yn ym yn ein Gorchymmyn ein hunain, a phawb a phob peth sy 'n perthyn i ni; yr Arglwydd a'n bendithio ac a'n cadwo; Llewyrched yr Arglwydd Ei Wyneb arnom, a Thrugarhaed wrthym, derchafed yr Arglwydd ei Wyneb arnom a rhodded i ni Danghnefedd, y Nos hon; ac yn dragywydd, *Amen.*

Noda, y Gall y Gweddiau hyn (gydag ychydig gyfnewydiad) Walanaethu i Bob o'r nailltu, neu ar eu pennau eu hunain cyfta ag i Deuluoedd. [Sef, ond dywedyd *Myfi* yn lle nyni ar cyffelyb]

TERFYN.

Moliant a Gogoniant i'r Drindod fendigedig. Amen.

Diwygiad Beiau'r Argraphwaſg, y ffigur cyntaf
a ddengys y ddalen; yr ail y llin. a darn neu
Sillaf o'r Gair neſaf i'r Bai a ddengys y lle y
dylai eſ ſod, megys, ar car. *y lle Caredigrwydd.*
. 22. Anianau. 7. 20. un o. 30. gwir achos.
. 5. i fod. 15, 29, 30. gafodd. 17. 6. roddaſen
9. 7. ar car. 20. 3. an. 18. Duw'n. 22. 25.
n erbyn. 23. 20. chaniattâd. 33. 26. o'i nid or
1. 25. dilea yw. 44. 5. O holl. 9. Gaingc. 49.
6. Un tâl. 54. 18. o ach. 55, 16. o'i *jev.* 62.
3. yn gyſſ. 69. 15. a meſur, 71, 17. Ei Edi-
1. a odd. 30. ddeſant. 73. 27. raſlon nid ciriol.
2. 2. ſo ddedig. 83. 25. ddifraw. 26. [ydyw Per-
haduriaid annychweledig. Eraill, nid, ydym
innau.] 118. 21. Prinnid pan. 121. 1. fwyn.
123. 25. rwm. 127. 24. Ei llenwi. 144. 29.
Eglwys nid Ewyllys. 146. 13. ai yn. 148. 13.
148, 30. wrth golli. 149. 23. goſteged. 24. fod
Duw. 165. 19. atto. 169 30. rhoi nid rhai. 170
30. Gleſydon a. 180. 16. â nid or. 184. 3. giadau
193. 20. Ein Pryn. 27, Y nid Os. 194. 3. yr
awr. 14, ym. 196. 16. ac, nid ai. 201 18. *yſ-*
pried. 31. i'r rhei'ny. 202. 3. beri, nid bai. 203.
8. ſuddiol, nid anſuddiol. 209. 27. o ddilyn. nid
a.

Er rhythu craffu (crŷ Effaith) Llygaid,
Llwgus ddigwydd eilwaith;
Greſyn fod Gair o ſŵn faith,
(Dull oer) yn dallu Araith.
Bydd ſwyn nag achwyn dan gucliio nemmawr
Na ommedd lân *Gymro*;
Wellau Bai a'th Bin lle'i bo,
Dà agwedd yw Diwygio. *John Rhydderch*

ADVERTISEMENT.

THE Second Volume will contain [so] Sheets more than this does of the [same] Paper, and will be Sold at 1 s. 8 d. per Book, to [all] that have Subscrib'd for this First; such as Sub[scribe] for Twelve shall have a Thirteenth Gr[atis] is bound in Calf-Skin, and such as Subscri[be] for Twenty, shall have Two such Books *Grat[is]* and Proportionably for any greater Numbe[r]. So that the Second Volume will be Cheap[er] by a fifth Part, to all that have Subscrib'd [for] this, provided they send in their Names, a[nd] the Number of Books they Engage for, befo[re] the First Day of *November*, 1731. Either [to] Mr. *Thomas Wynne*, Rector of *Laurwst.*
Thomas Lewis, Esq; Register of St. *Asaph.*
Nehemiah Griffith, Esq; of *Rhual.*
Mr. *John Evans*, Grocer at *Oswestry.*
Mr. *Peter Powell*, Rector of *Llanyckil.*
Mr. *Peter Potter*, Bookseller in *Chester.*
Mr. *Edward Samuel*, at Jesus College in *Oxo[n]* or to me at *Llangar.*

Note also, 'tis advisable this first Volum[e] should not be Bound, until the Second be read[y] to be Bound with it, which may be done muc[h] Cheaper.